

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

27/2020. (XII. 16.) AB határozat	a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás 103. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról	2625
3465/2020. (XII. 22.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	2633
3466/2020. (XII. 22.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2639
3467/2020. (XII. 22.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2649
3468/2020. (XII. 22.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2661
3469/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2671
3470/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2673
3471/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2676
3472/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2683
3473/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2688
3474/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2691
3475/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2695
3476/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2698
3477/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2701
3478/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2705
3479/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2709
3480/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2712
3481/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2718
3482/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2721
3483/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2724
3484/2020. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2727
3485/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2729
3486/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2733
3487/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2737
3488/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2740
3489/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2743
3490/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2746
3491/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2749

3492/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2752
3493/2020. (XII. 22.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2755

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

27/2020. (XII. 16.) AB HATÁROZAT

a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás 103. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás 103. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Dr. Fatalin Judit, dr. Hilbert Edit, de. Léhmann Zoltán, dr. Matusik Tamás, dr. Vadász Viktor és dr. Vasvári Csaba (a továbbiakban: indítványozók) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 77/A. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságnál, amelyben a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás (a továbbiakban: Utasítás) 103. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az indítványozók valamennyien az Országos Bírói Tanács (a továbbiakban: OBT) tagjai voltak már az indítvány benyújtásakor is, így a Bszi. 112. § (3) bekezdése alapján az OBT tagságukból eredő feladataik ellátásához szükséges mértékben a bírói munka alól mentesítésre jogosultak. Az Utasítás 2018. június 29-ig hatályos 103. § (1) bekezdése értelmében az OBT tagja közölte az ügyelosztási rend megállapítására jogosult bírósági elnökkel a tárgyévi tárgyalási napjainak számát és azok arányos elosztását. Az Utasítás 2018. június 30-tól hatályos módosítása következtében a munkáltatói jogkör gyakorlója állapítja meg az OBT tagjának tárgyalási kötelezettségét, figyelembe véve a Bszi. 112. § (3) bekezdésében meghatározott mentesítést.
- [3] 2.1. Az indítványozók arra hivatkoztak alkotmányjogi panaszukban, hogy az Utasítás támadott rendelkezése önmagában, hatályosulásánál fogva sérti az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében lefektetett bírói függetlenséghez való jogukat, mivel további jogalkalmazói aktus nélkül is – közvetve vagy közvetlenül – függő helyzetet hoz létre az OBT tagjai és az Országos Bírói Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke között. Az egyik indítványozó felett az OBH elnöke, a többi indítványozó felett az OBH elnöke által kinevezett és vele igazgatási értelemben függőségi viszonyban lévő bírósági vezetők gyakorolják a munkáltatói jogkört.
- [4] Panaszukban hangsúlyozták, hogy a bírói függetlenségük sérelmét nem az általuk támadott Utasítás alapján meghozott, a tárgyalási kötelezettségüket ténylegesen megállapító egyedi aktus okozza, hanem már önmagá-

ban az Utasításban megjelenő normatív aktus, amely ezt a hatáskört a munkáltatói jogkör gyakorlójának kompetenciájába utalja. Ennek következtében ugyanis a munkáltatói jogkör gyakorlója lehetőséget kap arra, hogy befolyásolja az OBT tagoknak a tagsággal együtt járó feladatainak az ellátását. Következésképpen a jelenlegi szabályozásban nem jelenik meg semmiféle garancia arra vonatkozóan, hogy az OBT tagok igazgatási-felügyeleti feladataik ellátása nem ütközik akadályokba, tehát önmagában a visszaélés lehetősége függőségi helyzetet teremt a központi igazgatás és az annak a tevékenységét felügyelő OBT tagjai között. A visszaélés lehetősége annak ellenére alaptörvény-sértő, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlójának döntése ténylegesen ellehetetleníti-e az OBT tag igazgatási-felügyeleti feladatainak ellátását. A szabályozásban ugyanis nincs biztosíték arra, hogy később, a munkáltatói jogkör gyakorlójának a döntése az OBT tag feladatainak megfelelő ellátását ne veszélyeztesse.

- [5] 2.2. Az indítványozók az OBT-vel mint a bírói öngazgatás letéteményesével kapcsolatban hivatkoztak az Alaptörvény 25. cikk (5)–(6) bekezdéseire. E körben előadták, hogy az OBT megfelelő működése a bírói függetlenség garanciája, és amennyiben az OBT nem töltheti be az OBH elnöke felett gyakorolt felügyeleti funkcióját, akkor a bíróságok központi igazgatásában nem érvényesül az öngazgatás elve. Mivel az OBT tagjainak az OBH elnökétől teljes függetlenségben kell működniük, annak sem közvetlen, sem közvetett befolyása nem lehet arra, hogy az OBT tagjai milyen mértékben mentesülnek a bírói munkavégzés alól igazgatási-felügyeleti feladataik ellátása érdekében. Amennyiben ez nem valósul meg, az OBT akadályozva van abban, hogy alkotmányos feladatát hatékonyan ellássa. Azzal tehát, hogy az OBH elnöke normatív szinten megszüntette az OBT tagok tárgyalási kötelezettségeik maguk által történő meghatározását, megsértette bírói függetlenségüket.
- [6] 2.3. Az indítványozók ítélezési tevékenységükkel kapcsolatban is hivatkoztak a bírói függetlenségük sérelmére. Nézetük szerint az Utasítás támadott rendelkezése az ítélezési tevékenységekre is közvetlen hatással van. Érvelésük szerint, ha a munkáltatói jogkör gyakorlója a tárgyalási kötelezettséget úgy állapítja meg, hogy az OBT tagsággal együtt járó feladatok és az ítélezési tevékenység megfelelő minőségben együtt nem láthatók el, akkor az „az ítélezési tevékenységet is befolyásolja”. A bíró munkára fordítható ideje véges, és ha mindkét feladatát megfelelően el kívánja látni, akkor adott esetben – a munkáltatói jogkör gyakorlójától függően – mindkét érintett tevékenysége hátrányt szenvedhet, amely az érintett bírók igazságszolgáltatásban betöltött funkciójuk ellátásának rovására mehet.
- [7] 2.4. Az indítványozók – az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdésére való hivatkozással – kiegészítő megjegyzésként előadták, hogy a mentesítés mértéke megállapításának szabályozása körében [Bsz. 112. § (3) bekezdés] „mulasztás vagy alkotmányos követelmény megállapítása is indokolt lehet, amely jogkövetkezményeket az Alkotmánybíróság hivatalból alkalmazhat”. A Bsz. vonatkozó szabályozása ugyanis nem elég részletes.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„25. cikk (5) A bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke végzi. Az Országos Bírói Tanács felügyeli a bíróságok központi igazgatását. Az Országos Bírói Tanács és más bírói önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában.

(6) Az Országos Bírósági Hivatal elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. Az Országos Bírósági Hivatal elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Országos Bírói Tanács tagja a Kúria elnöke, további tagjait sarkalatos törvényben meghatározottak szerint a bírák választják.

[...]

(8) A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

[9] 2. Az Utasítás indítvánnyal sérelmezett rendelkezése:

„103. § (1) A munkáltatói jogkör gyakorlója az OBT tagjának tárgyalási kötelezettségét a 102. §-ban foglaltak alapulvételével állapítja meg. Ennek során figyelembe veszi a Bszi. 112. § (3) bekezdésében meghatározott mentesítést.”

III.

- [10] 1. Az Abtv. 56. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörben vizsgálja a befogadási feltételek teljesülését. Az Alkotmánybíróság eljáró tanácsa az alkotmányjogi panaszt befogadta, mert az megfelelt az előbbi feltételeknek. Ebben az ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek (vesd össze: Abtv. 29. §) minősült annak eldöntése, hogy a bíró Alaptörvényben biztosított jogaként értelmezett bírói függetlenség tartalmában kiterjed-e a bíró igazgatási-felügyeleti feladatainak az ellátására. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként merült fel továbbá az is, hogy milyen a bíró tárgyalási kötelezettségének alkotmányjogi karaktere, és milyen kapcsolatban áll ez a kötelezettség a bírói függetlenséggel.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság megkereste a Kúria elnökét, az OBH elnökét és az igazságügyi minisztert. A Kúria elnöke és az igazságügyi miniszter érdemi válaszában hiányában az Alkotmánybíróság az OBH elnökének választát tudta figyelembe venni az indokolás IV. részében (Indokolás [12] és köv.) írtak szerint.

IV.

- [12] Az Alkotmánybíróság először áttekintette a bírói függetlenségre vonatkozó állandó gyakorlatát {a határozat indokolásának IV/1. pontjában (Indokolás [13] és köv.)}, ezt követően a szükséges mértékben elemezte a sérelmezett normát és az ahhoz szorosan kapcsolódó jogszabályi környezetet {a határozat indokolásának IV/2. pontjában (Indokolás [24] és köv.)}, majd ezek tükrében felülvizsgálta az Utasítás 103. § (1) bekezdését {a határozat indokolásának IV/3. pontjában (Indokolás [31] és köv.)}.
- [13] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot folytat az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban. Ennek a jelen ügy elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [14] 1.1. „A bírói függetlenség az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája. A független igazságszolgáltatás pedig a jogállami működés egyik fundamentuma. A bírói függetlenség nem alapjog, nem is a bíró kiváltsága, hanem a jogkeresők érdekét szolgálja. Ugyanakkor nemcsak igazságszolgáltatási vagy szervezési-igazgatási alapelv, hanem egyes elemeiben a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga és kötelezettsége is.
Azzal, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírák szakmai és személyi függetlenségét is garantálja, jogot biztosít a bírák mint a bírói szolgálatot ellátó természetes személyek részére a függetlenséghez.
Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy alkotmányjogi panaszban hivatkozni lehet a bírói függetlenségre, vagyis az Alaptörvény azon rendelkezésére, amely személy szerint a bírák számára biztosít egyes jogokat.” {4/2014. (I. 30.) AB határozat, Indokolás [43]–[45], lásd hasonlóan: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [43]–[49]; lásd legutóbb: 3076/2020. (III. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [12]}
- [15] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bírói függetlenség két síkon értelmezhető: egyrészt szakmai függetlenséget, másrészt személyi függetlenséget jelent {lásd az Alaptörvény hatálya alatt először: 4/2014. (I. 30.) AB határozat, Indokolás [47]; lásd még: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [73]–[74]}. Ezeket a vetületeket egyik legutóbbi döntésében úgy foglalta össze a testület, hogy „[a] szakmai függetlenség – a befolyásolástól mentes ítélkezési tevékenység – követelményét maga az Alaptörvény is rögzíti, amikor a 26. cikk (1) bekezdésében kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a bírók »csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak«. Ettől eltérően a személyi függetlenség azt a több összetevőből álló független közjogi státuszt jelenti, amely a bírót a szolgálati jogviszonyának fennállása során megilleti {lásd legutóbb: 22/2019. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}. A státuszbeli és szervezeti garanciák körébe tartozik az Alaptörvény által is szabályozott elmozdíthatatlanság (a bíró akarata ellenére nem vonható el folyamatban lévő ügyei-

- től, és nem mozdítható el pozíciójából), továbbá például a bírókat megillető javadalmazás. Az elmozdíthatatlanság »egyebek között olyan személyes garancia, amely a bírák döntési autonómiájának biztosítéka, mivel kizárja annak lehetőségét, hogy a törvényeknek és lelkiismeretének megfelelő ítélete miatt közvetett, a szolgálati jogviszonyával összefüggő retorzió érje« {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [84]}. A szakmai és a személyes függetlenség tehát – számos előírással és garanciával (például: törvény alá rendeltség követelménye, utasíthatóság tilalma, elmozdíthatatlanság, javadalmazás, mentelmi jog, összeférhetetlenségi szabályok) körbezártva – együttesen az ítélkezés függetlenségét szolgálja.” (Abh1., Indokolás [33])
- [16] A 3154/2017. (VI. 21.) AB határozatban arra is emlékeztetett az Alkotmánybíróság, hogy „[a] bírácoknak nemcsak a másik két hatalmi ág képviselőitől, hanem a többi bírótól is függetlennek kell lenniük. Ez a belső (a bírósági szervezetrendszeren belüli) függetlenség is kétirányú: az ítélkezési tevékenység függetlenségét egyrészt biztosítani kell a többi bíróval szemben, azaz garantálni kell, hogy a bírók saját szakmai meggyőződésük alapján ítélkezhessenek, másrészt ki kell zárni az igazgatási befolyásolás lehetőségét is [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 261–262].” {3154/2017. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [19]}
- [17] 1.2. A jelen ügyben felmerült alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéssel rokon természetű alkotmányosság aggályról is döntött már az Alkotmánybíróság. Az Abh1.-ben többek között az a kérdés merült fel ugyanis, hogy milyen viszonyban áll a bírói függetlenséggel az ügyteher maximumának meghatározása, vagy éppen annak a hiánya, a bírák ügyekkel való esetleges túlterheltsége, és az, hogy utóbbi következtében a bírót értékelése során akár hátrány is érheti.
- [18] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének az értelmezésével az alábbi következtetésre jutott az Alkotmánybíróság.
- [19] „A bírói munkavégzés megítélése nem függetleníthető a bírói státus jellemzőitől, alapvetően attól a tényről, hogy képes-e és adott körülmények között tud-e a bíró a konkrét ügyben befolyásmentes, pártatlan döntést hozni. Ezt a képességet számos körülmény befolyásolhatja, amelyek között az objektív, a szubjektív, vagyis az egyénben rejlő tényezők mellett szociál- és szervezetpszichológiai tényezők is megtalálhatóak. A bíróságon belüli munkaszervezés és e körben az egyes bírók konkrét ügyterhe – folyamatban lévő ügyeinek száma egy adott időpontban – kétségkívül olyan faktor, amelynek az elvégzett bírói munka minősége szempontjából lehet jelentősége. Az ügyteher azonban önmagában véve nem befolyásolja az ügyek kimenetelét, a konkrét ügyekben való befolyásmentes ítélkezést. [...] Tartalmi szempontból tehát az ügyteher – annak előre, számszakilag történő meghatározottsága vagy ennek hiánya – nem érinti a döntéshozatali függetlenséget, arra nem gyakorol hatást, ekként pedig alkotmányjogi értelemben a bírói függetlenség szakmai aspektusával, a szakmai függetlenség követelményével nem hozható összefüggésbe. Amint az fentebb kifejtésre került, a személyi függetlenség a bíró több összetevőből álló független közjogi státusát jelenti. A személyi függetlenség a szakmai függetlenséget kiegészítve egyebek mellett azt garantálja, hogy a bírónak a döntés tartalmáért pénzügyi vagy személyes hátrány elszenvedésétől nem kell tartania, őt az ítélete miatt pozíciójából nem lehet elmozdítani. A bíró előtt folyamatban lévő ügyek számának a maximálása vagy annak a hiánya ezzel a jogállásbeli sajátossággal nem áll közvetlen összefüggésben. [...] Ugyanakkor a bíró előtt folyamatban lévő ügyek számából adódó munkateher önmagában nem vezethet a bírói tisztségből való elmozdításra, a bíró garanciákkal körbezárt, védett közjogi státusát nem veszélyeztetheti.” (Abh1., Indokolás [35]–[39])
- [20] 1.3. Ezek alapján az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében rögzített bírói függetlenség elve azon túl, hogy az alkotmányos jogállamiság egyik alapkövét képezi, egyes vonatkozásaiban az ügyekben eljáró bírót is védi Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre bírói minőségben alkotmányjogi panasz alapítható. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése tartalmát képező cél- és eszközrendszer a biztosítéka annak, hogy az ügyekben eljáró bíró mind szakmai, mind személyi értelemben – ideértve a külső és a szervezeten belüli garanciákat is – függetlenül ítélkezzen. Annak ellenére, hogy az előbbi tevékenységre általában számos tényező kihat, önmagában az ügyek mennyisége nem hozható az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésén alapuló alapjogi összefüggésbe a konkrét ügyben való befolyásmentes döntéshozattal.
- [21] Az is megállapítható a fentiekben összefoglalt gyakorlat alapján, hogy az Alkotmánybíróság eddig nem terjesztette ki az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében gyökerező alkotmányos védelmet a bírói munkával kapcsolo-

latba hozható tevékenységek mindegyikére. Az Alaptörvény előbb hivatkozott bekezdése Alaptörvényben biztosított jogként csak bizonyos jogosítványok tekintetében oltalmazza a független bírói státuszt. Így például az utasíthatóság tilalmával, az elmozdíthatatlansággal, a javadalmazással és a mentelmi joggal kapcsolatban hívható fel. Nem vonatkoztatta eddigi gyakorlatában az Alkotmánybíróság a bírói függetlenség alkotmányosan védett jogát azokra a területekre, amelyek középpontjában a független ítélkező tevékenység helyett más, adott esetben a bírósági igazgatással, közelebbről a bíróságok központi igazgatásával kapcsolatos feladatok állnak. Ennek megfelelően alkotmányos jogvédelemben nem részesült az OBT tagsággal együtt járó igazgatási-felügyeleti feladatok ellátása, jóllehet a bíró választással keletkező OBT tagsága az Alaptörvény 25. cikk (5)–(6) bekezdéseiből fakad, valamint a bírói önigazgatás ezen formájának fundamentumát képezi, következésképpen kiemelt jelentőséggel bírói státuszról van szó. Ez azonban a bírónak egy másik minőségét hangsúlyozza; mégpedig azt, amelyből Alaptörvényben biztosított jog még nem került kibontásra.

- [22] 2. Az Alkotmánybíróság röviden áttekintette a sérelmezett szabályt és az ahhoz szorosan kapcsolódó törvényi rendelkezéseket.
- [23] 2.1. A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 35. § (2) bekezdése a bíró jogai között szól arról, hogy „[a] bíróra kiosztható ügyek számát úgy kell meghatározni, hogy az lehetővé tegye az eljárási és ügyviteli szabályok megtartását és a bírák arányos munkaterhét”. Ez a szabály a bírói jogálláshoz kötődik. A Bszi. 112. § (3) bekezdése az OBT tag jogaként rendelkezik arról, hogy „[a]z OBT tagját a tagságából eredő feladatai ellátásához szükséges mértékben mentesíteni kell a bírói munka alól”. Ez a szabály nem közvetlenül a bírói jogálláshoz kötődik, hanem a bírónak a bíróságok központi igazgatásában, közelebből az OBT-ben betöltött tagi státuszához kapcsolódik. Következésképpen az OBT tagja egyszerre két minőségben címzettje jogoknak és kötelezettségeknek, mivel egyszerre kötődik a bírói igazságszolgáltatás alaptörvényi és sarkalatos törvényi szinten is egyértelműen elkülönített két oldalához, a szakirányú-ítélkező és a szervi-igazgatási oldalhoz. A bíró az ítélkezési tevékenysége révén válik érdemessé bizonyos jogokra, így például a bírósági (központi) igazgatásban való részvétel lehetőségére, ugyanakkor az OBT tagjaként, a bírósági igazgatásban vállalt feladataira tekintettel kap funkcionális – azaz feladathoz kötött – jogosítványokat az ítélkező munkájában.
- [24] A Bszi. 112. § (3) bekezdése egyrészt tartalmilag arra jogosítja fel az OBT-ben tagsággal rendelkező bírót, hogy kisebb mértékben legyen köteles az ítélkezésben részt venni, mint azok a bírák, akik nem tagjai az OBT-nek. A mentesítés tehát nem az ítélkezés függetlenségének garantálására [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés], hanem az OBT státuszra, az igazgatási tevékenységre vezethető vissza okszerűen [Alaptörvény 25. cikk (6) és (8) bekezdés]. Ezt a jelentéstartalmat hordozza a Bszi. 112. § (3) bekezdésének azon fordulata, miszerint az OBT tagját „a tagságából eredő feladatai ellátásához szükséges mértékben” kell mentesíteni a tárgyalási kötelezettség alól. A Bszi. azonban nem ad választ arra a kérdésre, hogy mit jelent a mentesítés szükséges mértéke. Erről az Utasítás rendelkezik a következők szerint.
- [25] A Bszi. 112. § (3) bekezdése másrészt olyan szabály, amely a Bszi. 175. §-a értelmében az Alaptörvény 25. cikk (6) és (8) bekezdése alapján minősül sarkalatosnak a törvényalkotó szerint. A jogalkotó tehát nem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésére vezette vissza ennek a rendelkezésnek az eredetét. Figyelemmel az Alkotmánybíróság 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában (Indokolás [89]–[105]) megalapozott gyakorlatára, az Alkotmánybíróság nem látta indokoltnak a jelen ügyszöveghez kapcsolódóan a sarkalatosság kérdését alkotmányossági vizsgálat tárgyává tenni.
- [26] 2.2. Az Utasítás indítvánnyal sérelmezett rendelkezése úgy szól, hogy „[a] munkáltatói jogkör gyakorlója az OBT tagjának tárgyalási kötelezettségét a 102. §-ban foglaltak alapulvételével állapítja meg. Ennek során figyelembe veszi a Bszi. 112. § (3) bekezdésében meghatározott mentesítést.” Ez a szabály a következő rendelkezés helyébe lépett 2018. június 30-tól. „Az OBT tagja a tárgyévet megelőző év november 15. napjáig közli az ügyelosztási rend megállapítására jogosult bírósági elnökkel a tárgyévi tárgyalási napjainak a számát és azok arányos elosztását. Amennyiben az OBT tag bírósági vezető, rá a jelen szabályzat 102. §-át és a jelen rendelkezést együttesen kell alkalmazni”.
- [27] A támadott norma és az azt megelőző szabály is a Bszi. 112. § (3) bekezdéséhez kapcsolódott. Amíg a korábbi norma alapvetően az OBT tagjára bízta, hogy döntsön a „szükséges mérték”-ről, addig a hatályos rendelkezés a munkáltatói jogkör gyakorlójára telepíti ezt a hatáskört. Ez azonban nem változtat a sarkalatos szabályon:

mindkét esetben a szükséges mértékben csökkenthető az OBT tag bíró tárgyalási kötelezettsége, ahogyan arra az OBH elnökének állásfoglalása is rámutatott.

- [28] A Bjt. 99. § (1) bekezdése határozza meg, hogy a bírók tekintetében ki gyakorolja a munkáltatói jogkört. Az indítványozókra való tekintettel azt szükséges kiemelni az előbbi bekezdésből, hogy az OBH elnöke gyakorolja e jogkört azon bírók felett, akik kinevezési jogkörébe tartoznak. Egy indítványozó esett ebbe a körbe. Az ítélet-táblai bíró esetében az ítélet-tábla elnöke, a törvényszéki, valamint a járásbírói bíró esetében a törvényszék elnöke jogosított a munkáltatói jogkör gyakorlására. Az összes többi indítványozó felett a munkáltatói jogkört tehát nem az OBH elnöke gyakorolja. Megjegyzendő továbbá az is, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlása nem kizárólag a mentesítésről való döntéshozatalra terjed ki, hanem számos igazgatási-vezetési típusú hatáskört magában foglal. Ezeket alapvetően a Bjt. tartalmazza.
- [29] 3. Az előző pontokban foglaltak tükrében az Alkotmánybíróság felülvizsgálta az Utasítás 103. § (1) bekezdését.
- [30] 3.1. Az alkotmányossági felülvizsgálat során az Alkotmánybíróság kötve van az indítványhoz [vesd össze: Abtv. 52. § (2) bekezdés]. Az indítványban – vagy az OBH elnökének válaszában – olyan állítás nem szerepelt, miszerint akár a munkáltatói jogkör gyakorlója, akár az OBT bármely választott tagja valaha visszaélt volna a mentesítéssel kapcsolatos jogosultságaival, illetve hatáskörével. Ennek csupán az elvi lehetőségét adták elő az indítványozók. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panasz eljárás során is az Alaptörvényt értelmezi. Ezért nem az volt a vizsgálat tárgya, hogy a 2018. június 29-ig hatályos szabályozáshoz képest a 2018. június 30-tól hatályos szabályozás kialakítására milyen okok vezették az OBH elnökét, avagy hogy az hipotetikusán visszalépésnek minősül-e. A *non-derogation*, azaz a visszalépés tilalmának az elve a jelen ügyben nem érvényesülhetett. Ebben az ügyben arról kellett határozni, hogy az Utasítás jelenleg hatályos 103. § (1) bekezdése ellentétes-e az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseivel. Az érdemi döntés meghozatalakor az Alkotmánybíróság támaszkodott a határozat indokolásának IV/1.3. alpontjában (Indokolás [20] és köv.) összefoglalt gyakorlatára.
- [31] 3.2. Az Alkotmánybíróság először azokat az indítványi elemeket vizsgálta, amelyek az Alaptörvény 25. cikk (5)–(6) és (8) bekezdésén alapultak.
- [32] Az (5) és (6) bekezdésekre támaszkodó petíciók közös jellemzője az indítványozók azon sérelme, amely szerint őket mint OBT tagokat, valamint rajtuk keresztül az OBT-t, mint a bírósági központi igazgatásban közreműködő választott szervet akár hátrány is érheti, amennyiben a munkáltatói jogkör gyakorlója visszaélészerűen gyakorolja a tárgyalási kötelezettség alól való mentesítést.
- [33] Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az OBT tag bírónak két státusza különíthető el. Az egyikben mint ítélező bíró jelenik meg a bíróságon, és ennek bizonyos vonatkozásai alkotmányos jogvédelem alatt (is) állnak az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésére visszavezethető módon. A másikban – testületi tagként – igazgatási-felügyeleti feladatot ellátó bíróként szerepel az OBT-ben. Ebben a minőségében nélkülözi azt az alkotmányos jogvédelmet, amelyet az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése biztosít kifejezetten az ítélező bíró számára e tevékenységével összefüggésben. Ezzel az alkotmányos garanciával az OBT sincs felruházva, jöllehet a felügyelt és a felügyeletet ellátó igazgatási szervek elkülönültsége, ha tetszik az OBT függetlensége, az igazgatási-felügyeleti funkció gyakorlása során is nélkülözhetetlen.
- [34] Az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban – az indítvány keretei között – sem jutott az előbbiekkal ellenkező megállapításra. A hatályos bírósági igazgatási modellben a központi igazgatás szerve (OBH elnöke) és annak felügyelete megmarad a bírói szervezeten belül; abban külső hatalmi tényező döntéshozói szerepet nem kap, ellentétben például a miniszteri igazgatási modellel. Ezzel együtt az ítélező tevékenységet meg kell különböztetni a bíróságok működését szolgáló igazgatási tevékenységtől, amely megkülönböztetés egyebekben történeti alkotmányunk egyik vívmánya {lásd legutóbb: 22/2019. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [77]–[80]}.
- [35] A két funkciót a mandátum hatéves időtartama alatt egyidejűleg ellátó bírót eltérő garanciák védik attól függően, hogy melyik minőségében jár el: ítélezik (szakirányú tevékenység), vagy az OBT tagjaként szerve, másképpen igazgatási (felügyeleti) tevékenységet lát el. Az ítélező bírót megillető garanciák – mint például az ítélezésben megnyilvánuló függetlenség – Alaptörvényben biztosított jogként nem a központi igazgatásban ellátandó feladatokhoz kapcsolódnak. Arra az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésre tehát, hogy a bíró Alaptörvényben biztosított jogaként értelmezett bírói függetlenség [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés] tartalmában kiterjed-e a bíró igazgatási-felügyeleti feladatainak az ellátására, az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtet-

tekre tekintettel nemleges választ adott. Az ítélezésben megnyilvánuló függetlenség nem formál elegendő az igazgatás befolyásmentes gyakorlásával, bár ez utóbbi is az Alaptörvényre vezethető vissza és adott esetben alkotmányos védelemben is részesülhet adekvát eljárásban. Az OBT tagsággal együtt járó autonóm bírói státusz egyes elemei – mint például a felügyeleti funkció gyakorlása – ugyanis közvetlenül az Alaptörvényből fakadnak. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszban azonban személyes jogsérelmet kell tudni igazolni.

- [36] Az indítványozók az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdésére való hivatkozással utaltak arra, hogy indítványuk alapján helye lehet jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapításának vagy alkotmányos követelmény kimondásának. Az Alkotmánybíróság ezekkel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy az előbbiek olyan jogkövetkezmények, amelyekre nézve indítvány nem terjeszhető elő; azokat az Alkotmánybíróság hivatalból rendelheti el [lásd például: 3212/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [13]; 3329/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [9]]. Az Alkotmánybíróság eljárása során nem észlelte, hogy ezekről szükséges lenne döntenie.
- [37] 3.3. Ezt követően az Alkotmánybíróság azokat az indítványi elemeket vizsgálta, amelyek lényege abban áll, hogy a támadott rendelkezés akár ahhoz is vezethet, hogy sérül az OBT tagok bírói függetlensége [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés], mert nem garantálható, hogy képesek lesznek elegendő időt fordítani ítélező tevékenységükre.
- [38] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése nem része az általános alapjogi katalógusnak. Ez egyfelől azzal a következménnyel jár, hogy bárki nem hivatkozhat rá alkotmányjogi panaszeljáráásban. Másfelől azt vonja magával, hogy a bírót sem minden vonatkozásban illeti meg. E körben azt kellett vizsgálnia az Alkotmánybíróságnak, hogy a bírói függetlenség Alaptörvényben biztosított joga feljogosítja-e az OBT tagját arra, hogy a tárgyalási kötelezettség alól való mentesülés szükséges mértékéről ne a munkáltatói jogkör gyakorlója döntsön.
- [39] Ebben a körben az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben tett megállapításait követve arra a megállapításra jutott, hogy a tárgyalási kötelezettség napokban vagy ügyekben mért terjedelme nem áll érdemi összefüggésben az ítélező bíró Alaptörvényben biztosított jogaként is védett közjogi státuszával. Ez annál is inkább így van, mert a mentesítés mértékéről való döntés nem ahhoz vezet, hogy a bírótól akarata ellenére a munkáltatói jogok gyakorlója ügyeket vonna el, hanem sokkal inkább azt tölti meg számszerűsített tartalommal, hogy a bíró milyen mértékben formálhat jogot arra, hogy tárgyalási kötelezettsége, azaz ítélezési tevékenysége alól felmentést kapjon. Az Alkotmánybíróság a második alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésre [lásd a határozat indokolásának III/1. pontját (Indokolás [10])] ennek megfelelően azt a választ adta, hogy a bíró tárgyalási kötelezettsége csökkentésének pontos mértéke nem érinti a döntéshozatal elfogulatlanságát, befolyásmentességét, ekként pedig alkotmányjogi értelemben a bírói függetlenség Alaptörvényben biztosított jogával nem hozható értékelhető kapcsolatba.
- [40] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította egyfelől azt, hogy az Utasítás 103. § (1) bekezdése nem sérti a bírói függetlenség [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés] alkotmányos védelemben részesített vonatkozásait, mert azzal nem áll érdemi összefüggésben. Másfelől azt, hogy az indítvány alapján a támadott szabály az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszeljáráásban nem vethető össze az Alaptörvény 25. cikk (5) és (6) bekezdésével, mert utóbbi rendelkezések nem az ítélező bíró Alaptörvényben biztosított jogaként is tételezett státuszával állnak alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatban, hanem az OBT tagjaként eljáró, igazgatási-felügyeleti feladatokat ellátó bírói státusz alapját teremtik meg. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította az alkotmányjogi panaszt.

V.

- [41] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján a bírói függetlenség [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés] és az OBT tagsággal együtt járó autonóm bírói státusz [Alaptörvény 25. cikk (5)–(6) bekezdés] tartalmának jelentőségére tekintettel rendelte el.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1611/2018.
Megjelent a Magyar Közlöny 280. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3465/2020. (XII. 22.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Szegedi Törvényszék 3.Bf.870/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Szegedi Törvényszék 3.Bf.870/2019/6. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján azt semmisítse meg. Az indítványozó álláspontja szerint a döntések ellentétesek az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített véleménynyilvánítás szabadságával és (2) bekezdésében rögzített, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatáshoz való joggal.
- [2] 2. Az indítványra okot adó ügyben, az eljáró bíróságok által megállapított tényállás értelmében az indítványozó olyan közösségi oldalt hozott létre, amelyen egy ingatlankezelő és vagyongazdálkodó zrt. (a továbbiakban: magánvádló) szegedi bérlakásokkal összefüggő tevékenységével kapcsolatban tett közléseket. A közösségi oldalon az indítványozó arról írt, hogy a magánvádló felelőtlenül gazdálkodik, a város lakáspolitikája felelőtlen, és kifejtette azt is, hogy szerinte a magánvádló hűtlen és hanyag kezeléssel vádolható, és felelős „életveszély fenntartásáért, cselekvőképtelen és kiskorú személyek veszélyeztetéséért is”. Egy későbbi bejegyzés költői kérdésként tette fel: „Mi ez, ha nem ingatlan panama?” Más bejegyzésében a rendszereket becsmérlő kifejezéssel illette.
- [3] Az elsőfokú bíróság az ítéletében rámutatott, hogy a jogi személy magánvádló is lehet becsületsértés sértettje, és „a véleménynyilvánítás körébe tartozó bírálat nem juthat el a gyalázkodó jellegig, nem tartalmazhat a bírálathoz elengedhetetlenül szükségesen túlmenő, a becsületérzést sértő kijelentéseket”. Az elsőfokú bíróság szerint az indítványozó a bírálat megengedett határát jóval túllépte, becsületérzést sértene, és a becsület csorbítására alkalmasak.
- [4] Az elsőfokú bíróság azt is kifejtette, hogy bár a magánvádló egy önkormányzat által létrehozott gazdasági társaság, amelynek alapvető tevékenysége az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok üzemeltetése, hasznosítása, a magánvádló mégsem tekinthető közszereplőnek. Az elsőfokú bíróság az Alkotmánybíróság 3145/2018. (V. 7.) AB határozatára hivatkozott, amely szerint az tekinthető közszereplőnek, aki a nyilvánosság előtti szereplés igényével lép fel és ennek során tevékenységével, mondanivalójával jelentős hatást gyakorol a társadalomra. A magánvádlót pedig nem tartotta ebbe a körbe sorolhatónak.
- [5] Az elsőfokú bíróság az indítványozó közléseit ténytartalmúnak tekintette, és a rágalmozás bűncselekmény tényállási elemeit megvalósítottak látta. Erre tekintettel az indítványozót bűnösnek mondta ki és egy év próbaidőre próbára bocsátotta.

- [6] A másodfokú bíróság a bűnösség és a szankció tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Rögzítette, hogy az irányadó bírói gyakorlat szerint általában alkalmas a becsület csorbítására az olyan tényállítás, amely valósága esetén büntetőeljárás alapjául szolgálnak, az indítványozónak azok a közlései, amelyekkel a magánvádlót hűtlen és hanyag kezeléssel, kiskorú veszélyeztetésével vádolták meg, kimerítik ezt a kitéltet. Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban is, hogy a magánvádló nem közszereplő, „tekintettel arra, hogy gazdálkodó szervezetként tevékenységét nem a közszereplők vonatkozásában meghatározott kritériumok, azaz a közélet formálásának az igénye, illetve a társadalomra, valamint a közvéleményre való hatásgyakorlás jellemzi”.
- [7] 3. A másodfokú bíróság döntésével szemben az indítványozó az Alkotmánybírósághoz fordult. Alkotmányjogi panaszában hivatkozott arra, hogy a magánvádló önkormányzati tulajdont kezel, ami – az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése szerint – nemzeti vagyon. Álláspontja szerint „társadalmi kontrollt gyakorolnak”, utalt arra, hogy tevékenységük a közügyek megvitatásával kapcsolatos. Egy, az indítvány benyújtásakor folyamatban volt per tanúira hivatkozva kijelentette, hogy a közlések nem öncélú, mocskolódó szándékú írások voltak, hanem észrevételek, kritikák, értékítéletek. Az indítványozó megjegyezte azt is, hogy több eset a helyi sajtóban is megjelent, a magánvádló viszont csak „őt akarja kizárni” a közügyek megvitatásából.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a közlései az Alaptörvény XX. cikkében megfogalmazott államcélhoz kapcsolódnak, mely szerint „Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit biztosítsa”. Az ezzel kapcsolatos véleményét az Alaptörvény IX. cikke védi.
- [9] Az indítványozó sérelmesnek tartotta azt is, hogy a jogerős ítéletet csak a törvényszék és az Országos Bírósági Hivatal elnökeihez benyújtott panasz után kapta meg, így addig az ítéletet nem ismerhette meg. Ezzel összefüggésben azonban indítványt nem terjesztett elő.

II.

- [10] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

III.

- [11] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [12] 1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [14] Az indítványozó megjelölte a jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványban kifejtette az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], és kifejezetten kérte a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [15] A bíróság tájékoztatása szerint a jogerős döntés az indítványozó számára tértivevény nélkül, egyszerű postai küldeményként került kézbesítésre. Így a kézhezvétel időpontja nem igazolható, ezért az Alkotmánybíróság a határidő megtartását vélelmezte. Megállapítható továbbá, hogy a Szegedi Törvényszék ítéletével szemben nem állt további rendes jogorvoslat a rendelkezésére.
- [16] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [17] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogával összefüggésben vetette fel azt a kérdést, hogy hol húzódik a véleménynyilvánítás szabadságának és a személyiség védelmének a határvonala.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [19] 1. Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság arról hoz döntést, hogy a támadott érdemi döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti-e. Állandó gyakorlatának megfelelően az Alkotmánybíróság vizsgálja, hogy az általános hatáskörű bíróság az alapjogi kollíziót helyesen tárta-e fel, és a versengő alapjogokat az Alaptörvényből következő szempontok alapján mérlegelte-e {pl. 3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [20] „Az alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság nem hoz döntést az előtte fekvő ügy érdemében, nem a rendes bírósághoz intézett kérelmet (más eljárásokban keresetet, vádat stb.) bírálja el. [...] Az Alkotmánybíróság által meghatározott kereteken belül a konkrét ügyre vonatkozó érdemi döntést ezt követően a rendes bíróságnak [...] kell meghoznia.” {18/2019. (VI. 12.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]}
- [21] Az Alkotmánybíróságnak jelen esetben sem feladata arról döntenie, hogy az indítványozó közlése kimerítette-e a rágalmozás tényállását. Jelen ügynek nem tárgya sem a rágalmozás törvényi tényállásának alkotmányossága, sem az, hogy az egyedi ügyben az indítványozó magatartása rágalmozásnak minősül-e. Arról viszont alkotmányos jogállására tekintettel döntenie kell az Alkotmánybíróságnak, hogy a támadott döntés sértette-e az indítványozó Alaptörvényben IX. cikkében rögzített véleménynyilvánítási szabadságát.
- [22] 2. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”. A véleménynyilvánítás szabadsága kommunikációs jog. Az alaptörvényi védelem tárgya elsődlegesen az információ: demokratikus társadalom csak abban az esetben jöhet létre és maradhat fenn, ha lehetőség van arra, hogy a különböző (gyakran egymással ellentétes) vélemények a társadalmat formálhassák.
- [23] Az Alkotmánybíróság gyakorlata egységes abban, hogy a közéleti közlésekhez (amikor a megosztott információ a közülethez kapcsolódik) fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik. A 7/2014. (III. 7.) AB határozat rámutatott: „a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek.” (Indokolás [17]) Ugyanez a határozat azt is kimondta, hogy „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlói vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni.” (Indokolás [47])
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában már több olyan ügy volt, ahol a személyiségi jog büntetőjogi védelme (rágalmozás, becsületsértés tényállások) állt szemben a véleménynyilvánítás szabadságával; az indítványozók más személyt sértő megnyilvánulásai miatt büntetőjogi szankcióban részesültek, és azt támadták meg az Alkotmánybíróságon [pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, 3048/2020. (III. 2.) AB határozat, 3329/2017. (XII. 8.) AB hatá-

rozat, 3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, 3093/2019. (V. 7.) AB végzés]. Az Abtv. 27. §-ára alapított panaszok esetében a mérlegelés szempontja minden esetben az volt, hogy a bírói döntés érintette-e az indítványozó véleménynyilvánítási szabadságát (a közlés az Alaptörvény IX. cikkének oltalmi körébe tartozik-e), illetve ha igen, akkor a szólásszabadság korlátozása vagy gyakorlásának teret engedése mellett fűződik-e erősebb alkotmányos érdek.

- [25] A mérlegelés tárgyilagossága érdekében alakította ki – a korábbi alkotmánybírói gyakorlatra támaszkodva – a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat azt a tesztet, amelynek első lépéseként azt kell vizsgálni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Második lépésként a bíróságoknak azt kell eldöntenie, hogy a közlés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e: a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható. Végül vizsgálni kell, hogy a közlés nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás határát: „a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása” (Indokolás [30]–[32]).
- [26] 3. A teszt alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a közlés „közügyekben való megszólalásnak” minősül-e.
- [27] A „közéleti vita” kérdéskörével részletesen foglalkozott az elsőfokú bíróság által is hivatkozott 3145/2018. (V. 7.) AB határozat. A határozat a korábbi gyakorlatot alapul véve kimondta, hogy „jellemzően a politikai jellegű közéleti szólások szabad kinyilvánítását tekinti a véleménynyilvánítás szabadsága legbensőbb védelmi körének [...] Ezekben az esetekben a véleménynyilvánítási szabadságból fakadó alkotmányjogi mércét különös szigorral szükséges érvényre juttatni, vagyis az ilyen jellegű szólások erősebb védelmet élveznek, és korlátozásuk csak a legszűkebb körben nyerhet igazolást.” (Indokolás [30]) Ugyanakkor arra is rámutatott, hogy „a közéleti vita nem csak az állami és önkormányzati, a közhatalmi intézményrendszer működésének egészét fogja át, hanem felöleli az üzleti élet társadalmi felelősségvállalásának és az üzleti élet világában egyre sokasodó számban jelentkező közéleti kérdéseket (pl. környezetvédelmi, energiahatékonysági, munka-, és közlekedésbiztonsági kérdések)” (Indokolás [32]). Hangsúlyozta továbbá azt is, hogy „nyilvános közlés a közügyek szabad vitatását érinti, az alkalmazandó alkotmányjogi mérce megállapításához szükséges annak további vizsgálata, hogy a közléssel érintett személy – az adott helyzetben – közszereplői minőségben érintett-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, nem vonja automatikusan maga után azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelme lecsökken. A közszereplői minőség megállapítása mindig egyedi mérlegelés tárgya.” (Indokolás [44])
- [28] A közéleti vita fogalma nem csupán természetes személy közszereplők magatartását foglalja magába, hanem (cégjogi besorolásuktól függetlenül) szervezetek működésére is kiterjedhet, ha azoknak közéleti, társadalmi jelentőségük van. Az ezzel ellentétes értelmezés azt eredményezné, hogy pl. hatóságok, minisztériumok, bíróságok vagy akár pártok tevékenységének (kritikai) elemzése nem élvezné a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű védelmét.
- [29] Jelen esetben a magánvádló tevékenysége önkormányzati bérlakásokkal való gazdálkodásra, hasznosításra irányul. Figyelembe véve, hogy a magánvádló e tevékenysége során egy államcél megvalósulásához járul hozzá [„Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa”, Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdés], és eközben nemzeti vagyont kezel [az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon, Alaptörvény XXXVIII. cikk (1) bekezdés], megállapítható, hogy az indítványozó közlése egy közérdekű vitához kapcsolódik.
- [30] A nemzeti vagyonnal való, egy államcél teljesülését szolgáló gazdálkodás értékelése egyértelműen a közéleti vita terepe. Az indítványozó ezen a területen fogalmazta meg álláspontját, amelyre így a véleménynyilvánítási szabadság fokozottabb védelme vonatkozik.
- [31] 4. Az Abtv. 27. §-ára alapított panasz esetén az Alkotmánybíróságnak az egyedi eset kapcsán kell döntenie arról, hogy a közlést megilleti-e alkotmányos védelem, és ha igen, akkor ez milyen szintű. Ennek elbírálása során értékelnie kell a közlés kontextusát; a közlés tartalma és körülményei kihatnak a mérlegelés eredményére. Az Alkotmánybíróság más ügyben is vizsgálat alá vonta, hogy a szóban forgó közlés tényállítást vagy értékítéletet fogalmaz-e meg {pl. 3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [28]}. Ahogy arra a 13/2014. (IV. 18.) AB

határozat rámutatott: „A büntetőjogi jogszabályoknak éppen ezen okok miatt nem lehet olyan kiterjesztő értelmet adni, amely lerontaná vagy korlátozná az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítás szabadságát. Ezzel összhangban pedig a közügyek vitatását érintő véleménynyilvánítás szabadsága alóli kivételeket jelentő büntetőjogi törvényi tényállásokat megszorítóan szükséges értelmezni. Ellenkező esetben a közügyeket vitató szólás kriminalizálása az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált alapjog szabad érvényesülése ellen hatna. Mindebből következően a rágalmozás bűncselekményének törvényi tényállásában írt »tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ« fordulatait kizárólag az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel összhangban lehet értelmezni.” (Indokolás [40])

- [32] Az Alkotmánybíróság nem állítja (nem állíthatja), hogy egy közlés annak ténytartalma miatt alapja lehet-e a rágalmozás megállapításának, azt viszont vizsgálnia kell, hogy a rágalmozás bűncselekményének törvényi tényállásában foglalt „tényt állít” fordulatnak nem kölcsönöz-e a bíróság olyan tág értelmezést, amely az Alaptörvény IX. cikkével nem egyeztethető össze. Ez ugyanis sértené az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert alapjogot és az abból fakadó mércét.
- [33] A bírósági döntések azt állapították meg, hogy az indítványozó több közvetlen és közvetett utalást tett arra, hogy álláspontja szerint a magánvádló tevékenysége hűtlen kezelésnek, ingatlanpanamának és kiskorú veszélyeztetésének minősül. Ezek a közlések az adott kontextusban megkérdőjelezik a magánvádló méltányos eljárását, tiszta gazdálkodását. A kifejezések kétségtelenül sértők, melyekkel szemben a sértett félnek törvényi lehetősége van fellépni, de nem állítható, hogy az indítványozó értékelő közlése eleve ki lenne zárva a szabad véleménynyilvánítás köréből.
- [34] 5. Végül az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a támadott döntés helyesen állapította-e meg a véleménynyilvánítás határát.
- [35] Az Alkotmánybíróság több ügyben kimondta, hogy a pusztán sértegető gyalázkodásra az Alaptörvény IX. cikke nem ad szabadságot: a „csak és kizárólag az érintett személy lejárására irányuló, egyfajta szitokszóként megjelenő forma nem tartozik a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának alkotmányosan védett körébe” [1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [35]; 3093/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [17]]. Azokban az esetekben ugyanakkor, amikor a közlés a sértett – személyét kétség kívül sértő, de – magatartásának közösségi hatására vonatkozó utalás volt, az Alkotmánybíróság a közlést az Alaptörvény IX. cikkének védelmi körébe vonta [3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [30]]. Ha egy közlés nem öncélú gyalázkodás, hanem egy közéleti kérdés megvitatása, akkor „a sértő, erős kifejezések (adott esetben a trágár kifejezések is) a védelmi körbe tartoznak, a véleménynyilvánítás korlátját ez esetben csak az emberi méltóság érinthetetlen magva jelenti” [3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [36] Eseti mérlegeléssel kell megállapítani, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlásához vagy a személyiség védelmének biztosításához fűződik-e erősebb érdek. E mérlegelés normatív kiindulópontja az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése: „A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére”. Ugyan emberi méltósága fogalmilag csak az embernek lehet, a jogi személyek is joggal tarthatnak igényt arra, hogy tevékenységüket vagy személyiségüket az állam védje az öncélú gyalázkodással szemben.
- [37] Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése nem általában valaki megsértését, hanem az emberi méltóság megsértését tiltja. „A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikke védi.” [3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [31]]
- [38] Ezzel az elvi kiindulóponttal szemben az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a közlés „nem tartalmazhat a bírálathoz elengedhetetlenül szükségesen túlmenő, a becsületérzést sértő kijelentéseket” (Indokolás 5. oldal), és ezt a támadott döntés sem bírálta felül.
- [39] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében a „feltétlenül szükséges mérték” nem az alapjog gyakorlásának, hanem korlátozásának feltétele. Nem kérdőjelezhető meg az alapjog gyakorlásának védelme pusztán amiatt, hogy az nem volt elengedhetetlenül szükséges; más kérdés, hogy ilyen esetben erősebb korlátozás is alkotmányosan elfogadható lehet.
- [40] 6. A fentieket összegezve az Alkotmánybíróság – a támadott döntéssel ellentétben – arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozó közéleti kérdésben tett közlést, amelyre az Alaptörvény IX. cikkének védelme vonatkozik. Nem osztotta az Alkotmánybíróság azt az álláspontot sem, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a becsületérzés a korlátja, ezért azt állapította meg, hogy a támadott döntés az alapjogi kollíziót nem

az Alaptörvény IX. cikkéből következő szempontok alapján mérlegelte, így az sérti az indítványozó véleménynyilvánítási szabadságát. Ezért az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 3.Bf.870/2019/6. számú ítéletét megsemmisítette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1003/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3466/2020. (XII. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.339/2020/4. számú, továbbá a Fővárosi Ítéletábla 32.Pf.20.625/2019/4. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 19.P.21.075/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Litresits András, Litresits Ügyvédi Iroda) keresztül az Abtv. 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv. IV.20.339/2020/4. számú, továbbá a Fővárosi Ítéletábla 32.Pf.20.625/2019/4. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 19.P.21.075/2019/6. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint a hivatkozott ítéletek sértik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1), (4) és (6) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(2) bekezdését, továbbá a 28. cikkét.
- [2] 2. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az alperes által szerkesztett internetes oldalon 2019. március 3-án cikk jelent meg az indítványozóról „[az indítványozó] megpróbálta megzavarni [xy] sajtótájékoztatóját, de még ez sem sikerült” címmel. A cikk beszámolt arról, hogy „az utóbbi hónapokban botránypolitizálást folytató ellenzék akcióihoz méltó tervet eszelt ki [az indítványozó] MSZP-s uniós képviselő. A szocialisták európai listavezetéséről lecsúszó politikus [xy] sajtótájékoztatóját akarta megzavarni, de ebben megakadályozta a kapucsengő. A fideszes politikus később azt mondta – utalva arra, hogy [az indítványozó] korábban sikertelenül próbálkozott, hogy Fidesz-tag legyen –, hogy ha be akar lépni a Fideszbe, azt nem a székházban és nem vasárnap kell megtennie.” A cikkben szerepelt továbbá az is, hogy az [indítványozó] sajátos performansszal készült a sajtótájékoztatóra, amiről a Facebook oldalán is beszámolt: „Egy sajátos akcióra készülök, kíváncsi vagyok milyen lesz a fogadtatása. [Xy] EP-képviselő meghirdetett egy sajtótájékoztatót, én meg úgy döntöttem, hogy akkor besétálok és beülök. Felteszek neki kérdéseket. Kíváncsi vagyok hogyan reagál.” Ezt követően a cikk hírt adott arról is, hogy az indítványozó akciója nem sikerült, ugyanis az eseményre előzetesen regisztrálni kellett volna, amit az indítványozó nem tett meg. A cikk a további részében beszámolt a sajtótájékoztatón elhangzottakról, illetve arról, hogy a fideszes európai parlamenti (a továbbiakban: EP) képviselő elmesélte az indítványozó Fideszbe való korábbi belépési szándékát, illetve azt a javaslatát, hogy ha most beakarna lépni, azt hogyan teheti meg.
- [3] 3. Az indítványozó ezt követően helyreigazítási kérelemmel fordult az alperesi szerkesztőséghez, azt azonban az alperes nem tette közzé. Az indítványozó ezt követően keresettel fordult a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság), amelyben kérte, hogy az elsőfokú bíróság a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. §-a, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 496. § (1) bekezdése alapján kötelezze az alperest helyreigazító közlemény megjelentetésére. Az indítványozó tartalmában olyan közlemény közzétételét kérte, amely címe „[az indítványozó]ról valótlanságokat híreszteltünk [xy] alapján” legyen, tartalma pedig arról szóljon, hogy az alperes cikke [xy] szavai alapján valótlanul híresztelte, hogy az indítványozó a '90-es években jelentkezett a Fideszbe, azonban nem vették fel.
- [4] 4. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elmondása szerint a kifogásolt állítás az indítványozó által sem vitatottan a fideszes EP-képviselőtől hangzott el, aki ezt az állítást már több alkalommal is megtette, többek között egy 2014-es Twitter üzenetében is. Az érintett fideszes EP-képviselő (többször idézetten: [xy]) a '90-es években a Fidesz alelnöke és a tagfelvételért felelős tagja volt, ebben az időszakban pedig a tagfelvé-

tel nem volt írásbeliséghez kötve, így az általa sajtótájékoztatón elhangzottakat más módon nem lehetett igazolni. Az ellenkérelem szerint az alperes nem kötelezhető helyreigazítás közzétételére egy sajtótájékoztató elhangzott olyan állítás miatt, amelyet a Fidesz egyik alapítója tett a Fidesz belügyei vonatkozásában.

- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetet nem találta alaposnak és így azt elutasította. Az ítélet indokolása szerint a PK. 12. számú állásfoglalás alapján a kifogásolt közléseket a társadalmi érintkezésben általánosan elfogadott jelentésük szerint kell figyelembe venni, és valóságos tartalmuknak megfelelően kell értékelni. A kizárólag betű szerinti, formális értelmezés sok esetben ellentétes lenne a sajtóhelyreigazítás céljával és rendeltetésével. Ezért a jogsértés elbírálásánál nem lehet a közlést elszigetelten vizsgálni, hanem tekintettel kell lenni a szövegkörnyezetre, valamint az egymással összefüggő részletekre is. Emellett az elsőfokú bíróság azt is kiemelte, hogy nem adhat alapot a helyreigazításra olyan állítás, amely nem tényállítás útján valósul meg. A társadalmi vitákkal kapcsolatos véleménynyilvánítás, értékelés és bírálat pedig nem lehet sajtóhelyreigazítás tárgya.
- [6] Az elsőfokú bíróság hivatkozott a PK. 14. számú állásfoglalására is, amely szerint egy sajtóközlemény vitatott tényállításainak valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani, akkor is, ha a sajtószerv híven közli más személy tényállítását. Tehát egy sajtószerv nem menetesül a felelősség alól csak azért, mert a közlés alapjaként származó információt mástól idézi. Az elsőfokú bíróság alapul vette az Alkotmánybíróság döntéseit is, amelyek szerint a közügyek vitájához kapcsolódó közlések erős alkotmányjogi védelemben részesülnek, továbbá, hogy a sajtószabadságnak kiemelt szerepe van demokratikus közvélemény kialakításában. Emellett figyelembe vette az Alkotmánybíróságnak a tényállítások és értékítéletek közötti különbség lényegét kiemelő gyakorlatát is.
- [7] Az alkotmánybírósági gyakorlatból annak is jelentőséget tulajdonított az elsőfokú bíróság, hogy a sajtó tevékenységének egyik lényegi eleme a közéleti események nyilvánosságához való közvetítése. Ezzel együtt természetesen a sajtószabadság körébe nem tartozik bele a valótlanosságok közzétételének lehetősége, e körben ugyanis egy sajtótermék felelőssége kiterjed a közölt információ hitelességének ellenőrzésére is. Ugyanakkor az is fontos szempont, hogy a sajtó kiemelt szerepet játszik a közügyekre vonatkozó információ áramlásában, különösen ha annak érintettje közéleti szereplő is. Jelen ügyben az elsőfokú bíróság szerint nem volt kérdés, hogy az alperes közügyről nyújtott tájékoztatást, amikor egy EP-képviselő, EP választási időszakra eső, előre meghirdetett sajtótájékoztatójáról tudósított.
- [8] Az elsőfokú bíróság szerint egy közéleti szereplő sajtótájékoztatójáról tudósító média felelőssége körében nem elhanyagolható körülmény, hogy ilyenkor a média nem saját véleményt közöl, hanem a sajtótájékoztató elhangzottairól ad információt. Ilyenkor pedig az Alkotmánybíróság szerint a valótlan tényállításokért is más mérce szerint felel az érintett média: ebben a helyzetben ugyanis a közlés célja nem a közvita saját érvekkel való gazdagítása, hanem a társadalmi tanácskozásban részt vevő szereplők megnyilvánulásainak hiteles becsatornázása. A sajtó felelőssége pedig abban az esetben még inkább korlátozott, amikor a közéleti vita frontvonalában tevékenykedő politikusok kijelentéseit terjeszti. Ebben az esetben ugyanis nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az őket ért bírálatokat a társadalmi nyilvánosság eleve másként kezeli.
- [9] Mindemellett egy sajtótájékoztatóról való tudósítás esetén azt is figyelembe kell venni, hogy a közéleti szereplők maguk keltik a sajtó érdeklődését, így itt a média sokkal inkább közvetítő eszköz, mintsem önálló szereplő. A konkrét ügyben az indítványozó szándéka is az volt, hogy a fideszes EP-képviselő sajtótájékoztatójára bemelve önálló performansszal hívja fel magára a figyelmet, amelyről majd a sajtó híven, és nagy nyilvánosság előtt beszámol. Amikor ez előzetes regisztrációs hiány miatt nem sikerült, a fideszes EP-képviselő megtette a vitatott kijelentését, amelyről a sajtó beszámolt. Az elsőfokú bíróság szerint mivel mindkét szereplő (az indítványozó és a fideszes EP-képviselő is) a politika frontvonalában vannak, a sajtó csak a dolgát tette, amikor beszámolt az eseményekről. Mindkét szereplőnek a célja a sajtó érdeklődésének felkeltése volt (kinek a sajtótájékoztatóval, kinek a tervezett performansszal), ezért az elsőfokú bíróság szerint az alperes nem szereplője, hanem közvetítő eszköze volt a vitának. Mindezek alapján pedig az alperes felelőssége nem volt megállapítható.
- [10] 3. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben az indítványozó fellebbezéssel élt a Fővárosi Ítéletáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely azonban az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] Az indítványozó fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság okszerűtlenül és iratellenesen minősítette a tényállást, ugyanis véleménye szerint a sajtó nem szócső, aki bárkiről bármit leadhat következmények nélkül. Kifogásolta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy az alperes a cikk közzétételét megelőzően nem kereste őt meg (holott, mivel ez egy leirat volt, nem pedig élő közvetítés, lehetősége lett volna rá), valamint semmilyen bizonyítékkal nem rendelkezett a vele szemben megfogalmazott állítás alá-

támasztására. Mindezek alapján téves az elsőfokú bíróság azon megállapítása is, miszerint az alperes hüen tájékoztatott az eseményről. Nem az volt ugyanis a per tárgya, hogy az ominózus kijelentést ki mondta eredetileg, hanem az, hogy az alperes ezt a kijelentést (ami minden ténybeli alapot nélkülöz) híresztelte.

- [12] A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, és az irányadó jogszabályokat is helyesen értelmezte. Az elsőfokú bíróság következtetéseit a másodfokú bíróság is osztotta: a PK. állásfoglalások és az alkotmánybírói gyakorlat alapján az alperesi cikket helyesen értelmezte az elsőfokú bíróság, az alperes ugyanis olyan sajtótájékoztatóról tudósított, amelynek témájára az indítványozó is közvetett ráhatással volt. A másodfokú bíróság is megerősítette, hogy a sajtótájékoztatóról tudósító média inkább tekinthető a véleménynyilvánítások közvetítő eszközének, semmint a közvita önálló szereplőjének, ugyanakkor a mentesség nem tekinthető feltétlennek sem. A mentesülés feltétele, hogy a média által megfogalmazottak hüen, a közlés forrását beazonosítható módon, saját értékelés nélkül közvetítsék a közvélemény felé az elhangzottakat. A másodfokú bíróság szerint ezen követelménynek az alperes eleget tett.
- [13] 4. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amely ítéletében a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [14] Az ítélet indokolásában a Kúria kiemelte, hogy egy média tájékoztató tevékenységét nem lehet jogsértőnek tekinteni, ha az közéleti szereplők sajtótájékoztatóján a közügyek vitájának körében egymást érintően tett kijelentésekről hüen, saját értékelés nélkül tudósít, és a közlések forrását beazonosítható módon megjelöli, továbbá a cáfolatnak is helyet biztosít. A konkrét ügyben az alperes a fideszes EP-képviselő által elmondott mondatot idézte, és ahhoz fűzte hozzá azt a magyarázatot, amely annak megértését szolgálja (miszerint az indítványozó a '90-es években be akart lépni a Fideszbe). A tudósítás tehát az elhangzottakhoz érdemben nem adott új tartalmat, vagy saját értékítéletet. Az alperes beazonosítható módon megjelölte a kifogásolt mondat forrását is, és azt is, hogy az az indítványozó meghíusult performanszára adott válaszreakció volt. Mindezek alapján pedig a Kúria megállapította, hogy a tárgyban sajtó-helyreigazításra kötelezésnek nincs helye.
- [15] 5. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria, a másodfokú és az elsőfokú bíróságok ítéleteinek a megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az ítéletek az Alaptörvény több rendelkezését is sértik. Véleménye szerint a Kúria és a korábban eljáró bíróságok nem vették figyelembe az Alaptörvény VI. cikkét és a IX. cikk (4) és (6) bekezdését döntésük meghozatala során, ugyanis az egyes alapjogok mérlegelése és ütköztetése nélkül hoztak döntéseket. Véleménye szerint a Kúria és a korábban eljáró bíróságok ítéletei azért tekinthetőek súlyosan jogsértőnek, mivel a tényállás szerinti sajtó-tájékoztató tekintetében semmilyen körülmény nem mentesítette az alperest a valótlan híresztelés vonatkozásában, ugyanis álláspontja szerint nem álltak fenn a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) kifejtett speciális körülmények, mivel az indítványozó nem volt jelen a sajtótájékoztatóon, és az alperes később sem biztosította az indítványozó részére a válaszadás lehetőségét. Ezáltal pedig a Kúria és a másodfokú valamint elsőfokú bíróságok döntése önkényes, ellentétes a józan ész szerinti döntés követelményével és a tisztességes bírósági eljárás követelményébe ütközik. Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a pontos és megalapozott tényeken alapuló tájékoztatás követelményét is, továbbá megsértették jó hírnevét is.
- [16] A fentiek mellett az indítványozó kiemelte azt is, hogy a sérelmezett közlés valótlan tény volt, amelyek híresztelése a legalapvetőbb újságírói szakmai követelményeknek sem felelt meg, emellett a tényállás szerinti mondat nem vélemény, hanem valótlan tényállítás volt, amelyre a PK. 14. számú állásfoglalása lett volna az irányadó (ami szerint a tényállítás valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani), ezen szempontokat azonban a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok figyelmen kívül hagyták, így az állandó bírósági gyakorlatra sem voltak tekintettel. A fentiek mellett az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a tényállásbeli állítás nem minősül közügynek, így annak sincs jelentősége, hogy az alperes szöveghüen tájékoztatott-e vagy sem. A fentiek alapján az indítványozó úgy véli, hogy a támadott ítéletek jogellenesen értelmezték az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1) és (4) bekezdését, erre tekintettel pedig az alperes nem mentesülhetett volna a helyreigazító közlemény közzététele alól.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hosszasan ismertette több alkotmánybírói döntést is, különösen az Abh. rendelkező részét és indokolását. Véleménye szerint az eljáró bíróságok ezen határozatokat mind figyelmen kívül hagyták döntésük meghozatala során. Így pl. nem értékelték, hogy az alperes nem adott lehetőséget az indítványozónak a cikkben foglalt állításokra történő reflektálásra. Ezzel pedig a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok megsértették az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.

II.

[18] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

[...]

(6) A sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatások, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervre vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

[19] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

[20] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[21] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.

[22] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.

[23] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ezzel együtt az Alkotmánybíróság

minden alapjog érvényesülésének vizsgálata kapcsán hivatalból is figyelembe veszi a bíróságoknak ezen alaptörvényi kötelezettségét.

- [24] 4. Az indítványozó indítványában hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikk (4) és (6) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető (több esetben pedig más jellegű) érvelést (sem) az ügye vonatkozásában.
- [25] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány az Alaptörvény fent hivatkozott rendelkezései tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya [lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]] az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [26] 5. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [27] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [28] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogának és a sajtószabadsághoz való jognak a hatályát és határait érintő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet föl. A kúriai (és az alsóbb bírósági) ítélet(ek) alkotmányossági vizsgálata kapcsán ezért vizsgálni kell, hogy a Kúria az Alaptörvény IX. cikk (1) [és ehhez kapcsolódóan a (2)] bekezdésével összhangban értelmezte-e az alperes által közzétett cikk vonatkozásában a sajtótájékoztatókról történő tudósításra irányadó alkotmányos követelményeket, és ezáltal figyelembe vette-e döntése meghozatala során az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó kötelezettségét.
- [29] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

[30] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[31] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]} Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.

- [32] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben szükségesnek tartja azt is kiemelni, hogy az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy az ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. A bíróságnak tehát a jogszabályok által kijelölt értelmezési kereteken belül kell azonosítani az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, valamint a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy a Kúria (és az alsóbb bíróságok) helyesen ítélte-e (ítéletek-e) meg a szóban forgó ügynek a véleménynyilvánítás szabadságával és a sajtószabadsághoz való joggal összefüggő kapcsolatát.
- [33] 2. A fenti kérdés vizsgálata során az Alkotmánybíróság fontosnak tartotta tisztázni, hogy az Alaptörvény IX. cikke alapján mit tekinthetünk a sajtó elsődleges szerepének egy demokratikus állam működésében.
- [34] 2.1. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában összegezte és megerősítette azt a gyakorlatát, „mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a vélemény szabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [23]} Ez a határozat arra is rámutatott, hogy „[a] sajtószabadság – amely felöleli valamennyi médiatípus szabadságát – a szólásszabadság intézménye. A sajtó ugyanis – tevékenységének egyre összetettebb és szerteágazóbb jellege mellett is – mindenekelőtt a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerzésnek az eszköze. A szólásszabadság kitüntetett jellege e tekintetben a sajtószabadságra is vonatkozik, és vonatkozik rá a szabadság kettős igazolása is: a sajtószabadság jelentőségét a szubjektív alapjog és a demokratikus közvélemény alkotmányos intézménye egyaránt igazolja. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően a sajtószabadság elismerése mellett a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek biztosításáról is rendelkezik.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [40]} Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tehát a sajtószabadságot a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás garanciájának tekinti. Ez a tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja: azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon {lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [35] Egy médiaszolgáltató tehát alkotmányos jogát gyakorolja akkor, amikor a közérdeklődésre számot tartó eseményekről tudósít. E szabadsága kiterjed annak meghatározására is, hogy mely eseményekről milyen részletességgel és tartalommal ad tájékoztatást. Amennyiben a sajtószabadság gyakorlása sérti más alapjogát vagy valamilyen alkotmányos célt, akkor az Alkotmánybíróságnak kell döntést hoznia arról, hogy a konkrét esetben a sajtószabadság gyakorlásának vagy az azt korlátozó célnak kell-e inkább teret engednie {23/2019. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [36] 2.2. Összességében megállapítható tehát, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában kiemelten fontos alkotmányos érdekek tekinti a sajtószabadság érvényesülését. A sajtó ugyanis „olyan fórumot kínál a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény és a politikusok számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselők vállalkozói. A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak.” {Lásd többek között: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]}
- [37] 3. Az alkotmányjogi panasz szerinti ügyben az Alkotmánybíróság – a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában kimondottakkal egyezően – röviden szükségesnek tartotta felidézni a politikai vitákban elhangzó állításokkal kapcsolatos gyakorlatát is.

- [38] 3.1. Az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta, hogy a közügyekkel összefüggő vélemények nyilvánítását a szólásszabadság különös erővel védelmezi, és a közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások: a társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják {lásd többek között: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45], [48]}. Emellett – összhangban a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatban foglaltakkal – az Alkotmánybíróság a szólásszabadságnak ebben a különösen védett körében jelen ügyben is érvényesnek tartja a vélemények és a tényállítások megkülönböztetésének relevanciájáról mondottakat: „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [...]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]} Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e {lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [39] 3.2. Az Alkotmánybíróság a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatában megerősítette azt is, hogy politikai vitákban (különösen választási kampány során) a tényállításokra vonatkozó, a jogszerűtlenség megállapíthatósága tekintetében megengedőbb teszt alkalmazására csak szűk körben van lehetőség, vagyis a tényállítás alkotmányjogi fogalmát megszorítóan kell értelmezni. Erre utalt az Alkotmánybíróság akkor, amikor a mérlegelés alkotmányos követelményeként mondta ki, hogy a szóban forgó kijelentés értékelése nem történhet csupán „megragadva a kijelentés direkt tartalmánál” {5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [27]}, hanem „a mérlegelést a választási kampány felfokozott helyzetét és az ügy összes körülményét figyelembe véve, valamint arra tekintettel kell elvégezni, hogy a jelöltek egymás programját és alkalmasságát minél szabadabban kritizálhassák” {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [40] A politikai viták természetével összefüggésben az Alkotmánybíróság tehát több olyan ügyben is foglalkozott, ahol a politikai vita egy választási kampányban zajlott. Így pl. a választási kampányt az Alkotmánybíróság következetesen olyan szituációnak tekintette, amelyben a lehető legerősebben jönnek számításba a közügyek minél szabadabb vitája melletti érvek, és ahol leginkább helye van a politikai programokról és a jelöltek alkalmasságáról vallott vélemények akár túlzó, felfokozott megfogalmazásának; tekintettel arra is, hogy ezen időszak alatt a cáfolat vagy ellenvélemény kifejtésének is jelentős tere nyílik {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [30]; 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [28]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [43], továbbá 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [41] Ezen megállapítás – a politikai viták megítélése során – nem kizárólag a választási kampányokban értelmezhető. A politikai szereplők ugyanis a kampány időszakokon kívül is éles bírálatokat és állításokat fogalmaznak meg egymással szemben, amelyekkel összefüggésben ugyanúgy egy fokozottabb tűrési kötelezettséget kell megkövetelni. Az egyes politikai szereplőknek ugyanis kampány időszakokon kívül is számos lehetőségük nyílik a megfogalmazott bírálatokra történő széles körű reakcióra.
- [42] 3.3. A politikai vitákkal kapcsolatban azt is fontos kiemelni, hogy az ennek keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A közügyek intenzív vitájában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára. Ennek az értékelésnek a szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettjei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpolitikai véleménynyilvánítások figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28]}. A mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági teszttel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkozik, akkor – még ha állító módon

fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése. Szintén védelem alá tartozhat a kritika túlzó, meghökkentő megfogalmazása akkor is, ha a túlzás esetleg ténybeli kérdést is érint. Kétség esetén ráadásul a mérlegelés arra is támaszkodhat, hogy egyes részletek tényszerű cáfolatára széles körű lehetőség nyílik {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [43] 4. Az ügy megítélése szempontjából a fentiekben túl az Alkotmánybíróság jelen ügyben is indokoltnak tartotta áttekinteni a sajtó-tájékoztatókkal összefüggésben a sajtó objektív felelősségével kapcsolatos gyakorlatát.
- [44] 4.1. A fentiekben írtak alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a sajtónak a politikai viták választópolgárokhoz történő eljuttatásában kiemelt szerepe van. A demokratikus közvélemény alakulásában központi szereppel bíró sajtó tevékenységének egyik lényegi eleme ugyanis a közéleti események nyilvánosságához való közvetítése. A média a modernkori nyilvánosság fő letéteményese, nélküle teljes mértékben elképzelhetetlen a demokratikus társadalmi tanácskozás működése. A sajtónak elsőrendű alkotmányos feladata a közérdekű információk, köztük a közéleti szereplők megnyilatkozásainak, álláspontjainak terjesztése. Nemcsak annak van jelentősége, hogy a közügyek vitájához tartozó információk terjesztése a sajtó alkotmányos küldetése, hanem annak is, hogy a demokratikus vita többi résztvevőjének pedig joga van ehhez a tájékoztatáshoz. Különösen fontos tehát, hogy a sajtó a közvita számára releváns körülményekről minél szabadabban számolhasson be (Abh., Indokolás [41]).
- [45] Ezzel együtt természetesen a sajtó, tájékoztató tevékenységének szabadsága sem korlátlan, hanem más alapvető jogok vagy alkotmányos értékek érvényesülése érdekében kötelezettségekkel tűzdelt. Az Alkotmánybíróság több esetben is alkotmányosnak talált már a média által nyújtott tájékoztatásra vonatkozó előírásokat {lásd 1/2007. (I. 18.) AB határozat, illetve 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat; és hasonló érvelést tartalmaz a 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [22] is}. A sajtószabadság gyakorlása önmagában azonban nem terjed ki a valótlanítások közzétételére, sőt az újságírók egyik fő felelőssége éppen a közölt hírek, információk hitelességének ellenőrzése. Ez mindazonáltal nem azt jelenti, hogy a valótlan tényállításokért viselt felelősség kérdése minden esetben azonos szempontok szerint lenne megítélhető, és e körben ne lenne szükség alkotmányossági megfontolások mérlegelésére. Mindenképpen ilyen megfontolásnak minősül a közügyekre vonatkozó információk áramlásának érdeke, illetve a sajtó viszonya az általa közölt kijelentésekhez. Közéleti szereplők sajtótájékoztatóiról szóló tudósítás esetén ezek a szempontok különös súllyal esnek latba (Abh., Indokolás [42]).
- [46] 4.2. Az Alkotmánybíróság már a 3/2017. (II. 25.) AB határozatában hangsúlyozta, hogy „a bíróságoknak az eléjük vitt jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk” {3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [24]}. Egy politikai (közéleti) vita alapját képező ügyben (mint ahogyan az a jelen ügyben is megjelent), a közéleti szereplők sajtótájékoztatójáról tudósító média felelőssége körében a közvitával meglévő nyilvánvalóan szoros kapcsolat mellett az is fontos körülmény, hogy – szemben a közéleti újságírás számos más megnyilvánulásával – az újságírók ez esetben nem saját állításaikat vagy véleményüket tárják a nyilvánosság elé, nem saját gondolataikkal igyekeznek befolyásolni a szélesebb közvéleményt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közéleti szereplők kijelentéseit közvetítő sajtónak a valótlan tényállításokért fennálló felelőssége más mérce szerint ítélendő meg ahhoz képest, amikor a szerkesztők és újságírók pusztán saját elképzeléseik és előzetes döntéseik mentén határozzák meg a médiatartalmat. Ilyenkor ugyanis a sajtó működésének fókuszában nem a közvita saját érvekkel való gazdagítása és befolyásolása, hanem a társadalmi tanácskozásban résztvevő többi szereplő megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll. A sajtótájékoztatókról való tudósításokkal kapcsolatban a közéleti vita érdeke mindenekelőtt az elhangzottak pontos, a hírek aktualitásához igazodó közzétételét igényli (Abh., Indokolás [44]). A mások állításait közlő sajtó felelősségének korlátozottsága kiváltképp fennáll akkor, amikor a média a közéleti vita frontvonalában tevékenykedő politikusok kijelentéseit terjeszti. Ebben az esetben ugyanis nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy „az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. Magyarországon az elmúlt időszakban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangzottakat a társadalom kellő körültekintéssel tudja értékelni” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}. E körültekintésnek mindennapos része, hogy a politikai vitákat követők az egyik résztvevő terhelő állítását követően bizton számíthatnak az érintettnek a nyilvánosságban szintén megjelenő válaszára, cáfolatára.

- [47] Ahogyan az Alkotmánybíróság azt az Abh.-ban hangsúlyozta, a sajtótájékoztatóról való tudósítások esetében ráadásul a média felelőssége nemcsak a közlések tartalma, hanem sajátos módon azok széles nyilvánossághoz jutása tekintetében is speciális. Ezekben az esetekben ugyanis kifejezetten maguk a közéleti szereplők keltik és szervezik a sajtó érdeklődését, azzal az egyértelmű szándékkal, hogy közléseik, állításaik a lehető legszélesebb körű figyelmet nyerjék el. A média itt sokkal inkább a véleménynyilvánítások közvetítő eszköze, semmint a közvita önálló szereplője (Abh., Indokolás [46]). Ez alapján a mások közléseiről tudósító sajtó felelősségére vonatkozó teszt lényegi eleme, hogy az újságíró a más személyek által megfogalmazottakat híven, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölve, saját értékelés nélkül közvetíti-e a közvélemény felé. E tekintetben tehát egyértelműen visszaélést jelentene, ha a sajtótájékoztatóról szóló tudósítás címe megtévesztő lenne a közlések forrását vagy természetét illetően, és azt a látszatot keltené, hogy a benne foglaltak a médiatartalom-szolgáltató saját állításai vagy nem vitatott közlések (Abh., Indokolás [48]). Ugyanakkor ezzel együtt azt is rögzítette az Alkotmánybíróság, hogy a közéleti szereplők sajtótájékoztatóján a közügyek vitájának körében egymást érintően tett kijelentésekről híven, saját értékelés nélkül tudósító, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölő és a jóhírnevet esetleg sértő tényállításokkal érintett személy cáfolatának is helyet biztosító (vagy a válaszadás lehetőségét felkínáló) médiatartalom-szolgáltató a sajtószabadság által védett alkotmányos küldetését teljesíti, így e tevékenységét nem lehet a személyiségi jogsértés polgári jogi szankcióit megalapozó híresztelésként értékelni (Abh., Indokolás [50]).
- [48] 5. Jelen ügy vonatkozásában a fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [49] Az alkotmányjogi panasz szerinti alperesnek mint sajtóorgánumnak vitán felül joga és kötelessége tájékoztatnia az olvasóit a közéleti eseményekről, amelyek közé tartozik a politikusok sajtótájékoztatójáról történő tudósítás is (különösen egy választási kampányban). Ez alapján tehát minden kétséget kizáróan rögzíthető, hogy az alperes az Alaptörvény IX. cikk (1) [és (2) bekezdéséből] fakadó jogával élve jelentette meg a perbeli cikket, amelyben a fideszes EP-képviselő által az indítványozóra tett kijelentést is ismertette, és amihez csupán egy magyarázó gondolatot fűzött. Szintén fontos kiemelni, hogy az alkotmányjogi panasz szerinti ügyben az alperes cikkében szereplő, a fideszes EP-képviselőtől származó mondat a politikai vita részét képező állítás volt (hiszen abban az indítványozó korábbi, fideszes EP-képviselő által állított Fideszbe való belépési szándékára utalt, amely az indítványozó által tervezett akció megghiúsulására való reakció volt), amely értékelésénél a politikai vitákra irányadó – fentebb részletezett – szempontok mérlegelése volt szükséges.
- [50] Az indítványban támadott kúrai (és az alsóbb bírósági) ítélet(ek) szerint az alperes a bírósági és alkotmánybírósági gyakorlatot figyelembe véve járt(ak) el, így az indítványozó keresete nem volt alaposnak tekinthető. E vonatkozásban fontos kiemelni, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló alperes által közölt cikk fő központi eleme egy országosan ismert közéleti szereplő (a fideszes EP-képviselő) által elmondott állítás idézése volt, amelynek tartalma az indítványozó által előzetesen bejelentett, de később megghiúsult preformanszra volt visszavezethető (azaz arra, hogy az indítványozó nem jutott be a Fidesz székházába, a sajtótájékoztató helyszínére). Az idézett mondathoz az alperes nem fűzött további értékelést, pusztán egy magyarázó megjegyzést tett az idézett mondat történeti előzményeire utalva, továbbá a közölt idézet forrása és a magyarázó megjegyzés eredete is egyértelműen beazonosítható volt (maga a fideszes EP-képviselő). E tekintetben tehát megállapítható, hogy az alperes által közölt cikk tényszerűen tájékoztatott a sajtó-tájékoztató elhangzottokról, az idézett mondathoz tett megjegyzés pedig semmilyen módon nem minősítette a citált mondatot. Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a cikkben nem szerepelt az érintett indítványozó cáfolata, sőt egyértelműen arra lehet következtetni, hogy arra az alperes a cikk megjelenése előtt az indítványozónak nem is biztosított lehetőséget (sem a fideszes EP-képviselőtől idézett mondat, sem pedig az ahhoz fűzött előzmény megjegyzés tekintetében). Ennek kapcsán azonban az Alkotmánybíróság a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában kimondottakkal egyezően ismételt hangsúlyozza, hogy egy közlést, így egy sajtó cikk tartalmát is teljes egészében kell értékelni, és az abban megfogalmazottak kapcsán figyelembe kell venni annak a politikai vitába való beágyazódottságát is.
- [51] A cikkben szereplő szerzői megjegyzés (miszerint az indítványozó a '90-es években be akart lépni a Fideszbe, de ez megghiúsult) nem a kifogásolt cikkben jelent meg először, és az nem is az alkotmányjogi panasz szerinti alperes saját állítása volt. Azt ugyanis, az alapügyben érintett fideszes EP-képviselő korábban már Twitter csatornáján megosztotta. Az alkotmányjogi panasz szerinti alperes magyarázó megjegyzésében erre a korábban már nyilvánosságra hozott kijelentésre utalt. Erre az állításra tehát korábban is lehetősége lett volna cáfolatot adni az indítványozónak, valamint a konkrét cikkben elhangzó mondatra is tudott volna más fórumon reagálni az indítványozó. Fontos azt is megjegyezni, hogy a megjelent cikkben az alperes nem fogalmazott meg a kifo-

gásolt mondattal szemben semmilyen szubjektív kritikát, nem értékelte a sajtótájékoztatón közölt, az indítványozó által kifogásolt mondatot. Kétségtelen ugyan, hogy a cikk egészében voltak szubjektív, az indítványozóra nem kedvező mondatok, vélemények, de ezeket az indítványozó a perben és az alkotmányjogi panaszban sem kifogásolta. A kifogásolt mondat tekintetében azonban az alperes cikke figyelembe vette az Alaptörvény rendelkezéseiből következő kritériumokat.

- [52] Mindezek alapján, bár az alperes valóban nem adott lehetőséget a sajtótájékoztató elhangzottaknak a cikkben való cáfolatára, összességében mégis megállapítható, hogy a cikk tájékoztatása megfelelt az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéséből fakadó – a sajtótájékoztatókkal szembeni – alkotmányos követelményeknek.
- [53] 6. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok ítéletei figyelembe vették a sajtótájékoztatókról történő közlésre irányadó alkotmányos szempontokat, azokat az Alaptörvény 28. cikke alapján megfelelően értékelték, és az Alaptörvény IX. cikkéből fakadó szempontokat is érvényesítették. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1315/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3467/2020. (XII. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.745/2019/5/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszokban az indítványozó1. (aki közszereplő) és az indítványozó2. (akinek az indítványozó1. a közszereplő férje, ő maga azonban nem közszereplő) a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.745/2019/5/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel álláspontjuk szerint a kifogásolt ítéltáblai döntés sérti az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való, továbbá a VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt magánélet tiszteletben tartásához való alapjogaikat.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó1., aki a Jobbik Magyarországért Mozgalom tagja, továbbá a Somogy Megyei Közgyűlés képviselője, az alperesben a II. rendű felperes, míg az indítványozó2. az I. rendű felperes (aki az indítványozó1. nem közszereplő házastársa) volt az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, képmáshoz való jog megsértése iránt indított alperesben. Az alperes által üzemeltetett internetes portál a 2018. április hó 8-i választásokat követően (április hó 11. és 13. között) három cikkben foglalkozott a II. rendű felperesnek egy napilap és egy kereskedelmi rádió megszüntetésével összefüggésben tett nyilatkozataival, mely cikkek az internetes portál Facebook oldalán is megjelenítésre kerültek.
- [3] 3. A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes azzal, hogy a kiadásában megjelenő internetes portálon a tényállásban részletezett cikkekben a felperesek hozzájárulása nélkül megjelentette egyrészt a II. rendű felperes nagyméretű fényképét, másrészt a felpereseket együttesen láttató profilképet, megsértette a felperesek képmáshoz fűződő személyiségi jogát. A felperesek továbbá kérték az alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására (a II. rendű felperes nagyméretű képmása közlésének törlésével, továbbá a felpereseket közösen láttató kisméretű képeken lévő képmásaik felismerhetetlenné tevésével), továbbá kérték az alperes további jogsértéstől történő eltiltását. Valamint a felperesek az alperes elégetétel adására való kötelezését kérték oly módon, hogy az alperes a sérelmezett cikkekbe ágyazva, valamint a Facebookon megjelentetve a cikk elérhetőségének időtartamában, de legalább harminc napon keresztül legyen köteles megjelentetni azon közleményt, mellyel elismeri a jogsértést és azért bocsánatot kér. Továbbá az I. rendű felperes 600 000 Ft, míg a II. rendű felperes 1 000 000 Ft sérelemdíj, valamint perköltségük megfizetését kérték.
- [4] 4. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felpereseket együtt láttató fénykép oly kis mértékben került megjelenítésre, hogy abból az I. rendű felperes nem ismerhető fel, így a képmáshoz fűződő személyiségi jogai amiatt nem sérülhettek. Érvelése szerint a II. rendű felperes közszereplő, ezért fokozott mértékben köteles tűrni a személyét érintő közlések nyilvánosságát, beleértve képmásának megjelentetését is. Ebből következően a II. rendű felperes közszereplői minőségében tett, közérdeklődésre számot tartó, provokatív tartalmú nyilatkozata illusztrálásaként megjelenített képmása felhasználásának tűrésére köteles, mert közéleti szereplők esetében a szólás- és sajtószabadság érvényesülésének van prioritása, személyiségi jogaik (adott esetben képmásuk felhasználásához való jogaik) védelme csak korlátozottan érvényesülhet.
- [5] 5. Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperesek képmáshoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a kiadásában megjelenő internetes portálon 2018. április hó 11. napján és 2018. áp-

rilis hó 13. napján a felperesek által kifogásolt cikkek kommentjei között felperesek együttes képmását, a cikkben pedig a II. rendű felperes képmását hozzájárulásuk nélkül megjelentette. Az elsőfokú bíróság ítélete kötelezte az alperest a jogsértés abbahagyására oly módon, hogy 15 napon belül tegye felismerhetetlenné a felperesek fenti cikkekben közzétett képmását és az alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül, a szóban forgó internetes portálon a nevezett három cikk címe alatt, az eredeti közléssel azonos módon, Facebook oldalán önálló bejegyzésként is megjelentetve, a cikkek elérhetőségének időtartamában, de legalább 30 napig tegye közzé az alábbi közleményt: „[Az indítványozó2. és az indítványozó1. neve] képmásának kommentek között történő jogosulatlan közzétételével megsértettük az érintettek személyiségi jogát. A jogsértésért elnézést kérünk.” Emellett kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül, a fenti közlemény megjelentetésével egyidejűleg, az alperes által üzemeltetett internetes hírportálon a 2018. április hó 12. napján az indítványozó1.-et érintő cikk címe alatt, az eredeti közléssel azonos módon, Facebook oldalán önálló bejegyzésként is megjelentetve, a cikk elérhetőségének időtartamában, de legalább 30 napig tegye közzé az alábbi közleményt: „[Az indítványozó1. neve] képmásának cikkben történő, valamint [az indítványozó1. és az indítványozó2. neve] képmásának kommentek között történő jogosulatlan közzétételével megsértettük az érintettek személyiségi jogát. A jogsértésért elnézést kérünk.” Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek személyenként 200 000 Ft-ot, ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította, valamint rendelkezett a perköltség viseléséről.

- [6] Az elsőfokú ítélet indokolásában hangsúlyozta, hogy abban kellett állást foglalnia, hogy a II. rendű felperes képmáshoz fűződő személyiségi joga védelmére vonatkozó rendelkezések alkalmazásának van-e elsődlegessége, vagy azt felülírják az alperes által hivatkozott, a véleménynyilvánítási jogra vonatkozó szabályok, miután a II. rendű felperes képmásának közzététele közéleti vitáról való tájékoztatás részének tekintendő. Megállapította továbbá, hogy a II. rendű felperes igényének érvényesítése nem választható el attól, hogy a korábbi nyilatkozatai körül kibontakozott közéleti vita során került sor a képmása közzétételére, így egyértelműen megállapítható, hogy az a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítással kapcsolatosan került felhasználásra.
- [7] Hivatkozott az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) joggyakorlata, továbbá az EJEB *Von Hannover kontra Németország* [GC] (60641/08), 2012. február 7. ítéletében kimunkált, a véleménynyilvánítás szabadsága és a magánszféra ütközésekor figyelembe veendő kritériumokra, melyekre tekintettel az alábbiakat állapította meg: A II. rendű felperes képmásának közzétételére közéleti vitáról való tájékoztatásként került sor, így fényképezés megjelentetése hozzájárult az arról való tájékoztatáshoz. Az érintett személy ismertségére vonatkozóan kifejtette, hogy a II. rendű felperes megyei közgyűlési tagsága, továbbá „karakteres” álláspontjának a közösségi portálon történő rendszeres megjelenítése, kellő alapon szolgált személye közéleti szereplőként történő értékeléséhez.
- [8] A riport témájára vonatkozóan hangsúlyozta, hogy a cikkek a 2018-as választásokat, azaz közérdeklődésre kiemelkedő súllyal számot tartó eseményt követően, a II. rendű felperes megnyilatkozásain alapultak. Míg a II. rendű felperes magatartásának értékelésével összefüggésben megállapította, hogy a perben maga a II. rendű felperes számára sem volt vitatott, hogy rendszeresen közreadta álláspontját közéleti ügyekben, ezért nemcsak közéleti funkciója, hanem magatartása folytán is közszereplőnek minősül. Azt is megállapította, hogy az információ hitelessége körében nem volt vitás a felek között, hogy a II. rendű felperes képmása került megjelentetésre. Míg a képmások megszerzésének módja körében azt emelte ki, hogy a közszereplőket is megilleti az a jog, hogy a közszereplői tevékenységen kívüli körben a magánéletük részletei hozzájárulásuk nélkül ne kerüljenek nyilvánosságra. Kifejtette továbbá, hogy közszereplő képmása hozzájárulása nélkül csak közszereplésével összefüggésben, a közéleti megnyilvánulásai által meghatározott keretben, annak bemutatására használható fel.
- [9] Az elsőfokú bíróság ítélete a 2018. április 11-én és 13-án közreadott cikkekben megjelenített, II. rendű felperest ábrázoló nagyméretű képek vonatkozásában nem állapított meg jogsértést. Ezekben a képekben a II. rendű felperes a Jobbik Magyarországért Mozgalom zászlója előtt szerepel nyilvános rendezvényen, így ezen közéleti tevékenységével összefüggésben készült a fotó, ezért az elsőfokú ítélet álláspontja szerint a II. rendű felperes személyét érintő későbbi sajtóközlés illusztrálása is jogszerűen jeleníthető meg ezzel a képpel. Az ítélet nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a cikkben felhasznált fotók még a II. rendű felperes megyei közgyűlés tagjává történő megválasztását megelőzően készültek, amikor még nem volt közszereplő, ugyanis érvelése szerint, utalva a 7/2014. (III. 7.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh.), a személyiségi jog megítélésének fóku-

szában nem az érintett személy státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi-politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.

- [10] Az elsőfokú ítélet megállapította, hogy a 2018. április 12. napján megjelent cikkben közzétett fotó egyértelműen magánéleti szituációban láttatja a II. rendű felperest, ez következik a fénykép háttérét uraló feliratból, amely a felperesek által üzemeltetett vendéglátóüzlet neve, melynek rendezvényén készült az adott kép. Az ítélet hangsúlyozta, hogy a felperesi közszereplőt is megilleti annak a joga, hogy a magánéletéhez köthető, a közszereplői tevékenységén kívüli körben készült képek ne kerüljenek nyilvánosságra. Ez alapján megállapította, hogy az alperes ezen kép közzétételével megsértette a II. rendű felperes képmáshoz fűződő személyiségi jogát. Emellett kifejtette, hogy a II. rendű felperes magánéletéhez köthető fényképnek minősül a Facebook profilképe is, különösen azért, mert azon házastársával közösen látható, amiből egyértelműen következik, hogy az a magánéletéhez köthető fényképnek minősül. Ezért megállapította, hogy a cikkek kommentjei között közzétett, a felpereseket együttesen látható Facebook profilképnek megfelelő fénykép közzétételével az alperes által üzemeltetett hírportál illetéktelenül beavatkozott a II. rendű felperes magánéletébe, megsértve a képmáshoz fűződő személyiségi jogát.
- [11] Az elsőfokú ítélet az I. rendű felperes kereseti kérelmére vonatkozóan kiemelte, hogy ő nem közszereplő, személyében nincs semmi olyan körülmény, ami alapján túrnie kellene képmása hozzájárulása nélküli közlését. Míg a profilképre vonatkozóan kifejtette, hogy ez a kép jellemzőinél fogva valóban kicsi volt, de a profilképektől elvárható felismerhetőség követelményeinek egyértelműen eleget tett. Az I. rendű felperes felismerhetőségét tovább fokozta, hogy azon házastársával, a II. rendű felperessel volt látható, melynek következtében az I. rendű felperes személye és családi kapcsolatai még egyértelműbben beazonosíthatóvá váltak.
- [12] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes fellebbezést, a felperesek csatlakozó fellebbezést terjesztettek elő.
- [13] Az alperes az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Érvelésében az alperes – többek között utalt arra –, hogy a közéleti szereplő magánéletét érintő felvétel is állhat összefüggésben közügyekkel és így indokolhatja a személyiségi jogának korlátozását. Álláspontja szerint a bíróságnak azt is értékelnie kellett volna, hogy a felvételek közzététele szükségtelen és aránytalan mértékben hatolt-e be a II. rendű felperes magánszférájába. Nézete szerint nem, mert az ábrázolt személy magánéletéhez kapcsolódó semmilyen momentum sem észlelhető, a kép a II. rendű felperest nem ábrázolja sértő helyzetben, továbbá a kifogásolt felvétel megtekintésével semmivel sem lehet több információt megtudni a II. rendű felperes magánéletéről, mint a II. rendű felperest a megyei önkormányzat honlapján ábrázoló felvétel alapján. Míg a II. rendű felperes Facebook profilképével összefüggésben előadta, hogy ugyan az a magánéletéhez köthető fénykép, azonban a II. rendű felperes az általa önként választott, a közlemény előtt hosszabb ideje ismert profilképet használta a politikai véleményének nyilvánosság elé tárásához, következésképpen maga volt az, aki a szociális média felületein felhívta rá a közfigyelmet. Továbbá a kifogásolt fénykép annak kis mérete miatt, és azért eleve nem is alkalmas a felperesek beazonosítására, mert a felperesek arcát nem teljes egészében, hanem megvágva, a kép fele részében láttatja. A képmáshoz való jogot azonban csak az olyan engedély nélkül megjelenítés sértheti, amely alapján az adott személy ismeretlenek számára felismerhető.
- [14] A felperesek csatlakozó fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérték. Egyrészt, hogy kerüljön megállapításra, miszerint az alperes azzal, hogy a nagy nyilvánosság számára is elérhető weboldalon, az elérési út pontos megjelölése mellett, valamint Facebook oldalán, külön posztként 2018. április 11-én II. rendű felperes képét a cikk elején nagyban tette közzé, ezzel megsértette a II. rendű felperes képmáshoz való személyiségi jogát. Továbbá azzal, hogy az alperes a nagy nyilvánosság számára is elérhető weboldalon az elérhetőségi út pontos megnevezésével, valamint Facebook oldalán külön posztként 2018. április 12-én II. rendű felperes képét nagyban, hozzájárulása nélkül tette közzé a cikk végén, ezzel megsértette II. rendű felperes képmáshoz való jogát. Kérték, hogy a másodfokú bíróság (azok ismétlődő, többszöri, három cikkben is fellelhető voltokra) jogsértésekre tekintettel – magasabb összegű sérelemdíjat ítéljen meg az I. és a II. rendű felperesek részére. Az EJB gyakorlatára hivatkozva a közös kép vonatkozásában hangsúlyozták, hogy annak megjelentetése súlyosan jogsértő, mivel annak a közügyek vitatásához semmi köze. Míg a 2018. április 11-én és 13-án megjelentetett képpel kapcsolatban hangsúlyozták, hogy az a 2014. évi októberi helyhatósági választásokat megelőzően készült egy Trianon megemlékezésen, azt a képet az alperes megvágta, átszerkesztette, továbbá a felperesi ruházatból megállapítható, hogy az nem közszereplésre utalt. Míg a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet további részeinek helybenhagyását kérték, annak helyes indokaira és a kialakult joggyakorlatra tekintettel. A profilkép vonatkozásában előadták, hogy az nem egy közszereplő oldalán volt fent, hanem a II. rendű felperes magánoldalán.

- [15] Az alperes csatlakozó fellebbezésre vonatkozó hivatkozása szerint a nagyméretű fényképfelvételek nyilvános rendezvényen készültek, így nem tekinthetők magánéleti eseményt ábrázoló felvételnek. Amennyiben a bíróság mégis annak tekintené, úgy az EJB szempontrendszerére tekintettel, az nem jogsértő. A profilkép vonatkozásában kiemelte, hogy a képet a II. rendű felperes használta posztjainak közzététele során, azt ő tárta a nagy nyilvánosság elé.
- [16] A Fővárosi Ítéletábla ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, míg a fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította.
- [17] Az ítéletábla indokolása hangsúlyozta, hogy a felülbírálati jogkörét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 370. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között gyakorolta, ezért az nem érintette az elsőfokú bíróságnak a keresetet elutasító azon rendelkezéseit, amellyel az I. rendű felperesnek a profilkép Facebook oldalon való 2018. április 11., 12., és 13. napi közzétételeivel, valamint a II. rendű felperesnek a profilkép Facebook oldalon való 2018. április 13. napi közzétételeivel kapcsolatos jogsértés megtörténtének megállapítása iránti igényeit elutasította.
- [18] Az alperes fellebbezése folytán az ítélet indokolása szerint azt kellett vizsgálnia, hogy az I. rendű felperes felismerhető volt-e. Érvéle szerint ugyanis amennyiben a felismerhetőség nem állapítható meg, akkor az egyedi érintettség (kereshetőségi jog) hiányában a személyiségi jogi igényt el kell utasítani. Az ítéletábla indokolásában megállapította, hogy a sérelmezett cikkekben a Facebookról kifényképezett kép formájában szerepel az alperesi írás alapját képező II. rendű felperesi hozzászólás, azzal a profilképpel együtt, mely a felperesek előadása szerint kettejüket és a kutyájukat ábrázolja egy horvátországi nyaraláson. Az alperesi cikkekbe szerkesztett ezen profilkép nem volt kitakarva, a képfelvétel pedig nem volt felnagyítható. A másodfokú bíróság azok megtekintése után úgy ítélte meg, hogy arról az I. rendű felperes nem ismerhető fel egy viszonylag tágabb személyi kör számára, „amely körnek a szűkebb hozzátartozók, ismerősök körét meg kell haladnia”. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a kifogásolt kép elmosódott, az azon lévő női alak egyáltalán nem ismerhető fel.
- [19] Indokolása szerint a másodfokú bíróságnak vizsgálnia kellett a képmás felhasználásának jogszerűségét, ennek keretében pedig azt is, hogy a közéleti vita részeként került-e sor annak illusztrációjaként történő felhasználására. Az ítéletábla megerősítette, hogy helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság abban, hogy a közéleti vitához kapcsolódó tudósítás okán a II. rendű felperes képmásának a megjelenítése indokolt, az hozzájárul a közéleti vitáról szóló tudósításhoz. Ezért hangsúlyozta, hogy emiatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:44. §-a alapján a II. rendű felperes védendő jogainak határa zsugorodik, és túrníe kell, hogy korábbi megnyilvánulása és ahhoz kapcsolódóan a közéleti diskurzus tárgya legyen, hogy az olvasók tájékozódhassanak. Kifejtette, hogy a II. rendű felperes közéleti szereplő, ugyanakkor az a tény, hogy a kép (amely őt magyar zászló előtt ábrázolja) készítésekor még nem volt tagja a megyei közgyűlésnek, nem bír jelentőséggel, mivel a felvétel egy közéleti eseményen (egy Trianon megemlékezésen) készült, nem pedig egy védendő magánéleti esemény alkalmával.
- [20] Utalt továbbá az ítélet arra, hogy bár a közszereplő képmása nem szabad felhasználás tárgya, de a bírósági gyakorlat elfogadja a nyilvános közéleti eseményen készült felvételnek más közéleti eseményről készült tudósítás illusztrációjaként való megjelenítését. Továbbá az indokolás kiemelte, hogy a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a 2018. április 11-én és 13-án megjelent cikkekben felhasznált, II. rendű felperest ábrázoló fényképfelvételek nem jogsértőek, az adott megjelenítési mód ugyanis a II. rendű felperest nem ábrázolta az emberi méltóságát sértő módon. Szintén nem tekintette jogsértőnek azokat, amelyek a Facebookon elérhetőek, sem az alperesi internetes oldalon megjelenteket, ezért megállapította, hogy azok nem indokolják a személyiségvédelmet.
- [21] A másodfokú bíróság nézete szerint a 2018. április 12-i cikkben közölt II. rendű felperesi fényképfelvétel sem indokolja a személyiségvédelmet. Hangsúlyozta, a fénykép háttérben lévő támogatói oldalon olvasható felirat, amely a felperesek vendéglátó üzletének neve, (önmagában) nem teszi jogellenessé a felhasználást. A fotó ugyanis – a II. rendű felperes nyilatkozata szerint – szintén egy közéleti eseményen, beteg gyermekek javára tartott jótékonyági gyűjtés alkalmával készült, amely nem minősül olyan magánéleti eseménynek, amely védelmének szükségessége háttérbe szorítaná a közügyek szabad vitathatóságához való jogot. Kiemelte, hogy a II. rendű felperes az általa hivatkozott profilképen – az I. rendű felperes vonatkozásában kifejtettek alapján – nem ismerhető fel, ugyanakkor a Facebook oldalon ezt a profilképet az alperes nem jelenítette meg, így azért felelősséggel nem tartozik.
- [22] A másodfokú bíróság megállapította, hogy bár az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott az alkalmazandó szempontrendszerre, az érdekösszemérésre a magánszféra és a közügyek szabad vitatása során, azonban

az Abh.-ban foglaltakat alapul véve a végkövetkeztetése nem volt helytálló, amely a képmás védelmét indokoltan találta a közügyek megvitatásához kapcsolódó véleménynyilvánításhoz fűződő jog érvényesítésével szemben. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperesek keresetét teljes egészében elutasította, továbbá rendelkezett a perköltség viseléséről.

- [23] A Fővárosi Ítélet táblá döntésével szemben az indítványozók ezt követően fordultak az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszokkal az Alkotmánybírósághoz, annak megsemmisítését kérve, miután nézetük szerint a kifogásolt bírói döntés sértette az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való jogukat, továbbá az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt magánszférához való joguk sérelmét is állították.
- [24] Az indítványozó1. az alkotmányjogi panasz előzményeinek összefoglalását követően, a közszereplőségét nem vitatva előadta, hogy a kifogásolt fényképek egyike sem közszereplés alkalmával készült, ezek között a Facebook profilkép (melyre nézve állította, hogy több helyen nagyítva található meg a cikkekben eredeti méretéhez képest) forrása egy külföldi, minden közéleti tevékenységet nélkülöző családi nyaralás, ami észlelhető a képmása környezetében. Álláspontja szerint ennek a közlésnek az emberi mivoltában történő megalázásán kívül semmi indoka nem volt, a fotó ugyanis sem a tartalomhoz, sem releváns eseményhez nem kapcsolódik. Előadta továbbá, hogy a kép megvágott, mivel az eredeti képen látszik, hogy ingpólóban van, és egy pénztárca van a kezében, amelyet be is mutatott az elsőfokú tárgyaláson. Hivatkozása szerint a fotó egy jótékonysági rendezvényen készült, és a kezében látható pénztárcában lévő diszko belépő bevételét ajánlották fel az egyik beteg gyereket támogató alapítvány számára. Ugyanakkor ez a fotó a 2014-es közszereplőségét megelőzően, még 2013-ban készült. Míg a másik kép, amely a jobbkios zászló előtt készült – amelyet egy fotós barátja készített – nem tömegfelvétel, hozzájárulását a kép közzétételéhez nem kérték, bizonyítottan szintén közszereplősége előtt készült 2014 júniusában. Utalt továbbá arra, hogy míg az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az elsőfokú bíróság a vendéglátóhelyen készült kép esetében a jogsértést megállapította, addig a „Jobbkios kép” tekintetében a keresetét elutasította, ugyanakkor ugyanezen kép jogsértő felhasználása tekintetében a Fővárosi Törvényszék más ügyszámon indult perben indokolásában – konkrét bírósági ítéletek ügyszámának megjelölése mellett – utalt arra is, hogy hasonló esetekben a bírói gyakorlat következetesen tiltja a képmás öncélú, alapjogsértő felhasználását, és még a közszereplők esetén sem engedi a magántartalmak korlátlan felhasználását.
- [25] Álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikke és a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjogait sérti, hogy az internetes orgánum a magánszférában készült, közszereplésével – még ha áttételesen is – összefüggésbe hozható felismerhető fényképeit több ízben, engedély nélkül közzétette, beavatkozott az intim szférájába és ezzel számára a környezetében is közvetlenül érzékelhető hátrányokat okozott. Állítása szerint ezt tanúval is igazolta. A képmás védelmének, illetve a közszereplők képmása védelmére vonatkozóan az EJEB és az Alkotmánybíróság gyakorlata részletes ismertetése mellett kifejtette, hogy a per alperese nem tudott igazolni semmilyen körülményt, amely indokolta volna, hogy a cikkhez illusztrációként az indítványozó1.-től a családi nyaralás alatt készült, vagy a jótékonysági estélyen, vagy a zászló előtt készült fotó felhasználása szükséges, indokolt, észszerű volt, vagy egyáltalán bármilyen módon kötődött volna a tartalomhoz. Indokolása szerint a képmással való megengedhetetlen és rosszindulatú visszaélés pontosan azzal vált támadhatatlanul igazolttá, hogy a per alperese a képmást tartósan és egyre szélesedő körben újra és újra felhasználta, míg más hozzászóló képmását kikaparta.
- [26] Hivatkozott továbbá arra, hogy a nyilvánosság számára van elérhető fotója, amelyet az alperes aggálymentesen használhatott volna. Ugyanakkor a jogkorlátozás ezen körülményeit a másodfokú bíróság nem is vizsgálta. Egyben kifejtette, hogy a másodfokú ítélet tudatosan figyelmen kívül hagyta az Alkotmánybíróság e tárgyban hozott, és az alkotmányjogi panaszában is idézett „distanciákat”. Véleménye szerint a bíróság kárára abszolutizálta a sajtószabadságot, korlátlanná téve a közlés szabadságának határait. Ez, miután a világhálón való folyamatos megjelenést jelent, a jogsértés örök időkre fent marad. Ugyanakkor fényképnek a konkrét cikk tekintetében semmilyen véleményformáló ereje nincs, az esethez kötődő tény nem hordoz, a demokratikus véleményformálásához nincs köze. Utalt arra is, hogy az Alaptörvény hetedik módosítása a magánélet védelmét hangsúlyosabbá tette, amikor a VI. cikk rendelkezése kimondta, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével. Ennek ellenére a bíróság nem vizsgálta, hogy volt-e a felhasználásnak legitim célja, továbbá hol húzódnak az indítványozó önrendelkezési jogának határai. Álláspontja szerint ezzel a kifogásolt ítélet teret engedett az önkényes, visszaélészerű felhasználásnak, ami súlyosan sérti az emberi méltósághoz való jogát miután így határtalanul kiszolgáltatottjává válik minden rosszindulatú felhasználásnak, továbbá kiteszi annak is, hogy képmását adott esetben a legméltatlanabb helyzetben, környezetben felhasználják.
- [27] Az indítványozó2. alkotmányjogi panaszában szintén az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz, továbbá a VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélet tiszteletben tartásához való jogának sérelmét jelölte meg

a támadott ítélet tábla másodfokú ítélete folytán, kérve annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését. Kifejtette, hogy az ítélet alapjául szolgáló keresetet felperesként azért terjesztette elő, mert az alperes megsértette a személyiségi jogát azzal, hogy az általa üzemeltetett internetes portálon 2018. április 11-én, 12-én, és 13-án az alapul szolgáló per másik felperesével készült együttes képmását hozzájárulása nélkül megjelentette. A támadott bírói döntés nézete szerint azért sérti az Alaptörvény II. cikkében, továbbá a VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt alapvető jogait, mert azzal, hogy az internetes orgánumban a magánszférában készült, közszerepléssel összefüggésbe még áttételesen sem hozható, felismerhető fényképét több ízben, engedély nélkül közzétette, beavatkozott az indítványozó2. intim szférájába, és érvelése szerint ezzel számára a környezetében is közvetlenül érezhető hátrányokat okozott.

- [28] Az indítványozó2. alkotmányjogi panaszában részletesen kitért arra, hogy indítványa miért felel meg a befogadhatóság feltételeinek, továbbá – gyakorlatilag egyezően az indítványozó1. által benyújtott alkotmányjogi panaszban foglaltakkal – összefoglalta annak előzményeit. Indokolásában kifejtette, hogy nem közszereplő, közéleti szerepvállalása a fénykép megjelenésének időpontjában nem volt (és jelenleg sincs), továbbá előadta, hogy az alperes által felhasznált fotó nem a másik felperes közszereplésével kapcsolatban készült. A közzétett fotó forrása egy külföldi, minden közéleti tevékenységet nélkülöző családi nyaralás. Álláspontja szerint a közlésnek az emberi méltóságban történő megalázásán kívüli öncélon kívül semmiféle indoka nem volt, az sem a tartalomhoz, sem azzal összefüggő, releváns eseményhez nem kapcsolódik. Az indoklás kitért továbbá arra, hogy eredeti méretéhez képest az alperes nagyítva tette közzé a kifogásolt képeket, míg más hozzászóló képét több helyen kitakarta.
- [29] Az Alkotmánybíróság és az EJEB vonatkozó gyakorlatának részletes ismertetését követően kiemelte, hogy a per alperese nem tudott igazolni olyan körülményt, amely indokolta volna az indítványozó2. családi nyaralása alatt készült fotójának a cikkhez illusztrációként történő felhasználása szükségességét, ésszerűségét, és indokoltságát. Továbbá azt sem, hogy miért az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése, és nem az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése élvez adott esetben prioritást. Ellenkező esetben ugyanis bármely közszereplő bármely hozzátartozójáról bármilyen eseményen (akár séta, vagy közlekedésben való részvétel stb.) készült fotó korlátlanul válhatna felhasználhatóvá, amely a magánéletbe való intruzív beavatkozást jelentene. Külön megalázó, és az emberi méltóságát sértő magatartásként értékelte, hogy a nem közszereplő hozzátartozó fotóját lealacsonyító közegbe telepített, kommentek közé beszúrt formában, tudatosan, az ábrázolt személyt negatív kontextusba helyezve folyamatosan és többszörösen felhasználta. Egyezően az indítványozó1. álláspontjával kifejtette, hogy az alperes képmással való visszaélése azzal vált igazolttá, hogy azt az alperes tartósan és egyre szélesedő körben, újra és újra felhasználta.
- [30] Hivatkozott továbbá arra, hogy a másodfokú bíróság érdemben nem vizsgálta – többek között – azt a körülményt, hogy az alperest semmilyen körülmény nem kényszerítette arra, hogy az indítványozó1.-ről olyan fotót használjon fel, amin ő is szerepel. Továbbá a másodfokú bíróság ítéletében tudatosan figyelmen kívül hagyta az Alkotmánybíróság – általa idézett – e tárgyban született megállapításait, egyben az indítványozó2. terhére abszolutizálta a sajtószabadságot, korlátlanná téve a közlés szabadságának határait. Álláspontja szerint a fényképének a cikk tekintetében semmilyen véleményformáló ereje nincs, a demokratikus közvélemény formálásához semmilyen formában nem járul hozzá, annak szükségessége fel sem merül, arányossága pedig nem is vizsgálható. Az Alaptörvény hetedik módosítása ugyanakkor a magánéletbe való jogot fokozottabb védelemben részesítette, amely következtében a *fair balance* teszt során még sokkal nagyobb hangsúlyt kell helyezni a bíróságoknak is a nem közszereplők jogainak fokozott tiszteletben tartására. Ezzel szemben a bíróság a támadott másodfokú ítéletben meg sem vizsgálta, hogy a felhasználásnak volt-e legitim célja, illetve, hogy hol húzódnak az indítványozó2. önrendelkezési jogának a határai. Nézete szerint a másodfokú bíróság a fentiek folytán teret engedett képmása önkényes, visszaélésszerű felhasználásának, ami súlyosan sérti emberi méltóságát.

II.

- [31] Az Alaptörvény indítványokkal érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

III.

- [32] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panaszok megfelelnek-e az indítványokkal szemben támasztott törvényi követelményeknek, és a következőket állapította meg.
- [33] Az indítványozók az ítélet tábla jogerős ítéletét mindketten 2020. január 20. napján vették át, az alkotmányjogi panaszukat pedig 2020. március 16-án adták, az elsőfokú bíróságnak címezve, postára. Így mindkét alkotmányjogi panasz – az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján – határidőben benyújtottnak minősül.
- [34] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a alapján a Fővárosi Ítélet tábla 2. Pf. 20.745/2019/5/II. jogerős másodfokú, az ügy érdemében hozott, jogorvoslattal nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérték, amely ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogaik sérelmére hivatkoztak, ezért az alkotmányjogi panaszok e tekintetben is megfelelnek az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek.
- [35] Az indítványozók alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, és érintettségük, mivel a képmáshoz való jog megsértése iránt indított ügyben felperesek [Abtv. 27. § (2) bekezdés a)–c) pontjai] voltak, fennáll.
- [36] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozók álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés alapjogukat sértő); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Fővárosi Ítélet tábla 2. Pf. 20.745/2019/5/II. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [II. cikk, VI. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [37] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [38] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel, s ezáltal az Alkotmánybíróság részéről érdemi vizsgálatot igényel, hogy az indítványok által kifogásolt ítélet táblai ítélet az indítványozók emberi méltóságának, továbbá magánszférájához való jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának a kollíziója során helyes érdekmérlegeléssel jutott-e arra az eredményre, amikor a közszereplő indítványozó1.-ről készült képmásai felhasználására vonatkozóan őt tényállítás tőrésére kötelezte, mivel annak megjelenítését azért találta indokoltnak, mert az indítványozó1.-ről készült, kifogásolt két képmás illusztrációként történő felhasználása hozzájárult a közéleti vitáról szóló tudósításhoz. Továbbá az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az is bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel, s ezáltal az Alkotmánybíróság részéről érdemi vizsgálatot igényel, hogy az indítványok által kifogásolt ítélet táblai ítélet az indítványozó2. emberi méltóságának, továbbá magánszférájához való jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának a kollíziója során helyes érdekmérlegeléssel jutott-e arra az eredményre, amikor a nem közszereplő indítványozó2.-ről külföldön készült nyaralásos fotója felhasználására vonatkozóan őt egy közéleti vitával összefüggésben fotója nyilvános közlésének tőrésére kötelezte.
- [39] Az Alkotmánybíróság – a fentieket figyelembe véve – megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszai a befogadhatóság valamennyi, az Abtv.-ben szabályozott törvényi kritériumának eleget tesznek, ezért annak befogadásáról az Ügyrend 31. § (6) bekezdésében biztosított jogkörben eljárva az Alkotmánybíróság jelen, érdemi elbírálást tartalmazó határozatában döntött.
- [40] Figyelemmel arra, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszai ugyanazon jogerős ítélet alkotmányossági vizsgálatára irányultak, továbbá tartalmilag egymással szorosan összefüggnek, ezért az Alkotmánybíróság azokat tárgyi összefüggés okán az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. §-a alapján egyesítette.

IV.

- [41] Az alkotmányjogi panaszok az alábbiak szerint nem megalapozottak.

- [42] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként fontosnak tartja kiemelni, hogy következetes gyakorlata szerint a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvényellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]} Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság határozataiban hangsúlyozta, hogy nem vonhatja el az ítélkező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [43] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság ugyanakkor szükségesnek tartja jelen ügyben is hangsúlyozni, hogy vizsgálata során ugyan támaszkodott a bíróságok által megállapított tényállásra, hatásköre azonban nem terjed ki annak felülbírálatára, hogy a bíróságok milyen tények alapján hoztak döntést, illetve azokat miként értékelték. Az Alkotmánybíróság feladata annak meghatározása volt, hogy az indítványozóknak sérült-e az indítványozóknak az indítványokban megjelölt, Alaptörvényben biztosított joguk.
- [44] Az Alkotmánybíróság arra is számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére nézve tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő szerepét hangsúlyozta {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}.
- [45] 2. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panasz eljárásában vizsgálnia kellett, hogy sérti-e az indítványozó1. közszereplő magán- és családi életének tiszteletben tartásához, továbbá emberi méltóságához való jogát, az ítélőtábla ítélete azzal, hogy az indítványozó1.-et a kifogásolt cikkeiben megjelenő képmásai közzététele tekintetében az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánszféra és a IX. cikk (1) bekezdésének kollíziója során az utóbbit helyezte előtérbe. Továbbá az Alaptörvény IX. cikkének védelme kiterjed-e az indítványozó2. magánéletének azon szeletére, amely értelmében az indítványozó1. Facebook profilján lévő, az indítványozó2.-t is láttató közös fotó szabadon megosztható, megjelentethető.
- [46] 3. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének az Alaptörvény hetedik módosításával megállapított szövege szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” E cikk (2) bekezdése rögzíti: „Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalomát.”
- [47] 3.1. Az Alkotmánybíróság – többek között – a 3308/2020. (VII. 24.) AB határozatban összefoglalva a magánszféra védelmének fejlődését, utalt arra, hogy az alkotmánybírósági gyakorlat már az Alaptörvény hetedik módosítását megelőzően is a magánélet fokozott védelmét rögzítette, amikor megállapította, hogy: „Az Alaptörvény a magánélet sérthetlenségének joga alá eső védett jogviszonyok körét jelentősen kibővíti az előző Alkotmány szabályaihoz képest. A magántitok kifejezést az Alaptörvény nem használja, helyette a magán és családi életet, az otthon és a kapcsolattartást védi.” {9/2014. (III. 21.) AB határozat, Indokolás [42]} Szintén az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény hetedik módosítását megelőző gyakorlata tükröződik a 13/2016. (VII. 18.) AB határozatban, amely a gyülekezés szabadsága és a magánülethez való jog kollízióját vizsgálva megállapította, hogy „[a] magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek”. Míg az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz való jog, továbbá a VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánszférához való jog közötti kapcsolat különösen szoros voltát hangsúlyozva kifejtette: „Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára, (kapcsolattartás), illetve a térbeli szférára, is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon).” (Indokolás [42])

- [48] Mint ahogy azt az Alkotmánybíróság a 3212/2020. (VI. 19.) AB határozat is kiemelte, az Alaptörvény hetedik módosítása megerősítette a magánéletre való, illetve az ahhoz kapcsolódó jogok védelmét, új szabályozási szintre emelve azt. A korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti (Indokolás [43]). A határozat hangsúlyozta továbbá, hogy „a kiemelt védelem a magánszféra jogán keresztül a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak” (Indokolás [46]).
- [49] 3.2. A fentebb kifejtettek szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése a magánélet és a kapcsolódó részjogosultságok védelmét rögzíti. Ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése az (1) bekezdéshez kapcsolódó intézményvédelmi rendelkezés, amely értelmében az állam olyan jogi környezet és gyakorlat kialakítására köteles, amely az otthon védelmét ténylegesen is biztosítja. Azonban arra nézve mérlegelési lehetősége van, hogy ez a védelem milyen eszközökkel és tartalommal történik. A (2) bekezdés „nem formál alanyi jogot az otthon védelmére, de alapot adhat arra, hogy az állam az otthon nyugalma érdekében fellépjen” {vö.: 3049/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az Alkotmánybíróság azt is többször kiemelte, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt részjogosultság nem értelmezhető a szövegkontextusból kiragadva. Az ugyanis „nem egy tárgyat”, azaz nem valamilyen helyiség, ingatlan fizikai integritását, hanem a személyt, azokon keresztül az otthon tulajdonosának (használójának) és családjának a magánéletét. Az alkotmánybírósági gyakorlat egyértelmű abban, hogy az otthon azért védett, mert az a magánélet színhelye {lásd: 11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55]}. Az Alkotmánybíróság a 3308/2020 (VII. 24.) AB határozatában ugyanakkor azt is kifejtette, hogy ebből egyrészt az következik, hogy az Alaptörvény VI. cikkének védelmét „nemcsak a bejelentett lakóhely, hanem bármilyen más nyilvánosságtól elzárt tartózkodási hely”, pl. nyaraló is élvezi, amennyiben az a magánélet színhelye. Ugyanakkor „valamely ingatlan integritását érő behatással (pl. fényképfelvétel közlésével) szemben csak akkor lehet sikerrel hivatkozni az Alaptörvény VI. cikkének védelmére, ha az egyébként érinti a magánszférát” (Indokolás [25]).
- [50] 4. Tekintettel arra, hogy a kifogásolt bírói döntés kapcsán az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a konkrét ügyben az ítélőtábla az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánszféra védelme és az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésébe foglalt véleménynyilvánítási jog kollízióját az alkotmányossági szempontok megfelelő figyelembevételével oldotta-e fel, az Alkotmánybíróság röviden áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos gyakorlatát is.
- [51] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése mindenki számára biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát, míg ezen cikk (2) bekezdése elismeri a sajtó szabadságát. Az alperes a felperesek által kifogásolt cikkek megírása során ezen szabadságát gyakorolta.
- [52] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően több határozatában foglalkozott a szólásszabadság kérdésével és határaival, továbbá annak az emberi méltósághoz való joggal való viszonyával [erre nézve lásd az Abh.-t]. Az Alkotmánybíróság egységes gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében is: a személyek szabad önkifejezése és a demokratikus közvélemény kötetlen formálódása az alkotmányos rend egyik lényegi eleme és értelme. Az Alkotmánybíróság felfogásában a közügyekkel összefüggő vélemény nyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Ugyanakkor rögzítette: a közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleményszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni (Abh., Indokolás [39], [45]–[46]).

- [53] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a közéleti közlések esetében (amikor a megosztott információ a közülethez kapcsolódik) fokozottabb az alaptörvényi védelem. Az Abh. arra is rámutatott, hogy „a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek.” (Indokolás [17])
- [54] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megerősítette azon – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata óta követett – gyakorlatát, hogy a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Eszerint a közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok ugyanis egyfelől a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények körénél tágabb körben lehetnek irányadók, ugyanakkor a közéleti szereplőket érintő bármely – így a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlés nem ítélt meg ezen szempontok alapján (Abh., Indokolás [47]).
- [55] Azaz, ahogy azt az Alkotmánybíróság az Abh.-ban, és azóta már többször kifejtette, a közügyekre vonatkozó szólnások mindegyike fokozott védelmet élvez, korlátozva az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét, lévén a közügyek vitatása – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érthet (Abh., Indokolás [57]).
- [56] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több esetben vizsgálta a szólásszabadság korlátozhatóságának határait is, mellyel összefüggésben rámutatott, hogy a szólásszabadság természetesen a közügyek vitatása körében sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibevevélével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Abh., Indokolás [61]–[62]).
- [57] Az Alkotmánybíróságnak – a fentiekkel összefüggésben – már arra is többször kiterjedt a vizsgálata, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelmét mikor és milyen feltételekkel lehet korlátozni, meddig terjed(het) egy közéleti vitában az érintett személy tűrési kötelezettsége, továbbá a véleménynyilvánítási jog szabadsága és az érintett személy alapjogának kollíziója esetén az alapjogok prioritása miként határozható meg (erre nézve elsőként lásd: a 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170; összefoglalóan: Abh., Indokolás [39]–[57]). Eszerint – alapul véve az Abh.-ban foglalt megállapításokat – az bír meghatározó jelentőséggel, hogy a véleményt kifejező közlés a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás legyen; a közügyek vitájával összefüggésben megállapítható legyen az adott személy érintettsége („[a] közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok [...] egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintők köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Abh., Indokolás [47]). Alapvető szempont továbbá, hogy a nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e (Indokolás [49]); valamint a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy alapjogait (emberi méltóságát, jóhírnevét stb.) (Abh., Indokolás [57]–[59]).
- [58] Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben kiemelte továbbá – erre nézve lásd az Abh. indokolása [57] bekezdésének megállapításait –, hogy az az adott esetben érthet a közszereplőknél szélesebb személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy *ad hoc* közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen.
- [59] Az Alkotmánybíróság figyelembe vette fenti megállapításait jelen döntése kialakítása során.

V.

- [60] 1. Az Alkotmánybíróság ezt követően megvizsgálta az ítéletábra ítéletének a 2018. április 11-én és 13-án közzétett cikkekben megjelenített, az indítványozó(-)t ábrázoló nagyméretű képre vonatkozó döntését arra vonatkozóan, hogy az indítványozó(-) képmásának közzététele sértette-e az Alaptörvényben biztosított, általa nevesített jogait.

- [61] A másodfokú bíróság ítéletében, ahogy arra indokolásában kitért, megvizsgálta a képmás felhasználásának jogszerűségét. Utalt továbbá arra, hogy a közéleti vita részeként került sor annak illusztrációként való felhasználására. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó1. aktív közszereplő. Továbbá azon indítványozói érveléssel összefüggésben, amely arra hivatkozott, hogy a magyar zászló előtt készült kép idején még nem volt közszereplő, kifejtette, hogy a bírói gyakorlat szerint nem szabad felhasználás tárgya a közszereplő képmása, azonban a bírói gyakorlat elfogadja a nyilvános közéleti eseményen készült felvételnél más közéleti eseményről készült tudósítás illusztrációként történő megjelenítését. Megállapította továbbá, hogy miután a kifogásolt fotó egy közéleti eseményen készült (Trianon megemlékezésen), nem pedig egy védendő magánéleti eseményen, ezért annak nincs jelentősége, hogy a fotó készítésekor az indítványozó1. még nem volt a megyei közgyűlés tagja.
- [62] Ezt követően a másodfokú bíróság, megvizsgálva a konkrét cikkekben megjelenített fotót, megállapította, hogy az az indítványozó1.-et nem ábrázolta az emberi méltóságát sértő módon, ezért az nem jogsértő.
- [63] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az ítélet tábla ítélete ebben a vonatkozásban az indítványozó1. által sérülni vélt alaptörvényi rendelkezéseket nem sértő módon, azok megfelelő mérlegelésével került megállapításra.
- [64] Az Alkotmánybíróság a 26/2019. (VII. 23.) AB határozatában kifejtette, hogy amennyiben a sajtó közügyek vitatásával kapcsolatos ügyben, közszerepléssel összefüggésben tesz közzé képmást, a „képmásvédelem” csak akkor lehet a sajtószabadság valós korlátja, ha a képmás közzététele – a felismerhetővé váláson túlmutatóan – valamilyen alapjog sérelmét (különösen az emberi méltóság vagy a magánülethez való jog megsértését) okozza [vö. 28/2014. (IX. 29.) AB határozat, 17/2016. (X. 20.) AB határozat]. Ilyen esetekben kell a konkrét körülményeket alapul véve egyensúlyozni a sajtószabadság és a képmásvédelem eltérő szempontjai között. Külön nevesített alapjog hiányában közszereplés során mindenki túrni köteles képmása közzétételét.
- [65] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó1. kifogásolt fényképfelvétel vonatkozásában az emberi méltóságának a sérelmét csupán általánosságban állította, azonban azt érdemben a bírósági eljárás során nem bizonyította. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az ítélet tábla ítélete az Alaptörvény II., valamint VI. cikk (1) bekezdéseinek nem alaptörvényellenes értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó1.-ről készült, általa kifogásolt, őt a magyar zászló előtt ábrázoló, 2018. április 11-én és 13-án közreadott cikkekben megjelenített fotók az indítványozó1.-re nézve nem voltak dehonesztálóak, nem tüntették őt fel negatív színben azzal, hogy a magyar zászló előtt ábrázolták.
- [66] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a másodfokú bíróság az Alaptörvény fenti rendelkezései tartalmával nem ellentétesen állapította meg, hogy azok közzététele nem vezetett az indítványozó1. magánülethez való jogának, illetve az emberi méltóságának sérelmére.
- [67] 2. Az Alkotmánybíróság jelen eljárásában ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az ítélet tábla döntése az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e annak II., VI. cikk (1) bekezdését, valamint IX. cikkét, amikor nem tekintette indokoltnak a személyiségvédelmet az indítványozó1. számára az alperes 2018. április 12-i cikkével összefüggésben, amely az indítványozó1.-et a saját vendéglátó üzletének fala előtt úgy jelenítette meg, hogy azon üzlet neve is jól olvasható.
- [68] A döntés kifejtette, hogy maga az indítványozó1. nyilatkozott arról, hogy a fotó egy közéleti eseményen (beteg gyermekek javára tartott jótékonyági gyűjtés alkalmával) készült, így az ítélet tábla álláspontja szerint az nem tekinthető olyan magánéleti eseménynek, amely védelmének a szükségessége háttérbe szorítaná a közügyek szabad vitathatóságához való jogot.
- [69] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben szintén azt állapította meg, hogy az ítélet tábla döntésében az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének helyes értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a fotón megjelenített közéleti esemény nem élvez a magánszféra védelmét. Továbbá az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az ítélet tábla döntésében nem alaptörvényellenesen jutott arra a következtetésre, hogy nem sérül az indítványozó1. emberi méltósághoz való joga, miután a fotó tartalma szerint az indítványozó1.-et nem tünteti fel negatív színben. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az említett fényképfelvétel alperes által történő felhasználása vonatkozásában a másodfokú bíróság döntését az Alaptörvény II., VI. cikk (1) bekezdés és IX. cikkeivel összhangban hozta meg.
- [70] 3. Az Alkotmánybíróság végül az indítványozó2. azon alkotmányjogi panaszát vizsgálta, amely az ítélet tábla döntését azért vélte alaptörvényellenesnek, mert nézete szerint a kifogásolt ítélet – az indítványozó1. sérelme-

zett profilképének kifotózása, és e fotó megjelentetése, annak folytán, hogy azon az indítványozó2. is szerepel (mely profilkép a kettejükről és a kutyájukról egy külföldi nyaraláson készült fotó) – magánszférája, emberi méltósága és az alperes véleménynyilvánítási joga kollíziójának feloldása során az alkotmányossági szempontokat nem mérlegelte megfelelően.

- [71] A másodfokú döntés azt vizsgálta, hogy a kifogásolt, kifotózott profilképen az indítványozó2. felismerhető-e, ugyanis érvelése szerint felismerhetőség hiányában az egyedi érintettség nem állapítható meg (nincs kereshetőségi jog), ezért a személyiségi jogi igényt el kell utasítani. Indoklásában kifejtette, hogy bár a profilkép nem volt kitakarva, azonban az nem volt felnagyítható. Nagyítás hiányában pedig úgy ítélte meg, hogy az indítványozó2. nem ismerhető fel egy viszonylag tágabb személyi kör (mely meghaladja a szűkebb hozzátartozók, illetve ismerősök körét) számára. Továbbá a kép elmosódott volta miatt azon a női alak egyáltalán nem ismerhető fel. Míg a Facebook oldalon ezt a profilképet az alperes nem jelenítette meg, ezért felelősséggel nem tartozik.
- [72] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint, bár az Alaptörvény magánszemély esetén a magánszférához való jog fokozott védelmét biztosítja, jelen ügyben az ítéletábla ítélete nem alaptörvényt sértő. A képmás az indítványozó2. felismerhetősége hiányában (a bíróság által megállapított tényállás szerint, melyet az Alkotmánybíróság nem mérlegelhet felül) ugyanis a (személyiségi) jogsértés hiánya mellett az alapjog sérelme sem következhet be. Szintén ezen okból nem találta megalapozottnak az indítványozó2. emberi méltósága sérelmét sem (azon túl, hogy erre vonatkozóan az indítványozó2. konkrét indokolást sem terjesztett elő).
- [73] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ítéletábla döntése nem rugaszkodott el az Alaptörvény II. cikk, VI. cikk (1) bekezdése, valamint IX. cikke alkotmánykonform értelmezésétől.
- [74] 4. Mindezeket összegezve az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók által kifogásolt ítéletáblai döntés helyesen ismerte fel a versengő alapjogokat, továbbá helyes mérlegeléssel jutott arra a következtetésre, hogy a kifogásolt képmások közzététele nem sértette az indítványozók Alaptörvény II. cikkében, továbbá VI. cikk (1) bekezdésben rögzített jogait. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat elutasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/757/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3468/2020. (XII. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Szalay Péter* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 98. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (dr. Szél Bernadett) jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd, Karsai Dániel Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ogytv.) 98. §-a – tartalmilag a 98. § (1) bekezdés második mondata – alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, VI. cikk (3) bekezdése és IX. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az Ogytv. 98. § (4) bekezdése 2020. február 1-ig biztosította az országgyűlési képviselők előzetes egyeztetés nélküli belépési jogát valamennyi közigazgatási szervhez, közintézethez és közintézményhez. Az Ogytv. 98. § (1) bekezdése értelmében azonban jelenleg csak arra van lehetőségük a képviselőknek, hogy egy-egy intézmény vezetőjétől előzetesen egyeztetve tájékoztatást kérjenek.
- [3] Az indítványozó országgyűlési képviselő, aki arra hivatkozik, hogy korábban rendszeresen élt az Ogytv.-ben szabályozott belépési jogosultságával, és az így megismert adatokat a választópolgárok tájékoztatására használta fel, véleménynyilvánítási jogával élve jogellenes helyzetekre hívta fel a figyelmet. A jogszabály-módosítás a parlamenti munkáját azáltal korlátozza, hogy a hatalommegosztás alapján működő államszervezetben a végrehajtó hatalom működése feletti ellenőrzési jogát alaptörvény-ellenes módon leszűkíti. Közvetlen megfigyelés útján ugyanis ezt követően már nem tud olyan közérdekű információkhoz jutni, amelyek birtokában a politikai diskurzusban a véleménynyilvánítási szabadságával élve népképviseleti funkcióját el tudja látni.
- [4] Az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága vonatkozó gyakorlatát citálva az indítványozó azzal érvel, hogy a képviselők szólásszabadsága az általános véleménynyilvánítási szabadságból vezethető le [Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés], sőt, az országgyűlés a véleménynyilvánítási szabadság érvényesülésének kiemelten fontos helyszíne. A közügyek szabad parlamenti megvitatása egyfelől a megfelelő törvényalkotás egyik nélkülözhetetlen előfeltétele, másfelől a szabad parlamenti vita hozzájárul ahhoz, hogy a választópolgárok megfelelő képet alkossanak az országgyűlési képviselők és más fontos közjogi tisztségviselők tevékenységéről, és kellő információk birtokában vegyenek részt a politikai diskurzusban és döntéshozatalban. Az országgyűlési képviselők politikai véleményének a kifejtését csak szélsőséges esetben lehet korlátozni.
- [5] Az információszabadság [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] érvényesülése a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának sok szempontból előfeltétele – hangzik az indítvány. A közügyek szabad megvitatása, az állami és önkormányzati szervek működésével, illetve hatékonyságával kapcsolatos vélemény kialakítása és kinyilvánítása elképzelhetetlen lenne, ha az érintett szervek eltitkolhatnák vagy kizárólag csak a saját belátásuk szerint tehetnék hozzáférhetővé a közérdekű és közérdekből nyilvános adatokat. A teljes körű ellenőrzés viszont nem valósítható meg kizárólag információk igénylésével. Bizonyos információk ugyanis, amelyek a közfeladatot ellátó szervek tevékenységére vonatkoznak, és amelyeknek a nyilvánossága elengedhetetlen a működésük jogszerűségének biztosításához, kizárólag személyes jelenlét útján szerezhethők be (sőt: egy intézmény valódi állapotának megismerése adott esetben előzetes bejelentés nélküli személyes jelenlétet tesz szükségessé).

Értelemszerűen ez nem biztosítható valamennyi állampolgár számára, ők az információk megismeréséhez fűződő alapjogukat egy demokratikus jogállamban az országgyűlési képviselőkön keresztül gyakorolhatják. Erre szolgált a képviselők belépési jogának az intézményesítése, amelyet a jogalkotó megszüntetett.

- [6] Az Ogytv. immár csak az előzetes egyeztetés alapján történő tájékoztatás kérését teszi lehetővé, és az adott szerv, intézmény területére való – adott esetben előzetes bejelentés nélküli – belépést kifejezetten nem említi. A közintézményekbe való előzetes egyeztetést nem igénylő belépési jogosultság azonban az indítványozó szerint olyan, a népszuverenitáson alapuló, a köz érdekében végzett képviselői tevékenység, a végrehajtó hatalom feletti ellenőrzés azon módja, amelyet az Alaptörvény is védelemben részesít. Következésképpen a jogszabály-módosítás az országgyűlési képviselők információszabadságának és azzal összefüggésben véleménynyilvánítási szabadságának korlátozása valamennyi állampolgárra kiterjedő alapjog-korlátozást is eredményez, mivel olyan, egy demokratikus társadalomban a végrehajtó hatalom ellenőrzéséhez nélkülözhetetlen információk vesznek el így, amelyek megismerése 2020. február 1-ig is kizárólag az országgyűlési képviselőkön keresztül volt hozzáférhető. Az Ogytv. jelenleg semmiben sem biztosít többletjogosultságot az országgyűlési képviselőknek a közérdekű információk megismerésére, mint ami az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján mindenki számára biztosított.
- [7] A módosítást az „adott szerv akadálytalan működéséhez fűződő közérdekkel” indokolták, ez azonban – mutat rá az indítványozó – nem támasztja alá az alapjog-korlátozás szükségességét, hiszen az Ogytv. 2020. február 1-je előtt is előírta, hogy a belépési jogosultság gyakorlása nem eredményezheti az érintett szervek rendeltetészerű működésének aránytalan sérelmét. A módosítás valódi indoka az indítványozó szerint az a jogállamban elfogadhatatlan cél, hogy a közhatalmat gyakorló szervek a lehető legkevesebb kontrollal működjenek.
- [8] Végezetül az indítványozó úgy véli, hogy az országgyűlési képviselők azon funkciójának kiüresítése, hogy a közfeladatot ellátó szervek működését személyes jelenlét útján is előzetes egyeztetés nélkül ellenőrizze, a jogállamiság és hatalommegosztás [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés] elveivel is ellentétes.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

- [10] 2. Az Ogytv. érintett, 2020. január 31-ig hatályos rendelkezései:

„98. § (1) Az állami szervek kötelesek a képviselőket megbízatásuk ellátásában támogatni, és részükre a munkájukhoz szükséges felvilágosítást megadni.

[...]

(4) A képviselői igazolvány valamennyi közigazgatási szervhez, valamint a közintézetekhez és közintézményekhez belépésre jogosít. A képviselő – a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter által szabályozott módon – jogosult a Magyar Honvédség, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, a rendvédelmi szervek és a vámhatóság működésére szolgáló területre is belépni. E jogosultság gyakorlása nem eredményezheti az érintett szervek rendeltetészerű működésének aránytalan sérelmét.”

- [11] 3. Az Ogytv. támadott, 2020. február 1-től hatályos rendelkezése:

„98. § (1) Az állami szervek kötelesek a képviselőket megbízatásuk ellátásában támogatni, és részükre a munkájukhoz szükséges felvilágosítást megadni. A képviselő valamennyi közigazgatási szerv, közintézet és közintézmény vezetőjétől előzetesen egyeztetett módon tájékoztatást kérhet. E jogosultság az érintett szerv működésére vonatkozó előírásokra figyelemmel, valamint rendeltetészerű működésének aránytalan sérelme nélkül gyakorolható.”

III.

- [12] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [13] 1.1. Az Ogytv. 98. §-át az Országgyűlés működését és a képviselők jogállását érintő egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 28. §-a állapította meg, amely rendelkezés a Módtv. 46. § (2) bekezdése alapján 2020. február 1-jén lépett hatályba. Megállapítható, hogy a 2020. július 28-án postára adott alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott száznolcnapos határidőben nyújtották be. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és csatolta a jogi képviselője meghatalmazását.
- [14] 1.2. Az Ogytv. 98. §-ának vizsgálatát az indítványozó alkotmányjogi panaszban kérte, ebben az eljárástípusban azonban az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján – összefüggésben a 26. § (1) bekezdés a) pontjával – kizárólag Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet hivatkozni. Mivel az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése az Alkotmánybíróság állandó és következetes gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {lásd legutóbb például: 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [24]}. A kérelem tehát ebben a vonatkozásban nem tesz eleget a törvényi feltételeknek, ezért e tekintetben érdemi elbírálásra nincs lehetőség.
- [15] 1.3. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (2) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokát (az alaptörvény-ellenesnek tartott jogszabály-módosítás az indítványozót mint országgyűlési képviselőt korábban megillető belépési jog tekintetében hátrányos változást eredményezett); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést (Ogytv. 98. §); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés, IX. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [16] Az indítványozó formálisan az Ogytv. 98. §-a egésze ellen nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt, de a kérelem tartalma szerint csak az (1) bekezdés második mondata, és különösen annak „előzetesen egyeztetett módon” fordulata ellen irányul, mivel az indítványozót e rendelkezés esetleges megsemmisítése hozná a jelenleginél előnyösebb helyzetbe.
- [17] 1.4. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek [33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66]].” [3367/2012. (XII. 15.) AB végzés; Indokolás [13], [15]] Tehát „[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) 20. § (2) bekezdés]” [3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]].
- [18] A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie [lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]]” [3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]]. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor,

ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. „Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia.” {Először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12], a gyakorlat összefoglalását lásd legutóbb például: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]–[35]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}.

- [19] A támadott jogszabályi rendelkezés az Ogytv.-nek a képviselői tisztség ellátásának támogatásáról szóló fejezetében található, és az országgyűlési képviselők tájékoztatáshoz való jogát rögzíti a közigazgatási szervek, közintézetek és közintézmények vonatkozásában. Az előírás közvetlenül, más állami aktus közbejötté nélkül hatályosul, ahhoz végrehajtási aktus nem szükséges, ugyanis az érintett szerv, intézmény vezetője nem hoz formális döntést az ügyben. Tehát, mivel az Ogytv. kifogásolt 98. § (1) bekezdése önmagában, jogalkalmazói döntés közbejötté nélkül, közvetlenül vezet az állított alapjogsérelemhez, e rendelkezés az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal támadható.
- [20] Az indítványozó az érintettségét azzal támasztotta alá, hogy országgyűlési képviselő, akinek a jogosultságait a támadott rendelkezés érinti, és aki már a múltban is számos alkalommal gyakorolta az Ogytv. 98. §-a által számára biztosított – a Módtv.-nyel módosított – jogokat. A támadott Ogytv.-előírás kifejezetten az országgyűlési képviselők jogait szabályozza, ezért az indítványozónak, aki országgyűlési képviselő, a norma címzettjeként az ügyben való személyes és közvetlen érintettsége megállapítható. Az aktuális (jelenváló) érintettség követelménye – a fentebb idézett gyakorlat szerint – azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia. Az indítványozó múltbeli és potenciális jövőbeli ügyekre hivatkozott kérelmében, de azt nem állította, hogy a panaszra az adott volna okot, hogy az Ogytv. támadott szabálya alapján egy konkrét közigazgatási szervhez, közintézethez és közintézményhez való belépését megtagadták. Ehhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság a következő szempontokat mérlegelte.
- [21] Egyrészt nem követelhető meg az állított alapjogi jogsérelem beálltához a belépési lehetőség konkrét esetben való megtagadásának előidézése akkor, ha az egyértelműen előrelátható és egyúttal elkerülhetetlen. Márpedig előzetes egyeztetés nélküli belépésre a Módtv. nyomán – mivel az a korábbiaktól eltérően immár kifejezetten tartalmazza az előzetes egyeztetési kötelezettséget – nyilvánvalóan nem kerülhet sor {vesd össze: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [22] Másrészt az előzetes egyeztetés nélküli belépés kifejezetten azt jelenti, hogy az érintett nem jelzi a szándékát – tehát előre nem jelenti azt be –, ebből következően fogalmilag kizárt bármilyen dokumentummal történő igazolhatósága akár annak, hogy ilyen kérést előterjesztett, akár annak, hogy azt elutasították.
- [23] Harmadrészt – más ügyekhez hasonlóan – jelentőséget tulajdonított az Alkotmánybíróság annak is, hogy a kifogásolt törvénymódosítás olyan magatartásra vonatkozott, amelyet a módosítást megelőzően az érintett személy törvényesen tanúsíthatott, és a sérelmezett norma további végrehajtó aktus nélkül változtatta meg e személy jogi pozíciójához korábban kapcsolódó jogosultságot {vesd össze: 15/2020. (VII. 8.) AB határozat, Indokolás [5]; 3/2019. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [24] E három körülmény együttes figyelembevételével – hangsúlyozva, hogy más körülmények között általában szükség van az aktuális érintettség dokumentumokkal történő igazolására –, az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapíthatónak tartotta, hogy az alaptörvény-ellenesnek állított jogszabály az indítványozó országgyűlési képviselő személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan (jelenváló módon) érinti.
- [25] 1.5. A panasz az Abtv. 29. §-ába foglalt feltételnek is megfelel, mert alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető az a kérdés, hogy speciálisan az országgyűlési képviselők információhoz való hozzájutásának szabályozása milyen kapcsolatban áll az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével és ezen keresztül a IX. cikk (1) bekezdésével, illetve, hogy alapjog-korlátozásnak tekinthető-e az, hogy az országgyűlési képviselők a közigazgatási szervek, közintézetek és közintézmények vonatkozásában csak előzetesen egyeztetett módon történő tájékoztatáskérésre jogosultak.
- [26] 2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével érdemben bírálta el.

IV.

- [27] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [28] 1. Az indítványozó szerint alaptörvény-ellenesen korlátozza a közérdekű adatok megismeréséhez való jogát [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] – és ezen keresztül a véleménynyilvánítási szabadságát [Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés] – az országgyűlési képviselők parlamenten kívüli információszerzési joga feltételeinek megváltoztatása. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság eljárása során először áttekintette az országgyűlési képviselők információszerzési jogának jogi kereteit, lényegét (IV/2. pont, Indokolás [29] és köv.), majd a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] releváns tartalmát (IV/3. pont, Indokolás [37] és köv.), mivel az indítványozó elsősorban e jog sérelmére hivatkozott, és ezen keresztül állította a szabad véleménynyilvánításhoz való jog [Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés] sérelmét. Végezetül az Alkotmánybíróság a kettő összefüggésének elemzése alapján elbírálta az indítványt (IV/4. pont, Indokolás [39] és köv.).
- [29] 2. Az országgyűlési képviselők – mint a legfőbb népképviselői szerv, az országgyűlés tagjai – jogállását, feladatait, a képviselők jogait és kötelezettségeit az Alaptörvény „AZ ÁLLAM” című fejezete és az Ogytv. tartalmazza, valamint az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: Házszabály) részletezi.
- [30] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy „[a]z Alaptörvény kimondja, hogy a közhatalom forrása a nép, és a nép a hatalmát elsődlegesen választott képviselői útján gyakorolja [B] cikk (3)–(4) bekezdés]. Magyarország országos népképviselői szerve az Országgyűlés, amelyben az országgyűlési képviselők tevékenységüket (a szabad mandátum elve szerint) a köz érdekében végzik [4. cikk (1) bekezdés], azaz őket sem utasítani, sem idő előtt visszahívni nem lehet, a közügyekben legjobb tudásuk és meggyőződésük szerint döntenek. A választópolgárok négyévente, általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson (2. cikk) döntenek el, hogy kik lesznek azok, akik országos ügyekben képviselőként a közhatalmi döntéseket hozzák. Az így megválasztott képviselők arra kapnak megbízatást, hogy képviselőtársaik véleményét és a nyilvánosság visszajelzéseit is megfontolva az egész ország számára lehető legjobb döntéseket hozzák meg.” {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [65]}
- [31] Az országgyűlési képviselőknek az országgyűlési döntéshozatali eljárásban történő megfontolt és szakmailag megalapozott részvételét lehetővé tevő rendelkezések – amint azt az Alkotmánybíróság megfogalmazta korábbi döntésében – a köz érdekében végzendő képviselői tevékenység olyan garanciái, amelyek mint a demokratikus hatalomgyakorlás alkotmányi követelményei szoros kapcsolatban állnak az Alaptörvény B) cikk (1) és (3)–(4) bekezdésében, valamint 4. cikkében foglaltakkal. „A demokratikus jogállam követelményei között az országgyűlési képviselők feladata többek között a közügyek megvitatása [50/2003. (XI. 5.) AB határozat, ABH 2003, 566, 576]. Ez a feladat számos alapjog érvényesülésének is előfeltétele. [...] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az országgyűlési képviselőknek a köz érdekében végzett tevékenysége egyrészt a közügyek szabad parlamenti megvitatásában – mint a demokratikus törvényalkotás egyik nélkülözhetetlen előfeltételében –, másrészt a választópolgárok megfelelő tájékoztatásában nyilvánul meg, abban, hogy kellő információ birtokában vegyenek részt a politikai diskurzusban [lásd 50/2003. (XI. 5.) AB határozat, ABH 2003, 566, 576].” {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [78]} Az országgyűlés és az országgyűlési képviselők csak akkor tudják ellátni törvényalkotási, illetve parlamenti ellenőrzési és egyéb feladataikat, ha rendelkeznek minden olyan információval, amely a munkájukhoz szükséges.
- [32] Ezzel összhangban az Alaptörvény és az Ogytv., valamint különböző más jogszabályok és a Házszabály is széles körben tartalmaznak kifejezetten az országgyűlés, illetve az országgyűlési képviselők tájékozódására és tájékoztatására – együttesen: információszerzésére – vonatkozó szabályokat. E szabályokban egyidejűleg jelenik meg a tájékoztatáshoz, információhoz való hozzájutás joga és a tájékoztatási kötelezettség.
- [33] Az információszerzésre vonatkozó szabályok rendkívül széles körűek, és mindenfajta, az országgyűlést vagy annak tagját illetően szabályozott tájékozódási lehetőség ide tartozik [például a Házszabály 111. § (5)–(6) bekezdése, amely az országgyűlési képviselőknek az Országgyűlés Hivatala által működtetett elemző, információs és dokumentációs szolgáltatások igénybevételéről és az országgyűlés kiadványaihoz és hivatalos dokumentumaihoz való hozzáféréséről szól].

- [34] Jelen ügyben azonban információszerzés alatt csak a parlamenten kívüli más szervektől vagy személyektől való tájékozódást értjük. E körbe sorolható például a beszámoló [például: Alaptörvény 23. cikk (3) bekezdés, 29. cikk (5) bekezdés, 30. cikk (4) bekezdés, 41. cikk (4) bekezdés, 43. cikk (3) bekezdés, 47. cikk (4) bekezdés], a jelentés [például az Állami Számvevőszék jelentése a központi költségvetésről és annak végrehajtásáról (zárszámadás)] vagy a tájékoztató [például: Alaptörvény 52. cikk (2) bekezdés, Hárszabály 89. §], a kérdés (és az azonnali kérdés), valamint az interpelláció [Alaptörvény 7. cikk (2)–(3) bekezdés, Ogytv. 42–43. §, Hárszabály 120–126. §], továbbá az Ogytv.-nek az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló Harmadik Részének a képviselői tisztség ellátásának támogatását szabályozó fejezetében található – jelen ügyben érintett – 98. § (1) bekezdése is. Ez utóbbi rendelkezés első mondata általánosságban kötelezi az állami szerveket arra, hogy a képviselőket megbízatásuk ellátásában támogassák, és részükre a munkájukhoz szükséges felvilágosítást megadják. A második mondat pedig azt is rögzíti, hogy a képviselő valamennyi közigazgatási szerv, közintézet és közintézmény vezetőjétől előzetesen egyeztetett módon tájékoztatást kérhet. 2020. február 1-ig az Ogytv. 98. § (4) bekezdése a képviselők információhoz jutását az előzetes bejelentés nélküli belépési jog szabályozásával is segítette (a szabály a rendszerváltozás óta része volt a magyar jogrendnek, lásd: az országgyűlési képviselők jogállásáról 1990. évi LV. törvény 9. §-a, majd 8. §-a), a jogalkotó azonban ezt a lehetőséget – és ez adott okot az alkotmányjogi panasz benyújtására – ebben a formában megszüntette.
- [35] Fontos hangsúlyozni, hogy az Ogytv. 98. § (1) bekezdése jelenleg sem zárja ki kategorikusan a parlamenten kívüli szervek területén végzett képviselői információszerzést, tehát annak a lehetőségét, hogy egy országgyűlési képviselő személyes látogatást tegyen valamely közigazgatási szervnél, közintézetnél vagy közintézménynél, és a helyszínen, közvetlenül tájékozódjon. Ezt az értelmezést három körülmény támasztja alá. Egyrészt nyelvtani értelmezés szerint a törvény az előzetes bejelentés nélküli, azonnali belépés lehetőségének megszüntetésével egyidejűleg kifejezetten csak a tájékoztatás módjáról történő előzetes egyeztetés kötelezettségéről szól. A jogszabály által előírt kötelező tájékoztatás adott esetben akár a helyszínen is megadható, tehát az információk átadásán túl a képviselő közvetlen információszerzési lehetőségének biztosításával is teljesíthető. Másrészt az előírást kontextusba helyezve figyelemmel kell lenni az Ogytv. 98. § (1) bekezdésének harmadik mondatára is, amely szerint a szóban forgó képviselői jogosultság „az érintett szerv működésére vonatkozó előírásokra figyelemmel, valamint rendeltetésszerű működésének aránytalan sérelme nélkül gyakorolható”. A rendeltetésszerű működésre történő utalás a módosítást megelőzően is szerepelt a jogszabályban [az Ogytv. 98. § (4) bekezdésében], méghozzá alapvetően a belépési jog mikénti gyakorlásával összefüggésben. Az érintett szerv működésére vonatkozó előírások figyelembevételének kötelezettségét érintő új feltétel pedig eleve kizárólag a képviselő helyszíni látogatásával összefüggésben értelmezhető előírás. Harmadrészt az Ogytv.-t módosító törvényjavaslat indokolása hivatkozik az Igazságügyi Bizottság 2019. március 26-án meghozott állásfoglalásában megfogalmazott indokokra. Ezen állásfoglalás kifejezetten a belépési jog kiegészítő jellege mellett érvelt, és a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét hangsúlyozta. A törvényjavaslat indokolása pedig úgy fogalmaz, hogy „[a] Javaslat [...] az államigazgatási szervek vonatkozásában közvetlenül gyakorolható tájékoztatáshoz való jogot az ellenőrzési jog gyakorlása és az adott szerv akadálytalan működéséhez fűződő közérdek egyensúlyának biztosítását egyaránt szem előtt tartó többletjogosítványként szabályozza”. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint e három érv meggyőzően támasztja alá azt az értelmezési konklúziót, miszerint a képviselő helyszíni látogatása az előzetes egyeztetést előíró törvénymódosítást ellenére is a közvetlen információszerzés egyik lehetséges – bár a parlamenti kontroll más eszközeihez képest atipikus – részjogosítványa maradt.
- [36] A fentiek szerint az országgyűlési képviselők részben az Országgyűlés tagjaként (kollektív jogosultság), részben egyénileg, közhivatal viselő személyként (egyéni jogosultság) – de ekkor is kifejezetten képviselői minőségükben, erre tekintettel – jogosultak információszerzésre. E jog nagyjából – az Alaptörvényben és más jogszabályokban szabályozott – konkrét, a parlament működésével összefüggésben álló és más szervekre nem jellemző jogosítványok összessége. Van a jogosultságnak ugyanakkor egy általános jellegű, az Ogytv. 98. §-ában szabályozott aspektusa is. A tájékoztatási kötelezettséggel érintetteknek részben külön kérés nélkül is gondoskodniuk kell az előírt – jogszabályban meghatározott tárgyú és tartalmú – tájékoztatásról, míg más esetekben a kért információt erre vonatkozó kérésre kell megadni. A tájékoztatás a parlament feladatainak (elsősorban, de nem kizárólag: ellenőrzési funkciójának) megfelelő ellátását szolgálja, és ezzel összhangban – kifejezett rendelkezés alapján vagy a jogintézmény logikájából következően, bennefoglalt módon – általánosságban az adott szerv, intézmény működését, tevékenységét és az ezzel kapcsolatos adatokat érinti (ez adott esetben tágabb lehet a közérdekű, közérdekből nyilvános adatok körénél). A kötelezettek spektruma nem korlátlan ugyan, de rendkívül széles körű: bár a hatalommegosztás elve alapján {Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés, lásd: 28/1995.

(V. 19.) AB határozat, ABH 1995, 138; megerősítette legutóbb például: 1/2020. (I. 2.) AB határozat, Indokolás [35]} az Országgyűlés elsősorban a Kormányt ellenőrzi, de ellenőrző tevékenysége kiterjed azon szervekre is, amelyek beszámolási kötelezettséggel tartoznak a népképviselői szervnek. Az országgyűlés és a képviselők általános tájékoztatói joga pedig ennél is tágabb kört ölel fel, mivel az minden állami szervet, közigazgatási szervet, közintézetet és közintézményt érint, sőt adott esetben még e körön túl is terjedhet [az országgyűlési vizsgálóbizottság például az Ogytv. 25. § (1) bekezdése alapján a vizsgálati tevékenységével összefüggő irattal, adattal vagy egyéb információval rendelkező bármely személyt, szervet vagy szervezetet a vizsgálati tevékenységében való közreműködésre kötelezhet].

- [37] 3. Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében garantált közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog (összefoglaló néven: az információszabadság) szintén információk megszerzésére vonatkozik. Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített gyakorlata figyelembevételével {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3299/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [30]–[32]} az információszabadság tartalma szerint „az informáltsághoz való jogot, az információk megszerzésének szabadságát és állami elismerését, továbbá biztosítását jelenti”, ami azért lényeges, mert az „információkhoz való hozzáférhetőség, az információk szabad áramlása különösen a közhatalom és az állam szervei tevékenységének átláthatósága körében alapvető jelentőségű” [34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 185; az Alaptörvény hatályba lépése előtti alkotmánybírósági gyakorlat megerősítése tekintetében lásd: 13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [25]}. „Mindezek mögött alapvetően két, egymással összefüggő indok áll: egyrészt a közhatalom működéséről való tájékozott véleményformálás feltételeinek a megteremtése, másrészt a demokratikus és hatékony működés külső kontrollja és ösztönzése.

Az állam működéséről való tájékozott véleményformálás elengedhetetlen a hatalomgyakorlók tevékenységének megítéléséhez és számonkéréséhez, a közhatalmi döntéssalkotásra, a közügyek intézésére gyakorolt állampolgári ellenőrzés és befolyás gyakorlásához, tágabb értelemben a közügyekhez kapcsolódó nyilvános, tényeken alapuló diskurzus kialakulásához. [...]

Az információhoz való hozzáférés, a közérdekű információ megismerésének joga alapvetően megelőzi és elősegíti a véleményalkotást, a közérdekű adat terjesztésének a joga azonban lényegében már a véleménynyilvánítási jog részeként értékelhető.

Az információszabadság nem az érintett szervek hatékony működésének a kárára érvényesül, hanem elvileg éppen ellenkezőleg: bár a transzparencia biztosítása adott esetben idővel, munkaerő-forrás igénybevételével és költséggel járhat, ugyanakkor ez valójában a demokratikus és hatékony működés egyik biztosítéka. Az ugyanis, hogy a közfeladat ellátásával kapcsolatos adatok eleve nyilvánosak vagy igény esetén hozzáférhetőek, a működés társadalmi ellenőrzésének egyik eszköze, és ezáltal a hatékony(abb) működés egyik garanciája is.

Az információszabadság tehát az egyik nevesített kommunikációs alapjog, amelynek az alapjogok rendszerében a véleménynyilvánítási joggal való összefüggése miatt kitüntetett szerepe van, és ahogy a véleménynyilvánítási jognak, úgy az információszabadsághoz való jognak is kevés más joggal szemben kell engednie [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171. és 178., Abh1. [21/2013. (VII. 19.) AB határozat], Indokolás [39]}. Ennek a követelménynek mind a jogi szabályozásban, mind pedig a gyakorlatban tükröződnie kell, és az Alkotmánybíróság is ennek figyelembevételével alakítja a gyakorlatát.” [13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [29]–[33]]

- [38] Az információszabadság az Alaptörvény „SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG” fejezetében található alapjogi katalógus része, mindig egyéni jog, és annak jogállásától, foglalkozásától függetlenül minden személy alanya [Alaptörvény I. cikk (1)–(2) bekezdés]. E jognak, amennyiben a közérdekű adatok proaktív közzétételére nem kerül sor, adatigénylés útján lehet érvényt szerezni, amelynek során az adat megismerésére vonatkozó érdek igazolására nincs szükség, és e jog valódi alanyi jogként funkcionál abban az értelemben, hogy bírósági úton is érvényesíthető [Infotv. 31. § (1) bekezdés; 3252/2016. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az érintett adatkört a szóban forgó alapjog alkotmányos rendeltetésével, valamint a demokratikus társadalomban betöltött funkciójával összhangban, az Infotv. vonatkozó rendelkezései alapulvételével szokásos behatárolni [13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [40]], és az adatszolgáltatásra kötelezettek köre is ehhez igazodik [lásd: 7/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [23]–[30]].

- [39] 4. Az országgyűlést és tagjait megillető információszerzési jog, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog a fentiek szerint hasonlóságot mutat abban, hogy mindkét jog végső célja az állam

működésének, a közhatalom gyakorlásának és az állam szervei tevékenységének átláthatósága, a demokratikus és hatékony működés kontrollja és ösztönzése. Továbbá az információhoz jutás módja is részben hasonló.

- [40] Hasonlóságuk ellenére azonban a szóban forgó két jog számos különbözőséget is felmutat: nemcsak a jogosultak (országgyűlés, országgyűlési képviselők – bármely jogalany), hanem a kötelezettek (közigazgatási szerv, közintézet és közintézmény – közérdekű, közérdekből nyilvános adatot kezelő szerv vagy személy), valamint az érintett adatok köre (közigazgatási szerv, közintézet és közintézmény működésével, tevékenységével összefüggő információ – közérdekű, közérdekből nyilvános adat) is eltérő, továbbá a jogérvényesítés módja – pere-síthetősége – tekintetében is különbség van. Alkotmányjogi szempontból azonban a leglényegesebb eltérés abban ragadható meg, hogy az információs szabadság egy, az Alaptörvény kifejezett rendelkezésén alapuló, mindenkit különbségtétel nélkül megillető, az állammal szemben biztosított alapvető jog, amely az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt feltételek szerint korlátozható, míg az országgyűlési képviselők tekintetében szabályozott információszerzés képviselői jogosultság, de nem alapjog. E körben is hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy az Ogytv. 98. § (1) bekezdése alapján a közvetlen helyszíni információgyűjtés – az előzetes egyeztetést előíró törvénymódosítás ellenére – jelenleg is a képviselői információszerzés egyik eszköze.
- [41] Az alapvető jogok egyenlőségének elvéből kiindulva az információs szabadság és a vélemény szabadság mindenkit megillet, tehát azzal magánszemélyként az országgyűlési képviselők is élhetnek. Megjegyzendő ezzel kapcsolatban az is, hogy az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdéséből az információkhoz való – adott esetben adatigénylés útján történő – hozzáférés, illetve ennek bírói fórum által történő kikényszerítése vezethető le {7/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}, az – adott esetben előzetes értesítés nélküli – helyszíni ellenőrzés, belépés joga azonban nem. Kétségtelen ugyanakkor az is, hogy az országgyűlési képviselőnek az átlagpolgárhoz képest több és/vagy más információra van szüksége feladatai megfelelő ellátásához, és ezek az információk az országgyűlés közhatalmi tevékenysége gyakorlásának nélkülözhetetlen eszközét jelentik. Elengedhetetlen, hogy a vonatkozó, a parlament feladatainak megfelelő ellátását szolgáló jogszabályok megalkotásra kerüljenek.
- [42] A képviselőknek közigazgatási szervek, közintézetek és közintézmények működése, tevékenysége tekintetében fennálló tájékoztatáshoz és tájékozódáshoz való joga ebben az értelemben szintén visszavezethető az Alaptörvény rendelkezéseire, de e körben egy olyan képviselői jogosítványról van szó, amely alkotmányjogi értelemben a parlament működésére és a hatalommegosztásra vonatkozó alaptörvényi szabályokkal áll kapcsolatban. Dacára annak, hogy a hatalommegosztás „azt is jelenti: a demokratikus jogállamban korlátlan és korlátozhatatlan hatalom nincs, s ennek érdekében bizonyos hatalmi ágak szükségképpen korlátozzák más hatalmi ágak jogosítványait” {1/2020. (I. 2.) AB határozat, Indokolás [35]}, az egyes hatalmi ágaknak nincs általános felhatalmazása egymás tevékenységének mindennemű ellenőrzésére. Az egyes hatalmi ágak az Alaptörvényben meghatározott keretek között, az ott rögzített feladataik szerint kapcsolódnak más hatalmi ágakhoz. Igaz ez az országgyűlésre is, ezért minden képviselői jog, így a tájékozódási jogok is mindig a parlament feladat- és hatáskörére vezethetők vissza, kizárólag azzal összefüggésben értelmezhetők, önmagukban nem keletkezhetnek speciális felügyeleti jogot. A közvetlen helyszíni észlelés a parlamenti információszerzés egyik lehetséges, fontos, a magyar közjogban immár harmincéves múltra visszatekintő, bár a parlament működésének jellegét figyelembe véve mindenképpen atipikus eszköze. A képviselői belépési jog – amint általánosságban a demokratikus közhatalmi testületek és tagjainak tájékozódási és adatmegismerési joga – alkotmányjogi jellegét tekintve tehát nem alapjog, és nem is vezethető vissza a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való alapvető jogra, nem tartozik annak védelmi körébe és jelentősége ellenére sem pozícionálható az állammal szemben mindenkit megillető alapjog elé.
- [43] Tekintve, hogy az Ogytv. 98. § (1) bekezdése a fentiek szerint nem áll összefüggésben az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított alapvető joggal, ezért jelen ügyben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt alapjog-korlátozási teszt lefolytatásának nincs helye. Továbbá, mivel az indítványozó az információs szabadság sérelméről keresetlül, kifejezetten azzal összefüggésben állította a szabad véleménynyilvánításhoz való jog sérelmét – arra hivatkozott, hogy az információs szabadság érvényesülése a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának előfeltétele –, az alkotmányjogi panaszba foglalt érvelés az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában sem foghat helyt.
- [44] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az Ogytv. 98. § (1) bekezdése második mondata alaptörvény-ellenességére és megsemmisítésére vonatkozóan előterjesztett alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter alkotmánybíró különvéleménye

- [45] Nem értek egyet a határozat rendelkező részében foglalt döntéssel; véleményem szerint az indokolásban foglaltak nem támasztják alá kellően azt a megállapítást, hogy az országgyűlési képviselők belépési jogosultságának megvonása, és helyette az előzetesen egyeztetett módon történő tájékoztatáskérés bevezetése ne jelentene alaptörvény-ellenes visszalépést a képviselők információszerzési jogát illetően.
- [46] Amint arra a határozat indokolása is rámutat, az országgyűlési képviselők belépési joga a magyar közjogban mintegy harminc éve része volt a képviselők információszerzési jogának. A képviselők információszerzési joga nélkülözhetetlen előfeltétele egyrészt annak, hogy a parlament közhatalmi tevékenységét gyakorolni tudja – ezen belül is annak, hogy a képviselők parlamenti feladataiknak, különösen az ellenőrzési funkciónak eleget tudjanak tenni –, másrészt pedig annak is, hogy a közügyek szabad megvitatásában a képviselők kellő információ birtokában vehessenek részt, és a választópolgárokat, a tágabb nyilvánosságot is így tájékoztathassák. Az e jog részjogosítványát jelentő belépési jogot, vagyis azt, hogy az országgyűlési képviselők képviselői igazolványukkal valamennyi közigazgatási szervhez, közintézethez és közintézményhez beléphessenek, a Módtv. 2020. február 1-jei hatállyal megszüntette, és helyette már csak azt engedi meg az Ogytv. 98. § (1) bekezdésében, hogy a képviselők a közigazgatási szervek, közintézetek és közintézmények vezetőitől előzetesen egyeztetett módon tájékoztatást kérjenek. Ez a korlátozás nemcsak egyes közintézményekre vonatkozik, hanem differenciálatlanul valamennyi közigazgatási szervre, közintézetre és közintézményre.
- [47] Ezt a visszalépést az országgyűlési képviselők információszerzési lehetőségeiben meglátásom szerint nem magyarázza az, hogy a nyelvtani értelmezés jelenleg sem zárja ki teljesen a helyszíni tájékozódás lehetőségét, hiszen a belépési jog gyakorlása a Módtv. előtti szabályozáshoz képest immár világosan feltételhez kötött, az érintett szerv vezetőjével folytatott egyeztetés kimenetelén múlik. Nem meggyőző az a magyarázat sem, hogy ez a módosítás az érintett szervek rendeltetésszerű működését védené, mert – amint erre az indokolás is rámutat – az Ogytv. korlátként eddig is tartalmazta az „[e] jogosultság gyakorlása nem eredményezheti az érintett szervek rendeltetésszerű működésének aránytalan sérelmét” fordulatot; vagyis a jogalkotói szándék valamilyen ezt meghaladó többlet-korlátozásra irányulhatott. Végezetül nem szolgál érdmi többletinformációval a visszalépés alkotmányos indokait illetően az indokolásban hivatkozott – jogi kötőerővel egyébként nem rendelkező, és az Ogytv.-nek még a módosítás előtti szövegállapotához kapcsolódó – igazságügyi bizottsági állásfoglalás sem; mert az pusztán annyit mond ki, hogy az információszerzési jogot elsődlegesen a plenáris ülésen és a bizottsági munkában kell gyakorolni, az akkor még létező belépési jog pedig csupán kiegészítő jellegű eszköz, amit nem lehet kiterjesztően értelmezni, és ami nem gyakorolható visszaélészerűen.
- [48] A többségi döntés szerint az országgyűlési képviselők információszerzési joga nem áll összefüggésben a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való joggal, nem alapjog, ezért rá nézve az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjog-korlátozási teszt lefolytatásának nincs helye. Továbbá, mivel kifejezetten az információs szabadság sérelmével összefüggésben hivatkozott az indítványozó a szabad vélemény nyilvánításhoz való

joga sérelmére, ezért az indítvány ezen része sem megalapozott. Ugyanakkor az indokolás is kimondja, hogy a képviselők információszerzési joga „visszavezethető az Alaptörvény rendelkezéseire” – vagyis Alaptörvényben biztosított jogról van szó. Mivel az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére történő hivatkozás az alkotmányjogi panasz befogadási kritériuma is, ezért ha a képviselők információszerzési joga nem minősülne Alaptörvényben biztosított jognak, akkor az indítványt be sem lehetett volna fogadni. Ha azonban annak minősül, akkor lennie kell olyan tesztnek is, amely alapján az Alkotmánybíróság a kifogásolt korlátozás alkotmányosságát megvizsgálhatja. Úgy vélem, e vizsgálat lefolytatása nélkül nem lehet megalapozottan a rendelkező részben foglalt döntésre jutni, sem pedig annak ellenkezőjére.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1318/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3469/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdésének a Győri Törvényszék 102.K.700.020/2020/3. szám alatt folyamatban lévő perben történő alkalmazásának kizárására irányuló indítvány tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Győri Törvényszék az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezésében a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény (a továbbiakban: Szt.) 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése alkalmazásának kizárását kérte arra hivatkozással, hogy a 3003/2020. (II. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) megállapította e jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét, a bíróságnak azonban azt az előtte folyamatban lévő közigazgatási perben még alkalmaznia kellene.
- [2] Az alapul fekvő ügyben a Magyar Államkincstár Komárom-Esztergom Megyei Igazgatósága a felperes által fenntartott intézményben a létszámfeltételek alakulását vizsgálva az Szt. 2015. június 12-én hatályba lépett 34/A. § (2) bekezdése alkalmazásával a felperes terhére finanszírozási különbözetet állapított meg két határozattal. A felperes e határozatok felülvizsgálatát kérte a bíróságtól.
- [3] A bírói kezdeményezés utal arra, hogy a szóban forgó ügy tényállása alapvetően megegyezik az Abh. alapjául szolgáló ügy tényállásával, és az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazását a korábbi ügyben kizárta. A bíróság szerint indokolt a rendelkezés alkalmazhatóságát jelen ügyben is kizárni.
- [4] 2. Amint arra az indítvány is hivatkozik, az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz és bírói kezdeményezés alapján – az Abtv. 41. § (3) bekezdése figyelembevételével eljárva – az Abh.-ban megállapította, hogy az Szt. 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes volt. Továbbá az indítványokkal érintett perekben alkalmazási tilalomról is rendelkezett. Az Alkotmánybíróság tehát a szóban forgó norma alaptörvény-ellenességéről már döntött, ugyanakkor a norma megsemmisítésének eljárásjogi akadályát képezte az a tény, hogy a norma az Abh. meghozatalakor már módosult tartalommal volt hatályban.
- [5] A 3132/2020. (V. 15.) AB határozat – szintén bírói kezdeményezés alapján – hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróságnak „biztosítania kell, hogy alaptörvény-ellenes norma ne érvényesülhessen a jogrendben és a bíróság az előtte folyamatban lévő ügyet az Alaptörvénnyel összhangban álló jogszabályi rendelkezések alkalmazása révén dönthesse el, továbbá, hogy a hasonló ténybeli alpból származó, azonos jog alapján megítélendő jogviszonyok hasonló elbírálást nyerjenek a rendes bíróságok előtt” (Indokolás [7]). Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján – az Alaptörvény és a jogbiztonság védelme érdekében – általános alkalmazási tilalomról rendelkezett az Szt. 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése vonatkozásában [lásd a 3132/2020. (V. 15.) AB határozat rendelkező részét].
- [6] 3. Mivel az általános alkalmazási tilalom a jelen bírói kezdeményezéssel érintett ügyre is vonatkozik, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljárás folytatására okot adó körülmény nem áll fenn, ezért az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1924/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3470/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 2.Pkf.50.043/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Győri Törvényszék 2.Pkf.50.043/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak – a Győri Járásbíróság P.21.844/2019/5. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését kérte. Továbbá az indítványozó az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján indokoltnak tartaná az ügyében hozott más, kapcsolódó bírósági döntések megsemmisítését is (Kúria Kfv. VI.38.356/2019/2. számú végzése, Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.486/2019/16. számú ítélete). Az indítványozó az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának egyik bekezdése („[v]alljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet”), a XV. cikk (1)–(2) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmét állította kérelmében.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó – miután lányával évekkorábban megszakadt a kapcsolata, és unokáival még nem találkozott – az unokáival való „megismerkedés-bizalomkiépítés-kapcsolattartás” szabályozása érdekében először a gyámhatósághoz fordult. Kérelmét első- és másodfokon is elutasították, bírósági felülvizsgálati kérelmét a bíróság nem tartotta megalapozottnak (Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. szeptember 18-án kelt 8.K.27.486/2019/16. számú ítélete), a Kúria pedig a felülvizsgálati kérelmét nem fogadta be (Kúria december 11-én kelt Kfv.VI.38.356/2019/2. számú végzése).
- [3] Ezzel párhuzamosan az indítványozó az unoka-nagyszülő kapcsolatfelvétel tárgyában keresettel fordult közvetlenül a bírósághoz is. A Győri Járásbíróság 2019. november 22-én kelt P.21.844/2019/5. számú végzésével a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 176. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján a keresetlevelet visszautasította. Indokolása szerint – amelyben hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:179. § (1) bekezdésére, a 4:181. § (1) és (4) bekezdésére, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 9. § *a)* pontjára – a bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a per elbírálására. A nagyszülő mint kapcsolattartásra jogosult és az unoka közötti kapcsolattartásról való döntéshozatal a gyámhivatal hatáskörébe tartozik. A Győri Törvényszék 2020. március 2-án kelt 2.Pkf.50.043/2020/2. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó ezt követően előterjesztett alkotmányjogi panaszában elismeri, hogy a kapcsolattartás kérdése tényleg nem a bíróság, hanem a gyámhivatal hatáskörébe tartozik, ugyanakkor azt állítja, hogy keresetének tárgya valójában nem ez volt, hanem ennél tágabb, mégpedig a „megismerkedés-bizalomkiépítés-kapcsolattartás” szabályozása. A bíróság tehát a kérelmet leszűkítve, lényegében „más pertárgy kapcsán hozott döntést, holott a felperesi pertárgy köti a polgári peres bíróságokat”, ezzel pedig az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmét idézte elő. Továbbá az eljáró bíróság „megsértette az indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjogát a tisztességes bírósági eljárás lefolytatása tárgyában, amikor [...] megakadályozta indítványozót a jogérvényesítő képessége gyakorlásában”, és az ügyben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése is sérült. Az indítványozó további érvei tartalmilag a korábbi gyámhatósági döntésre, és az annak bírósági felülvizsgálata tárgyában hozott bírósági döntésekre vonatkoznak (lásd a hiánypótlási felhívást követően kiegészített indítvány 4. pontját, 9–21. oldal).

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be: a Győri Törvényszék 2.Pkf.50.043/2020/2. számú végzése 2020. március 2-án kelt, a panaszt pedig 2020. április 30-án adták be az elsőfokú bíróságon. A törvényszék végzése alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt per felpereseként érintettnek minősül.
- [7] Megjegyzi azonban az Alkotmánybíróság, hogy a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. szeptember 18-án kelt 8.K.27.486/2019/16. számú ítélete, továbbá a Kúria december 11-én kelt Kfv.VI.38.356/2019/2. számú végzése az indítványozó más, jelen ügytől eltérő ügyében hozott bírósági döntések. Ezek nem minősülnek a jelen ügyben támadott döntéssel felülvizsgált olyan bírósági döntéseknek, amelyek vizsgálatára és megsemmisítésére az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján ebben az eljárásban mód lenne. Ezért az Alkotmánybíróság az e döntéseket illetően előadott indítványozói érvek vizsgálatát mellőzte.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása és 28. cikke vonatkozásában nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ezek a rendelkezések az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért azokra alkotmányjogi panasz nem alapítható {a Nemzeti Hitvallás vonatkozásában lásd például: 3309/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [10]; az Alaptörvény 28. cikk vonatkozásában lásd például: 3039/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [9] Megállapítható továbbá, hogy az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érvekkel nem támasztotta alá a kérelmét. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására.” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]] A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételnek.
- [10] A kérelem egyebekben eleget tesz a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek, azzal, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését állító indítványi elemet tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványi elemnek tekintette {lásd hasonlóan: 3271/2020. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése ugyanis nem a bírósági, hanem a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik, jelen ügyben azonban nem folyt közigazgatási eljárás, az ügy eleve a bíróságon indult a keresetlevél benyújtásával. Az indítványozó tartalmilag egyébként maga is kifejezetten a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott a keresetlevél visszautasításával kapcsolatban.
- [11] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [12] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az szóban forgó alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [13] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az indítványozó állítása szerint a bírósághoz fordulás jogát mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványát azzal sértette meg a bíróság, hogy a per tárgyát a keresetlevélbe foglaltakhoz képest leszűkítette, majd e leszűkített kérelem vonatkozásában állapította meg hatáskörének a hiányát. Ezt a hivatkozást azonban a becsatolt bírósági végzések nem támasztják alá: mind a Győri Járásbíróság, mind a Győri Törvényszék „unoka-nagyszülő kapcsolatfelvétel” tárgyában benyújtott kérelemként bírálta el a keresetlevelet, és a kapcsolattartás fogalmát erre kiterjedő értelemben használta döntésében. Ez megfelel az indítványozó által is elfogadott, az alkotmányjogi panaszban részletezett értelmezésnek.
- [14] Önmagában az, hogy az indítványozó a bíróság hatáskörének hiányával összefüggő érvelést egyebekben tévesnek tartja, nem tekinthető a bírósági eljárás tisztességessége [XXVIII. cikk (1) bekezdése] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Ugyanis a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem te-

kinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvény és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványba foglaltak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem vetik fel.

- [15] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [16] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjába foglalt törvényi feltételeknek, részben pedig nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1008/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3471/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Szkt.) egészével összefüggésben a az indítványozó szakszervezet alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján, az Szkt. alaptörvény-ellenességének megállapítását és hatálybalépése napjára visszamenőleges (*ex tunc*) hatállyal történő megsemmisítését kérve.
- [2] Az Alkotmánybíróság főtárgya az indítványozót tájékoztatta arról, hogy érintettsége igazolására hiánypótlás keretében harminc napon belül lehetősége van. Felhívta figyelmét arra, hogy beadványának indokolásában elsősorban nem az indítványozót ért alapjogsérelmet fejtette ki, így indítványa nem tartalmaz kellő alkotmányjogi szempontú indokolást arra nézve, hogy a támadott törvényi rendelkezés a szakszervezetnek mint indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogát mennyiben és miért sérti {3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]; 3160/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [20]–[23]}. Tájékoztatta továbbá arról, hogy az indokolásnak célszerű kiterjednie az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott valamennyi rendelkezésére. A főtárgyi levél felhívta az indítványozó figyelmét továbbá arra is, hogy a pedagógusokat ért alapjogsérelmet vonatkozásában akkor terjeszthet elő alkotmányjogi panaszindítványt, ha az érintettek meghatalmazottjaként jár el. Ebben az esetben az érintett pedagógusok és a szakszervezet között az Alkotmánybíróság előtti eljárásra vonatkozó szabályszerű meghatalmazást kell csatolnia.
- [3] 2. Az indítványozó a főtárgyi tájékoztatást követően, a hiánypótlásra rendelkezésre álló határidőn belül átdolgozott és egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyet az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a T) cikk (1) bekezdése, az I. cikk (3) bekezdése, a IX. cikk (1) bekezdése, a X. cikk (1) bekezdése sérelmére alapította.
- [4] 2.1. Az indítványozó személyes érintettségére vonatkozó érveléssel összekapcsolva fejtette ki, hogy miért tartja sérelmesnek az új szabályozást. Személyes érintettségét elsősorban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, továbbá a XVII. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt (állított) jogainak sérelmére hivatkozással vezette le.
- [5] Az indítványozó érvelése szerint a szakképzésben foglalkoztatottak jogállásváltozása gyökeresen megváltoztatja az érdekegyeztetés helyzetét, teendőit és jogosítványait, amire felkészülni nem volt esélye az Szkt. kihirdetése és hatályba lépése közötti rövid idő alatt. Ennek körében kiemelte, hogy az indítványozó jogosítványai csökkennek, mert az új szabályozás értelmében már nem alkalmazhatók a továbbiakban a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) munkaügyi kapcsolatokra vonatkozó rendelkezései, amiből az következik, hogy az indítványozó a jövőben nem képviselheti a szakképzésben foglalkoztatottakat az ágazati érdekegyeztető fórumon, a Közalkalmazottak Országos Munkaügyi Tanácsában, és így nem működtethető a területi, fenntartói szintű egyeztetés rendszere sem. Az indítványozónak a munkáltatókkal való tárgyalása rendjét a korábban hatályos, a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 4/B–4/C. §-ai szabályozták. Minthogy ezek a szabályok az Szkt.-ből „elmaradtak”, az indítványozónak a „munkáltatókkal történő tárgyalásra nincs meg a törvényi alapja”. Ugyanakkor abban érdekelt, hogy a szakképzés átalakításakor ne csökkenjen a foglalkoztatotti létszám, ne csökkenjen a foglalkoztatottak díjazása, az oktatók foglalkoztatási rendje heti tanítási időre és egyéb munkaidőre kerüljön felosztásra, legfeljebb heti 22 óra tanítási óra megtartása mellett, azonban ezekről tárgyalni nem tud, minthogy az új szabályozás alapján nem állapítható meg a munkáltatói jog gyakorlójának személye.

- [6] Az indítványozónak az Szkt. értelmében át kell szerveznie a szakképzésben foglalkoztatottak érdekképviselőinek ellátását. Panasza szerint „az érdekvédelmi tevékenység színtere áttolódik a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumába, amelynek keretei között az oktatás mint közszolgáltatás nehezen helyezhető el”. Ennek következtében az oktatáshoz kapcsolódó speciális foglalkoztatási igények érvényesítésére kevés az esély. Az indítványozó szakszervezet tagja a Szakszervezetek Együttműködési Fórumának, azonban ott a szakképzés képviselőjére már nem lesz mód. Szervezeti átalakulása kongresszusi döntést igényel, ahol a Szervezeti és Működési Szabályzatát módosítani szükséges, amihez szintén nincs meg a kellő felkészülési idő.
- [7] Az indítványozó állította, hogy tevékenységének a gyakorlatban nincs meg a gazdasági alapja. A szakképzési centrum jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége a szakképző intézmény, amely önálló költségvetéssel nem rendelkezik, és kizárólag a kormány rendeletében meghatározott jogok és kötelezettségek alanya lehet az Szkt. 17. § alapján. Az indítványozó szerint a szakképzési centrum, mint költségvetési szerv nem lehet valószínű partner egy béralkuban, mivel a működéséhez szükséges fedezetet az állami költségvetés biztosítja. Ezen összegnek az egyes szakképzési centrumokra való lebontása a fejezetet irányító miniszter jogosítványa, aki számára azonban az ágazati egyeztetés kötelezettsége nem létezik. Példaként említette az indítványozó, hogy az oktatók bérének megemeléséről tett bejelentést nem előzte meg egyeztetés, így nem ismert számára a végrehajtáshoz rendelkezésre álló összeg, az érintettek köre, az előkészítés és elosztás rendje és szempontjai.
- [8] 2.2. Az Szkt. 124. §-a alapján 2020. január 1-én lépett hatályba, kihirdetésének napja 2019. november 29. A mintegy százharminc szakaszból álló törvény négy szakasza (104–108. §) 2021. január 1-én lép hatályba. Az indítványozó panaszindítványában a kihirdetés és a hatálybalépés között eltelt időre tekintettel, a kellő felkészülési idő hiánya okán elsősorban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [9] Az indítványozó a kellő felkészülési idő sérelmét azért állította, mert az Szkt. kihirdetése és hatályba lépése közötti nem volt számára elegendő arra, hogy az új normákat megismerje, értelmezze, azokhoz alkalmazkodjon, tisztviselői által a tagoknak segítséget nyújthasson, tárgyalásokat kezdeményezhessen, illetve hogy partnereit mozgósíthassa. Panasza szerint az új szabályozás mind a foglalkoztatottak, mind a tanulók, mind az indítványozó helyzetében lényeges változásokat idézett elő.
- [10] Az átmeneti rendelkezések alapján kétféle normát kell alkalmaznia tanulói jogviszonyból eredő jogok és kötelezettségek, valamint az oktatásszervezés terén. A törvény hatálybalépését megelőző napon keletkezett tanulói jogviszonyra, illetve a tanulói felkészítésre a régi szabályozás alkalmazandó. A 2020/2021-es tanévben tanulmányaikat kezdőkre már az Szkt. szabályai irányadók. Ez a szabályozási megoldás érint minden indítványozói tisztségviselőt és jogsegély-szolgálati dolgozót, akik érdekvédelmi feladataikat a kellő felkészülési idő hiánya miatt nem tudták ellátni.
- [11] Sérelmesnek tartja továbbá azt is, hogy az Szkt. hatálybalépésekor az azt értelmező végrehajtási rendeletek – az oktatásirányítás, oktatásszervezés, a fenntartói feladatok ellátása feltételeinek megteremtése tekintetében – nem készültek el. Az átmeneti időben – míg a végrehajtási rendeletek elkészülnek – a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényt (a továbbiakban: Nkt.) nem lehet alkalmazni, a működéshez szükséges új szabályozás nem jelent meg. A hatáskörök és feladatkörök ismeretének hiányát a szakszervezeti munka akadályként értékelte.
- [12] Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy az Szkt. 127. §-ával megállapított átmeneti rendelkezések alapján az intézményrendszer átszervezéséhez megfelelő idő nem áll rendelkezésre.
- [13] A 2020. július 1-i határidővel átszervezendő intézményrendszer átalakításhoz a végrehajtási rendeletek hiánya miatt nem lehet a szükséges gyakorlati munkához szükséges dokumentumokat elkészíteni: szakmai-képzési programot, szervezeti- és működési szabályzatot, házirendet, a szakképző intézmények pedagógiai munkájának átalakítását, a tanügyigazgatási dokumentumokat és a foglalkoztatási és jogutódlási kérdéseket tartalmazó dokumentumokat.
- [14] A továbbiakban az indítványozó az elvárható jogalkotói magatartás tekintetében idézte a jogszabály alkotmányellenességének felülvizsgálata tárgyában meghozott 28/2005. (VII. 14.) AB határozat 7.3. pontját az alábbiak szerint. „Egy, a korábbiól teljes mértékben különböző, új rendszerre való áttérés nemcsak azt követeli meg, hogy a jogalkotó a jogszabályokban meghatározott követelményeknek formailag eleget tegyen (vagyis a jogszabály szerinti megfelelő időben megalkossa a szükséges szabályokat), hanem azt is, hogy azt az érintettek egészével – jelen esetben a pedagógusokkal, diákokkal, szülőkkel – részleteiben is és teljes mértékben megismertesse, valamint felkészítse őket a szabályok megfelelő alkalmazására, és a különböző döntési alternatívák alkalmazásának várható következményeire. A közép-, illetve a felsőfokú oktatás, ezen belül az érettségi és a fel-

sóoktatási intézménybe történő felvétel rendszerének átalakításakor – az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján – a jogalkotót fokozott felelősség terheli abban a tekintetben, hogy az új rendszer bevezetése során megfelelő időt biztosítson a rendszer egészének (az általános és a részletszabályok) megismerésére, befogadására, megteremtse annak reális lehetőségét, hogy a jogalanyok valóban megismerhessék a reájuk irányadó jogszabályi rendelkezéseket, s módjukban álljon magatartásukat, döntéseiket ahhoz igazítani. Ilyen esetekben a jogalkotó kiemelt kötelessége tehát, hogy a »laikus«, a joghoz nem értő, érintett állampolgárok (pedagógusok és diákok, illetve szülei) felé úgy közvetítse a jogszabályokat, azokat úgy magyarázza el, hogy lényeges tartalmukat időben megismerhessék és az érintettek döntéseiket ezen ismeretek birtokában hozhassák meg. Fokozott követelmény továbbá az is, hogy a jogalkotó a rendszer bevezetése előtt, előzetes hatásvizsgálatok keretében próbálja ki a rendszer működőképességét (akár több alkalommal is), és különös figyelmet fordítson annak vizsgálatára, hogy az új rendszer bevezetésekor az érintettek megfelelően elsajátították-e már a rendszer alapelveit és részletszabályait, kellőképpen adaptálták-e azokat, ismerik-e döntéseik lehetséges következményeit, tehát hogy megfelelően felkészültek-e annak bevezetésére.”

- [15] A felkészülési idő hiányát sérelmezve állította az indítványozó, hogy azzal összefüggésben sérült továbbá az Alaptörvény XVII. cikk (1) és (2) bekezdése is, mert az Szkt. kihirdetése és hatályba lépése között eltelt rövid idő miatt nem volt lehetősége a munkaadókkal és munkavállalókkal való egyeztetésre.
- [16] 2.3. Az indítványozó sérülni vélte a jogbiztonsághoz való jogát, a normavilágosság követelményét.
- [17] A jogbiztonság sérelmét abban látta, hogy az Szkt. „alapvetően változtatta meg az oktatási rendszert”. Az oktatásról szóló 1985. évi I. törvény hatálybalépése óta része a közoktatásnak a szakképzés, amit az új szabályozás ebből a közegeből kiemelt. Az indítványozó ezzel kapcsolatosan felidézte a 3003/2020. (II. 4.) AB határozat indokolásának [52] és [54] bekezdéseit, hangsúlyozva, hogy „[a]z Szkt. soha ki nem próbált megoldásokat tartalmaz, amelyeket semmilyen előzetes vizsgálat vagy kísérlet nem előzött meg”.
- [18] Az Szkt. rendelkezései köréből hiányolta a szakképző centrumokra vonatkozó szabályozást, annak tisztázását, hogy az új szakképző intézmények jogutódjai-e a megszűnő szakképző iskoláknak, a vezetői megbízások további sorsát, a foglalkoztatási létszám várható alakulását, az iskolai évfolyamok számát, a pedagógusok tanítási idejét.
- [19] Az indítványozó ehhez kapcsolódva felidézte a jogállamiság és jogbiztonság alkotmánybírói gyakorlatát bemutató 22/2019. (VII. 5.) AB határozat indokolásának vonatkozó részét (Indokolás [43]).
- [20] Az indítványozó a normavilágosság hiánya körében sérelmezte, hogy központi irodáiban működtetett jogsegélyszolgálatai számára a felkészüléshez, tanácsadáshoz, képviselési feladatok ellátásához az Szkt. „megszövegezése esélyt se biztosított”, ami „félreértésre, tévedésekre ad lehetőséget”. A jogbiztonság követelménye vonatkozásában hivatkozott a 9/1992. (I. 30.) AB határozatra, a 26/1992. (IV. 30.) AB határozatra. Felidézte, hogy „a normavilágosság sérelme miatt az alkotmány-ellenesség akkor állapítható meg, ha a szabályozás a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot, és ennek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára, illetőleg a normaszöveg túl általános megfogalmazása miatt teret enged szubjektív, önkényes jogalkalmazásnak” {1160/1992. AB határozat, ABH 1993, 607, 608; 10/2003. (IV. 3.) AB határozat, ABH 2003, 130, 135–136; 1063/B/1996. AB határozat, ABH 2005, 72, 726–726; 381/B/1998. AB határozat, ABH 2005, 766, 769}.
- [21] Az indítványozó felidézte a 43/2012. (XII. 20.) AB határozatot, miszerint „a jogállam minőségének nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. [...] Az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatók és előreláthatók legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.”
- [22] A normavilágosság körében sérelmesnek tartotta, hogy „a törvényszöveg megértését és alkalmazását megnehezíti, hogy a logikailag összefüggő rendelkezések egymástól távol esnek. Megtalálásuk és megértésük ezért a szükségesnél nagyobb erőfeszítést igényel.”
- [23] Sérelmesnek tartotta továbbá, hogy a „törvényszöveg tele van tűzdelve felesleges, normatív tartalommal nem rendelkező szöveggel, illetve olyan megállapításokkal, amelyek a valóságos helyzet eltakarását célozzák”. Az Szkt. 17. és 29. §-ai alapján nem állapítható meg, kinek milyen jogosítványai vannak.
- [24] Állította az indítványozó, hogy „az Szkt. teljes szövegének átolvasása alapján sem világos” a szakmai oktatás és a szakmai képzés megszervezésének intézményi kerete, hogy például mi a szakképesítés, mi a közreműködő

iskolák közötti munkamegosztás, illetve a szakképzésben tanulmányokat folytatók jogi helyzete, a képzési és kimeneti követelmény műfaja.

- [25] Az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésére is hivatkozva sérelmesnek tartotta, hogy az Szkt. 12. § alkalmazza a „programterv” és a „szakmai program” fogalmakat, azonban ezek tartalma nem világos, és az sem, miképpen kapcsolódnak az Szkt. 11. §-ában szabályozott képzési és kimeneti követelményekhez.
- [26] Az Szkt. 13. §-a bevezeti a „programkövetelmény” és a „képzési program” fogalmait; az indítványozó szerint kérdéses, hogyan viszonyul egymáshoz a szakmai és a képzési program. Alapvető probléma, hogy nem tisztázott, miképpen lehet szakmai képzést választani, ha nincs jegyzék a képzésekről. Az Szkt. 14. §-a kapcsán nem tisztázott, hogy az ott leírt „képesítő vizsga” hogyan viszonyul az állami vizsgáról szóló XIII. fejezethez, amely arról nem rendelkezik.
- [27] Az Szkt. 15. §-a alapján a munkáltatók a jövőben nem tudják besorolni, hogy a leendő alkalmazott bizonyítványa milyen képesítést takar. Nem világos, mikor kell bizonyítványt és mikor kell oklevelet kiállítani.
- [28] Sérelmezte, hogy az Szkt. VII. fejezete „alkalmatlan” a szakképző intézmények foglalkoztatási rendjének kialakításához szükséges törvényi keretek megadására. Ehhez kapcsolódóan sérelmezte, hogy az Szkt. 40. § (1) bekezdése félreérthető, mert nem világos, hogy a vezetői feladatkör megbízás vagy egyéb munkaköri feladatként látható-e el. Szintén bizonytalan tartalmúnak értékelte az Szkt. 41. § (1) bekezdése c) pontját a pedagógusi felsőfokú végzettség kötelezettsége vonatkozásában. A normavilágosságot vélte sérülni az Szkt. 42., 43., 45., 46., 75–76. §-ai, valamint a 19–21. §-ai és a 83–90. §-ai vonatkozásában is a fenti indokok alapján.
- [29] Állította, hogy az átmeneti rendelkezések a „gyakorlatban nem hajthatók végre”, az Szkt. 125–127. §-ai nem értelmezhetők egyértelműen.
- [30] Alaptörvény-ellenes állapotként értékelte, hogy a képzési és kimeneti követelményeket, valamint a szakképzésben alkalmazandó programtervet a felelős miniszter nem jogszabályi formában teszi közzé, hanem hivatalos kiadványként (a honlapon), így az indítványozónak „jogszabály hiányában nincs lehetősége az Alkotmánybírósághoz fordulni”.
- [31] Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a szakképzésnek az indítványban részletezett egyes kérdései szabályozására törvényi szinten nem került sor.
- [32] 2.4. Az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánításhoz való joga sérelmét abban látta, hogy az Szkt. elfogadását megelőzően a széles körű társadalmi egyeztetés elmaradt. Hivatkozott a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvény 7–9. §-aira, melyek az egyeztetés formáit írják elő. Az Szkt. megsemmisítése iránti kérelmét többek mellett az egyeztetés elmaradásával kívánta alátámasztani.
- [33] 2.5. Az indítványozó az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében deklarált tanítás szabadságának az Szkt. megalakotása révén történt sérelmét is állította. Az indítványozó szerint az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése alapján kell értelmezni a támadott jogszabály célját, mert csak a tanítás szabadsága garantálhatja a Nemzeti Hitvallásban foglalt értékek megvalósulását. Állította ezzel összefüggésben, hogy csak törvény korlátozhatja a tanítás szabadságát. Panasza szerint „a végrehajtó hatalomnak nem lehet elsődleges szabályozási jogosítványa”. A tanítás szabadsága érvényesülése legfontosabb kérdései meghatározását az Szkt. mellőzi, mert nem rendezi a feladatmegosztás rendjét a szakképzésért felelős miniszter, a szakképzési államigazgatási szerv, a szakképzési intézményfenntartó központ a fenntartó, a szakképzési centrum és a szakképző intézmény között.
- [34] Az indítványozó összességében állította, hogy az Szkt. rendelkezései nem illeszkednek a magyar jogrendszerbe, előírásai nem segítik, hanem hátráltatják az ország műveltségi szintjének emelkedését, a tanítás és tanulás szabadságának érvényesülését. A szakképzés rendszere „idegen testként” jelenik meg az oktatás feladatait ellátó rendszerben, „szétzilálva azt”. Ennek a helyzetnek a visszásságát jól jelzi – ahogy az indítvány fogalmaz – , hogy a köznevelés rendszerében maradtak szakképző intézmények, amelyekre nem az Szkt. vonatkozik, hanem az Nkt. szabályai szerint működnek, az ott foglalkoztatottak a pedagógus-életpályamodell keretei között végzik feladataikat.
- [35] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.

- [36] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az alábbiak szerint felel meg. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében a 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet benyújtani. Az Szkt. 124. §-a alapján a támadott törvény rendelkezései – a 2021. január 1-én hatályba lépő 104–108. §-ai kivételével – 2020. január 1-jén léptek hatályba.
- [37] Az indítványozók által benyújtott alkotmányjogi panasz 2020. január 27-én érkezett az Alkotmánybírósághoz, ezen felül a főttkári felhívást követően az indítványozó által benyújtott kiegészített alkotmányjogi panasz is a hiánypótlásra rendelkezésre álló határidőn belül érkezett. Ennek megfelelően a panasz határidőben benyújtottak minősül.
- [38] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek az indítványozó felkészülési idejének sérelmével kapcsolatos eleme kivételével eleget tesz, mivel határozott kérelmet tartalmaz, melynek része az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó indokolt hivatkozás, az eljárás megindítása indokainak megjelölése, illetve a támadott rendelkezés alaptörvény-ellenességére vonatkozó részletes okfejtés. Emellett a panasz határozott kérelmet fogalmaz meg az alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére is.
- [39] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit is.
- [40] Ezekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által támadott rendelkezések a hatályba lépésüket követően a köznevelésben és annak szakképzési rendszerében létrejött jogviszonyokra közvetlenül alkalmazhatók, külön bírói döntés nélkül hatályosultak, azokkal szemben jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre.
- [41] 3.3. Az indítványozók az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján is csak akkor fordulhatnak kivételes alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az általuk sérelmesnek tartott, közvetlenül alkalmazható jogszabály (jogszabályi rendelkezés) az Alaptörvényben biztosított jogukat sérti. Ebből az előírásból az következik, hogy az indítvány érdemi elbírálhatóságához az szükséges, hogy a kivételes alkotmányjogi panaszt benyújtó indítványozó is a saját Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon az indítványában, mivel „az Abtv. szerint az alkotmányjogi panasz benyújtása szempontjából az tekinthető érintettnek, akinek az Alaptörvényben biztosított joga sérült” {3050/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [42] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, a T) cikk (1) bekezdésének, az I. cikk (3) bekezdésének, a IX. cikk (1) bekezdésének, a X. cikk (1) bekezdésének, a XVII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét tartotta megállapíthatónak.
- [43] Az Alkotmánybíróság az állított alapjogi sérelmek kapcsán a következőket állapította meg.
- [44] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az olyan alaptörvényi rendelkezés, amelynek címzettje nem az indítványozó, számára jogot nem biztosít, nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért arra alkotmányjogi panaszt nem alapíthat {lásd pl.: 3267/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [13]; 3039/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény alapvető jogok szabályozására vonatkozó I. cikk (3) bekezdése, a jogszabályalkotás alkotmányos előírásaira vonatkozó T) cikk (1) bekezdése, a tan szabadságot deklaráló X. cikk (1) bekezdése, valamint a munkaadók és munkavállalók együttműködését deklaráló a XVII. cikk (1) bekezdése tekintetében azt állapította meg, hogy azok nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának.
- [45] Hasonlóan kizárt az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz befogadása a B) cikk (1) bekezdésének – az indítványban szintén több helyen megjelenő – a jogállamiság, jogbiztonság elvének általában vett sérelmével összefüggő hivatkozásra tekintettel. A felkészülési idő állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a felkészülési idő hiányának pusztán állításán túlmenően az ide vonatkozó érvelések nem bontják ki részletesen azt, hogy az indítványozó tevékenységének ellátásához a több, mint egy hónap, illetőleg egy év miért nem elegendő, illetve az indítvány e vonatkozásban nagyjából nem az indítványozó, hanem mások (pedagógusok, köznevelési intézményvezetők, oktatást igénybe venni kívánók) esetleges felkészülési nehézségére hivatkozik. A felkészülési idő hiányának az indítványozóra vonatkoztatott érvelési hiányossága folytán ezen elem tekintetében az indítvány nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontjában foglalt követelménynek, ennél fogva a határozott kérelem követelményének. (E szabályozás értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a jogszabályi

rendelkezés miatt ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.) A felkészülési idő másokat érintő esetleges hiánya vonatkozásában pedig az indítványozó a fentiek szerint nem tekinthető érintettnek. Itt jegyzi meg az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által idézett 28/2005. (VII. 14.) AB határozat még a korábbi alkotmánybírósági törvény rendelkezései szerint előterjesztett normakontroll iránti kérelem elbírálásaként született meg, mely időszakban ilyen kérelmet bárki, érintettség nélkül terjeszthetett elő.

- [46] Az Alaptörvénynek az indítványozó által hivatkozott véleménynyilvánításhoz való jogra vonatkozó IX. cikk (1) bekezdése, olyan Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, amelyre az egyéb feltételek megállapíthatósága esetén alkotmányjogi panasz eredményesen alapítható. A jelen ügyben egyfelől ugyanakkor e tekintetben is megállapítható, hogy az indítványozó másokat (elsődlegesen oktatási tevékenységet folytató, illetve az oktatást igénybe venni kívánó személyeket) megillető Alaptörvényben biztosított jogok esetleges sérelmére, nem pedig saját alapjogi sérelemre hivatkozott. Ezzel összefüggésben is hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó a fenti, másokat megillető Alaptörvényben rögzített jogoknak nem lévén alanya, azokra, mint nem saját jogokra, alkotmányjogi panaszában nem hivatkozhat eredményesen {vö. 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [57], [69], [72]–[75] és [80], továbbá 3050/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [19]–[21]}.
- [47] Ezen túlmenően másfelől a véleménynyilvánítási joga sérelmének a jogszabály-alkotással történő indítványbeli összefüggésbe hozásával kapcsolatosan az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítványozó véleménynyilvánítási jogának sérelme az indítványban rögzített módon az Alaptörvény rendelkezéseiből nem vezethető le. A jogalkotás során a szakmai véleményező tevékenység figyelembe vételével kapcsolatos korábbi alkotmánybírósági döntés – 44/2012. (XII. 20.) AB határozat [22] bekezdése – szerint „a közhatalmi jogosítványokkal rendelkező társadalmi, érdek-képviselői szervek véleményének beszerzése a jogszabály közjogi érvényességének feltétele, [...] a törvényben előírt véleményeztetési kötelezettség elmulasztása közvetlenül sérti a jogállamiság követelményét”. A jelen ügy indítványozója azonban közhatalmi jogosítványokkal nem rendelkezik; az Alkotmánybíróság gyakorlata a közhatalmi jogosítvánnyal nem rendelkező szervekkel való egyeztetés elmaradását nem tekinti a véleménynyilvánítás joga sérelmének, sem alkotmányellenességet megalapozó körülménynek.
- [48] 3.4. A fentiekből is kitűnően az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz esetében különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának. Mivel az ilyen panasz közvetlenül a norma ellen irányul, „[a] panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól” {elsőként lásd: 3110/2013. (VI. 4) AB határozat, Indokolás [27]; megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]; legutóbb: 3198/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [13]}. A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint ezért „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]}.” {3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}.
- [49] Az indítványozónak a támadott rendelkezések kapcsán kifejtett érvelése szerint azokból alapvetően nem számára, hanem esetlegesen mások (a pedagógusok, intézményvezető pedagógusok, oktatást igénybe venni kívánók) számára keletkezhet a jövőben valamely tevőleges magatartást kívánó kötelezettség, illetve a törvény egy adott rendelkezésének teljesíthetlensége [a még nem létező végrehajtási szabályoknak való megfelelés] okán ennek érintettjei azok, akik emiatt esetlegesen jogellenes helyzetbe kerülhetnek. Az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálása érdekében az indítványozónak a kifogásolandó jogszabályok jogrendszerbe kerülése és azok megtámadása esetén igazolni szükséges vagy ténylegesen bekövetkezett – és saját, Alaptörvényben rögzített joguk sérelmét okozó – jogsérelemüket, vagy ilyen jogsérelem elkerülhetetlenül bekövetkező voltát, és annak tényleges – rájuk nézve hátrányos – következményeit. Az indítvány azonban ilyen tartalommal bíró, kellő részletességgel kifejtett okfejtést nem tartalmaz. Ezért az Szt. hatálybeléptető rendelkezéseivel kapcsolatos érvelés az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésében foglalt érdekképviselőre vonatkozó jog sérelme lehetőségének alátámasztására sem alkalmas.
- [50] Ténylegesen bekövetkezett, vagy elkerülhetetlenül bekövetkező, alkotmányjogilag is értékelhető (saját) jogsérelem igazolásának hiányában viszont, pusztán annak hipotetikus, bizonyos feltételek esetén a jövőben másokra, azaz a szakszervezet tagjaira nézve esetlegesen bekövetkező voltára tekintettel az Alkotmánybíróságnak nincs módja arra, hogy – akár a kellő felkészülési idő esetleges sérelmére is tekintettel – az indítványozó közvetlen és aktuális érintettségét megállapítsa és az indítványt érdemben elbírálja {vö. 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55], [62]–[65] és [80], továbbá 3033/2014. (III. 3.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]}.

- [51] 4. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó részére 2020. február 25-én kelt főtítkári hiánypótlásra felhívó levél részletesen tartalmazza, hogy az indítványozó miként tehet eleget érintettsége igazolásának, azonban a felhívás ezen részének hiánypótlásában nem tett eleget és kiegészített panaszához nem csatolta az érintett pedagógusok és az indítványozó között az Alkotmánybíróság előtti eljárásra vonatkozó szabályszerű meghatalmazását sem.
- [52] 5. Mindezekre tekintettel, mivel az indítványozó részben olyan alaptörvényi rendelkezésekre hivatkozik az indítványában, amelyekre alkotmányjogi panasz nem alapítható, részben pedig olyan hátrányok esetleges bekövetkeztére alapítja indítványát, amelyek aktuális fennálltát nem igazolta, továbbá amelyek – mint azt az Alkotmánybíróság a fent idézett korábbi határozatában a hasonló helyzetekre megállapította – „[n]em személyesen az indítványozó szakszervezetet magát érintik, hanem bizonyos feltételek fennállása esetén a pedagógusokat, mint a szakszervezet és a Kar tagjait érinthetik” {3033/2014. (III. 3.) AB végzés, Indokolás [20]}, melynek következtében az indítvány nem felel meg az érintettségre vonatkozó kritériumoknak {3160/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek nem felel meg; az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség.
- [53] Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontja, illetve az 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/154/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3472/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 18.Gf.40.261/2019/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A dr. Szepesházi Péter egyéni ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 18.Gf.40.261/2019/10. számú ítélete ellen – a Fővárosi Törvényszék 36.G.41.575/2018/10. számú elsőfokú ítéletére is kiterjedően – terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2020. január 13-án, a Fővárosi Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2020. január 28-án érkezett be. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, valamint a XIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy – szerződés érvénytelensége iránti per – tárgyát egy gépjármű megvásárlásához nyújtott hitelszerződéssel kapcsolatos jogvita képezte. Az indítványozó, aki a perben felperes volt, 2007. március 21-én egy 4 693 500 Ft összegű hitelszerződést kötött egy autófinanszírozási zrt.-vel (amely időközben beolvadt egy hitel és fejlesztési bank zrt.-be, amely az I. rendű alperes volt) egy személygépjármű megvásárlására. A szerződés változó kamatozású, svájci frank (CHF) alapú, fix futamidejű volt, 72 havi törlesztőrészletről szólt. A szerződés kitért rá, hogy deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyam és kamat alakulásától függően változhat, melynek a jelentős kockázata abban rejlik, hogy a forint leértékelődése nemcsak az esedékes törlesztőrészletek növekedését eredményezheti, hanem a teljes hátralévő tőketartozást is növeli. A szerződésben nem szabályozott feltételekben a hitelező üzletszabályzata volt irányadó. A felek a kölcsönszerződést 2009. november 17-én, majd 2010. december 10-én módosították, 2014. szeptember 26-án pedig az I. rendű alperes a kölcsönszerződést felmondta, az indítványozó nemteljesítése miatt. Az indítványozó ezt követően pert indított, és kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg a kölcsönszerződés érvénytelenségét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés *a)*, *b)* és *e)* pontjai alapján, valamint a kölcsönszerződésben megfogalmazott árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelen volta miatt.
- [4] 2.1. A Fővárosi Törvényszék a 36.G.41.575/2018/10. számú, 2019. március 20-án kelt ítéletével az indítványozó keresetét részben alaposnak találta, és megállapította, hogy a hitelszerződés érvénytelen, és azt érvényessé nyilvánította úgy, hogy az indítványozó részéről fizetendő casco díj havi becsült összege 8 000 Ft. Az érvénytelenség okaként a bíróság a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* pontját jelölte meg, amely szerint: „Semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza *b)* az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb – esetleges – költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést.” E pont kapcsán az indítványozó jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatban a casco díj hiányát sérelmezte. Az I. rendű alperes üzletszabályzata értelmében az indítványozó köteles volt casco biztosítás megkötésére. A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* pontja értelmében ezért a kölcsönszerződésnek tartalmaznia kellett volna a casco díj összegét, vagy az arra vonatkozó becslést. A bíróság az indítványozó többi kereseti kérelmét alapatlannak találta, és jogkövetkezményként a hitelszerződést a fenti kiegészítéssel érvényessé nyilvánította.

- [5] 2.2. Az ítélet ellen az indítványozó és az I. rendű alperes is fellebbezett. A másodfokú bíróságként eljáró Fővárosi Ítéltábla a – jelen alkotmányjogi panasszal támadott – 18.Gf.40.261/2019/10. számú, 2019. október 9-én kelt ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az indítványozó keresetét egészében elutasította. A másodfokú bíróság értelmezése szerint „a nem integrált biztosítási díj mértéke feltüntetésének hiánya nem teszi érvénytelenné a szerződést”. A Fővárosi Ítéltábla az indítványozó további – a THM mértékével, az árfolyamszámítás átláthatóságával, a folyósítás időpontjának és a törlesztőrészek esedékességének határozatlanságával, valamint az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás elégtelenségével kapcsolatos – sérelmeit alaptalannak mondta ki.
- [6] Az indítványozó kifogást terjesztett elő az eljárás szabálytalanságára hivatkozva amiatt, hogy az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke a Debreceni Ítéltábla egyes bíráit rendelte ki a Fővárosi Ítéltáblára a bíróságok közötti ügyteher egyenletes elosztásának biztosítása érdekében, és mivel e kirendelés nagyobb számú ügyet érintett, az ítéltábla a tanács tagjai bíróságának a területén (Debrecenben) járt el. Ezt az indítványozó átláthatatlannak, a jogérvényesítést megnehezítőnek és a törvényes bíróhoz való jogot sértőnek tartotta; az ítéltábla szerint azonban nem sérültek az eljárás szabályai, ezért a kifogást a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 114. §-a alapján figyelmen kívül hagyta.
- [7] 3. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla ítélete ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését, az elsőfokú döntésre is kiterjedő hatállyal. Az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként a XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit jelölte meg. Előadta, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [felülvizsgálati kérelemnek nem volt helye a régi Pp. 271. § (2) bekezdése szerinti értékhatár el nem érése miatt], és az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz. Érintettsége igazolásaként rámutatott, hogy az alapeljárásban felperes volt. Ezt követően az alkotmányjogi panasz részletesen bemutatta a tényállást és a pertörténetet.
- [8] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a másodfokú eljárásban sérült a törvényes bíróhoz való joga, mert a kirendelés miatt Debrecenbe kellett utaznia, valamint mert a köztudomásúan nem fogyasztóvédelem-párti Debreceni Ítéltábla eljáró bírói lerontották a Fővárosi Ítéltábla fogyasztóvédelmet előtérbe helyező gyakorlatát, amihez neki a saját ügyében is joga lett volna. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8. § (2) bekezdése kijátszásának tartja a tömeges és helyszínrátelepítéssel járó bíró kirendelést. Álláspontja alátámasztásaként az indítványozó hivatkozott a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatra, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) *Huseyn és mások kontra Azerbajdzsán* (35485/05., 45553/05., 35680/05. és 36085/05.), 2011. július 26., és *Mežnarić kontra Horvátország* (71615/01.), 2005. július 15. ítéleteire.
- [9] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog összefüggésében hivatkozott továbbá a másodfokú bíróság önkényes mérlegelésére is annak kapcsán, hogy nem várható el a hitelezőtől a casco biztosítás díja becsült mértékének a szerződésben való feltüntetése. Álláspontja szerint ezt a költségelemet a szerződésnek tartalmaznia kellett volna. A bíróság ezzel ellentétes álláspontja az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti érdemi jogorvoslati jogot is sérti. Önkényes mérlegelésnek tartotta azt is, hogy az árfolyamkockázatról szóló, az indítványozó által mozaikosnak nevezett tájékoztatást az első- és másodfokú bíróság is megfelelőnek minősítette. Hasonlóképpen nem értett egyet azzal sem az indítványozó, hogy a bíróság elégségesnek tartotta azt a tájékoztatást, amely szerint az árfolyamkockázat jelentős, és nem követelte meg a „felső korlát nélküli” jelző használatát. Ezt ellentétesnek tartotta az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) 2018. szeptember 20-ai *OTP Bank Nyrt., OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. v. Ilyés Teréz, Kiss Emil ítélet*, C-51/17, EU:C:2018:750 megállapításaival is. Az alkotmányjogi panasz szerint nem érvényesült az ügyben az uniós fogyasztóvédelmi jog [Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 169. cikk], ez pedig az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőséget is sérti, összevetve a többi, fogyasztói szerződést kötő magyar állampolgár adós helyzetével. Hivatkozott továbbá az indítványozó arra is, hogy az önkényes mérlegelés az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. cikkét, és az Európai Unió Alapjogi Chartája „tisztességes eljárást érintő rendelkezéseit” is sérti. A bíróság eljárását nem tartotta objektívnek és átláthatónak (e tárgykörben számos EJEB ítéletet meghivatkozott); véleménye szerint a bíróság az önkényes mérlegeléssel és jogértelmezéssel kizárta a bírósághoz fordulás jogának érvényesíthetőségét is. Az alkotmányjogi panasz szerint csak akkor nem lett volna önkényes és Alaptörvény-ellenes a bíróság döntése, ha helyt ad az árfolyamkockázat és a teljes érvénytelenség kérdésében az indítványozói keresetnek.

- [10] 3.2. A tulajdonhoz való jog sérelmét az indítványozó abban jelölte meg, hogy a pervesztesség befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettségét, neki vagyoni hátrányt okozott. Álláspontja alátámasztására a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatra hivatkozott.
- [11] 3.3. Az indítványozó végül a régi Pp. 359/C. § (1) és (2) bekezdéseire hivatkozással, alternatív módon, kérte a Fővárosi Törvényszéket és az Alkotmánybíróságot is a jogerős másodfokú ítélet végrehajtásának felfüggesztésére.
- [12] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [13] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [14] 5. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. A Fővárosi Ítéletábla 18.Gf.40.261/2019/10. számú ítélete az ügy érdemében hozott és az eljárást befejező döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott, megjelölve az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a XIII. cikk (1) bekezdését, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [15] 6. A határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeknek az indítvány csak részben tesz eleget. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint az alkotmányjogi panaszban egyértelműen meg kell jelölni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; továbbá az e) pont szerint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [16] A tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét az indítványozó mindössze azzal indokolta, hogy az ügyben pervesztes lett, ezért a jogvita tárgyát képező kölcsönszerződésből fizetési kötelezettsége keletkezett – pontosabban az továbbra is fennáll –, ami számára vagyoni hátrányt okozott. Az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem tartalmaz olyan érvelést, amit az Abtv. idézett pontjai alapján alkotmányjogilag releváns indokolásnak lehetne tekinteni, ezért ebben a tekintetben érdemi vizsgálatra nincs lehetőség.
- [17] 7. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [18] 7.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az indítványozó egyik sérelme az volt, hogy ügyében másodfokú a Debreceni Ítéletábláról kirendelt bírók jártak el, az eljárás helye is Debrecen volt, ez pedig sértette a törvényes bíróhoz való jogát.
- [19] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezéséről alaposan kimunkált gyakorlat áll rendelkezésére, melynek a „törvény által felállított bírósághoz való jog” (más néven a törvényes bíróhoz való jog) elemét legutóbb – éppen a kirendelés összefüggésében, tehát a jelen alkotmányjogi panaszban felvetett tartalmilag megegyező probléma kapcsán – a 3128/2020. (V. 15.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) foglalta össze. Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „a Bszi. 8. § (1)–(2) bekezdései alapján törvényes bírójától senkit nem lehet elvonni, a törvény által rendelt bíró fogalma pedig az eljárási szabályok alapján hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bírót jelenti. Ettől eltérően, az ítélezési tevékenységet valamely konkrét bíróságon, a törvény szerinti, szabályszerű kijelölés alapján igazságügyi érdekből (pl. ügyhátralék feldolgozása, az ügyek észszerű időn belül való befejezésének elősegítése) végző

bíró(k) – meghatározott, garanciális tartalmú előírások érvényesülése esetén – szintén beleértendő(k) a törvény által rendelt bíró fogalmába.” (Indokolás [42]) Az Alkotmánybíróság a törvény által rendelt bíró és a kirendelés összefüggéseit tovább konkretizálva azt is hozzátette, hogy „az adott bíróságon szabályszerű kirendelés alapján ítélező tevékenységet végző bírók (vagy bírói tanácsok) tekintetében a szabályozási környezet megteremti annak lehetőségét, hogy e tevékenységüket az egyes konkrét eljárásokban a törvényes (törvény által rendelt) bíróként lássák el. Garanciális okokból, a vonatkozó sarkalatos törvényi előírások alapján azonban általában ehhez az szükséges, hogy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságra történő szabályszerű kirendelés tényén felül – mivel a törvényes bírói minőségnek fogalmi eleme az ügyelosztási rendben történő megjelenés is, vagy a más módon tudomásszerzés lehetősége az eljáró bíróról – a kirendelésekkel kapcsolatos, az ügyelosztási rend módosítására, kiegészítésére és hozzáférhetővé, illetve közzétételére vonatkozó előírások is teljessüljenek.” (Indokolás [44])

[20] A jelen ügyben a másodfokon eljáró bírók kirendeléséről a Bszi. 76. § (5) bekezdés *h*) pontja, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 31. § (2) bekezdése alapján, az ügyteher egyenletes elosztásának biztosítása érdekében az OBH elnöke döntött a Bírósági Közlönyben megjelent 251.E/2019. (IV. 30.) OBHE határozattal, 2019. május 1. napjától 2020. április 30. napjáig. Megállapítható az is, hogy a Fővárosi Ítéletábla ügyelosztási rendjét 2019. május 21-én módosította az ítéletábla elnöke, és feltüntette az ügyben eljáró 18. Gf. tanács összetételét, valamint meghatározta a tanács által intézett ügycsoportot. Megállapítható mindezek alapján, hogy a Bszi. és a Bjt. rendelkezései alapján, figyelemmel az OBH elnökének határozatára is, a tanácsot törvényesen hozták létre; az ügy tanácsra osztásában önkényes, a pártatlanság vagy az átláthatóság követelményeit sértő szempontok nem mutathatók ki; a tanács tagjai az ügyben – az Abh. fent idézett kritériumai alapján – törvényes (törvény által rendelt) bírókként látták el a feladatukat. Az Abtv. 29. §-a szerinti bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés ezért az indítványozó ezen kifogása tekintetében nem vetődik fel.

[21] 7.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az indítványozó másik sérelme az volt, hogy a bíróság önkényesen mérlegelt a casco biztosítás díja becsült mértékének a szerződésben való feltüntetése és az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelősége kérdéseiben. Ezeket a törvény előtti egyenlőség követelményébe ütközőnek is tartotta.

[22] E kifogás kapcsán az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy „[n]em vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” {3331/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [34]} Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Emellett a bírói joggyakorlattól való vélt eltérés, mint jogegységi kérdés sem ad alapot alkotmányossági vizsgálatra {hasonlóan: 3264/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3397/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozó ezen kifogása kapcsán sem talált olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgé lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.

[23] 8. Az indítványozó több kifogása kapcsán hivatkozott az EJEE, az EUMSZ és az Európai Unió Alapjogi Chartája megsértésére is, idézve az EJEB és az EUB több ítéletét. Az Alkotmánybíróság emlékeztet, hogy az Alaptörvény 24. cikk *f*) pontja, valamint az Abtv. 32. §-a alapján csak a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálatára terjed ki a hatásköre, és arra is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör indítványára; bírói döntések nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára azonban nincs hatásköre.

- [24] 9. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban, valamint 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.
- [25] Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/171/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3473/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.632.241/2019/4. számú részítélete és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 31.P.89.897/2013/115. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Váradi Judit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.632.241/2019/4. számú részítélete és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 31.P.89.897/2013/115. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy felperese, a továbbiakban: indítványozó vagy felperes) a tulajdonát képező, Budapest XIII. kerületi lakás épületgépészeti, felújítási munkálatai elvégzésére az alperessel vállalkozói szerződést kötött. A munka előrehaladtával az alperes részére folyamatosan teljesített kifizetéseket, összesen 4 950 000 forintot, a munka készültségi foka, illetve az alperes igénye szerint, de konkrétan részteljesítésben, az elkészült részek külön átadás-átvételében nem állapodtak meg. A kivitelezés elhúzódott, végleges határidőben a felek nem állapodtak meg, majd az alperes 2012. július 13-án a felperes által a kádhoz tervezett vízköpő beszereléséhez szükséges, az alperessel közösen végzendő munkákra megbízott kőfaragó mester késedelmére alaptalanul hivatkozva, jogosulatlanul levonult a területről, a munkát nem folytatta. Ezen időpontig az alperes nem végezte el, illetőleg nem fejezte be valamennyi a szerződésben kikötött munkát, egyes munkálatok során eltért a tervtől, illetve azokat hibásan kivitelezte. Ezért egy másik vállalkozót vett igénybe a kivitelezés befejezésére és a hibák kijavítására. A követelése egyes tételeit és azok összegszerűségét a közjegyző által a pert megelőzően nemperes eljárás keretében kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján határozta meg, amely szakvélemény az alperes által el nem végzett munkaként 1 710 811 forintot, a tervtől eltérő kivitel összesített költségeként 922 827 forintot, hibás teljesítés miatt pedig 84 340 forint felmerült többletkiadást állapított meg, mindösszesen 2 717 978 forint alperes által okozott költséget rögzített. Hivatkozott továbbá az új kivitelező kimutatására is.
- [3] Az indítványozó keresetében 2 717 978 forint és ennek 2012. július 13. napjától a kifizetés napjáig járóan a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 301. §-a szerinti késedelmi kamata és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [4] A Pesti Központi Kerületi Bíróság mint elsőfokú bíróság a 31.P.89.897/2013/115. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 93 355 forintot, valamint ennek 2012. július 16. napjától a kifizetés napjáig járóan a késedellemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [5] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen tartalmilag az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását kérte, a keresetének történő helyt adással. Másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [6] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 73.Pf.632.241/2019/4. számú részítéletében a fellebbezést részben alaposnak találta, az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét a 230 000 forint tervezési és műszaki ellenőrzési díj megfizetésére vonatkozó kereseti kérelem vonatkozásában hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot e körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára kötelezte, egyebekben helyben hagyta. Megállapította, hogy a hatályon kívül helyezett rész tekintetében a felperesnek 5 750 forint, az alperesnek 5 750 forint másodfokú perköltsége merült fel. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 95 000 forint másodfokú perköltséget.

- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben arra hivatkozott, hogy a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény e két cikkének sérelmét arra tekintettel állítja, hogy az eljáró elsőfokú bíróság a perben kirendelt szakértő által készített szakértői véleményt, valamint a szakértői észrevételeket tartalmazó iratot a bizonyítékok köréből nem rekesztette ki, annak ellenére, hogy annak tartalma nyilvánvalóan elfogult és részrehajló volt.
- [9] A hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét látja az indítványozó abban is, hogy az eljáró bíróság az indítványozó által felkért igazságügyi szakértő által készített szakértői véleményt teljeskörűen mellőzte és a bizonyítékok köréből teljeskörűen kizárta. Az eljáró elsőfokú bíróság döntése számos ponton pontatlan, aggályos, ellentmondásos, az ügy tényállásával, a csatolt irat anyaggal nem áll összhangban. Végül az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az eljárás ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogot azzal, hogy az ügy több mint öt éven át húzódott.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésének megfelelően elsőként a panasz befogadhatóságát vizsgálta meg.
- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, melyet az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [12] 2.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát jogi képviselő útján nyújtotta be, a jogi képviselő meghatalmazását csatolta. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó feltételeknek az alábbiak szerint tesz eleget.
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás, és nem pedig a bírósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a bírósági eljárás tisztességességével összefüggésben a XXIV. cikkre nem alapítható alkotmányjogi panasz {lásd például: 3364/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság ezért az indítvány ezen elemét tartalma szerint, az indítványban ugyancsak megjelölt XXVIII. cikk (1) bekezdése keretei között bírálta el.
- [14] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéteye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E feltételek vagylagosak, fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével kapcsolatos érveivel összefüggésben mindenekelőtt kiemeli, hogy állandó gyakorlata szerint „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság „jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [15] „Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}

- [16] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is tartózkodott attól, hogy a tényállás megállapítására, a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésére, valamint a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok ilyen irányú tevékenységét felülbírálja.
- [17] Az Alkotmánybíróság ismételen rámutat arra, hogy „[a] tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [18] A támadott bírósági döntések mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezheték érdemi vizsgálat tárgyát.
- [19] 2.4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vetette fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem alapozott meg.
- [20] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) alapján visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/667/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3474/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.072/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Magyar György ügyvéd) útján – 2020. április 21-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2020. június 26-án benyújtott indítványkiegészítésükben kérték a Kúria Pfv.VI.20.072/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (1), (2) és (3) bekezdésével, I. cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [2] 2. Az indítványozó házastársak felperesként vettek részt egy elővásárlási jog megsértésének megállapítása iránti polgári perben. A per alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] Az indítványozók egy társasházi külön tulajdonban álló lakás tulajdonosai, akik a társasházi alapító okiratban biztosított elővásárlási jogukkal kívántak élni a társasház egy másik, külön tulajdonban álló lakásának tulajdonosai által eladott lakás vonatkozásában. Igényüket szabályszerű módon, határidőn belül bejelentették, ám az eladók ennek ellenére a szerződés szerinti, eredeti vevőnek adták el a lakást. Az adásvételi szerződésben az eladók szavatolták – egyebek mellett – azt, hogy elővásárlási jog a lakáson nem áll fenn. A társasházi tulajdonosok elővásárlási jogát az ingatlan-nyilvántartás nem tartalmazta. A felperesek keresetet nyújtottak be a Fővárosi Törvényszékre az elővásárlási joguk megsértésének megállapítása iránt, egyrészt az eladókkal mint I. és II. rendű alperesekkel, másrészt a vevővel mint III. rendű alperessel szemben, kérve a bíróságot a szerződés velük szembeni hatálytalanságának, valamint ennek következményeként annak megállapítására, hogy a szerződés köztük és az eladó között jött létre. A Fővárosi Törvényszék 122.P.25.934/2016/39. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Megállapította, hogy a társasházi alapító okirat kikötése a tulajdonosok elővásárlási jogáról érvényes, de ingatlan-nyilvántartási bejegyzés hiányában csak kötelmi jogi igényt keletkeztet, mely a jóhiszemű és ellenérték fejében szerző vevővel szemben nem érvényesíthető. Ténykérdésként állapította meg, hogy a vevő jóhiszemű volt, hiszen nem tudta, és az eladók által vállalt jogszavatosság, valamint az elővásárlási jog ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzésének hiánya miatt nem is kellett tudnia, hogy a társasházi tulajdonosokat elővásárlási jog illeti meg, ezért jogszerzése a felperesek által nem tehető vitássá.
- [4] A felperesek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.441/2018/11-II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította az adásvételi szerződés hatálytalanságát; a kereseti kérelemnek és a fellebbezésnek megfelelően rendelkezett továbbá arról, hogy az adásvételi szerződés azonos tartalommal a felperesek és az eladók között jött létre. Az ítéltáblai ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság téves következtetésre jutott, megállapítható ugyanis, hogy az alperes eladók nem tettek eleget az elővásárlási jogból eredő jogszabályi kötelezettségüknek, nem tájékoztatták a vevőt a felperesek által bejelentett ajánlatról. Az elővásárlási jog gyakorlása jogszerű és szabályszerű volt, a III. rendű alperes pedig nem jóhiszemű jogszerző, mivel az eladók jogának korlátozottságáról, figyelemmel a társasházi tulajdonviszonyok általános jellegzetességeire is, tudnia kellett. A másodfokú bíróság szerint társasházi külön tulajdonban álló ingatlan vásárlásakor a vevőtől általában elvárható, hogy megismerje a társasház alapító okiratát, illetve ez alapján számolnia kellett volna a tulajdonosok számára biztosított elővásárlási jog lehetőségével.
- [5] A jogerős másodfokú ítélet ellen az alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amely alapján azt a Kúria Pfv.VI.20.072/2019/12. számú ítéletével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A Kúria szerint az ítélet tábla a helyesen megállapított tényállásból helytelen következtetést vont le; valójában az eredeti vevő jóhiszemű volt, mert nemcsak nem tudta (ebben a felek között sem volt vita), hanem nem is tudhatta, hogy az ingatlanon elővásárlási jog áll fenn. Ennek hiányában csak rosszhiszeműsége esetén felelős az elővásárlási jog megsértéséért; egyebekben az azért felelős eladókkal szemben terjeszhető elő kötelmi alapú igény. A III. rendű alperes tehát, mivel jóhiszemű volt, nem köteles a lakás kiürítésére és az elővásárlási jog gyakorlásának tűrésére, az adásvételi szerződés tehát nem hatálytalan. A felperesek pervesztesek lettek, így a Kúria kötelezte őket a perköltség megfizetésére is.

- [6] 3. Az indítványozók a Kúria Pfv.VI.20.072/2019/12. számú ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (1), (2) és (3) bekezdésével, I. cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [7] A panaszbeadvány egészen végighúzódo, számtalan alkalommal megismételt érvelés szerint a Kúria támadott ítélete azért sérti a felperes indítványozók hivatkozott Alaptörvényben biztosított jogait és az Alaptörvény egyéb hivatkozott rendelkezéseit, mert a Kúria téves, nemcsak *contra legem*, hanem az indítványozók szerint *contra constitutionem* értelmezéssel megfosztotta őket elővásárlási joguk gyakorlásától. A téves értelmezés lényege, hogy az indítványozók szerint a panasz alapjául szolgáló per nem hatálytalansági, hanem törlési per volt, minek következtében a jogszabályi rendelkezések alapján nem kellett volna vizsgálni az eredeti szerződéses vevő jó- vagy rosszhiszeműségét, mivel törlési perben az nem releváns, attól függetlenül meg kell állapítani az elővásárlási jog megsértését.
- [8] Az indítványozók – jogi képviselő által készített, hiánypótlási felhívásra kiegészített – beadványa ugyan rendkívül hosszú, ám az abban foglalt, sok alkalommal megismételt, újra és újra szó szerint a korábbiakkal egyezően többszörösen idézett levezetés lényege az, hogy az indítványozók szerint a Kúria nem vizsgálhatta volna a III. rendű alperes jóhiszeműségét, mert értelmezése szerint ezt a jogszabályok kizárták. Az indítványozók érvelése szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:174. §-a csak hatálytalansági perben rendeli alkalmazni a vevő tudattartalmának vizsgálatát, érvénytelenségi és törlési perben nem. Ehhez képest a Kúria – tévesen alkalmazva a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) alapján kiadott 2/2009. (VI. 24.) PK véleményt (a továbbiakban: PK vélemény), melynek releváns rendelkezését az 1/2014. Polgári Jogegységi Határozat (a továbbiakban: PJE) már „nem tartja irányadónak” – „teljes mértékben félreértelmezte” a hatályos jogszabályi környezetet, összevegyítve a régi és az új Ptk. rendelkezéseit. Mindez pedig egyrészt sértette a tulajdonhoz való jogukat, hiszen ezáltal a Kúria téves jogértelmezése megfosztotta őket tulajdonszerzésüktől, másrészt megsértette a diszkriminációtilalmat is, mert a felperesekkel szemben jogtalan előnybe hozta a III. rendű alperest, azaz a felperes pervesztes lett, az alperes pedig pernyertes, ami megvalósítja a diszkriminációt. Mindez egyúttal – a tulajdonjog sérelmén keresztül – sértette az emberi méltósághoz való jogukat, illetve az annak részét jelentő önrendelkezési jogukat és általános cselekvési szabadsághoz való jogukat is, mert nem élhettek elővásárlási jogukkal az I-II. és a III. rendű alperesek közötti adásvételi szerződés tekintetében. A tisztességes eljáráshoz való joguknak sem felel meg az, ha a bíróság tévesen értelmezi a jogszabályokat, ráadásul – érvelésük szerint – úgy hivatkozik az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési kötelezettség figyelembe vételére, hogy az ténylegesen nem történt meg.
- [9] Mindez sérti a jogállamiság részét képező jogbiztonság elvét is, továbbá bírói jogalkotást is jelent, ami egyrészt sérti a hatalommegosztás elvét, másrészt ellenkezik az Alaptörvény R) cikk (1), (2) és (3) bekezdésével. Alapvető jogról lévén szó, sérült az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, a téves jogértelmezés folytán pedig az Alaptörvény 28. cikke is. Az, hogy egy már – a panaszosok szerint – nem alkalmazható PK vélemény alapján értelmezte a Kúria a hatályos Ptk.-t, és vizsgálta a III. rendű alperes tudattartalmát, az a PK vélemény alapjául szolgáló régi Ptk. „továbbhatását” eredményezte, amely szintén sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok sze-

rinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.

- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog vonatkozásában az indítvány nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett kúriai döntés miatt ellentétes az Alaptörvény e rendelkezésével, így a panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában előírt formai feltételnek.
- [12] Az Alaptörvény R) cikk (1), (2) és (3) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, valamint 28. cikke nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot; a B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamisághoz tartozó jogbiztonság elvének sérelme pedig alkotmányjogi panaszban csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a kellő felkészülési idő követelménye sérelmével összefüggésben hivatkozható. Ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában tehát az indítvány nem felel meg annak, az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tartalmi feltételnek, mely szerint szükséges, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következzen be.
- [13] Az indítványozó egyebekben lényegében egy jogértelmezési kérdést vitat, nevezetesen azt, hogy vizsgálni kellett-e a perben az eredeti szerződéses vevő tudattartalmát, jóhiszeműségét, vagy sem, illetve azt, hogy az erre vonatkozó jogszabályokat (a régi és a hatályos Ptk.-t) és egyéb jogforrásokat (így a PK véleményt, továbbá a PJE-t) egymásra és az új Ptk. indokolására is tekintettel helyesen értelmezte-e a bíróság. A panaszbeadvány e körben nem tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást, így az indítvány nem veti fel sem annak a lehetőségét, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, sem azt, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna. Ez már önmagában is az alkotmányjogi panasz visszautasítását eredményezné, megjegyzi azonban az Alkotmánybíróság, hogy az alapul fekvő perben még csak erről a jogértelmezési kérdésről sem volt szó.
- [14] Az alapperben eljáró egyik bíróság előtt sem volt vitatott az, hogy a vevő tudattartalmát kell vizsgálni, azt minden bíróság a per eldöntéséhez szükséges, az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekből egyértelműen következő tényállási előkérdésnek tekintette, és a peres felek, köztük a felperesek is így tekintettek arra a perben. A bírósági ítéleti indokolásokból megállapíthatóan a peres felek, így a felperesek sem hivatkoztak arra a perben, hogy a vevő jóhiszeműségének vizsgálata irreleváns lenne, és hogy ehelyett azt kellene vizsgálni, hogy a kereset elsődlegesen a szerződés hatálytalanságának a megállapítására, avagy ingatlan-nyilvántartási törlésre irányul-e. A per végig hatálytalansági perként volt folyamatban, amire a per során a felperesek nem tettek észrevételt vagy indítványt.
- [15] Az alkotmányjogi panaszban felvetett jogkérdés tehát elsősorban nem az, hogy vizsgálni kell-e a vevő jóhiszeműségét, hanem – utóbbi előfeltételeként – az, hogy hatálytalansági vagy törlési perről van-e (volt-e) szó. Túl azon, hogy ez jogértelmezési kérdés, melyek eldöntésére a rendes bíróságok jogosultak és kötelesek, e kérdés valójában az alapperben egyáltalán fel sem merült, egyik bírósági szinten sem volt vitatott, így a bírósági döntést érdemben befolyásoló, a felperesekre sérelmes alaptörvény-ellenesség sem történhetett. A perben az volt a vitatott kérdés, hogy a vevő jóhiszemű volt-e – fel sem merült jogértelmezési előkérdésként a jóhiszeműség vizsgálhatósága –, ennek értékelésén dőlt el a per a különböző bírósági szinteken különböző módokon. Az pedig, hogy a vevő jóhiszemű volt-e vagy sem, tényállás-megállapítási, bizonyítékértékelési probléma, mely mint ilyen fogalmilag nem vethet fel alkotmányjogi jelentőségű kérdést; e tényállási elem helyessége, megalapozottsága az Alkotmánybíróság által nem vizsgálható.
- [16] Az indítványozók érvei az alapperben született döntések szakjogi értelmezését, a per jellegének szakjogi minősítését, illetve a bíróságok által megállapított tényállást támadják; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Mivel az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz egyebekben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [17] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkö-

vetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}

- [18] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.072/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/806/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3475/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 651. § (1) bekezdése, az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 35. §-a, a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 101. § (1) bekezdése, valamint a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 651. § (1) bekezdése, az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 35. §-a, a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 101. § (1) bekezdése, valamint a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 6. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági határozatban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó mint pótmagánvádló vádindítványában pótmagánvádat terjesztett elő egy magánszeméllyel (a továbbiakban: vádlott) szemben a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 329/A. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés *b*) pontja szerint minősülő szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének büntette miatt.
- [4] A Tatabányai Járásbíróság – megismélt pótmagánvádas eljárásban – 6.B.67/2018/25. számú ítéletével a terheltet felmentette, míg az indítványozót 4 200 (négyezer-kettőszáz) forint büntügyi költség megfizetésére kötelezte. Az indítványozó és jogi képviselője fellebbezése folytán eljáró Tatabányai Törvényszék 11.Bf.75/2019/10. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta azzal, hogy megállapította: a felmerült büntügyi költségből 321 568 (háromszázhuszonegyezer-ötszázhatvannyolc) Ft az állam terhén marad. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta azzal, hogy az ítéletét a 2019. január 8. napján megtartott tárgyaláson hozta. A fentiekben túl kötelezte az indítványozót, hogy 30 napon belül fizessen meg a vádlott ügyvédje részére 106 800 (százhatvencnyolcszáz) Ft védői díjat.
- [5] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be – hiánypótlásra történt felhívását követően kiegészített – alkotmányjogi panaszát, kérve a Be. 651. § (1) bekezdése, a Szaktv. 35. §-a, az Szt. 101. § (1) bekezdése, valamint a Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó a felsorolt rendelkezéseket ellentétesnek tartja az Alaptörvény 25. cikk (1)–(2) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [6] 3.1. Az indítványozó szerint a kifogásolt rendelkezések „alkalmazási kényszere miatt” kizárólag egy szakértői testület, a Szerzői Jogi Szakértői Testület kirendelésére volt lehetőség a büntetőügyben, másik szakértő kirendelésére nem volt mód. Álláspontja szerint a támadott rendelkezések felhatalmazást adnak a Szerzői Jogi Szakértői Testületnek arra, hogy a szerzői joggal összefüggő bármely jogvitában szakvéleményt adjanak, ami előrevetíti a bírósági ítéletet, hiszen eldönti, hogy adott dokumentum szerzői mű vagy sem. Álláspontja szerint ez azt jelenti, hogy a szakértői testület jogkérdésben nyilvánít véleményt, így elvonja a bíróság hatáskörét, ami az Alaptörvény 25. cikk (1)–(2) bekezdése sérelmét eredményezi.

- [7] 3.2. A jogorvoslathoz való joga sérelmét abban látta az indítványozó, hogy más szakértő szakvéleményének beszerzésére nem volt mód. Az indítványozó sérelmesnek tartotta azt is, hogy míg a vádlottnak további jogorvoslati lehetőségek állnak rendelkezésre (harmadfok, felülvizsgálat), addig ő mint pótmagánvádló ezektől el van zárva, ami e törvény előtti egyenlőséget sérti.
- [8] 3.3. Sérelmesnek tartotta az indítványozó azt is, hogy az ítélet nem fejt ki, min alapul a bűnügyi költség, miből áll össze az összege; továbbá kifogásolta, hogy ezzel kapcsolatosan nem volt lehetősége álláspontja kifejtésére az eljárás során. Az indítványozó szerint az ítélet hivatkozik a terhelt és a meghatalmazott védő készkiadása, illetve a meghatalmazott védő díja megtérítésének szabályairól, valamint a büntetőeljárásban részt vevő személyek és képviselőik költségéről és díjáról szóló 25/2016. (XII. 23.) IM rendeletrre, melyet azonban a terhelt és a meghatalmazott védő, valamint a büntetőeljárásban részt vevő egyéb személyek díjáról és költségéről szóló 19/2018. (VI. 28.) IM rendelet 11. §-a hatályon kívül helyezte; ami így szerinte nem volt alkalmazható, illetőleg ezen felül – a 8–9. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően – csak a 2017. január 1-jét követően indult büntetőeljárásokra kellett alkalmazni.
- [9] 3.4. Hiánypótlásra történő felhívását követően az indítványozó alkotmányjogi panaszát kiegészítette. Sérül szerinte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is azért, hogy a bíróság a döntését „szolgai módon” a szakértői testület véleményére alapozta, más bíróságok ellentétes tartalmú döntéseit pedig indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta. Érvei alátámasztásául az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatára, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkére hivatkozott. Kifogásolta azt is, hogy a szakértői testület véleménye ellen nincsen ellenbizonyítás, vagy jogorvoslat. A tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelme körében ismét hivatkozott arra is, hogy a felülvizsgálati eljárás előle el van zárva.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz a befogadhatóság követelményeinek az alábbiak szerint nem tesz eleget.
- [12] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az érintett Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdés b), d), és e) pontjai alapján a kérelem akkor határozott, ha az indítványozó megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit; az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét; valamint ha indokolást ad elő arra nézve, hogy a támadott rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét állító panasz a határozott kérelem fent megjelölt követelményeinek nem felel meg: az indítványozó nem jelölte meg konkrétan, hogy a Be. 651. § (1) bekezdését, a Szaktv. 35. §-át, az Szjt. 101. § (1) bekezdését, valamint a Korm. rendelet 6. § (1) bekezdését az Alaptörvény mely rendelkezésével tartja ellentétesnek. Az indítványozó ugyan hivatkozott az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezésére, valamint felsorolta az alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabályi rendelkezéseket, azonban ezeket nem kapcsolta össze; az egyes rendelkezések tekintetében nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást, illetőleg az ezekkel összefüggésben nem fejtette ki Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét. Az Alkotmánybíróságnak nem feladata, hogy az indítványozó által felsorolt érveket, jogszabályhelyeket és alaptörvényi rendelkezéseket „összeparásítsa”, és ily módon következtessen ki az előadottakból azt, hogy az indítványozó mely alaptörvényi rendelkezés sérelmét milyen indokokra alapítva állítja. A támadott rendelkezésekhez nem kapcsolódó, csak általánosságban előadott érvek alapján az alkotmányjogi panasz érdemben nem vizsgálható.

- [15] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványban szereplő, az Alaptörvény 25. cikk (1)–(2) bekezdése nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított és védett alapjogának, így e rendelkezésre alkotmányjogi panasz egyébként sem alapítható.
- [16] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, valamint 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményeknek, ezért befogadására nincsen mód. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1375/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3476/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.039/2020/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Zamecsnik, Pósfai és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Zamecsnik Tamás ügyvéd) által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés pontja, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Kfv.V.35.039/2020/2. számú végzése ellen alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amely szerint a Kúria sérelmezett határozata és az alapjául szolgáló, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által hozott 22.K.30.320/2019/26. számú ítélet alaptörvény-ellenes. Kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján vizsgálja felül a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangját, és azokat semmisítse meg. Kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága 2234259248. számon iktatott, 2234258757. ügyszámú határozat végrehajtását függesse fel. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [2] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben a beadvány és mellékletei tartalma szerint az elsőfokú adóhatóság az indítványozónál ellenőrzést tartott, és a terhére adókülönbötetet állapított meg általános forgalmi adó adónemben, adóbírságot szabott ki és késedelmi pótléket állapított meg (Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adóigazgatósága 5526428125 ügyszámú, 3877557646 számon iktatott és 2015. november 2. napján kelt határozata). Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú adóhatóság határozata ellen kezdeményezett bírósági felülvizsgálati eljárásban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 16.K.33.150/2016/48. számú határozatával megállapította a 2016. április 19. napján kelt, 2061144973. iktatószámú határozat semmisségét, a kiadmányozási jog megsértésére tekintettel. Ezt követően a másodfokú adóhatóság a megismételt eljárásban az elsőfokú adóhatóság határozatát helyben hagyta (Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága 2234258757. számú határozata). Az indítványozó kezdeményezte a másodfokú határozat bírósági felülvizsgálatát; egyebek között az adómegállapítási jog elévülésére alapított keresetét a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 22.K.30.320/2019/26. számú ítélete elutasította. Az ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria Kfv.V.35.039/2020/2. számú végzésében – arra hivatkozva, hogy a felülvizsgálati kérelem jogi indokolása hiányos, továbbá a kérelemmel érintett ügy tárgyával azonos jogkérdésű ügyekben számos alkalommal eljárta, döntéseiben részletesen foglalkozott a vitatott kérdéssel, már kialakított egységes joggyakorlata van – megtagadta.
- [3] 1.2. Az indítvány – jóllehet számos alkotmánybírósági határozatra hivatkozik az indítvány előzményeinek részletes ismertetése és a hatóságok, bíróságok eljárásának, döntéseinek kritikája mellett – nem tartalmazza „a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” kifejezett megjelölését. A panasz tartalma szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése (jogorvoslathoz való jog) alapján az, hogy „nem valósult meg a jogsérelem valódi orvoslása a Kúria által, mert a részletesen indokolt felülvizsgálat iránti kérelem befogadását megtagadta. A Kúria végzése által sérült a felperes alkotmányos alapjoga.” „A Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, mivel nem biztosította a felperes számára a jogsérelem valódi orvoslásának lehetőségét, így a felperes jogorvoslathoz való joga sérelmet szenvedett.”
- [4] 1.3. A panasz tartalma szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése (tisztesseges bírósági tárgyaláshoz való jog) alapján az is, hogy „a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, valamint a Kúria eljárása sértette a felperes tisztesseges eljáráshoz való jogát, mert a felperes által be-

nyújtott bizonyítási indítványokat csupán feltételezésekre alapozottan utasították el. [...] A bíróság visszaélt diszkrecionális jogkörével, amikor minden megalapozottságot nélkülözve elutasította a bizonyítási indítványokat. [...] A bizonyítási indítványok mellőzése méltánytalan és jogsértő helyzetbe hozta a felperest, így nem érvényesültek az eljárás tisztességes voltát biztosító garanciális elvek. A bizonyítási indítványok mellőzése vonatkozásában a felülvizsgálat iránti kérelem is rendelkezett, melyet a Kúria teljes egészében figyelmen kívül hagyott.” „A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi az is, hogy a felperes nem volt jogosult megismerni az adóhatóság által a büntetőeljárásból beszerzett iratokat, nem volt lehetősége élni az iratbetekintés jogával.” A panasz szerint a tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint a jogbiztonsághoz való jogot sérti az eljárási határidők megsértése is.

- [5] 2. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás értelmében az Abtv. 27. (1) bekezdés § b) pontja szerinti „jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette” fordulat a rendes jogorvoslati lehetőségek igénybevételére vonatkozik, az indítványozó nem köteles a felülvizsgálatot és a perújítást mint rendkívüli jogorvoslatokat is kimeríteni. A folyamatban lévő felülvizsgálati vagy perújítási eljárás ugyanakkor az Alkotmánybíróság eljárásának akadályja. Az indítványozó a Kúria végzését követően az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtotta be.
- [6] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [7] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [8] 3. A kúriai döntést követően határidőben benyújtott panasz a felülvizsgálat megengedhetőségének mérlegelése alapultó esetében felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadásáról szóló kúriai döntést, továbbá a kúriai döntés alapjául szolgáló felülvizsgálati kérelemmel érintett közigazgatási és munkaügyi bírósági ítéletet támad. Ilyen esetben a Kúria döntésén keresztül a jogerős ítélet akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó azt korábban (a felülvizsgálati eljárás befejezése előtt) nem támadta meg alkotmányjogi panasszal.
- [9] 3.1. A Kúria végzése az alkotmányjogi panasz értelmében azzal sérti a jogorvoslathoz való jogot, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria jogellenesen megtagadta, ezzel elzárva az indítványozót a törvény adta további jogorvoslati lehetőségétől. Az alkotmányjogi panasz a Kúria végzését illetően a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságáról szóló egyes törvényi rendelkezések értelmezését és a konkrét esetre való mikénti alkalmazását kifogásolja.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmének keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [11] Az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való alapvető jog tartalmát elemezve korábbi határozataiban megállapította azt is, hogy a jogorvoslathoz való jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 68; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]]. Az Alaptörvény nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy hogyan épüljön fel hazánkban a jogorvoslati rendszer. Nem található az Alaptörvényben rögzített követelmény azzal kapcsolatban sem, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon biztosítsa az érintett alapjog gyakorlását. Ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel elegendő [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]].
- [12] Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján a fentiekre figyelemmel nem állapítható meg, hogy a Kúria döntésével kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

- [13] 3.2. A bíróság felülvizsgálati kérelemmel érintett ítéletével kapcsolatban a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmének megvalósulását az indítványozó abban látta, hogy ügyféli jogai (indítványozási, észrevételezési, iratbetekintési joga, bizonyításhoz való joga) sérültek, továbbá az eljárási határidőket ügyében megsértették.
- [14] A bíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) egyes szabályai, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.), továbbá a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Sztv.) egyes előírásai értelmezésével és alkalmazásával döntött az indítványozó keresetéről.
- [15] A bíróság ítélete részletesen foglalkozott a felperes eljárási kifogásaival, az adómegállapítási jog elévülésének kérdésével az utóbb semmisnek minősülő adóhatósági határozatot illetően, a bizonyítási eszközök – ezek között a büntetőeljárásban beszerzettek – adóhatósági felhasználásával és megismerésével. Utalt arra, hogy a perben a bíróság a büntetőeljárás iratait a nyomozó hatóságtól beszerrezte, annak megtekintését a felperes számára lehetővé tette már az előzményi perben is, a felperes a jelen per során és az előzményi perben is élt iratbetekintési jogával, megismerhetett valamennyi iratot, bizonyítékot, melyet a nyomozó hatóság beszerzett és az adóhatóság eljárása során megismerhetett. A bíróság ítélete értelmében megalapozott a másodfokú adóhatóság ama megállapítása, hogy a beszállítóktól befogadott számlák hiteltelenek, mivel a gazdasági esemény megtörtént, de nem a számlán szereplő felek között és erről a felperes tudott, annak tevőleges alakítója volt. Kitér arra is, hogy a hiányos és ellentmondásos számviteli bizonylatok tartalma utóbb a résztvevő személyek tanúvallomásával, fuvarozói nyilatkozatokkal nem pótolhatók a számviteli szabályokra figyelemmel.
- [16] A bíróság a törvények jogalkalmazói értelmezésével, a konkrét ügy sajátosságaira tekintettel hozta meg döntését. A bizonyítás körébe tartozó kérdés az, hogy milyen gazdasági esemény valósult meg az indítványozó és az ügy más szereplői között, illetve a számlák szerinti gazdasági események a számlák szerinti felek között létrejöttek-e.
- [17] Az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik felhatalmazással [21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15], 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [18] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával visszautasította. Az indítványozónak arról a kéréséről, hogy az Alkotmánybíróság a másodfokú közigazgatási határozat végrehajtását függesse fel, az Abtv. 61. §-a alapján – amely szerint az Alkotmánybíróság eljárásában kivételesen a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel a bíróságot – nem kellett külön döntenie a jelen ügyben.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/896/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3477/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 56.K.31.827/2018/25. számú ítéletével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.X.37.231/2020/2. számú végzése, továbbá a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 112. § (2) bekezdése, 48. § (1) bekezdés *l*) pontja, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 618. § (1) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VII.37.571/2020/2. számú végzésével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 56.K.31.827/2018/25. számú ítéletével szemben 2020. március 6-án az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, tekintettel arra, hogy az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését; javasolta a végzés megsemmisítését az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, a Budapest Főváros Kormányhivatala BP/0204/00172-2/2018. iktatószámú közigazgatási határozatára kiterjedő hatállyal. Az Alkotmánybíróság a többször kiegészített alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [2] 1.1. A beadvány és mellékletei tartalma szerint, az első- és másodfokú hatósági határozat, továbbá az első fokon eljáró bíróság döntése alapján azt lehet megállapítani, hogy az indítványozó a hazai társadalombiztosítás hatálya alá tartozó személyként Európai Egészségbiztosítási Kártyán alapuló, nem tervezett, európai uniós külföldi tagállamban igénybe vett sürgősségi ellátása díjának a magyarországi megtérítése volt az indítványra okot adó ügynek a tárgya. A magyar hatóságok és a bíróság döntései értelmében az indítványozó különféle egészségügyi ellátásokat vett igénybe külföldi egészségügyi szolgáltatótól, ezeknek a költségeit a szolgáltatók által kibocsátott számlák alapján viselte. Az indítványozó hazatérvén a számlákat az illetékes kormányhivatal kerületi hivatalához nyújtotta be. A kerületi hivatal a számlák megküldésével megkereste az illetékes külföldi egészségbiztosítási szervezetet, amely a magyar hatóságnak megküldött E 126 jelű nyomtatványon a külföldi állam nemzeti jogszabályai szerint visszatéríthető összeg mértékét 74,5 euróban határozta meg. Az elsőfokú hatóság a határozatában ennek az összegnek a teljes kiutalásáról döntött (Budapest Főváros Kormányhivatala XIII. Kerületi Hivatala BP-13/304/22227-2/2017. számú határozata). Az indítványozó fellebbezéssel élt, mert saját számítása szerint a visszatérítendő összeg helyesen 101,43 euró. A másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta, az indítványozónak a határozat felülvizsgálatára irányuló keresetét pedig az első fokon eljáró bíróság elutasította.
- [3] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában számos alkotmánybírósági határozat és európai uniós jogforrás idézése mellett a hatóságoknak a határozat meghozatalához vezető eljárását is és emiatt a bíróság döntését is alaptörvény-ellenesnek tartja. Ennek lényege az, hogy a hatóságoknak meg kellett volna keresniük a külföldi hatóságot annak érdekében, hogy az számot adjon arról, hogy a visszatérítés általa közölt mértékének a meghatározása milyen szabályokon alapult, milyen mértékű az egyes ellátásoknál az ellátottak által viselendő önrész. A bíróságnak pedig észlelnie kellett volna, hogy ennek a megkeresésnek a hiányában sem a jogorvoslat-

hoz való joga a másodfokú hatósági eljárásban, sem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga a hatósági eljárásban nem érvényesült. Ennek hiánya pedig a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joga sérelmét okozta, amikor a bírói döntés nem észlelte a hatósági eljárások alaptörvény-ellenességét. A panasz szerint „az elsőfokú határozat nem tartalmazott indokolást arra nézve, hogy milyen jogalap szerint, milyen módon rendelkezett a visszatérítés összegének megállapításáról, s arról sem, hogy a térítési összeg miként oszlik meg az egyes számlák összege között.” Keresetében „az alperes közigazgatási hatóság határozatának jogszabálysértő voltát egyrészt az indokolási kötelezettség megszegése miatt” állította, „az alkalmazott jog bemutatását, az ennek megfelelő jogi következtetés ismertetését” hiányolta. „Az elsőfokú bíróság ítélete az indokolási kötelezettséggel érdemben nem foglalkozott”, az ítélet indokolása csupán a kereset ismertetése körében utal a keresetnek erre a részére, „de azzal kapcsolatban semmiféle jogi érvelést, magyarázatot, következtetést, megállapítást nem tartalmaz. Nem szól arról, hogy indokolási kötelezettségének az alperes az elsőfokú bíróság szerint miként tett eleget”. A panasz szerint „az alkalmazott és a francia egészségbiztosítás hivatalos honlapján közzétett visszatérítési mértékek között mutatkozó eltérésre mind a mai napig nincs magyarázat”. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés a panasz értelmében az, hogy az első fokon eljáró bíróság döntését megelőző eljárásokban sérültek az indítványozó eljárási jogai, azokat nem gyakorolhatta a közigazgatási hatósági eljárás során, a bíróság a jogszabálysértést nem értékelte a hatóság terhére és helytálló eljárásnak minősítette a hatósági eljárást.

- [4] 1.3. A főtítkári előkészítő eljárásban hiánypótlásra való felhívást követően az indítványozó az alkotmányjogi panaszát közvetlenül az Alkotmánybírósághoz 2020. július 2-án benyújtott, 2020. június 29-én kelt, és a határidő utolsó napján postára adott beadványában kiterjesztette a Kúria Kfv.X.37.231/2020/2. számú, a beadvány szerint vele 2020. április 30. napján közölt, a felülvizsgálati eljárást befejező egyéb döntést tartalmazó végzésére, továbbá az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 112. § (2) bekezdésére, a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontjára, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 618. § (1) bekezdés *b)* pontjára. A végzés az indítványozónak a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indított perében az első fokon eljáró bíróság ítélete ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmét a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontja alapján visszautasította, mert azt az indítványozót képviselő ügyvédi iroda nem a jogszabályban a gazdálkodó szervezetek számára meghatározott módon terjesztette elő. A kiterjesztett panasz lényege szerint a végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és II. cikkét is. Továbbá a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontja és a Pp. 618. § (1) bekezdés *b)* pontja sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert alaptörvény-ellenesen akadályozza a bírói út igénybevételét. A Kp. támadott rendelkezése azt írja elő, hogy a bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha azt a felperes vagy a jogi képviselő nem elektronikus úton vagy elektronikus úton, de nem a jogszabályban meghatározott módon terjesztette elő. A Pp. 618. § (1) bekezdés *b)* pontja tartalmi szempontból ezzel azonosan rendelkezik. A panasz kifejti azt is, hogy a Kp. 112. § (2) bekezdése – amelynek eredeti első mondata – amely 2020. április 1-jétől hatályát veszítette – szerint fellebbezéssel támadható meg a másodfokú eljárásban hozott olyan elsőfokú végzés, amellyel szemben az elsőfokú eljárás szabályai szerint fellebbezésnek lenne helye; a második mondata pedig változatlanul kimondja, hogy a Kúria végzése ellen nincs helye fellebbezésnek – a felülvizsgálati eljárásra is irányadó, így fellebbezéssel támadható meg a felülvizsgálati eljárásban hozott olyan, a panasz szerint elsőfokú végzés, amellyel szemben az elsőfokú eljárás szabályai szerint fellebbezésnek lenne helye; erre figyelemmel a Kp. 112. § (2) bekezdése az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését sérti.
- [5] 1.4. Az indítványozó újabb, közvetlenül az Alkotmánybírósághoz 2020. szeptember 11-én benyújtott beadványában kiterjesztette a panaszát a Kúria Kfv.VII.37. 571/2020/2. számú, felülvizsgálati eljárást befejező végzésére is. A végzés az indítványozó felülvizsgálati kérelmét visszautasította, mert azt elkésetten terjesztették elő. A panasz szerint a jogi képviselő a Kp. 115. § (2) bekezdése és a Kp. 99. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó Kp. 49. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján a Kp. 49. § (1) bekezdése szerinti nyolcnapos határidőben újra benyújtotta [a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontja alapján visszautasított] felülvizsgálati kérelmet, azonban a Kúria a korábbi felülvizsgálati kérelemhez fűződő jogi hatályok fenntartását megtagadta. Ez, a panasz szerint, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és a XV. cikk (2) bekezdését sérti.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti „jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette” fordulat a rendes

jogorvoslati lehetőségek igénybevételére vonatkozik, az indítványozó nem köteles a felülvizsgálatot és a perújítást, mint rendkívüli jogorvoslatokat is kimeríteni. A folyamatban lévő felülvizsgálati vagy perújítási eljárás ugyanakkor az Alkotmánybíróság eljárásának akadálya. Az indítványozó az első fokon eljáró bíróság ítélete ellen az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtotta be. Határidőn belül nyújtotta be az alkotmányjogi panasz kiterjesztéseit is a Kúria mindkét végzése ellen.

- [7] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] 3. A kiegészített és kiterjesztett panasz a felülvizsgálati kérelmet visszautasító, eljárást befejező kúriai döntéseket, továbbá közigazgatási és munkaügyi bírósági ítéletet támad. Ezeknek a befogadását külön-külön kell megítélni {hasonlóan: 3086/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [13]; 3027/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [10] 3.1. A Kúria végzése nem a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságáról szólnak. Nem érdemi, de bírósági (felülvizsgálati) eljárást befejező egyéb döntések [Abtv. 27. § (1) bekezdés], amelyek azon alapulnak, hogy a felülvizsgálati kérelemnek a benyújtása eljárási okból egyik esetben sem felelt meg a törvény előírásainak. A kúriai végzések a felülvizsgálati eljárásban, ugyanakkor a felülvizsgálati kérelemben jelölt ítéletet nem érintve keletkeztek, és az alkotmányjogi panasz értelmében azzal sértik az Alaptörvény indítványban megjelölt cikkeit, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárás formális, eljárási feltételeit (a kérelem benyújtása módja, határideje, a korábbi felülvizsgálati kérelemhez fűződő jogi hatályok fenntartásának mikénti megítélése) értelmezve visszautasította az indítványozó felülvizsgálati kérelmeit. Az alkotmányjogi panasz a Kúria végzéseit illetően a felülvizsgálati kérelem visszautasításáról szóló egyes törvényi rendelkezéseket, ezek értelmezését és a konkrét esetre való mikénti alkalmazását kifogásolja arra hivatkozva, az indítványozó alapvető jogai nemcsak a bírói ítélettel, hanem ezen kívül a felülvizsgálati eljárásban önállóan is sérültek.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valószínűleg e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmének keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati jog tartalmát elemezve korábbi határozataiban megállapította azt is, hogy a jogorvoslati jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenően jogorvoslati lehetőséget is adhat {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 68; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}. Az Alaptörvény nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy hogyan épüljön fel hazánkban a jogorvoslati rendszer. Nem található az Alaptörvényben rögzített követelmény azzal kapcsolatosan sem, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon biztosítsa az érintett alapjog gyakorlását. Ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességigleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}. Az indítványra okot adó ügyben az elsőfokú hatósági határozat ellen jogorvoslatként [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] fellebbezéssel, a másodfokú hatósági határozat ellen keresettel lehetett élni, bírósághoz fordulhatott [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. Valamennyi hatósági eljárásban és a közigazgatási és munkaügyi bíróság előtti eljárásban is az indítványozó félként vett részt. A Kúria végzése az indítványozónak betudott okból – a bírói döntések értelmében a felülvizsgálati kérelem benyújtásának egyrészt hibás módja, másrészt az elkésztése miatt – utasították vissza a felülvizsgálati eljárásban a rendkívüli jogorvoslatra irányuló felülvizsgálati kérelmeit, a Kp. és a Pp. egyes törvényi szabályainak – a Kp. 112. § (2) bekezdése, a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontja, a Pp. 618. § (1) bekezdés *b)* pontja – a kúriai végzések szerint más ügyekben is alkalmazott értelmezésével. Az Alaptörvénynek az első indítvány-kiegészítésben megjelölt szabályaival az említett rendelkezések nem állnak összefüggésben, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés a Kp. 112. § (2) bekezdése, a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontja, a Pp. 618. § (1) bekezdés *b)* pontja és az Alaptörvény II. cikkét, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését illetően nem merül fel a panaszban foglaltak alapján.

- [13] Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján a fentiekre figyelemmel nem állapítható meg, hogy a Kúria döntéseivel és a Kp. 112. § (2) bekezdése, a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontja, a Pp. 618. § (1) bekezdés *b)* pontja rendelkezéseivel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [14] 3.2. Az első fokon eljáró bíróság ítéletével kapcsolatban a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmének megvalósulását az indítványozó abban látta, hogy ügyféli jogai (indítványozási, észrevételezési joga, bizonyításhoz való joga) sérültek. A jogvita arra az értelmezést igénylő kérdés mikénti megítélésére vezethető vissza, hogy az E 126 jelű nyomtatványban szereplő igazolás adattartalma hogyan tehető vitássá.
- [15] A magyar hatóságok és a bíróság is abból indult ki a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) alkalmazásánál, hogy francia állam joghatósága alá tartozó illetékes hatóság által kiállított igazolás köti a másik tagállam szociális biztonsági intézményeit, és e tagállam bíróságait. Az első fokon eljáró bíróság részletesen indokolta döntését, a hatóság döntésének megalapozottságáról érdemben döntött, és valamennyi, az ügyben az indítványozó által felhozott érvet értékelése horizontjába emelt. A bírói döntés lényege szerint a jelen jogvitában az uniós jog bírósági ítéletben említett szabályai döntő jelentőséghez jutottak. A bíróság szerint az adott tagállamok hatóságai által kibocsátott nyomtatványok és azok tartalma, azok alkalmazhatósága, azok kölcsönös elfogadásának elvén nyugszik. Minden tagállamban azonos formájú és tartalmú nyomtatványt kell használni. A bíróság utalt az Európai Bíróságnak a fellebbezésben felhozott döntésére is. A bíróság a törvények jogalkalmazói értelmezésével, a konkrét ügy sajátosságaira tekintettel hozta meg döntését. A panaszban mindezekre figyelemmel nem szerepel olyan érv, amelyből arra lehetne megalapozottan következtetni, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek a panasz befogadását illetően fennállnak.
- [16] Az E 126 jelű nyomtatványban szereplő igazolás adattartalma vitássá tételével kapcsolatban az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény indítványban hivatkozott szabályai alapján nem merül az Abtv. 29. §-a alkalmazása azzal összefüggésben, hogy az európai uniós tagállam joghatósága alá tartozó külföldi hatóság által kiállított igazolás adattartalmát a megtérítési eljárásban a magyar hatóság köteles lenne-e kétségbe vonni. A bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik felhatalmazással [21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [17] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a bíróság ítélete és a Kúria végzései, valamint a rendelkező részben írt jogszabályi rendelkezések elleni panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/630/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3478/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv. X.38.208/2019/2. számú végzésével összefüggésben a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 18. § (3) bekezdésének „a nyugdíjkorhatár betöltését követő hat hónapon belül” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Schiffer András ügyvéd, Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.X.38.208/2019/2. számú végzése ellen, a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27/363/2019/6. számon hozott elsőfokon jogerőre emelkedett ítéletére, valamint az alapul fekvő közigazgatási határozatokra is kiterjedő hatállyal. Alkotmányjogi panaszában kérte a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Knymt.) 18. § (3) bekezdésének „a nyugdíjkorhatár betöltését követő hat hónapon belül” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint utalt arra, hogy az Abtv. 28. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint kezdeményezett eljárásban a bírói döntést is vizsgálhatja.
- [2] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó részére 1999. május 1. napjától művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíja került megállapításra, amely ellátás 2012. január 1. napjától korhatár előtti ellátásként került tovább folyósításra. Ezen ellátás folyósításának szüneteltetését kérte az indítványozó 2013-ban, mivel közalkalmazottként dolgozott tovább az ellátás további igénybe vétele helyett. Az indítványozó 2018. augusztus 24. napján érkezett igénybejelentésében kérte az öregségi nyugdíj ismételt megállapítását az öregségi nyugdíjra jogosító korhatár betöltésére hivatkozással.
- [3] Az első fokon eljáró Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal 2018. október 3. napján Gy-02/L510/2980-12/2018. iktatási számon kelt határozattal az indítványozó kérelmét elutasította. Arra hivatkozott, hogy az indítványozó öregségi nyugdíjának ismételt megállapítását az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követő hat hónapon túl kérte. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala 2019. február 26-án kelt BP/L556/2183-6/2018. iktatási számú határozatával a felperes fellebbezését elutasította, és az elsőfokú határozatot – azonos indokolással – helybenhagyta. Az indítványozó ezután keresetet terjesztett elő a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál, mely a 2019. július 16. napján 6.K.27.363/2019/6. számon meghozott ítéletével, ugyancsak az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabályra hivatkozva a keresetet elutasította. Ítéleti tényállásában a bíróság rögzítette, hogy a felperes 2018. január 17. napján töltötte be az öregségi nyugdíjkorhatárt. A felperes részére a korábban megállapított ellátás ezen naptól öregségi nyugdíjként került tovább folyósításra. A bíróság ítéletében megállapította, hogy a hatóság az ügyfél irányában fennálló előzetes tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, annak tartalmát maga a felperes/indítványozó sem vitatta. Kérése késedelmes előterjesztését illetően rajta kívül álló okokra – testvére valamint saját betegségére, gyógykezelésére – hivatkozott, azonban a kérelem előterjesztésével egyidejűleg igazolási kérelemmel nem élt, azt csak a fellebbezéssel együtt terjesztette elő. Mindezek alapján a bíróság arra az álláspontra jutott, hogy a hatóság helyesen állapította meg a felperesi kérelem elkészítségét, és jogszerűen döntött az öregségi nyugdíj ismételt megállapítása iránti, valamint az igazolási kérelem elutasításáról, továbbá a kormányhivatal jogszerűen utasította el a felperes fellebbezését, ezért a keresetet elutasította.
- [4] Az indítványozó ezt követően a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melynek befo gadását a Kúria Kfv.X.38.208/2019/2. szám alatt hozott végzésével megtagadta. A Kúria végzésében hangsú-

lyozta, hogy az ügy érdemének elbírálása elkülönül a befogadhatóság kérdésétől, ennek következtében a befogadási okok indokaitól alapvetően el kell határolni a felülvizsgálati kérelem indokait, ugyanis a felülvizsgálati kérelem befogadásáról való döntéskor csak a befogadás iránti kérelemben előadottakat vizsgálja. A felperes befogadási kérelmében azonban a perben előadott, az igényérvényesítésére és az eljárási jogaira vonatkozó jogszabályokról való tájékoztatás elégtelenségére (megtévesztő voltára és hiányosságára) vonatkozó indokok megismétlésével a hatóság és az elsőfokú bíróság döntését vitatta. Ügyében olyan elvi jelentőségű jogkérdés, amelynek kapcsán kérelme befogadása a joggyakorlat egységének, tovább fejlesztésének biztosítását szolgálná nem merült fel, ezért a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés *b*) pontjára alapított felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.

- [5] Az indítványozó ezt követően az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt, álláspontja szerint a Knymt. 18. § (3) bekezdésének sérelmezett „a nyugdíjkorhatár betöltését követő hat hónapon belül” szövegrésze, és annak alkalmazása révén az ügyben hozott közigazgatási és bírósági döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében, XV. cikk (1) és (2) bekezdésében, valamint XIX. cikk (1) és (4) bekezdésében foglaltakat.
- [6] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [7] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági végzéssel zárult ügyben a felülvizsgálati kérelem benyújtója volt, személyét hátrányosan érintő döntés született, így érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz-eljárás kezdeményezésére jogosultnak minősül. A rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Kfv.X.38.208/2019/2. számú végzését 2020. január 27. napján – elektronikus úton – kézbesítették, ellene az alkotmányjogi panaszt 2020. március 20-án – határidőben – terjesztették elő. Az ügyben rendkívüli perorvoslat nincs folyamatban.
- [9] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontját, és az Abtv. 26. § (1) bekezdését, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezést. Feltüntette az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, és a bírósági végzést, amely álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezés alkalmazása révén valósított meg alaptörvény-ellenességet. Beadványában előadta, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, és annak alkalmazása révén a bírósági végzés – szerinte – miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [10] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria befogadást megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [12] Azonban a jelen ügyben is fenntartja azt a korábbiakban kifejtett álláspontját, miszerint „[a] Kúria azon döntése, mely – a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő peres féltől várja el, hogy a kérelem befogadhatóságát az ott taxatív felsorolt valamely okra hivatkozva maga indokolja, és e jogszabályhelyet úgy értelmezi, miszerint a befogadás feltétele – a formai okokból történő visszautasíthatóságon túl – az ilyen okok kérelmező általi, tartalmi jellegű bizonyítása, nem vet fel alkotmányossági problémát” {3023/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [18]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ezen túlmenően annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e, szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben élt az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti, az alkalmazott jogszabályi rendelkezés alaptörvényellenessége miatti alkotmányjogi panasszal.

- [14] Amint azt az Alkotmánybíróság korábban is hangsúlyozta, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata kérhető, amelyet a bíróság a határozat meghozatala során alkalmazott. A kúriai végzés meghozatala során a Kúria az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezést [Knymt. 18. § (3) bekezdés] érdemben nem alkalmazta közvetlenül, mivel az indítványozó felülvizsgálati kérelmét azon az alapon utasította vissza, hogy az indítványozó nem jelölt meg olyan okot, amely a felülvizsgálati kérelem befogadását indokolta volna. A Knymt. 18. § (3) bekezdésének „a nyugdíjkorhatár betöltését követő hat hónapon belül” szövegrésze a felülvizsgálati kérelem befogadási feltételeinek vizsgálatakor nem kapott szerepet. A Knymt. 18. § (1) bekezdése szerint, ha a korhatár előtti ellátásban részesülő személy az öregségi nyugdíjkorhatárt betölti, az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésének napjától a korhatár előtti ellátásnak a 4. § (2) bekezdése szerinti csökkentés nélküli összegét öregségi nyugdíjként kell továbbfolyósítani. A (3) bekezdés értelmében az öregségi nyugdíj (1) vagy (2) bekezdés szerinti folyósítása esetén a nyugdíjas – a nyugdíjkorhatár betöltését követő hat hónapon belül – a nyugdíjmegállapító szervtől kérheti az öregségi nyugdíj összegének ismételt megállapítását, ha a korhatár előtti ellátásban, illetve szolgálati járandóságban részesülés időtartama alatt legalább 365 nap szolgálati időt szerzett. Az öregségi nyugdíj összegét – az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésének napjától kezdődően – abban az esetben lehet ismételten megállapítani, ha az így megállapított öregségi nyugdíj magasabb az (1), illetve (2) bekezdés szerint folyósított összegnél.
- [15] Mivel a Kúria mint felülvizsgálati bíróság az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezést érdemben nem alkalmazta közvetlenül, így annak alaptörvény-ellenessége az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban az alkotmányjogi panaszban felhozott érvek alapján érdemben nem vizsgálható {3291/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [16] 3. Az indítványozó beadványában utalt arra, hogy az Abtv. 28. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a 26. § alapján kezdeményezett eljárásban a bírósági döntés alkotmányosságát is vizsgálhatja. A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szembeni érveivel azonos indokok alapján az indítványozó álláspontja szerint a bírósági döntés Alaptörvénybe ütközésének vizsgálatától „sem zárja” el az Alkotmánybíróságot az Abtv. 28. §-a.
- [17] Az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerint „[a]z Alkotmánybíróság a 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban a 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja”. Míg a (2) bekezdése értelmében „[a]z Alkotmánybíróság a 26. § alapján indítványozott eljárásban a bírói döntés alkotmányosságát is vizsgálhatja”. Azonban az Abtv. 52. § (2) bekezdése rögzíti, hogy „[az] Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik”. Tehát az Alkotmánybíróság az indítvány keretei között, az ott megjelölt alkotmányossági problémát hivatott vizsgálni. Ez alól csak szűk körben – a hivataltól megtehető megállapítások tekintetében – enged kivételt az Abtv., így a 28. § (1) bekezdése esetében, azonban a 28. § (2) bekezdése nem szerepel ezen kivételek között.
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint viszont a bírósági döntés Alaptörvénybe ütközése egyrészt abban a vonatkozásban merül fel, hogy az indítványozó szüneteltette a korhatár előtti nyugellátás folyósítását, tehát nem volt a korhatár előtti ellátásban részesült személynek tekinthető.
- [19] Másrészt az indítványozó szerint a sérelmezett jogszabály nem fogalmaz egyértelműen a tekintetben, hogy a hat hónapos határidő jogvesztő határidőnek minősül-e, és nem rendelkezik világosan a határidő túllépésének következményeiről sem.
- [20] Az indítványozó szerint ezen értelmezések esetében a támadott jogszabály téves alkalmazása ugyancsak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben, XV. cikk (1)–(2) bekezdésében, valamint XIX. cikk (1) és (4) bekezdésében foglaltak sérelmét idézte elő.
- [21] Bár az indítványozó az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a hatósági és bírósági döntésekre vonatkozóan a jogerős bírósági döntéssel szemben, a tévesen alkalmazott jogszabályi rendelkezés tekintetében nem terjesztett elő, az Alkotmánybíróság fenntartja következetes gyakorlatát a tekintetben, miszerint az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény, valamint az Abtv. alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálataira nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [22] Az Alkotmánybíróság a fentiekén túl szükségesnek tartja felidézni, és jelen alkotmányjogi panasz esetében is mérvadónak tartja, hogy: az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. Ebből következően a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében is a tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket az Alaptörvény XIII. cikke védi. Azonban csak a jogosultsági feltételeket teljesítve megszerzett, a ténylegesen folyósított nyugdíjra való jogosultság minősül olyan vagyoni értékű jognak, melyet az Alaptörvény XIII. cikke véd {29/2017. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [57]–[58]}. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése tekintetében azonban az indítványozó nem adta indokát annak, hogy esetében milyen – a feltételek teljesítése mellett – már megszerzett, ténylegesen folyósított nyugdíjra való jogosultsága sérült, így ennek hiányában a beadvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt határozott kérelem feltételeinek nem felel meg.
- [23] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XV. cikke tekintetében kialakított gyakorlata értelmében az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma az alapjogok tekintetében és egyúttal védett tulajdonság alapján tett különbségtételt tiltja, az indítványozó azonban nem hivatkozott arra, hogy mely védett, vagyis megváltoztathatatlan, vagy csak jelentős nehézségek árán megváltoztatható tulajdonsága miatt érte diszkrimináció. Ahogyan – a szövegszerű beidézésen túl – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése tekintetében sem tartalmaz a beadvány a kérelem alátámasztásául szolgáló indokolást. Ilyen tartalmú indokolás hiányában viszont a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [24] Az Alaptörvény XIX. cikk (1) és (4) tekintetében pedig az Alkotmánybíróság a korábbiakban rámutatott, hogy az Alaptörvény XIX. cikke jellemzően államcélokról, és nem alapvető jogokról szól, azonban az Alaptörvénynek ez a cikke alaptörvényi háttér ad a felsorolt élethelyzetekre vonatkozó jogszabályoknak. A törvényi feltételek részletei vagy a jogosultság feltételei, mint konkrét részletszabályok viszont nem az Alaptörvényből következnek, az alaptörvényi háttér csak azt jelenti, hogy az elvont jogosultság magából az Alaptörvényből ered {28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [34]; 2/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [12]–[13]; összefoglalóan: 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [53]}. Az indítványozó azonban alkotmányjogi panasz beadványában nemadta indokát annak, hogy az Alaptörvény XIX. cikk (1) és (4) bekezdésének sérelme miben nyilvánul meg a Knymt. 18. § (3) bekezdésének sérelmezett szövegrésze tekintetében.
- [25] 4. A fentiekre figyelemmel a jelen ügyben – a panaszban foglaltak alapján – nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján végzésben visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/621/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3479/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.009/2020/4. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az SBGK Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nagy Andrea Ilona ügyvéd) által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.009/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó szerint az ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, R) cikk (2) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakat, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és a jogorvoslathoz fűződő alkotmányos alapjogot, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség elvét, az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésében, és a XIX. cikk (1) és (4) bekezdésében foglaltakat, valamint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésben foglalt jó hírnévhez való jogot.
- [2] 1.1. Az indítványra okot adó ügy lényege szerint az indítványozó köztisztviselőt bizalomvesztésre hivatkozva felmentették, az intézkedés ellen bírósághoz fordult, az eljárásban eljáró mindhárom bíróság megállapította, hogy a felmentés jogellenes volt. A jogellenes felmentésnek a jogkövetkezményeit az első- és másodfokon eljáró bíróság (a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 52.M.112/2017/49. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.180/2019/5. számú ítélete) azonosan, a Kúria eltérően ítélte meg. Az eltérés lényege, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróság jogkövetkezményként az átalány-kártérítés mellett végkielégítés megfizetésére is kötelezte a munkáltató alperest, míg a Kúria ítélete a végkielégítésre vonatkozó részben a keresetet elutasította, mert az ítélete szerint a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 193. § (5) bekezdése alapján ilyen esetben átalány-kártérítés ítélezhető meg, mellette végkielégítés nem.
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panasz a Kúriának ezt, a Kttv. 193. § (5) bekezdése szabályára vonatkozó jogértelmezését kifogásolja, az Alaptörvény számos rendelkezése sérelmére hivatkozva. Az indítvány számos alkotmánybírósági határozat elvi megállapításait felhívja, ezek mellett munkaügyi elvi határozatra, kollégiumi véleményre is utal az indítvány előzményeinek részletes ismertetése és a Kúria eljárásának, döntésének kritikája mellett.
- [4] A tartalma szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján, hogy az ítéletben foglalt téves jogszabályértelmezést a Kúria iránymutató tevékenységéből fakadóan az alsóbb bíróságok is átveszik, ezáltal még több alaptörvény-ellenes határozatot generálva, ami még a jogban jártas emberben is jogbizonytalanságot okoz.
- [5] Továbbá a panasz szerint a Kúria az eljárása során nem volt figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében írtakra, ítéletében nem komplexen alkalmazta a Kttv. 193. §-a és a 69. § (9) bekezdés e) pontját, ezzel megsértve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdése által biztosított alapjogot. A panasz szerint „azáltal, hogy a Kúria a támadott ítéletben azzal indokol, hogy a Kttv. 193. §. (5) bekezdése nem ad lehetőséget az átalány-kártérítésen felül a jogellenes megszüntetés jogkövetkezményeként végkielégítés megfizetésére és ezáltal az indítványozónak (felperesnek) nem jár végkielégítés, nem jogértelmező, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási feladatot látott el, a jogszabályt felülírta, hiszen a Kttv. 193. § (5) bekezdése nem mondja ki, hogy az átalány-kártérítésen felül nem jár végkielégítés”.
- [6] Az indítványozó szerint azáltal, hogy a Kúria a támadott ítéletében azt rögzítette, hogy az indítványozónak (felperesnek) nem jár végkielégítés – noha a végkielégítéshez való joga a Kttv. 69. § alapján fennáll – diszkriminatív módon megsértette a törvény előtti egyenlőség elvét és ugyancsak sérült az Alaptörvény XV. cikk (5) be-

kezdése is: a Kttv. 69. § (2) bekezdése alapján járó végkielégítés egy része a Kttv. 69. § (2) bekezdése alapján az időseket támogató rendelkezésként került rögzítésre.

- [7] A panasz szerint a jogellenes felmondás eredményeként – noha a bizalomvesztés nem állhat fenn – a Kúria nem ítélte meg a végkielégítést, az Alaptörvény XIX. cikk (1) és (4) bekezdésében foglaltak is sérültek: a szociális biztonságra vonatkozó követelmény és az időskori megélhetés biztosításához való jog; a támadott ítélet rendelkezése, amely szerint nem jár végkielégítés az indítványozónak, arra enged következtetni, hogy a bizalomvesztés a továbbiakban is fennáll, amely ellehetetleníti az indítványozó azon törekvését, hogy csaknem 20 éve folytatott szakmájában helyezkedjen el, szakképzettségének megfelelően, ezáltal sérül az indítványozó Alaptörvény XII. cikkének (1) bekezdésében foglalt joga a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához. A panasz szerint, tekintettel arra, hogy az építésügyi hatóságnál dolgozók köre rendkívül zárt kör, az alkalmazottak ismerik egymást, a hír elterjedésével, hogy az indítványozónak nem ítélte meg a Kúria a végkielégítést, az alkalmazottak és a vezetőség arra következtet a Kttv.-ben foglaltak alapján, hogy a bizalomvesztés az indítványozóval szemben továbbra is fennáll, ezért sérült az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti jó hírneve.
- [8] A panasz szerint a végkielégítés nem vonható a kártérítés fogalma alá, a Kúria ítéletében már nemcsak értelmezte a jogot, hanem *contra legem* jogalkotási tevékenységet végzett, ami sérti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvét; a Kúriának ez a „jogalkotási” tevékenysége sérti a jogállamiság elvét, hiszen a Kúria mint jogalkalmazó azáltal, hogy túlterjeszkedik a jogértelmezési feladatán – önkényes, szubjektív döntést hozott, ezáltal megsértve a jogbiztonság követelményét, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárást, a Kúria ugyanis olyan állítást tesz, amit nem tartalmaz a jogszabály és nem is vezethető le a jogszabályhely rendelkezéseiből. A Kttv. egy taxációon alapuló, kógens, eltérést, mérlegelést és méltányolást nem engedő, zárt és pontos szabályozást tartalmaz. Az ilyen típusú szabályozás nem enged mozgásteret a jogalkalmazók, így a Kúria részére sem. A panasz értelmében a Kúria indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazza; a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe; a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó a jogi szabályozás elfogadásával és hatályba léptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezte.
- [9] A panasz utal arra, hogy a Kúria joggyakorlat-elemző csoportja összefoglaló véleménye a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeiről akként rendelkezik, hogy a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése miatt a jogellenességgel okozati összefüggésben keletkezett kár megtérítésén túlmenően a munkavállaló bizonyos feltételek fennállása mellett végkielégítésre is jogosult; a kártérítés – és az ennek keretében járó elmaradt jövedelem – mellett a végkielégítés ezen a jogcímen és nem pedig kártérítésként jár. A panasz értelmében, tekintettel arra, hogy a végkielégítés mind a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény, mind pedig a Kttv. alapján meghatározott jogcím, a Kúria véleményében foglaltak vonatkoznak a Kttv. alapján jogviszonyban állókra, ellenkező esetben sérül az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, amely szerint a „törvény előtt mindenki egyenlő”. A panasz utal a Kúria Mfv.II.10.344/2017/6. számú ítélete [45] bekezdésére, ezzel összefüggésben a jogállamhoz tartozó jogbiztonság sérelmét okozza, hogy a Kúria feladata lett volna, hogy a jogvitában felmerült jogértelmezési kérdést az indítványozó számára feloldja, érvényre juttatva ezzel a jogbiztonság követelményét; a panasz szerint a Kúria két, lényegében azonos ügyben egymásnak ellentmondó jogértelmezést fogadott el az azonos jogi helyzet ellenére, elmulasztotta e kötelezettségét, amely az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmét eredményezte. Az indítvány szerint az indítványozó a nyugdíj összegének megállapításánál hátrányos helyzetben kerül, ugyanis a végkielégítés jogcímen kapott juttatás beszámított volna a nyugdíj megállapításába, a kártérítésnél viszont ez az összeg nem számítható be. Mindezek alapján sérült az indítványozó XIX. cikk (1) bekezdésében foglalt szociális biztonsághoz való joga, továbbá a XIX. cikk (4) bekezdésében az állami nyugdíjra vonatkozó jogosultságát is sérti a Kúria hivatkozott ítélete.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be..

- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az alkotmányjogi panasz a lényege szerint azt állítja, hogy a kúriai döntésben megjelenő jogértelmezés a kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt alaptörvény-ellenes; ez az érvelés a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal hozható kapcsolatba. Az Alaptörvény többi rendelkezésével [XXVIII. cikk (7) bekezdése, XV. cikk (1) és (5) bekezdése, valamint a XIX. cikk (1) és (4) bekezdése, a VI. cikk (1) bekezdése] kapcsolatban nem állapítható meg összefüggés. A panaszban szereplő más alaptörvényi szabályokra – B) cikk (1) bekezdése szerinti jobbiztonság, R) cikk (2) bekezdése és 28. cikke – az indítványban felhívott összefüggésben alkotmányjogi panaszban nem lehet hivatkozni, mert nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti [3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]]. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetében, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen. Mindazonáltal az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja [lásd például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]; 3113/2020. (V. 8.) AB végzés [14]–[16]]. Jelen ügyben ilyen, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. A Kúria az indítvány által támadott döntését megindokolta, azaz megjelölte, hogy döntését mely jogszabályi rendelkezésekre alapította és minden releváns körülményre kiterjedő indokolással támasztotta alá, hogy az indítványozó kereseti kérelmének miért nem lehetett teljes egészében helyt adni (kúriai ítélet [88]–[93] bekezdései). Eszerint az általán-kártérítés mint jogkövetkezmény valamennyi kár kompenzálására szolgál, a Kttv. 193. § (5) bekezdése pedig nem ad lehetőséget az általán-kártérítésen felül a jogellenes megszüntetés jogkövetkezményeként végkielégítés megfizetésére. A Kúria a törvények jogalkalmazói értelmezésével, a konkrét ügy sajátosságaira tekintettel hozta meg döntését. Az indítványozó ellenkérelmét a felülvizsgálati eljárásban a Kúria értékelt (Indokolás [67]) és azzal nem értett egyet. Annak az értelmezése, hogy a jogszabály miként rendelkezik a jogellenesség esetére járó juttatásokról, és a jogszerű felmentés esetén járó végkielégítésről, az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján nem veti fel azt, hogy a Kúria döntésével kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [14] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1225/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3480/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.918/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Czirmes György ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.I.20.918/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Törvényszék 47.Pf.630.330/2019/8. számú ítéletére, valamint a Budapesti II. és III. kerületi Bíróság 4.P.24.282/2017/20. számú ítéletére kiterjedő hatállyal, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (2) bekezdését, M) cikk (1) bekezdését, T) cikk (3) bekezdését, I. cikk (1) bekezdését, II. cikkét, IV. cikk (1) bekezdését, V. cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [3] 1.1. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a perben nem álló ingatlanfinanszírozási zrt. (hitelező) 2008. június 20-án kölcsönszerződést kötött az indítványozóval (az alapügy felperese), mely alapján CHF devizanemben nyilvántartott több millió forint kölcsönt adott neki. A kölcsön futamidejét 348 hónapban határozták meg, rendelkeztek a kölcsön kamatáról, a teljes hiteldíjmutató mértékéről, a kölcsönrel együtt járó egyéb díjakról. Az indítványozó kötelezte magát a kölcsön visszafizetésére és járulékainak megfizetésére.
- [4] Az indítványozó közel két hónappal a szerződéskötést megelőzően kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá, amelynek értelmében a deviza alapú kölcsönszerződést a kockázatfeltáró okiratban foglalt kockázatok tudatában, azok megfontolt mérlegelését követően köti meg. Kijelentette, hogy tudomása van arról, hogy a kölcsön forinttól eltérő devizanemben történő nyilvántartása többlet kockázatokat tartalmaz, amelynek következtében a kölcsön eredeti devizanemében kifejezett tartozás forint ellenértéke akár rövid idő alatt és akár jelentős mértékben is megnövekedhet, illetve csökkenhet. A devizában nyilvántartott kölcsön törlesztésére és visszafizetésére megállapított összegek forint ellenértéke akár rövid idő alatt és akár jelentős mértékben nőhet, illetve csökkenhet. A devizában nyilvántartott kölcsönök kamata a devizapiacon érvényes kamatlábakhoz igazodik és eltérően mozoghat a forint kamatlábaktól. A deviza árfolyammozgás során felmerülő veszteségekért a hitelező nem tehető felelőssé, a devizában nyilvántartott kölcsönök törlesztőrészletét és kamatait garantálni nem lehet.
- [5] Az indítványozó a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeit illetően közjegyzői okiratba foglaltan egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett. A hitelező a kölcsönt folyósította, az indítványozó pedig egy ideig teljesítette törlesztési kötelezettségét. A hitelező követelését az alperesre engedményezte, az alperes pedig a szerződés szerinti visszafizetési kötelezettség teljesítésének elmaradása miatt közjegyzői okiratba foglaltan a kölcsönjogviszonyt 2013-ban felmondta és közokirat záradékolásával végrehajtást kezdeményezett az indítványozó ellen.
- [6] Az indítványozó a bírósághoz benyújtott keresetében az ellene indult végrehajtás megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy a kölcsönszerződés nem jött létre, mert elmaradt az árfolyammal kapcsolatos tájékoztatás, ezért hiányzik az egybehangzó akaratnyilatkozat. A hitelező ismerte a forint árfolyamának kedvezőtlen változását, azonban elhallgatta előle. A bankoknak 2001-től kezdődően tudomásuk volt arról, hogy az árfolyamok miként alakulnak a későbbiekben. Hivatkozott arra is, hogy a szerződés a feleken kívül álló okból ellehetetlenült, így az a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 312. § (1) bekezdése értelmében megszünt.

- [7] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Előadta, hogy létrejött a szerződés a felek között, az indítványozó közel két hónappal a szerződés megkötését megelőzően megkapta a szükséges tájékoztatást az árfolyamkockázatról is, így kellő idő állt rendelkezésére a szerződés rendelkezéseinek áttanulmányozására és a tájékozódásra.
- [8] Az elsőfokú bíróság – hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban meghozott ítéletével – a keresetet elutasította.
- [9] Az indítványozó fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – a per fő tárgya tekintetében – helybenhagyta. Az ítéletek indokolása szerint a kölcsönszerződés tartalmazza mindazokat az elemeket, amelyekre figyelemmel a kölcsönjogviszony létrejött. A hitelező teljesítette tájékoztatási kötelezettségét, de a tájékoztatási kötelezettség egyébként sem vonható azon szerződési feltételek körébe, amelyek kapcsán a megállapodás hiánya a szerződés létre nem jöttéhez vezetne. A tájékoztatás hiánya legfeljebb az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelenségét, így a szerződés teljes vagy részleges érvénytelenségét eredményezhetné, de nem hat ki a szerződés létrejöttére. A szerződés megkötését megelőzően adott árfolyamkockázati tájékoztató egyértelműen és világosan rögzítette, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás az indítványozót terhelő pénzügyi kötelezettséget akár jelentős mértékben is növelheti, így abból az indítványozó a kockázat korlátozott voltára nem következtethetett. Az indítványozó az árfolyamkockázatra vonatkozó nyilatkozatot aláírta, az abban foglaltakat megismerte és elfogadta.
- [10] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Érvélese szerint az ítéletek sértik a jogi hierarchia elvét, mivel a bíróságok nem az Európai Unió szabályai alapján döntöttek, a hitelező tájékoztatása nem tért ki az árfolyamkockázat gazdasági következményeire, az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ügyben „a kötelező semmisségi vizsgálatot írja elő”. A bankoknak kötelező volt árfolyamkockázatot elemző szabályzatot készíteni. A Budapesti Értéktőzsde 2004. évi 10 évre szóló árfolyam-előrejelzése a Magyar Nemzeti Bank napi árfolyam közlésén alapult, és az abban foglalt becslés 2014-ben be is következett. Ebből következően a hitelező az árfolyamkockázat gazdasági következményeit eltitkolta. A szerződés nem jött létre vagy, ha mégis létrejött, akkor semmis, mert hiányzik a szerződés minden lényeges elemére kiterjedő egybehangzó szándéknyilatkozat, a szerződés jogszabályba ütközik, a szerződéskötés során a tájékoztatási kötelezettség teljesítése elmaradt. A támadott bírósági határozatok érdemi döntést és indokolást nem tartalmaznak, a bíróságok a keresetben foglaltakról nem döntöttek.
- [11] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében nem fejtette ki, hogy a bíróságok döntésük során milyen európai uniós szabályt nem alkalmaztak, az általa vélt jogszabálysértést tartalmilag nem írta körül, felülvizsgálati kérelmének ezen része ebből következően érdemben nem bírálható el. A Kúria ezért csak utal arra, hogy az uniós jog elsőbbsége azt jelenti: ha az uniós jog és a tagállami szabályozás nincs összhangban, akkor a tagállami bíróságnak az uniós joggal ellentétes nemzeti szabályt félre kell tennie, azt nem szabad alkalmaznia. A perbeli jogvita eldöntése során nem merült fel, hogy az uniós jog és a tagállami szabályozás ne állna összhangban egymással, a másodfokú bíróság pedig döntése során figyelemmel volt a C-51/17. számú előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott határozatra, amely uniós szabály értelmezését tartalmazza.
- [12] A C-51/17. számú ügyből megállapíthatóan az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben felállított követelményrendszer szerint a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazása arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak ahhoz, hogy a kölcsönfelvevők megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csupán alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csak azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem tudnia kell értékelni az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit is.
- [13] Az adott esetben a szükséges követelményszintnek megfelelt a hitelező tájékoztatása, hiszen abból lehetett arra következtetni, hogy a CHF-nek a magyar forinttal szembeni árfolyam alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit nem csak csökkentheti, hanem növelheti is, ez akár rövid időn belül is bekövetkezhet, jelentős mértékű változás is adódhat. Az árfolyamkockázatot az indítványozónak tulajdonképpen azért kell viselnie, mert a kölcsönszerződés kirovó pénzneme CHF volt, ugyanakkor a jövedelme nem CHF-ben keletkezett. A hitelező arra is felhívta az indítványozó figyelmét, hogy a kockázatfeltárás nem tartalmazza a devizahitel ügyletek valamennyi kockázatát, ez a körülmény az átlagosan tájékozott fogyasztónak éppen azt jelezte,

hogy előre nem ismert kockázatokkal, veszélyforrásokkal is számolnia kell, amelyeket maga a hitelező sem tudhatott előre, ezáltal jelezni sem képes. Az indítványozó kijelentette, hogy a devizahitelek kockázatával tisztában van, megfontolt mérlegelést követően köti meg a szerződést, azaz felmérte az árfolyamváltozás gazdasági következményeit, azt, hogy az esetleges kedvezőtlen irányú változás növelheti pénzügyi kötelezettségének súlyát. A hitelező világosan és érthetően megfogalmazta a devizakölcsön felvételével együtt járó árfolyamkockázatot, és mivel a kockázatfeltárássra a szerződés megkötését megelőzően közel két hónappal korábban került sor, kellő idő állt az indítványozó rendelkezésére annak átgondolására, hogy az ismert feltételekkel megköti-e a szerződést. Az indítványozó több évtizedes futamidőt vállalt: ilyen hosszú időszak alatt nem várt, az árfolyamkockázatot jelentősen befolyásoló gazdasági események is bekövetkezhetnek. Természetesen a hitelező tájékoztatási kötelezettsége nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére. Az indítványozó nem volt elzárva annak lehetőségétől sem, hogy amennyiben úgy ítélte meg, hogy információhiány miatt nem tud megalapozott döntést hozni, további tájékoztatást kérjen a hitelezőtől. Erre azonban adat nem merült fel, mint ahogy arról sem, hogy a hitelező az árfolyamkockázat gazdasági következményeit eltitkolta volna az indítványozó elől.

- [14] A 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a) pontja szerint a bíróságnak csak a rendelkezésére álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie. A PK vélemény 4. b) pontja kimondja, hogy a semmisség hivatalból történő észlelése a másodfokú eljárásban is kötelezettsége a bíróságnak, ha az elsőfokú eljárás adataiból a semmisségi ok fennállása egyértelműen megállapítható. Ezek a körülmények azonban jelen esetben nem állnak fenn.
- [15] A másodfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a tájékoztatási kötelezettség nem vonható azon szerződési feltételek körébe, amelyeket illetően a megállapodás hiánya a szerződés létre nem jöttéhez vezetne. A tájékoztatás hiánya legfeljebb az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kikötés tisztességtelenségét, így a szerződés teljes vagy részleges érvénytelenségét eredményezheti. A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges [Ptk. 205. § (2) bekezdés]; visszterhes szerződés esetén lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. Kölcsönszerződés alapján a pénzügyi vagy más hitelező köteles meghatározott pénzügyi összeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni [Ptk. 523. § (1) bekezdés], azaz a kölcsönszerződés létrejöttéhez a szerződő feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. A perbeli esetben mindennek a szerződő felek megállapodása teljes mértékben megfelelt.
- [16] A felülvizsgálati érveléssel ellentétben mindkét bíróság érdemi döntést hozott, az elsőfokú bíróság döntött a keresetről, a másodfokú bíróság elbírálta az indítványozó fellebbezését. A bíróságok ítéletüket kellő mértékben megindokolták. A keresettel érvényesíteni kívánt igény teljes körűen elbírálást nyert.
- [17] A fent kifejtettekkel szemben a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria hatályában fenntartotta.
- [18] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Pfv.I.20.918/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Törvényszék 47.Pf.630.330/2019/8. számú ítéletére, valamint a Budapesti II. és III. kerületi Bíróság 4.P.24.282/2017/20. számú ítéletére kiterjedő hatállyal, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (2) bekezdését, M) cikk (1) bekezdését, T) cikk (3) bekezdését, I. cikk (1) bekezdését, II. cikkét, IV. cikk (1) bekezdését, V. cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [19] Az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és az E) cikk (2) bekezdését, hogy a bíróságok nem biztosították az uniós jog elsőbbségét, így nem alkalmazták a jelen ügyre irányadó EUB C-51/2017. számú határozatot, valamint a 93/13/EGK irányelv több rendelkezését. Ennek alapján a bíróságoknak a kölcsönszerződés semmisségét hivatalból meg kellett volna állapítaniuk, ugyanis a hitelező tájékoztatása nem tért ki az árfolyamkockázat gazdasági következményeire, a szerződés feltételei tisztességtelen rendelkezéseket tartalmaztak, azok nem voltak világosak és érthetőek. A végtelenített összegű kölcsön adóssal való vállaltatása feltétel semmis, mert lehetetlen szolgáltatásra irányul. Az indítványozó szerint a tisztességes tájékoztatás hiánya az árfolyamkockázat gazdasági következményeire nézve a szerződés létrejöttének akadálya, vagyis a szerződés semmis. Álláspontja szerint sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, mivel a bíróságok figyelmen kívül hagyták a Kúria 2019. június 19-ei állásfoglalását, a Ptk. 205/A. § (2) bekezdését, 227. § (2) bekezdését és 312. § (6) bekezdését. Az indítványban foglaltak szerint ez utóbbi rendelkezés kimondja, hogy ha a szerződés olyan okból szűnik meg, amelyikért egyik fél sem felelős, akkor a szerződés megszűnik. Mivel az árfolyam megemel-

kedése egyik félnek sem volt felróható, ezért a teljesítés lehetetlenné vált. A bíróságok a Ptk. rendelkezéseit nem megfelelően értelmezték és alkalmazták, a tényállás-feltárási kötelezettségüknek nem tettek eleget, az adós által előterjesztett bizonyítékokat, valamint a bankot terhelő bizonyítási terhet figyelmen kívül hagyták. A bankoknak kötelező volt árfolyamkockázatot elemző szabályzatot készíteni. A Budapesti Értéktőzsde 2004. évi 10. évre szóló árfolyam előrejelzése a Magyar Nemzeti Bank napi árfolyam közlésén alapult és az abban foglalt becslés a 2014. évben be is következett. Ebből következően a hitelező bank az árfolyamkockázat gazdasági következményeit eltitkolta előle. A támadott bírósági határozatok érdemi döntést és indokolást nem tartalmaznak, a bíróságok a keresetben foglaltakról nem döntöttek. Az indítványozó szerint sérti emberi méltósághoz való jogot, a törvény előtti egyenlőség és a fegyverek egyenlőségének elvét, hogy a bíróságok nem vizsgálták a forintHITELEK kamatainak indokolatlan, többszörös felemelését és az árfolyamkockázat maximum eltörlését, a forintHITELEKSEL szembeni hátrányosabb helyzetét. A bíróságok nem vették figyelembe a bank erőfölényét, a korlátok nélküli egyoldalú szerződésmódosításának a jogát, a felek alkupozíciójának különbözőségét, az adós gazdaságilag gyengébb, a jogban és a pénzügyekben járatlanabb helyzetét, valamint a tájékoztatás és a felkészülési idő hiányát. Az indítványozó szerint a támadott bírósági döntések sértik gazdasági szabadságát, nem biztosították a vállalkozás szabadságát és a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. A tulajdonhoz való joga és az Alaptörvény V. cikke tekintetében kifogásolta, hogy a bíróságok nem állapították meg a devizaalapú kölcsönszerződés feltételeinek a semmisségét, így vagyonában indokolatlan hátrányt okoztak, a bank többletfizetési követelését helybenhagyták további vagyonának kilátásba helyezett „elkobzásával”.

- [20] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.I.20.918/2019/7. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [22] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [23] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként jelölte meg – többek között – a B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (2) bekezdését, M) cikk (1) bekezdését, T) cikk (3) bekezdését, I. cikk (1) bekezdését. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésével, M) cikk (1) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, I. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jogoknak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye [3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [24] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény II. cikkével, IV. cikk (1) bekezdésével, V. cikkével, XII. cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálnak érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].

- [25] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével, a törvény előtti egyenlőség és XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [27] A támadott bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszában egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, az eljáró bíróságok határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírói gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [30] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [31] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában, 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/600/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3481/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.567/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Tóthné dr. Pintér Matild ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Budapest Környéki Törvényszék 4.Pf.21.806/2016/6. számú ítélete és a Kúria Pfv.I.21.567/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó 2007. április 19-én japán jen alapú fogyasztási kölcsönszerződést és jelzálogszerződést kötött a hitelező pénzügyintézetrel. A kölcsönszerződésből eredő kötelezettségei teljesítése biztosítékként közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett. A hitelező a kölcsönszerződést az indítványozó teljesítésének hiányában szerződésszegésre alapítottan felmondta. Ezt követően 2012. november 26-án a közjegyző a nyilatkozatot végrehajtási záradékkal látta el, és a végrehajtást 17 174 320 Ft tőketartozás és járulékai tekintetében elrendelte. 2014. szeptember 16-ával a hitelező kölcsönnyújtási üzletágával kapcsolatos valamennyi jogot és kötelezettséget, ideértve a felperessel szembeni követelést is, az alperes vette át.
- [4] Az indítványozó végrehajtás megszüntetése iránti pert indított, mert álláspontja szerint a kölcsönszerződés jogszabályba ütköző módon határozta meg a vonatkozó devizaárfolyamot és annak feltételeit. Az elsőfokú bíróság 2016. október 14-én kelt ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, és megállapította, hogy az árfolyamkockázat indítványozóra való telepítése nem minősült tisztességtelen szerződési kikötésnek. Az indítványozó fellebbezésére másodfokon eljáró törvényszék 2017. október 19-én kelt határozatával az elsőfokú döntést helybenhagyta, azt a Kúria 2019. október 16-án kelt ítéletével hatályában fenntartotta.
- [5] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésére, az M) cikk (2) bekezdésére, a Q) cikk (2)–(3) bekezdéseire, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az előző pontban megjelölt ítéletekkel szemben.
- [6] Álláspontja szerint a Kúriának az eljárást az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások miatt fel kellett volna függeszteni, mert a felmerülő jogkérdések jelen ügy elbírálásának előkérdéseit képezték. Az indítványozó vitatta a Kúria álláspontját az uniós esetjog jelen ügyben történő mellőzése miatt, emellett felsorolta, hogy a bíróságoknak mely uniós döntésekre és normákra kellett volna alapítani ítéletüket. Nézete szerint a Kúria nem az alkalmazandó törvények, hanem főként PJE-k alapján hozta meg döntését, és a szerződés által okozott egyensúlyeltolódást a felek között a bíróságok nem orvosolták, ami a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozta.
- [7] Az Alkotmánybíróság főtítkára levelében tájékoztatta az indítványozót arról, hogy vélt alapjogsérelme vonatkozásában elsődlegesen törvényességi kifogásokat hozott fel, valamint, arról is, hogy mely alaptörvényi rendelkezések nem minősülnek alapjognak a megjelöltek közül.
- [8] Az indítványozó a fentiekre tekintettel indítványát kiegészítette és – az eredeti beadványában foglaltak fenntartása mellett – megjelölte az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is. Megismételte a bíróság jogalkalmazására vonatkozó korábbi aggályait, továbbra is sérelmezte az uni-

ós jogot figyelmen kívül hagyó bírói álláspontot, valamint kifejtette az annak elsőbbségére és közvetlen hatályára vonatkozó közösségi joggyakorlatot.

- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [10] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, valamint kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett ítéletek megsemmisítésére, megjelölte továbbá az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és – az alábbi kivételektől eltekintve – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint annak indokolását. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [11] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. E feltételnek a panasz csak részben felel meg, mivel az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott E) cikk (2) bekezdése, az M) cikk (2) bekezdése, a Q) cikk (2)–(3) bekezdései, valamint az R) cikk (2) bekezdése nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése vonatkozásában lásd például: 3266/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [18]; az M) cikk (2) bekezdése tekintetében lásd például: 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [26]; a Q) cikk vonatkozásában lásd: 3224/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; az R) cikk (2) bekezdése vonatkozásában lásd: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]}. Ezen panaszelemek tekintetében érdemi vizsgálatnak a fentiek szerint nincs helye.
- [12] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére mint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – csupán olyan esetben alapítható alkotmányjogi panasz, ha a sérelmesnek vélt bírósági eljárás közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt zajlott. A tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése rögzíti, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése „[a] közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét” {22/2017. (IX. 11.) AB határozat, Indokolás [26]; 3265/2014. (XI. 4.) AB határozat, Indokolás [23]}. Az eljárás tisztességesével kapcsolatban előadott indítványozói aggályokat – tartalmuk szerint elbírálva – az Alkotmánybíróság ezért a XXVIII. cikk (1) bekezdéssel kapcsolatban felvetett sérelmek körében vizsgálta.
- [13] A kifejtettek alapján az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül csak a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított elemek tekintetében felel meg a panasz a határozott kérelem valamennyi követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [14] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [15] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljárt bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatosan a panasz – a főtítkári tájékoztatás ellenére – nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik. Az indítványozó a bíróságok által alkalmazott normák helyett ügye elbírálására az általa megjelölt uniós jogot és joggyakorlatot tekinti irányadónak, tehát az alkalmazott jogszabályok körét kifogásolja, összességében a rendes bíróságok jogalkalmazását vonja kritika alá. Az indítványozó valójában a támadott ítéletekben foglalt döntéseket, azok hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntések Alkotmánybíróság általi felülbírálata érdekében.

- [18] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alap-törvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/773/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3482/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.518/2019/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szalay-Tóth Katalin ügyvéd, Z. Tóth Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Pfv.VI.20.518/2019/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. A Magyar Állam a 2016. március 10-én kelt szerződéssel eladta a tulajdonát képező külterületi, szántó művelési ágú ingatlant a haszonbérelőnek. Az indítványozó mint elővásárlásra jogosult, a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés c) és d) pontja alapján adásvételi szerződést elfogadó nyilatkozatot tett.
- [4] Az eladó képviselőjében eljáró Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA) 2016. július 18. napján arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a jognyilatkozata nem felel meg a Földforgalmi tv. 21. § (4) bekezdésének, mert a jegyző nem igazolta, hogy azt az elővásárlásra jogosult nyújtotta be, ezért az eredeti vevő jogosultsága továbbra is fennáll. Ezt követően a jegyző 2016. július 26. napján tájékoztatta az NFA-t, hogy az indítványozó személyesen adta be a nyilatkozatát, az önkormányzati hivatal a személyazonosság ellenőrzését elvégezte, az indítványozó a nyilatkozaton szereplő aláírást a saját kezű aláírásának ismerte el, e tény elfogadó nyilatkozaton történő feltüntetése azonban elmaradt. Az NFA 2016. október 4. napján levelében újrolag közölte az indítványozóval, hogy nem tudta megelőzni a szerződés szerinti vevőt. Az indítványozó előadása szerint a 2017. január 19. napján kiváltott tulajdoni lapból szerzett tudomást a vevő tulajdonjogának bejegyzéséről. Ezt követően szerződés hatálytalanságának megállapítása iránt peres eljárást kezdeményezett a Magyar Állam eladó mint I. rendű, a vevő mint II. rendű, valamint a jelzálogjogosult hitelintézet mint III. rendű alperesekkel szemben. Az alperesek ellenkérelmükben kérték a kereset elutasítását – több más ok mellett – az igényérvényesítési határidő elkészsége miatt.
- [5] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletében megállapította, hogy az I. és II. rendű alperesek által kötött adásvételi szerződés az indítványozóval szemben hatálytalan, a szerződés az indítványozó és az I. rendű alperes között jött létre; rendelkezett az illetékes földhivatal megkereséséről, a II. rendű alperes tulajdonjogának törlése, az indítványozó tulajdonjogának bejegyzése érdekében. A másodfokú bíróság az alperesek fellebbezése folytán hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy a földhivatal megkeresését – az időközben kisajátítás miatt történt telekalakításra tekintettel létrejött – új helyrajzi számok szerint pontosította. Az indokolás az igényérvényesítés elkészsége ellenében azzal érvelt, hogy a jegyző nyilatkozatát követően az indítványozó indokoltan várt arra, hogy az I. rendű alperes módosítja az álláspontját. Az októberi tájékoztatás alapján sem volt abban a helyzetben, hogy igényét érvényesíthesse, mert abból nem derült ki egyértelműen, hogy a szerződés szerinti vevő a II. rendű alperes vagy más elővásárlásra jogosult. Az indítványozó felperes a kikért tulajdoni lap adataiból 2017. január 19. napján szerzett hitelt érdemlő tudomást arról, hogy az I. rendű alperes kivel kötött szerződést. A 2017. február 17. napján benyújtott keresetlevelével az igényét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:223. § (2) bekezdése szerinti határidőben érvényesítette.

- [6] A másodfokú bíróság jogerős döntését az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria 2020. április 28. napján kelt ítéletével hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. Az alkotmányjogi panasszal támadott döntés indokolása szerint a 2016. október 4. napján kelt levél alapján az indítványozó számára nemcsak az volt egyértelmű, hogy az I. rendű alperes eladó nem fogadta el az elővásárlási jognyilatkozatát, hanem az is, hogy a vevő a II. rendű alperes, azaz a szerződéses vevő. Az indítványozó számára e közléssel megnyílt az igényérvényesítésnek a Ptk. 6:223. § (2) bekezdés szerinti 30 napos határideje, így a 2017. február 17. napján benyújtott keresetlevéllel az igényérvényesítés elkésztett.
- [7] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott és kiegészített panaszában az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben és XIII. cikkében foglaltak sérelmét állította. Álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogsértés abban áll, hogy a Kúria ugyanazon tanácsa az igényérvényesítés kezdő időpontját egymással azonos jogi alaphoz vezető ügyekben ellentétesen állapította meg. Hivatkozott a Kúria Pfv.VI.20.042/2018/12. számú döntésére, melynek tényállása megegyezik a panaszban foglalt ügy tényállásával. Az azonos tényállás melletti eltérő döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, a „fair trial” elvét. A 7/2013. (III. I.) AB határozat indokolása [31] bekezdésén keresztül hivatkozott emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikk (1) bekezdésére is. Kifejtette, ha a Kúria konzekvensen hozta volna meg a döntését és a Ptk. 6:223. § (2) bekezdésében foglalt igényérvényesítési határidő értelmezése azonos, úgy az alapügyben ellentétes döntést kellett volna hozni. Az indítványozó a tulajdonjoghoz való alapjogának sérelmét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésén keresztül, az eljárás méltánytalanságára hivatkozással állította, de önálló indokolást az Alaptörvény XIII. cikke vonatkozásában nem terjesztett elő.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [9] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be, a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban fél volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére, megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit.
- [10] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványnak az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésének megsértését állító része nem tekinthető önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemnek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető. Nincs hatásköre ezért az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára [3235/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [11] Az indítványozó a XIII. cikk sérelmével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető érvelést nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [12] A kifejtettek alapján a megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül csak a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított panaszelem tekintetében felel meg az indítvány a határozott kérelem valamennyi követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [13] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmének lényegét abban jelölte meg, hogy a Kúria ugyanazon tanácsa egymással azonos jogi alaphoz vezető ügyekben, azonos tényállás mellett eltérő döntéseket hozott, amely sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogot.
- [15] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]] Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor

vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}. Mindezek oka, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban garantált jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Erre figyelemmel a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3220/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben rámutat, hogy annak megítélése, hogy a Földforgalmi tv. alapján fennálló elővásárlási jogában megsértett jogosultnak a szerződés hatálytalanságából eredő igényérvényesítésére előírt – a Ptk. 6:223. § (2) bekezdésben megszabott harminc napos – határidő mikor nyílik meg, olyan szakjogi kérdésnek minősül, melynek megítélése nem az Alkotmánybíróság, hanem az ügyben eljáró rendes bíróságok hatáskörébe tartozik.

- [16] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a Kúria hatáskörébe tartozik a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása, és az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárás során sem vonhatja el a Kúria hatáskörébe utalt jogegységesítő feladatot. Az ítélezés egységességének biztosításával kapcsolatos bírósági feladatokat a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) vonatkozó rendelkezései (25–44. §) határozzák meg. Ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – eltér a Kúria közzétett határozatától, akkor a Bszi.-ben előírt feltételek esetén jogegységi panasznak van helye. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat éppen a Kúria hozta {3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [17] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *f)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróság mellőzte a rendes bíróság felhívását a sérelmezett döntés végrehajtásának felfüggesztésére.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/991/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3483/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.217/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kodela Viktor ügyvéd, Kodela Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő – a Debreceni Járásbíróság 56.P.22.067/2017/33. számú ítéletére és a Debreceni Törvényszék 2.Pf.21.086/2018/4. számú ítéletére kiterjedően – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.217/2019/4. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Egy állami gazdaság tulajdonában álló földterület megosztása révén jött létre az alapügy tárgyát képező külterületi, legelő művelési ágú, 3,7337 hektár területű, 20,00 AK kataszteri tiszta jövedelmű ingatlan. Az alapügy alperese az ingatlan tulajdonjogát ezen állami gazdaság alkalmazottjaként szerezte meg, amelyet az ingatlan-nyilvántartásba 1994. december 9. napján „juttatás” jogcímén jegyeztek be.
- [4] Az indítványozó előadása szerint az édesapja által vezetett gazdasági társaság 1993. július 7. napján megvásárolta a jogvita tárgyát képező – akkor még önálló ingatlanként nem is létező – földterületet az alapügy alperesétől mint juttatásra jogosult volt állami gazdasági dolgozótól, s a 10 000 Ft összegben meghatározott vételárát a gazdasági társaság megfizette az alapügy alperesének. A telekfelosztás azonban időben elhúzódott, majd 1994. július 27. napján hatályba lépett termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény, amely kizárta a jogi személyek tulajdonszerzését. Emiatt az indítványozó édesapja a gazdasági társaság részére megtérítette – többek között – a jogvita tárgyát képező ingatlan vételárát, majd ekképpen a sajátjának tekintett területet családtagjai között felosztotta. Ennek nyomán az indítványozó 1994-ben újabb adásvételi szerződést kötött az alapügy alperesével, amelyet a földhivatalhoz nem nyújtottak be. Ezen szerződést pénzmozgás nem követte. Az indítványozó – keresetlevélben szereplő értelmezése szerint – sajátjaként birtokolta a jogvita tárgyát képező ingatlant oly módon, hogy azt 1994 végétől 2011-ig az általa vezetett társaságoknak adta haszonbérletbe. Ezt követően az ingatlant az alapügy alperese használja.
- [5] Az indítványozó 2011. május 17. napján előterjesztett kérelmére a termőföld indítványozó általi használatának ténye 1994. december 9-i kezdő időponttal „saját tulajdon” jogcímén került bejegyzésre a földhasználati nyilvántartásba.
- [6] 2.2. Az indítványozó 2017. június 21. napján terjesztett elő keresetlevelet, amelyben elbirtoklásra hivatkozással kérte tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését, továbbá az alapügy alperesének ennek tūrésére való kötelezését, mivel álláspontja szerint 1994 óta sajátjaként birtokolta a földterületet.
- [7] Az elsőfokú bíróság a 2018. május 23. napján kelt ítéletével a keresetet elutasította, mert az indítványozó az ügyben alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 121. § (1) bekezdése által az ingatlan elbirtoklásához előírt tizenöt évnyi szakadatlan, sajátjaként birtoklás tényét nem tudta bizonyítani.
- [8] 2.3. Az elsőfokú döntéssel szemben benyújtott indítványozói fellebbezést követően a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be,

amelyben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) több, a bizonyításra és a bizonyítékok értékelésére vonatkozó szabályának megsértését állította. A Kúria a 2020. február 5. napján kelt határozatával a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria rámutatott, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felül mérlegelésének nincs helye, felülvizsgálati kérelmet csak a bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen mérlegelése alapozhatja meg, ha azokból csak egyféle, a jogerős ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni. A Kúria szerint a jogerős ítélet ilyen hibában nem szenved.

- [9] 2.4. Az indítványozó a kúriai ítélettel szemben alkotmányjogi panaszt nyújtott be annak alaptörvény-ellenességét állítva.
- [10] Az indítvány szerint a Kúria megsértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [11] Az alkotmányjogi panasz szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert az indítványozó az elbirtoklás megállapításához szükséges tényeket okiratokkal és tanúvallomásokkal kétséget kizáróan bizonyította. Ezzel szemben a bíróságok nem vették figyelembe azt, hogy az alapügy alperese a per során nem tudta kétségessé tenni az elbirtoklás törvényi feltételeinek fennállását. A jogerős döntés továbbá negligálta azt a tényt, hogy az alperes a tulajdonjogát átruházta: egy 1993-ban kelt, a tulajdonjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére alkalmatlanná vált adásvételi szerződéssel, ezért az ingatlan tulajdonosának nem minősülhet, s nem kaphat jogvédelmet az indítványozóval szemben.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azzal összefüggésben állította, hogy az alapügyben eljáró bíróságok jogellenesen választották szét a kérelmező személyes meghallgatását és jogi képviselője beadványait a bizonyítékok értékelése során, így a jogi képviselője által szerkesztett okiratokat nem tekintették az indítványozó saját előadásának. Ezzel kapcsolatban a Pp. képviselőre és bizonyítékokra vonatkozó rendelkezéseinek sérelmét vetette fel az indítvány. Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a bíróságok az édesapja írásbeli nyilatkozatát kirekesztették a bizonyítékok köréből arra tekintettel, hogy tanúként hallgatták meg a per során.
- [13] Az indítvány a fentiekén kívül hivatkozik az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének I. cikkére, valamint az Európai Bíróság C-173/03. számú ügyben hozott határozatára.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [15] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az indítványozó jogosult alkotmányjogi panasz benyújtására, mert az alapügyben fél volt, ami érintettségét megalapozza. Az indítványozó jogi képviselője szabályszerű meghatalmazást csatolt. Az indítványozó a panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt határidőben terjesztette elő. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételének is megfelel, mivel a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben a jogorvoslat kizárt.
- [17] Az Alkotmánybíróság a panasznak az EJEE-vel és az Európai Bíróság által hozott ítélettel kapcsolatos részét nem tekinti önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványelemnek, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz-eljárásban – mint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve – alkotmányossági szempontú vizsgálatot folytathat le [3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [7]], tehát a bírósági ítélet nemzetközi szerződéssel, illetve az uniós szervek gyakorlatával való összhangja hatáskör hiányában nem vizsgálható [3261/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [20]]. Ezen indítványelem az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában támasztott követelménynek nem felel meg.
- [18] 3.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltételek teljesülését is.

- [19] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett bírói döntések megsemmisítésére, valamint indokolást is előadott arra nézve, hogy az alapüggyel milyen kapcsolatba hozhatók az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezései.
- [20] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben is kizárólag az alapügyben eljáró rendes bíróságoknak a bizonyítással és a bizonyítékok értékelésével kapcsolatos mérlegelését, álláspontját támadta. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen, eszerint a „tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Ennek fényében az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a bíróság ténymegállapítási folyamatát felülbírálja, illetve a bíróság mérlegelését, annak okszerűségét megkérdőjelezze.” {Legutóbb lásd: 3339/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [22] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1164/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3484/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.546/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria Kfv. III.37.546/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését.
- [2] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 27.K.33.316/2018/9. szám alatt 2019. január 24-én hozott ítéletével az indítványozónak mint felperesnek a Budapest Főváros Kormányhivatala alperes ellen ingatlan-nyilvántartási ügyben hozott határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a keresetet elutasította.
- [3] A Kúria, az indítványozó jogi képviselője által, a hivatkozott számú ítélet ellen 2019. április 8-án postai úton előterjesztett felülvizsgálati kérelmet – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 394/C. § (2) bekezdés c) pontjára, 394/I. § (1) bekezdés a) pontjára, a 270. §-ára, valamint az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) 2018. január 1-től hatályos 9. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozva – hivatalból elutasította. A Kúria megállapítása szerint a jogi képviselővel eljáró fél beadványát kizárólag elektronikus úton terjesztheti elő, amennyiben e kötelezettségének nem tesz eleget, úgy a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításnak van helye és e szabályt a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásra is alkalmazni kell. Ennek okán a felülvizsgálati kérelmet formai okból el kellett utasítani – állapította meg a Kúria.
- [4] Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszában – és annak kiegészítéseiben – állította, hogy a Kúria támadott végzése sérti az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését. Állítását azzal indokolta, hogy a Kúria jogsértő és megalapozatlan döntést hozott az ügyben, amelyben a keresetlevél 2016. augusztus 16-án történt előterjesztésére figyelemmel a Pp. szabályait, mindenekelőtt annak 394/B. § (1) bekezdését kellett volna alkalmazni, amely biztosítja a papír alapú ügyintézését. Az indítványozó érvelése szerint a támadott kúriai döntés egyrészt sérti az ő magánszemélyként szerzett jogát a papír alapon történő pervitelre, másrészt jogi képviselője saját jogán is jogot szerzett arra, hogy az ítélet ellen „papíralapon” képviselje az indítványozót, egy a jelen ügy előzményét képező, és az indítványozó képviselétében 2015. november 22-én, indított eljárás révén. Mindezek az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való jogának sérelmét eredményezték.
- [5] Az Alkotmánybíróság főtitkára 2020. július 29-én kelt levelében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy az általa sérelmezett kúriai végzés az Alkotmánybíróság eljárásában nem tekinthető eljárást lezáró, érdemi döntésnek, ezért annak vizsgálatára – figyelemmel arra is, hogy a jogerős döntés ellen alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő – nincs lehetőség.
- [6] Az indítványozó válaszában közölte, hogy a főtitkári tájékoztatást nem fogadja el, melyet követően az egyesbíró az ügy szignálását kérte.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.

- [8] Az Abtv. 27. §-ában foglaltak szerint, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [9] Az indítványozóval a Kúria végzése 2020. április 24. napján került közlésre, az alkotmányjogi panaszt 2020. június 22. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és – kizárólag a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz a sérelmezett ítélet megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint azonban az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdése vonatkozásában sem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont] arra nézve, hogy a Kúria támadott végzése miért sérti az Alaptörvény indítványozó által felhívott rendelkezését. A Kúria a végzésében a Pp. és az E-ügyintézési tv. rendelkezéseire hivatkozva megindokolta elutasító döntését. Az indítványozó ezt nem fogadta el és alkotmányjogi panaszában a Pp. és az E-ügyintézési tv. szabályait eltérően értelmezve, az eljárás korábban megindított voltára hivatkozva állította, hogy mind ő, mind jogi képviselője jogosult volt a papíralapú ügyintézésre.
- [11] Az Alkotmánybíróság rámutat: önmagában az a tény hogy az indítványozó nem ért egyet a Kúria formai okból történt elutasításának törvényi indokolásával – figyelembe véve azt is, hogy az indítványozó az első fokú közigazgatási határozat ellen fellebbezéssel, a másodfokú közigazgatási határozat ellen keresettel élt, amely kérelmek érdemben elbírálásra kerültek –, nem tekinthető a jogorvoslathoz való jog sérelme alkotmányjogilag értékelhető, az alkotmányjogi panasz befogadását megalapozó indokolásának.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* és *e)* pontjában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1209/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3485/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 11.K.704.580/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó iráni állampolgár jogi képviselője (Győző és Lencs Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Győző Gábor ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 11.K.704.580/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és – az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság 106-1-38525/9/2020-Ké számú közigazgatási határozatára is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (2) és (7) bekezdését. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz bevezetésében felhívta az Abtv. 26. § (1) bekezdését is, azonban arra vonatkozóan semmilyen kérelmet nem terjesztett elő, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti eljárásban vizsgálta a panasz befogadhatóságát.
- [2] Az ítéletben foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Magyarországon tanulmányokat folytató indítványozó 2020. március 7. napján COVID-19 vírusfertőzés gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban, melyet követően a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított ellene és társai ellen, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § *b*) pontja alapján, járványügyi szabályszegés miatt. Az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet ismertetése szerint a büntetőeljárás megindításának oka az volt, hogy az indítványozó 2020. március 7. napján 20 óra 30 perc és 2020. március 9. napján 12 óra 40 perc körüli időben elhagyta a számára kijelölt kórtermet, hangosan elégedetlenkedett, és oda csak az ápoló személyzet többszöri felszólítására tért vissza. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF vagy alperes), megkeresésére a BRFK 2020. április 23. napján kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását, továbbá három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését vele szemben, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. §-ának (2) bekezdés *d*) pontja alapján, ismertetve a megalapozott gyanú tartalmát és megállapítva azt, hogy az indítványozóval szembeni büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekmény és annak társadalomra veszélyessége miatt az indítványozó Magyarországon tartózkodása súlyosan sérti és veszélyezteti a közbiztonságot, közrendet.
- [4] Az ítélet szerint ezt követően az OIF 2020. április 24-én kelt, 106-1-38525/9/2020-Ké számú határozatával az indítványozót – „mivel beutazása és tartózkodása a közrendet, közbiztonságot sérti vagy veszélyezteti” – az Európai Unió területéről Irán területére (kiutasítási tilalom hiányának megállapítása mellett) – kiutasította, a kiutasítás végrehajtását hatósági kísérettel (kitoloncolással) elrendelte, valamint három év beutazási és tartózkodási tilalmat állapított meg vele szemben. Az indítványozó tartózkodási engedélye ezt megelőzően, 2020. április 23-án visszavonásra került.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a 11.K.704.580/2020/5. számú ítéletével elutasította. A bíróság a felek közötti jogszabály-értelmezési vitára tekintettel elsőként kimondta, hogy a Harmtv. 43. §-ának (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az annak első mondatában szereplő önálló beutazási és tartózkodási tilalom, vagy kiutasítás „kezdeményezése” a javaslat szinonimája és az utolsó mondatban a „javaslat”-ra vonatkozóan megállapított kötőerő nemcsak a beutazási és tartózkodási tilalom időtartamára, hanem a teljes javas-

latra vonatkozik. Az ítéleti értelmezés szerint tehát az idegenrendészeti hatóságot köti a jogszabályban nevesített rendvédelmi szervek javaslata, úgy a kiutasítás, mint a beutazási és tartózkodási tilalom – közrendi és közbiztonsági alapjának a Harmtv. 43. § (2) bekezdés *d*) pontja, illetve a 47. § (4) bekezdése szerinti fennállása – tekintetében.

- [6] Megállapította az ítéleti indokolás továbbá azt is, hogy nem volt szükség a védett érdek („közrend, közbiztonság”) pontosabb megjelölésére, mert a Harmtv. 43. § (2) bekezdésének *d*) pontjában felsorolt bármelyik érdek sérelme, vagy veszélyeztetettsége megalapozza a kiutasítást.
- [7] Rámutatott a bíróság arra is, hogy az idegenrendészeti kiutasítás a büntetőeljárás időtartama alatt is elrendelhető, és a tárgyi ügyben a kiutasítás nem a bűncselekmény elkövetésének megállapításán, hanem a közbiztonság, közrend sértésén, veszélyeztetésén alapult, így nem képezte előkérdését a büntetőeljárás kimenetele, vagyis nem kellett felfüggeszteni az idegenrendészeti eljárást.
- [8] A bíróság a Kúria azon döntésére hivatkozva, miszerint a külföldi magatartásának értékelése során a külföldivel szemben folyamatban lévő büntetőeljárások is értékelhetők idegenrendészeti szempontból, ugyancsak nem találta megalapozottnak az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdésére alapított kereseti kérelmét.
- [9] Végül a bíróság indokolása szerint nem volt helytálló az indítványozónak a három év jogszerű tartózkodás alatt folytatott tanulmányok félbeszakítása miatti – az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 8. cikkére és az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) esetjogára alapított – a magánélet tiszteltben tartásának aránytalan sérelmére hivatkozó érvelése sem, mert az indítványozónak nincs családja Magyarországon, a nyelvet nem beszéli és a tanulmányi célú, három éves itt tartózkodás alapján nem lehet szó „megfelelő integrációról”.
- [10] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) és (7) bekezdését, valamint a VI. cikk (1) bekezdését sértő alaptörvény-ellenes bírói értelmezésre alapította alkotmányjogi panaszát.
- [11] 2.1. A XXVIII. cikk (2) bekezdése kapcsán hivatkozott az indítványozó arra, hogy az ártatlanság védelme, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, a büntetőeljárásról kívül nem érvényesül abszolút jelleggel, de olyan jogkövetkezmények, joghátrányok vonatkozásában igen, amelyek olyan szoros és közvetlen tartalmi összefüggésben állnak a bűnösség, a büntetőjogi felelősség megállapításával, hogy alkotmányos védelmet indokolnak, márpedig a tárgyi ügyben a kiutasítás szoros összefüggésben áll a büntetőjogi felelősség megállapításával. Az indítványozó álláspontja szerint önmagában már az alaptörvény-ellenessé teszi az ítéletet, hogy a bíróság még csak nem is vizsgálta, hogy a folyamatban lévő büntetőeljárásra alapított valódi, közvetlen és súlyos közbiztonsági veszély megállapítása szoros összefüggésben áll-e az ártatlanság védelmének alkotmányos tartalmával, illetve okoz-e olyan joghátrányt, amely megállapított büntetőjogi felelősség hiányában utóbb reparáció nélkül marad. Hivatkozott ennek kapcsán az indítványozó arra is, hogy a bíróság nem észlelte és nem értékelte az ártatlanság védelmének sérelmét, noha a BRFK javaslatában az „iráni állampolgár által elkövetett bűncselekményre, továbbá annak társadalomra való veszélyességére” tekintettel állapította meg a közbiztonság, közrend sérelmét, illetve veszélyeztetését. Az indítványozó szerint ez is igazolja, hogy a közrendi, illetve a közbiztonsági veszély megállapítása kizárólag arra a hatósági feltételezésre épült, hogy ő elkövette a terhére rótt cselekményt, ugyanis ezen túlmenően a hatóságok nem hivatkoztak olyan többlet-tényállási elemre, amely értékelhető lenne a közbiztonsági veszély vonatkozásában. Így tehát – véli az indítványozó – önmagában a bűncselekmény megalapozott gyanúja (a bűnösség „megelőlegezése”) került értékelésre olyan körülmény vonatkozásában, amely kétséget kizáróan eredményezi a joghátrányt, a kiutasítást.
- [12] 2.2. Az indítványozó szerint a bíróság ítélete azért sértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, mert a bíróság nemcsak jogosult, hanem köteles is a kereseti kérelem keretei között érdemi vizsgálatot végezni, azonban a konkrét ügyben ez nem történt meg, a bíróság sem a rendvédelmi szerv javaslatát, sem pedig az idegenrendészeti hatóság döntését nem vizsgálta felül érdemben. Az indítványozó kifejtette, hogy – bár nem ért egyet a bíróság által a rendvédelmi szerv javaslatának kötőerejét illető jogértelmezéssel, amelynek elfogadása esetén a rendvédelmi szerv valójában nem szakkérdésről, hanem ténylegesen a kiutasításról dönt –, a jogorvoslathoz való jog szempontjából irreleváns, hogy a bíróság a rendvédelmi szerv javaslatát, vagy az idegenrendészeti hatóság döntését vizsgálja felül, a releváns az, hogy történjen meg a közbiztonsági veszély fennállásának érdemi felülvizsgálata.

- [13] Végül az indítványozó utalt e körben az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlatából álláspontja szerint levezethető azon követelményre, miszerint nem kizárt, hogy közigazgatási eljárásban valamely „büntetést” elsőként egy közigazgatási hatóság szabjon ki, azonban a bírói szervnek hatáskörrel kell rendelkeznie különösen arra, hogy az előtte folytatott jogvita szempontjából releváns összes ténybeli és jogkérdést megvizsgáljon.
- [14] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélethez fűződő joga kapcsán hivatkozott arra, hogy a bíróság egyrészt tévesen értelmezte az EJEE 8. cikkével kapcsolatos EJEB gyakorlatot, másrészt az indítványozó álláspontja szerint a nyelvismeret csak egy aspektusa az integrálódásnak, annak hiánya nem zárja ki az integrálódást és egyébként ezt a körülményt – ideértve például az indítványozó társadalmi kapcsolatait is – sem az idegenrendészeti hatóság, sem a bíróság nem vizsgálta.
- [15] Hivatkozott az indítványozó továbbá arra is, hogy az EJEB kiforrott gyakorlatában meghatározta, hogy milyen körülményeket – arányossági szempontokat – kell figyelembe venni külföldiek kiutasítása esetén, úgy, mint az elkövetett cselekmények jellege és súlyossága, a fogadó országban való tartózkodás hossza, a bűncselekmények elkövetése és a kiszabott büntetés között eltelt idő hossza, a fogadó országgal való szociális, kulturális és családi kötelék erőssége, azonban sem az idegenrendészeti hatóság, sem a bíróság egyáltalán nem végzett ilyen szempontok szerinti vizsgálatot, így indítványozói álláspont szerint a kiutasítás sem a szükségesség, sem pedig az arányosság követelményének nem felelt meg.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e, és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [17] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy az ügyészség 2020. május 20-án kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntetőeljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK 2020. június 17. napján kelt átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF 2020. június hó 19. napján kelt 106-1-38525/30/2020-Ké számú határozatával az idegenrendészeti kiutasítást és a beutazási és tartózkodási tilalmat törölte.
- [18] Az indítványozó 2020. szeptember 15. napján tanulmányok folytatása céljából tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet terjesztett elő, melynek az OIF helyt adott, és az indítványozó magyarországi tartózkodását 2022. május 23. napjáig engedélyezte.
- [19] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [20] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-38525/9/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések törlése okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [21] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az alkotmányjogi panaszeljárást, az Abtv. 59. §-a és az Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/949/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3486/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 12.K.704.581/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó iráni állampolgár jogi képviselője (Győző és Lencs Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Győző Gábor ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 12.K.704.581/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és – az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság 106-1-38528/9/2020-Ké számú közigazgatási határozatára is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (2) és (7) bekezdését. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz bevezetésében felhívta az Abtv. 26. § (1) bekezdését is, azonban arra vonatkozóan semmilyen kérelmet nem terjesztett elő, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti eljárásban vizsgálta a panasz befogadhatóságát.
- [2] Az ítéletben foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Magyarországon tanulmányokat folytató indítványozó 2020. március 7. napján COVID-19 vírusfertőzés gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban, melyet követően a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított ellene és társai ellen, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § *b*) pontja alapján, járványügyi szabályszegés miatt. Az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet ismertetése szerint a büntető eljárás megindításának oka az volt, hogy az indítványozó 2020. március 7. napján 20 óra 30 perc és 2020. március 9. napján 12 óra 40 perc körüli időben elhagyta a számára kijelölt kórtermet, hangosan elégedetlenkedett, és oda csak az ápoló személyzet többszöri felszólítására tért vissza. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF vagy alperes), megkeresésére a BRFK 2020. április 23. napján kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását, továbbá három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését vele szemben, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. §-ának (2) bekezdés *d*) pontja alapján, ismertetve a megalapozott gyanú tartalmát és megállapítva azt, hogy az indítványozóval szembeni büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekmény és annak társadalomra veszélyessége miatt az indítványozó Magyarországon tartózkodása súlyosan sérti és veszélyezteti a közbiztonságot, közrendet.
- [4] Az ítélet szerint ezt követően az OIF 2020. április 24-én kelt, 106-1-38528/9/2020-Ké számú határozatával az indítványozót – „mivel beutazása és tartózkodása a közrendet, közbiztonságot sérti vagy veszélyezteti” – az Európai Unió területéről Irán területére (kiutasítási tilalom hiányának megállapítása mellett) – kiutasította, a kiutasítás végrehajtását hatósági kísérettel (kitoloncolással) elrendelte, valamint három év beutazási és tartózkodási tilalmat állapított meg vele szemben. Az indítványozó tartózkodási engedélye ezt megelőzően, 2020. április 23-án visszavonásra került.
- [5] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a 12.K.704.581/2020/6. számú ítéletével elutasította. A bíróság a felek közötti jogszabály-értelmezési vitára tekintettel elsőként kimondta, hogy a Harmtv. 43. §-ának (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az annak első mondatában szereplő önálló beutazási és tartózkodási tilalom, vagy kiutasítás „kezdeményezése” a javaslat szinonimája és az utolsó mondatban a „javaslat”-ra vonatkozóan megállapított kötőerő nemcsak a beutazási és tartózkodási tilalom időtartamára, hanem a teljes javas-

latra vonatkozik. Az ítéleti értelmezés szerint tehát az idegenrendészeti hatóságot köti a jogszabályban nevesített rendvédelmi szervek javaslata, úgy a kiutasítás, mint a beutazási és tartózkodási tilalom – közrendi és közbiztonsági alapjának a Harmtv. 43. § (2) bekezdés *d*) pontja, illetve a 47. § (4) bekezdése szerinti fennállása – tekintetében.

- [6] Megállapította az ítéleti indokolás továbbá azt is, hogy nem volt szükség a védett érdek („közrend, közbiztonság”) pontosabb megjelölésére, mert a Harmtv. 43. § (2) bekezdésének *d*) pontjában felsorolt bármelyik érdek sérelme, vagy veszélyeztetettsége megalapozza a kiutasítást.
- [7] Rámutatott a bíróság arra is, hogy az idegenrendészeti kiutasítás a büntetőeljárás időtartama alatt is elrendelhető, és a tárgyi ügyben a kiutasítás nem a bűncselekmény elkövetésének megállapításán, hanem a közbiztonság, közrend sértésén, veszélyeztetésén alapult, így nem képezte előkérdését a büntetőeljárás kimenetele, vagyis nem kellett felfüggeszteni az idegenrendészeti eljárást.
- [8] A bíróság a Kúria azon döntésére hivatkozva, miszerint a külföldi magatartásának értékelése során a külföldivel szemben folyamatban lévő büntetőeljárások is értékelhetők idegenrendészeti szempontból, ugyancsak nem találta megalapozottnak az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdésére alapított kereseti kérelmét.
- [9] Végül a bíróság indokolása szerint nem volt helytálló az indítványozónak a három év jogszerű tartózkodás alatt folytatott tanulmányok félbeszakítása miatti – az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 8. cikkére és az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) esetjogára alapított – a magánélet tisztelben tartásának aránytalan sérelmére hivatkozó érvelése sem, mert az indítványozónak nincs családja Magyarországon, a nyelvet nem beszéli és a tanulmányi célú, három éves itt tartózkodás alapján nem lehet szó „megfelelő integrációról”.
- [10] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) és (7) bekezdését, valamint a VI. cikk (1) bekezdését sértő alaptörvény-ellenes bírói értelmezésére alapította alkotmányjogi panaszát.
- [11] 2.1. A XXVIII. cikk (2) bekezdése kapcsán hivatkozott az indítványozó arra, hogy az ártatlanság vélelme, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, a büntetőeljárásról kívül nem érvényesül abszolút jelleggel, de olyan jogkövetkezmények, joghátrányok vonatkozásában igen, amelyek olyan szoros és közvetlen tartalmi összefüggésben állnak a bűnösség, a büntetőjogi felelősség megállapításával, hogy alkotmányos védelmet indokolnak, márpedig a tárgyi ügyben a kiutasítás szoros összefüggésben áll a büntetőjogi felelősség megállapításával. Az indítványozó álláspontja szerint önmagában már az alaptörvény-ellenessé teszi az ítéletet, hogy a bíróság még csak nem is vizsgálta, hogy a folyamatban lévő büntetőeljárásra alapított valódi, közvetlen és súlyos közbiztonsági veszély megállapítása szoros összefüggésben áll-e az ártatlanság vélelmének alkotmányos tartalmával, illetve okoz-e olyan joghátrányt, amely megállapított büntetőjogi felelősség hiányában utóbb reparáció nélkül marad. Hivatkozott ennek kapcsán az indítványozó arra is, hogy a bíróság nem észlelte és nem értékelte az ártatlanság vélelmének sérelmét, noha a BRFK javaslatában az „iráni állampolgár által elkövetett bűncselekményre, továbbá annak társadalomra való veszélyességére” tekintettel állapította meg a közbiztonság, közrend sérelmét, illetve veszélyeztetését. Az indítványozó szerint ez is igazolja, hogy a közrendi, illetve a közbiztonsági veszély megállapítása kizárólag arra a hatósági feltételezésre épült, hogy ő elkövette a terhére rótt cselekményt, ugyanis ezen túlmenően a hatóságok nem hivatkoztak olyan többlet-tényállási elemre, amely értékelhető lenne a közbiztonsági veszély vonatkozásában. Így tehát – véli az indítványozó – önmagában a bűncselekmény megalapozott gyanúja (a bűnösség „megelőlegezése”) került értékelésre olyan körülmény vonatkozásában, amely kétségszerűen eredményezi a joghátrányt, a kiutasítást.
- [12] 2.2. Az indítványozó szerint a bíróság ítélete azért sértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, mert a bíróság nemcsak jogosult, hanem köteles is a kereseti kérelem keretei között érdemi vizsgálatot végezni, azonban a konkrét ügyben ez nem történt meg, a bíróság sem a rendvédelmi szerv javaslatát, sem pedig az idegenrendészeti hatóság döntését nem vizsgálta felül érdemben. Az indítványozó kifejtette, hogy – bár nem ért egyet a bíróság által a rendvédelmi szerv javaslatának kötőerejét illető jogértelmezéssel, amelynek elfogadása esetén a rendvédelmi szerv valójában nem szakkérdésről, hanem ténylegesen a kiutasításról dönt –, a jogorvoslathoz való jog szempontjából irreleváns, hogy a bíróság a rendvédelmi szerv javaslatát, vagy az idegenrendészeti hatóság döntését vizsgálja felül, a releváns az, hogy történjen meg a közbiztonsági veszély fennállásának érdemi felülvizsgálata.

- [13] Végül az indítványozó utalt e körben az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlatából álláspontja szerint levezethető azon követelményre, miszerint nem kizárt, hogy közigazgatási eljárásban valamely „büntetést” elsőként egy közigazgatási hatóság szabjon ki, azonban a bírói szervnek hatáskörrel kell rendelkeznie különösen arra, hogy az előtte folytatott jogvita szempontjából releváns összes ténybeli és jogkérdést megvizsgáljon.
- [14] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélethez fűződő joga kapcsán hivatkozott arra, hogy a bíróság egyrészt tévesen értelmezte az EJEE 8. cikkével kapcsolatos EJEK gyakorlatot, másrészt az indítványozó álláspontja szerint a nyelvismeret csak egy aspektusa az integrálódásnak, annak hiánya nem zárja ki az integrálódást és egyébként ezt a körülményt – ideértve például az indítványozó társadalmi kapcsolatait is – sem az idegenrendészeti hatóság, sem a bíróság nem vizsgálta.
- [15] Hivatkozott az indítványozó továbbá arra is, hogy az EJEK kiforrott gyakorlatában meghatározta, hogy milyen körülményeket – arányossági szempontokat – kell figyelembe venni külföldiek kiutasítása esetén, úgy, mint az elkövetett cselekmények jellege és súlyossága, a fogadó országban való tartózkodás hossza, a bűncselekmények elkövetése és a kiszabott büntetés között eltelt idő hossza, a fogadó országgal való szociális, kulturális és családi kötelék erőssége, azonban sem az idegenrendészeti hatóság, sem a bíróság egyáltalán nem végzett ilyen szempontok szerinti vizsgálatot, így indítványozói álláspont szerint a kiutasítás sem a szükségesség, sem pedig az arányosság követelményének nem felelt meg.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e, és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [17] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy az ügyészség 2020. május 20-án kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntetőeljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK 2020. június 17. napján kelt átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF 2020. június hó 19. napján kelt 106-1-38528/30/2020-Ké. számú határozatával az idegenrendészeti kiutasítást és a beutazási és tartózkodási tilalmat törölte. Az indítványozó 2020. október 15. napján tanulmányok folytatása céljából tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet terjesztett elő, melynek elbírálása folyamatban van.
- [18] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan oka fogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján oka fogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [19] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-38528/9/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések törlése okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [20] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az alkotmányjogi panasz eljárást, az Abtv. 59. §-a és az Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1001/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3487/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.176/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó iráni állampolgár jogi képviselője (Győző és Lencs Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Győző Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.176/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és – az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF vagy alperes) 106-1-33158/7/2020-Ké számú közigazgatási határozata is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (2) és (7) bekezdését. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz bevezetésében felhívta az Abtv. 26. § (1) bekezdését is, azonban arra vonatkozóan semmilyen kérelmet nem terjesztett elő, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti eljárásban vizsgálta a panasz befogadhatóságát.
- [2] Az ítéletben és az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A 9 éve tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel Magyarországon tartózkodó indítványozó 2020. március 7. napjától 2020. március 12. napjáig COVID-19 vírusfertőzés gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban, melyet követően a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított ellene a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § *b*) pontja alapján, járványügyi szabályszegés miatt. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a büntetőeljárás megindításának oka az volt, hogy az indítványozó 2020. március 7. napján 21 óra és 22 óra között egy alkalommal elhagyta a számára kijelölt kórtermet („agresszíven viselkedett”), és oda csak az ápoló személyzet többszöri felszólítására tért vissza. Az indítványozó folytatólagos kihallgatásán 2020. április 2-án – miután az indítványozó védője rámutatott arra, hogy az eredetileg közölt gyanú szerinti időpontban az indítványozó még nem is tartózkodott a kórházban –, a közölt gyanút úgy módosították, hogy az indítványozó a cselekményt 2020. március 7-én 23 óra 4 percet követően követte el, egyben elhagyásra került, hogy az indítványozó agresszíven viselkedett volna. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó a terhére rótt cselekmény elkövetését tagadta, állítása szerint semmilyen szabályszegést nem követett el.
- [4] A BRFK 2020. március 13. napján kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását, továbbá három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését vele szemben, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. §-ának (2) bekezdés *d*) pontja alapján.
- [5] Az ítélet szerint ezt követően az OIF 2020. március 13-án kelt, 106-1-33158/7/2020-Ké számú határozatával az indítványozót a Harmtv. hivatkozott rendelkezése alapján az Európai Unió területéről Irán területére kiutasította, a kiutasítás végrehajtását hatósági kísérettel (kitoloncolással) elrendelte, valamint három év beutazási és tartózkodási tilalmat állapított meg vele szemben. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az OIF határozatában hivatkozott a BRFK javaslatára, miszerint az indítványozó közrendre, közbiztonságra való veszélyessége megállapítható, az ellene a járványügyi szabályszegés megalapozott gyanúja miatt folyamatban lévő büntetőeljárás okán.

- [6] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a 15.K.701.176/2020/4. számú ítéletével elutasította. Ítéletének indokolásában a bíróság elsőként rögzítette, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 41. § (1) bekezdése és a Harmtv. 46. § (2) bekezdése elbírálási határidőre vonatkozó kógens rendelkezése alapján a bíróság a jogvitát tárgyaláson kívül bírálta el. Megállapította a bíróság ezt követően, hogy a Harmtv. 43. § (3) bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy az alperes, mint jogalkalmazó szervet a BRFK javaslata kötötte, attól való eltérésre sem a kiutasítás, sem a beutazási és tartózkodási tilalom körében nem volt lehetősége. Hivatkozott a bíróság erre vonatkozóan a Harmtv. 43. §-ához fűzött törvényi indokolásra is, amely kimondja, hogy a rendvédelmi szervek által tett javaslatról – semmilyen elemében – sem lehet eltérni. Megállapította továbbá a bíróság azt is, hogy a közigazgatási határozat eljárásjogi hibában nem szenved, mivel az alperes a tényállás feltárási kötelezettségének a BRFK javaslatának feltüntetésével az eljárás lefolytatására irányadó jogszabályok betartásával eleget tett, és további tényállási elemeket a Harmtv. kógens rendelkezései folytán nem kellett a határozata részévé tenni. Rámutatott a bíróság arra is, hogy a perben irreleváns volt a közbiztonság és a közrend fogalmának jogdogmatikai elemzése, az alperes határozatának részét képezi, hogy a BRFK milyen tartalmú javaslata alapján rendelte el a kiutasítást, ezen túlmenő indok – így a Harmtv. 43. § (2) bekezdés d) pontjának szűkítése – szükségtelen volt.
- [7] Végül a bíróság megállapította, hogy az indítványozó személyes meghallgatását nem tartotta szükségesnek, figyelemmel arra, hogy az ítéletben kifejtettek szerint az eset és az indítványozó személyes körülményei a perben nem voltak vizsgálhatók.
- [8] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) és (7) bekezdését, valamint a VI. cikk (1) bekezdését sértő alaptörvény-ellenes bírói értelmezésre alapította alkotmányjogi panaszát.
- [9] 2.1. A XXVIII. cikk (2) bekezdése kapcsán hivatkozott az indítványozó arra, hogy az ártatlanság véelme az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a büntetőeljáráson kívül nem érvényesül abszolút jelleggel, de olyan jogkövetkezmények, joghátrányok vonatkozásában igen, amelyek olyan szoros és közvetlen tartalmi összefüggésben állnak a bűnösség, a büntetőjogi felelősség megállapításával, hogy alkotmányos védelmet indokolnak, márpedig a tárgyi ügyben a kiutasítás szoros összefüggésben áll a folyamatban lévő büntetőeljárásra alapított közbiztonsági veszély megállapításával.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint önmagában már az alaptörvény-ellenessé teszi az ítéletet, hogy a bíróság még csak nem is vizsgálta, hogy a folyamatban lévő büntetőeljárásra alapított valódi, közvetlen és súlyos közbiztonsági veszély megállapítása szoros összefüggésben áll-e az ártatlanság véelmének alkotmányos tartalmával, és kifejtette, hogy a folyamatban lévő büntetőeljárás tárgyát képező cselekmény fogalmilag csakis a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekmény kontextusában értelmezhető. Az indítványozói álláspont szerint ráadásul az OIF határozatában egyértelművé tette, hogy úgy tekintik, hogy az indítványozó el is követte a terebélyes cselekményt, ezért ebben az összefüggésben kellett volna vizsgálni az ártatlanság véelmét.
- [11] 2.2. Az indítványozó szerint a bíróság ítélete azért sértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, mert a bíróság nemcsak jogosult, hanem köteles is (lett volna) a kereseti kérelem keretei között érdemi vizsgálatot végezni, azonban a konkrét ügyben ez nem történt meg, a bíróság sem a rendvédelmi szerv javaslatát, sem pedig az idegenrendészeti hatóság döntését nem vizsgálta felül érdemben. Az indítványozó kifejtette, hogy – bár nem ért egyet a bíróság által a rendvédelmi szerv javaslatának kötőerejét illető jogértelmezéssel, amelynek elfogadása esetén a rendvédelmi szerv valójában nem szakkérdésről, hanem ténylegesen a kiutasításról dönt –, a jogorvoslathoz való jog szempontjából irreleváns, hogy a bíróság a rendvédelmi szerv javaslatát, vagy az idegenrendészeti hatóság döntését vizsgálja felül, a releváns az, hogy történjen meg a közbiztonsági veszély fennállásának érdemi felülvizsgálata.
- [12] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélethez fűződő joga kapcsán arra hivatkozott, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának kiforrott joggyakorlata meghatározta, hogy milyen körülményeket, arányossági szempontokat kell figyelembe venni (még) elítélt külföldiek esetén (is). Ilyen például az elkövetett cselekmény jellege és súlyossága, a fogadó országban való tartózkodás hossza, az elkövetés és a büntetés kiszabás között eltelt idő hossza, a fogadó országgal való szociális, kulturális és családi kötelék erőssége. A panaszban foglaltak szerint sem az OIF, sem a bíróság nem végzett ilyen vizsgálatot, annak ellenére,

hogy az indítványozó magánélethez fűződő jogának korlátozása (kiutasítása) sem a szükségességnek, sem pedig az arányosságnak nem felelt meg.

- [13] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [14] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a BRFK 2020. június 18-án kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntető-eljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF 2020. október 9. napján kelt 106-1-33158/57/2020-Ké számú határozatával a beutazási és tartózkodási tilalmat visszavonta. Az indítványozó újabb tartózkodási engedély kiállítása iránti kérelmet nem terjesztett elő.
- [15] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafoyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján okafoyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [16] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-33158/7/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések visszavonása okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [17] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és az alkotmányjogi panaszeljárást, az Abtv. 59. §-a és az Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1013/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3488/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.167/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó iráni állampolgár jogi képviselője (Dr. Mándó Tibor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Mándó Tibor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.167/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdését.
- [2] A támadott ítéletben és az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Magyarországon tanulmányokat folytató indítványozó 2020. március 7. napján COVID-19 vírusfertőzés gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó valamennyi szabályt betartott, ő csak azt észlelte, hogy ezen a napon, azaz 2020. március 7-én este 10 óra körül mindenkit kihívtak a folyosóra az idegenrendészeti hatóság munkatársai és arról tájékoztatták őket, hogy amennyiben megszegik a szabályokat, abban az esetben visszavonják a tartózkodási engedélyüket és kiutasítják őket az országból. Az indítványozó – a panaszban foglalt állítás szerint – ugyanezen a napon hallotta, hogy a kórház másik részében „más személy nem megengedhető hangnemben kiabált a kórházban dolgozó személyekkel”. A karanténból való elengedését követően a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított az indítványozó és társai ellen, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § b) pontja alapján járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt, majd 2020. március 13-án kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását és vele szemben három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdés d) pontja alapján. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF vagy alperes) 2020. március 13-án kelt 106-1-33188/6/2020-Ké számú határozatával a Harmtv. 43. § (2) bekezdés d) pontja alapján az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és az idegenrendészeti kiutasítással egyidejűleg három év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el vele szemben. Határozata indokolásában az OIF a BRFK javaslatában foglaltakra hivatkozott, és egyidejűleg elrendelte a kiutasítás hatósági kísérettel (kitoloncolással) történő végrehajtását, figyelemmel arra, hogy az indítványozó kiutazásának ellenőrzése a közbiztonság, közrend védelme érdekében szükséges.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a Budapesten, 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.167/2020/4. számú ítéletével elutasította. Ítéletének indokolásában a bíróság elsőként rögzítette, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 41. § (1) bekezdése és a Harmtv. 46. § (2) bekezdése elbírálási határidőre vonatkozó kógens rendelkezése alapján a bíróság a jogvitát tárgyaláson kívül bírálta el. Megállapította a bíróság ezt követően, hogy a Harmtv. 43. § (3) bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy az alperest mint jogalkalmazó szervezet a BRFK javaslata kötötte, attól való eltérésre sem a kiutasítás, sem a beutazási és tartózkodási tilalom körében nem volt lehetősége. Hivatkozott a bíróság e körben a Harmtv. 43. §-ához fűzött törvényi indokolásra is, amely kimondja, hogy a rendvédelmi szervek által tett javaslatot az idegenrendészeti hatóság semmilyen elemében,

sem a javaslat tényében, sem a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama tekintetében nem vizsgálhatja felül. Megállapította továbbá a bíróság azt is, hogy a közigazgatási határozat eljárásjogi hibában nem szenved, mivel az alperes a tényállásfeltárási kötelezettségének az eljárás lefolytatására irányadó jogszabályok betartásával eleget tett, és további tényállási elemeket a Harmtv. kógens rendelkezései folytán nem kellett a határozata részévé tenni. A bíróság szerint téves az az indítványozói hivatkozás, hogy az alperes a döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, az eljárásban nem lehetett mérlegelni sem az indítványozó személyes körülményeit, sem a kórházban és a hatósági eljárásban tanúsított magatartását. Megállapította végül a bíróság azt is, hogy a *non-refoulement* követelmény vizsgálata érdekében az alperes beszerezte a menekültügyi hatóság véleményét, és annak alapján állapította meg, hogy az indítványozó számára Irán területe biztonságosnak tekinthető, ezért a Harmtv. 51. § (1) bekezdése szerinti kiutasítás elrendelésére vonatkozó tilalom nem áll fenn.

- [5] Végül a bíróság megállapította, hogy az indítványozó a hatósági eljárásban – jogi képviselője jelenlétében – foganatosított személyes meghallgatása során lehetőséget kapott nyilatkozattételre, így a Harmtv. 87. §-a sem sérült, illetve perbeli személyes meghallgatása sem volt indokolt.
- [6] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdésére alapította alkotmányjogi panaszát.
- [7] 2.1. Az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdése kapcsán sérelmezte a bíróságnak a Harmtv. 43. § (3) bekezdésére vonatkozó jogértelmezését, mert álláspontja szerint az idegenrendészeti hatóság a kiutasítás tárgyában mérlegelés alapján kell hogy döntsön, a rendvédelmi szerv javaslata kizárólag a beutazási és tartózkodási tilalom tárgyában bír kötéserővel, ezzel ellentétes álláspont – azaz hogy sem az OIF, sem a bíróság nem térhet el a javaslatától – nézete szerint kiüresíti a jogorvoslathoz való jogot.
- [8] 2.2. Az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésébe foglalt csoportos kiutasítás tilalmáról szóló rendelkezést az, hogy az indítványozót 12 iráni diáktársával együtt toloncolták vissza Irán területére, ráadásul valamennyi ügy az illetékes bíróság ugyanazon bírójához került kiszignálásra, amely a bírói pártatlanságot és függetlenséget megtestesítő ügyszignálási automatizmust (véletlenszerűséget) figyelembe véve matematikai és statisztikai lehetetlenség.
- [9] 2.3. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikkét sérti az, hogy az indítványozót az idegenrendészeti hatóság – és csak az idegenrendészeti hatóság – elé idézték, ahol azonban a rendészeti szervek is kihallgatást foganatosítottak vele szemben, úgy, hogy védő nem volt jelen, mindössze egy tolmács. A panasz szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jogot sértette az is, hogy az indítványozót személyesen ezen kihallgatás után sem az idegenrendészeti hatóság, sem a büntetőügyben nyomozást folytató szerv, sem a bíróság nem hallgatta meg személyesen – megfelelő jogi, védői képviselettel –, annak ellenére, hogy azt többször is kérelmezte.
- [10] Az indítványozói álláspont szerint az ügyében hozott közigazgatási határozat egy folyamatban (nyomozati szakban) lévő büntetőügyön alapul, ennek kapcsán rendelték el a kiutasítását, az azonban nem tisztázott, hogy ez a kiutasítás szankció büntetőjogi vagy idegenrendészeti kategóriát képez-e, hiszen ezekre külön-külön esetben van lehetőség, külön-külön jogszabályok alapján. Álláspontja szerint ennek okán a tárgyi ügyben a büntetőjogi felelősség előkérdés, amely az idegenrendészeti eljárás felfüggesztését igényelte volna, azonban a BRFK az ártatlanság vélelmét súlyosan megszegte, amikor folyamatban lévő ügyben adta ki javaslatát.
- [11] 2.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét az indítványozó azzal indokolta, hogy csak a vélt elkövetés után három nappal, 2020. március 11-én lépett hatályba az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet, amely álláspontja szerint a kiutasítást lehetővé tette, ezért e szankció alkalmazása sérti a jogbiztonságot és a visszaható hatály tilalmát.
- [12] 2.5. Az indítványban foglaltak szerint sérült az indítványozó jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a bíróság 2020. március 31-én meghozta az azonnali jogvédelmet elutasító végzését, amely ellen a jogorvoslatra nyitva álló határidő 2020. április 8. napján járt le, azon a napon, amikor a bíróság kézbesítette az indítványozó jogi képviselője részére az ugyanezen a napon kelt ítéletet.

- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte az indítványozó szerint az is, hogy a bíróság az általa kérelmezett tárgyalás tartását a 2020. április 6-án kelt végzésével mellőzte, úgy, hogy az azonnali jogvédelmet sem rendelte el, pedig az R. 41. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó kérelme jogszerű volt.
- [14] Végül az indítványozó szerint az eljáró bírónak tárgyalás tartása nélküli eljárás esetén – a hatályos jogszabályok szerint – tanácsulést kellett volna tartania, és arról a feleket megfelelő határidő tűzésével kellett volna tájékoztatnia, hiszen a felek innen értesülhettek volna arról, hogy nyilatkozataikat meddig és milyen tartalommal tehetik meg az ítélelhozatal előtt.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [16] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a BRFK 2020. június 18-án kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntető-eljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF 2020. augusztus 28. napján kelt 106-1-33188/43/2020-Ké számú határozatával a beutazási és tartózkodási tilalmat visszavonta.
- [17] Az indítványozó 2020. augusztus 26. napján tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet terjesztett elő, melynek az OIF helyt adott és az indítványozó magyarországi tartózkodását 2022. július 20. napjáig engedélyezte.
- [18] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgyalanná vált.
- [19] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-33188/6/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések visszavonása okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [20] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az alkotmányjogi panaszeljárást, az Abtv. 59. §-a és az Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1039/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3489/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.177/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Dr. Mándó Tibor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Mándó Tibor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.177/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdését.
- [2] A támadott ítéletben és az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Magyarországon tanulmányokat folytató indítványozó 2020. március 7. napján COVID-19 vírushatás gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó valamennyi szabályt betartott, ő csak azt észlelte, hogy ezen a napon, azaz 2020. március 7-én este mindenkit kihívtak a folyosóra az idegenrendészeti hatóság munkatársai és arról tájékoztatták őket, hogy amennyiben megszegik a szabályokat, abban az esetben visszavonják a tartózkodási engedélyüket és kiutasítják őket az országból. Az indítványozó – a panaszban foglalt állítás szerint – ugyanezen a napon hallotta, hogy a kórház másik részében „más személy nem megengedhető hangnemben kiabált a kórházban dolgozó személyekkel”. A karanténból való elengedését követően a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított az indítványozó és társai ellen, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § *b*) pontja alapján járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt, majd 2020. március 12-én kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását és vele szemben három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF, vagy alperes) 2020. március 13-án kelt 106-1-33155/7/2020-Ké számú határozatával a Harmtv. 43. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és az idegenrendészeti kiutasítással egyidejűleg három év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el vele szemben. Határozata indokolásában az OIF a BRFK javaslatában foglaltakra hivatkozott, és egyidejűleg elrendelte a kiutasítás hatósági kísérettel (kitoloncolással) történő végrehajtását, figyelemmel arra, hogy az indítványozó kiutazásának ellenőrzése a közbiztonság, közrend védelme érdekében szükséges.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a Budapesten, 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.177/2020/4.számú ítéletével elutasította. Ítéletének indokolásában a bíróság elsőként rögzítette, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 41. § (1) bekezdése és a Harmtv. 46. § (2) bekezdése elbírálási határidőre vonatkozó kógens rendelkezése alapján a bíróság a jogvitát tárgyaláson kívül bírálta el. Megállapította a bíróság ezt követően, hogy a Harmtv. 43. § (3) bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy az alperest mint jogalkalmazó szervezet a BRFK javaslata kötötte, attól való eltérésre sem a kiutasítás, sem a beutazási és tartózkodási tilalom körében nem volt lehetősége. Hivatkozott a bíróság e körben a Harmtv. 43. §-ához fűzött törvényi indokolásra is, amely

kimondja, hogy a rendvédelmi szervek által tett javaslatot az idegenrendészeti hatóság semmilyen elemében, sem a javaslat tényében, sem a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama tekintetében nem vizsgálhatja felül. Megállapította továbbá a bíróság azt is, hogy a közigazgatási határozat eljárásjogi hibában nem szenved, mivel az alperes a tényállásfeltárási kötelezettségének az eljárás lefolytatására irányadó jogszabályok betartásával eleget tett, és további tényállási elemeket a Harmtv. kógens rendelkezései folytán nem kellett a határozata részévé tenni. A bíróság szerint téves az az indítványozói hivatkozás, hogy az alperes a döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, az eljárásban nem lehetett mérlegelni sem az indítványozó személyes körülményeit, sem a kórházban és a hatósági eljárásban tanúsított magatartását. Megállapította végül a bíróság azt is, hogy a *non-refoulement* követelmény vizsgálata érdekében az alperes beszerezte a menekültügyi hatóság véleményét, és annak alapján állapította meg, hogy az indítványozó számára Irán területe biztonságosnak tekinthető, ezért a Harmtv. 51. § (1) bekezdése szerinti kiutasítás elrendelésére vonatkozó tilalom nem áll fenn.

- [5] Végül a bíróság megállapította, hogy az indítványozó a hatósági eljárásban – jogi képviselője jelenlétében – fogantatosított személyes meghallgatása során lehetőséget kapott nyilatkozattételre, így a Harmtv. 87. §-a sem sérült, illetve perbeli személyes meghallgatása sem volt indokolt.
- [6] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdésére alapította alkotmányjogi panaszát.
- [7] 2.1. Az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdése kapcsán sérelmezte a bíróságnak a Harmtv. 43. § (3) bekezdésére vonatkozó jogértelmezését, mert álláspontja szerint az idegenrendészeti hatóság a kiutasítás tárgyában mérlegelés alapján kell hogy döntsön, a rendvédelmi szerv javaslata kizárólag a beutazási és tartózkodási tilalom tárgyában bír kötőerővel, ezzel ellentétes álláspont – azaz hogy sem az OIF, sem a bíróság nem térhet el a javaslatától – nézete szerint kiüresíti a jogorvoslathoz való jogot.
- [8] 2.2. Az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésébe foglalt csoportos kiutasítás tilalmáról szóló rendelkezést az, hogy az indítványozót 12 iráni diáktársával együtt toloncolták vissza Irán területére, ráadásul valamennyi ügy az illetékes bíróság ugyanazon bírójához került kiszignálásra, amely a bírói pártatlanságot és függetlenséget megtestesítő ügyszignálási automatizmust (véletlenszerűséget) figyelembe véve matematikai és statisztikai lehetetlenség.
- [9] 2.3. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikkét sérti az, hogy az indítványozót az idegenrendészeti hatóság – és csak az idegenrendészeti hatóság – elé idézték, ahol azonban a rendészeti szervek is kihallgatást fogantatosítottak vele szemben, úgy, hogy védő nem volt jelen, mindössze egy tolmács. A panasz szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jogot sértette az is, hogy az indítványozót személyesen ezen kihallgatás után sem az idegenrendészeti hatóság, sem a büntetőügyben nyomozást folytató szerv, sem a bíróság nem hallgatta meg személyesen – megfelelő jogi, védői képviselővel –, annak ellenére, hogy azt többször is kérelmezte.
- [10] Indítványozói álláspont szerint az ügyében hozott közigazgatási határozat egy folyamatban (nyomozati szakban) lévő büntetőügyön alapul, ennek kapcsán rendelték el a kiutasítását, az azonban nem tisztázott, hogy ez a kiutasítás szankció büntetőjogi vagy idegenrendészeti kategóriát képez-e, hiszen ezekre külön-külön esetben van lehetőség, külön-külön jogszabályok alapján. Álláspontja szerint ennek okán a tárgyi ügyben a büntetőjogi felelősség előkérdés, amely az idegenrendészeti eljárás felfüggesztését igényelte volna, azonban a BRFK az ártatlanság vélelmét súlyosan megszegte, amikor folyamatban lévő ügyben adta ki javaslatát.
- [11] 2.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét az indítványozó azzal indokolta, hogy csak a vélt elkövetés után három nappal, 2020. március 11-én lépett hatályba az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet, amely álláspontja szerint a kiutasítást lehetővé tette, ezért e szankció alkalmazása sérti a jogbiztonságot és a visszaható hatály tilalmát.
- [12] 2.5. Az indítványban foglaltak szerint sérült az indítványozó jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a bíróság 2020. március 31-én meghozta az azonnali jogvédelmet elutasító végzését, amely ellen

- a jogorvoslatra nyitva álló határidő 2020. április 8. napján járt le, azon a napon, amikor a bíróság kézbesítette az indítványozó jogi képviselője részére az ugyanezen a napon kelt ítéletet.
- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte az indítványozó szerint az is, hogy a bíróság az általa kérelmezett tárgyalás tartását a 2020. április 6-án kelt végzésével mellőzte, úgy, hogy az azonnali jogvédelmet sem rendelte el, pedig az R. 41. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó kérelme jogszerű volt.
- [14] Végül az indítványozó szerint az eljáró bírónak tárgyalás tartása nélküli eljárás esetén – a hatályos jogszabályok szerint – tanácsulást kellett volna tartania, és arról a feleket megfelelő határidő tűzésével kellett volna tájékoztatnia, hiszen a felek innen értesülhettek volna arról, hogy nyilatkozataikat meddig és milyen tartalommal tehetik meg az ítélethozatal előtt.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [16] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a BRFK 2020. június 18-án kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntető-eljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF 2020. augusztus 31. napján kelt 106-1-33155/44/2020-Ké számú határozatával a beutazási és tartózkodási tilalmat visszavonta.
- [17] Az indítványozó 2020. szeptember 2. napján tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet terjesztett elő, melynek az OIF helyt adott és az indítványozó magyarországi tartózkodását 2022. június 29. napjáig engedélyezte.
- [18] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan oka fogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján oka fogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [19] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-33155/7/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések visszavonása okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [20] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az alkotmányjogi panasz eljárást, az Abtv. 59. §-a és az Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1040/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3490/2020. (XII. 22.) AB VÉGGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.162/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Dr. Mándó Tibor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Mándó Tibor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.162/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdését.
- [2] A támadott ítéletben és az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Magyarországon tanulmányokat folytató indítványozó 2020. március 7. napján COVID-19 vírusfertőzés gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó valamennyi szabályt betartott, ő csak azt észlelte, hogy ezen a napon, azaz 2020. március 7-én este 10 óra körül mindenkit kihívtak a folyosóra az idegenrendészeti hatóság munkatársai és arról tájékoztatták őket, hogy amennyiben megszegik a szabályokat, abban az esetben visszavonják a tartózkodási engedélyüket és kiutasítják őket az országból. Az indítványozó – a panaszban foglalt állítás szerint – ugyanezen a napon hallotta, hogy a kórház másik részében „más személy nem megengedhető hangnemben kiabált a kórházban dolgozó személyekkel”. A karanténból való elengedését követően a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított az indítványozó és társai ellen, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § b) pontja alapján járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt, majd 2020. március 13-án kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását és vele szemben három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdés d) pontja alapján. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF vagy alperes) 2020. március 13-án kelt 106-1-33176/6/2020-Ké számú határozatával a Harmtv. 43. § (2) bekezdés d) pontja alapján az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és az idegenrendészeti kiutasítással egyidejűleg három év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el vele szemben. Határozata indokolásában az OIF a BRFK javaslatában foglaltakra hivatkozott, és egyidejűleg elrendelte a kiutasítás hatósági kísérettel (kitoloncolással) történő végrehajtását, figyelemmel arra, hogy az indítványozó kiutazásának ellenőrzése a közbiztonság, közrend védelme érdekében szükséges.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a Budapesten, 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.162/2020/5. számú ítéletével elutasította. Ítéletének indokolásában a bíróság elsőként rögzítette, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 41. § (1) bekezdése és a Harmtv. 46. § (2) bekezdése elbírálási határidőre vonatkozó kógens rendelkezése alapján a bíróság a jogvitát tárgyaláson kívül bírálta el. Megállapította a bíróság ezt követően, hogy a Harmtv. 43. § (3) bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy az alperest mint jogalkalmazó szervet a BRFK javaslata kötötte, attól való eltérésre sem a kiutasítás, sem a beutazási és tartózkodási tilalom körében nem volt lehetőség. Hivatkozott a bíróság e körben a Harmtv. 43. §-ához fűzött törvényi indokolásra is, amely kimondja, hogy a rendvédelmi szervek által tett javaslatot az idegenrendészeti hatóság semmilyen elemében,

sem a javaslat tényében, sem a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama tekintetében nem vizsgálhatja felül. Megállapította továbbá a bíróság azt is, hogy a közigazgatási határozat eljárásjogi hibában nem szenved, mivel az alperes a tényállásfeltárási kötelezettségének az eljárás lefolytatására irányadó jogszabályok betartásával eleget tett, és további tényállási elemeket a Harmtv. kógens rendelkezései folytán nem kellett a határozata részévé tenni. A bíróság szerint téves az az indítványozói hivatkozás, hogy az alperes a döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, az eljárásban nem lehetett mérlegelni sem az indítványozó személyes körülményeit, sem a kórházban és a hatósági eljárásban tanúsított magatartását. Megállapította végül a bíróság azt is, hogy a *non-refoulement* követelmény vizsgálata érdekében az alperes beszerezte a menekültügyi hatóság véleményét, és annak alapján állapította meg, hogy az indítványozó számára Irán területe biztonságosnak tekinthető, ezért a Harmtv. 51. § (1) bekezdése szerinti kiutasítás elrendelésére vonatkozó tilalom nem áll fenn.

- [5] Végül a bíróság megállapította, hogy az indítványozó a hatósági eljárásban – jogi képviselője jelenlétében – fogantatosított személyes meghallgatása során lehetőséget kapott nyilatkozattételre, így a Harmtv. 87. §-a sem sérült, illetve perbeli személyes meghallgatása sem volt indokolt.
- [6] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdésére alapította alkotmányjogi panaszát.
- [7] 2.1. Az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdése kapcsán sérelmezte a bíróságnak a Harmtv. 43. § (3) bekezdésére vonatkozó jogértelmezését, mert álláspontja szerint az idegenrendészeti hatóság a kiutasítás tárgyában mérlegelés alapján kell hogy döntsön, a rendvédelmi szerv javaslata kizárólag a beutazási és tartózkodási tilalom tárgyában bír kötéserővel, ezzel ellentétes álláspont – azaz hogy sem az OIF, sem a bíróság nem térhet el a javaslatától – nézete szerint kiüresíti a jogorvoslathoz való jogot.
- [8] 2.2. Az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésébe foglalt csoportos kiutasítás tilalmáról szóló rendelkezést az, hogy az indítványozót 12 iráni diáktársával együtt toloncolták vissza Irán területére, ráadásul valamennyi ügy az illetékes bíróság ugyanazon bírójához került kiszignálásra, amely a bírói pártatlanságot és függetlenséget megtestesítő ügyszignálási automatizmust (véletlenszerűséget) figyelembe véve matematikai és statisztikai lehetetlenség.
- [9] 2.3. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikkét sérti az, hogy az indítványozót az idegenrendészeti hatóság – és csak az idegenrendészeti hatóság – elé idézték, ahol azonban a rendészeti szervek is kihallgatást fogantatosítottak vele szemben, úgy, hogy védő nem volt jelen, mindössze egy tolmács. A panasz szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jogot sértette az is, hogy az indítványozót személyesen ezen kihallgatás után sem az idegenrendészeti hatóság, sem a büntetőügyben nyomozást folytató szerv, sem a bíróság nem hallgatta meg személyesen – megfelelő jogi, védői képvisellettal –, annak ellenére, hogy azt többször is kérelmezte.
- [10] Az indítványozói álláspont szerint az ügyében hozott közigazgatási határozat egy folyamatban (nyomozati szakban) lévő büntetőügyön alapul, ennek kapcsán rendelték el a kiutasítását, az azonban nem tisztázott, hogy ez a kiutasítás szankció büntetőjogi vagy idegenrendészeti kategóriát képez-e, hiszen ezekre külön-külön esetben van lehetőség, külön-külön jogszabályok alapján. Álláspontja szerint ennek okán a tárgyi ügyben a büntetőjogi felelősség előkérdés, amely az idegenrendészeti eljárás felfüggesztését igényelte volna, azonban a BRFK az ártatlanság vélelmét súlyosan megszegte, amikor folyamatban lévő ügyben adta ki javaslatát.
- [11] 2.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét az indítványozó azzal indokolta, hogy csak a vélt elkövetés után három nappal, 2020. március 11-én lépett hatályba az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet, amely álláspontja szerint a kiutasítást lehetővé tette, ezért e szankció alkalmazása sérti a jogbiztonságot és a visszaható hatály tilalmát.
- [12] 2.5. Az indítványban foglaltak szerint sérült az indítványozó jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a bíróság 2020. március 31-én meghozta az azonnali jogvédelmet elutasító végzését, amely ellen a jogorvoslatra nyitva álló határidő 2020. április 8. napján járt le, azon a napon, amikor a bíróság kézbesítette az indítványozó jogi képviselője részére az ugyanezen a napon kelt ítéletet.

- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte az indítványozó szerint az is, hogy a bíróság az általa kérelmezett tárgyalás tartását a 2020. április 6-án kelt végzésével mellőzte, úgy, hogy az azonnali jogvédelmet sem rendelte el, pedig az R. 41. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó kérelme jogszerű volt.
- [14] Végül az indítványozó szerint az eljáró bírónak tárgyalás tartása nélküli eljárás esetén – a hatályos jogszabályok szerint – tanácsulést kellett volna tartania, és arról a feleket megfelelő határidő tűzésével kellett volna tájékoztatnia, hiszen a felek innen értesülhettek volna arról, hogy nyilatkozataikat meddig és milyen tartalommal tehetik meg az ítélelhozatal előtt.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [16] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a BRFK 2020. június 18-án kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntető-eljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF 2020. augusztus 28. napján kelt 106-1-33176/44/2020-Ké számú határozatával a beutazási és tartózkodási tilalmat visszavonta.
- [17] Az indítványozó újabb tartózkodási engedély kiállítása iránti kérelmet nem terjesztett elő, jelenleg Magyarország területén való tartózkodásra jogosító érvényes okmánnyal nem rendelkezik.
- [18] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgyalanná vált.
- [19] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-33176/6/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések visszavonása okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [20] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az alkotmányjogi panaszeljárást, az Abtv. 59. §-a és az Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1092/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3491/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.178/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Dr. Mándó Tibor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Mándó Tibor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.178/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdését.
- [2] A támadott ítéletben és az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Magyarországon tanulmányokat folytató indítványozó 2020. március 7. napján COVID-19 vírusfertőzés gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó valamennyi szabályt betartott, ő csak azt észlelte, hogy ezen a napon, azaz 2020. március 7-én este 8 óra körül mindenkit kihívtak a folyosóra az idegenrendészeti hatóság munkatársai és arról tájékoztatták őket, hogy amennyiben megszegik a szabályokat, abban az esetben visszavonják a tartózkodási engedélyüket és kiutasítják őket az országból. Az indítványozó – a panaszban foglalt állítás szerint – ugyanezen a napon hallotta, hogy a kórház másik részében „más személy nem megengedhető hangnemben kiabált a kórházban dolgozó személyekkel”. A karanténból való elengedését követően a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított az indítványozó és társai ellen, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § b) pontja alapján járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt, majd 2020. március 12-én kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását és vele szemben három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdés d) pontja alapján. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF vagy alperes) 2020. március 13-án kelt 106-1-33146/6/2020-Ké számú határozatával a Harmtv. 43. § (2) bekezdés d) pontja alapján az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és az idegenrendészeti kiutasítással egyidejűleg három év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el vele szemben. Határozata indokolásában az OIF a BRFK javaslatában foglaltakra hivatkozott, és egyidejűleg elrendelte a kiutasítás hatósági kísérettel (kitoloncolással) történő végrehajtását, figyelemmel arra, hogy az indítványozó kiutazásának ellenőrzése a közbiztonság, közrend védelme érdekében szükséges.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a Budapesten, 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.178/2020/5. számú ítéletével elutasította. Ítéletének indokolásában a bíróság elsőként rögzítette, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 41. § (1) bekezdése és a Harmtv. 46. § (2) bekezdése elbírálási határidőre vonatkozó kógens rendelkezése alapján a bíróság a jogvitát tárgyaláson kívül bírálta el. Megállapította a bíróság ezt követően, hogy a Harmtv. 43. § (3) bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy az alperest mint jogalkalmazó szervet a BRFK javaslata kötötte, attól való eltérésre sem a kiutasítás, sem a beutazási és tartózkodási tilalom körében nem volt lehetőség. Hivatkozott a bíróság e körben a Harmtv. 43. §-ához fűzött törvényi indokolásra is, amely kimondja, hogy a rendvédelmi szervek által tett javaslatot az idegenrendészeti hatóság semmilyen elemében,

sem a javaslat tényében, sem a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama tekintetében nem vizsgálhatja felül. Megállapította továbbá a bíróság azt is, hogy a közigazgatási határozat eljárásjogi hibában nem szenved, mivel az alperes a tényállásfeltárási kötelezettségének az eljárás lefolytatására irányadó jogszabályok betartásával eleget tett, és további tényállási elemeket a Harmtv. kógens rendelkezései folytán nem kellett a határozata részévé tenni. A bíróság szerint téves az az indítványozói hivatkozás, hogy az alperes a döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, az eljárásban nem lehetett mérlegelni sem az indítványozó személyes körülményeit, sem a kórházban és a hatósági eljárásban tanúsított magatartását. Megállapította végül a bíróság azt is, hogy a *non-refoulement* követelmény vizsgálata érdekében az alperes beszerezte a menekültügyi hatóság véleményét, és annak alapján állapította meg, hogy az indítványozó számára Irán területe biztonságosnak tekinthető, ezért a Harmtv. 51. § (1) bekezdése szerinti kiutasítás elrendelésére vonatkozó tilalom nem áll fenn.

- [5] Végül a bíróság megállapította, hogy az indítványozó a hatósági eljárásban – jogi képviselője jelenlétében – foganatosított személyes meghallgatása során lehetőséget kapott nyilatkozattételre, így a Harmtv. 87. §-a sem sérült, illetve perbeli személyes meghallgatása sem volt indokolt.
- [6] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdésére alapította alkotmányjogi panaszát.
- [7] 2.1. Az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdése kapcsán sérelmezte a bíróságnak a Harmtv. 43. § (3) bekezdésére vonatkozó jogértelmezését, mert álláspontja szerint az idegenrendészeti hatóság a kiutasítás tárgyában mérlegelés alapján kell hogy döntsön, a rendvédelmi szerv javaslata kizárólag a beutazási és tartózkodási tilalom tárgyában bír kötéserővel, ezzel ellentétes álláspont – azaz hogy sem az OIF, sem a bíróság nem térhet el a javaslattól – nézete szerint kiüresíti a jogorvoslathoz való jogot.
- [8] 2.2. Az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésébe foglalt csoportos kiutasítás tilalmáról szóló rendelkezést az, hogy az indítványozót 12 iráni diáktársával együtt toloncolták vissza Irán területére, ráadásul valamennyi ügy az illetékes bíróság ugyanazon bírójához került kiszignálásra, amely a bírói pártatlanságot és függetlenséget megtestesítő ügyszignálási automatizmust (véletlenszerűséget) figyelembe véve matematikai és statisztikai lehetetlenség.
- [9] 2.3. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikkét sérti az, hogy az indítványozót az idegenrendészeti hatóság – és csak az idegenrendészeti hatóság – elé idézték, ahol azonban a rendészeti szervek is kihallgatást foganatosítottak vele szemben, úgy, hogy védő nem volt jelen, mindössze egy tolmács. A panasz szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jogot sértette az is, hogy az indítványozót személyesen ezen kihallgatás után sem az idegenrendészeti hatóság, sem a büntetőügyben nyomozást folytató szerv, sem a bíróság nem hallgatta meg személyesen – megfelelő jogi, védői képviselettel –, annak ellenére, hogy azt többször is kérelmezte.
- [10] Az indítványozói álláspont szerint az ügyében hozott közigazgatási határozat egy folyamatban (nyomozati szakban) lévő büntetőügyön alapul, ennek kapcsán rendelték el a kiutasítását, az azonban nem tisztázott, hogy ez a kiutasítás szankció büntetőjogi vagy idegenrendészeti kategóriát képez-e, hiszen ezekre külön-külön esetben van lehetőség, külön-külön jogszabályok alapján. Álláspontja szerint ennek okán a tárgyi ügyben a büntetőjogi felelősség előkérdés, amely az idegenrendészeti eljárás felfüggesztését igényelte volna, azonban a BRFK az ártatlanság vélelmét súlyosan megszegte, amikor folyamatban lévő ügyben adta ki javaslatát.
- [11] 2.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét az indítványozó azzal indokolta, hogy csak a vélt elkövetés után három nappal, 2020. március 11-én lépett hatályba az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet, amely álláspontja szerint a kiutasítást lehetővé tette, ezért e szankció alkalmazása sérti a jogbiztonságot és a visszaható hatály tilalmát.
- [12] 2.5. Az indítványban foglaltak szerint sérült az indítványozó jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a bíróság 2020. március 31-én meghozta az azonnali jogvédelmet elutasító végzését, amely ellen a jogorvoslatra nyitva álló határidő 2020. április 8. napján járt le, azon a napon, amikor a bíróság kézbesítette az indítványozó jogi képviselője részére az ugyanezen a napon kelt ítéletet.

- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte az indítványozó szerint az is, hogy a bíróság az általa kérelmezett tárgyalás tartását a 2020. április 6-án kelt végzésével mellőzte, úgy, hogy az azonnali jogvédelmet sem rendelte el, pedig az R. 41. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó kérelme jogszerű volt.
- [14] Végül az indítványozó szerint az eljáró bírónak tárgyalás tartása nélküli eljárás esetén – a hatályos jogszabályok szerint – tanácsulést kellett volna tartania, és arról a feleket megfelelő határidő tűzésével kellett volna tájékoztatnia, hiszen a felek innen értesülhettek volna arról, hogy nyilatkozataikat meddig és milyen tartalommal tehetik meg az ítélelhozatal előtt.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [16] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a BRFK 2020. június 18-án kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntető-eljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF 2020. augusztus 28. napján kelt 106-1-33146/43/2020-Ké számú határozatával a beutazási és tartózkodási tilalmat visszavonta.
- [17] Az indítványozó 2020. augusztus 24. napján tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet terjesztett elő, melynek az OIF helyt adott és az indítványozó magyarországi tartózkodását 2021. augusztus 31. napjáig engedélyezte.
- [18] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafoogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján okafoogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [19] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-33146/6/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések visszavonása okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [20] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az alkotmányjogi panaszeljárást, az Abtv. 59. §-a és Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1100/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3492/2020. (XII. 22.) AB VÉGGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.169/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Dr. Mándó Tibor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Mándó Tibor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.169/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdését.
- [2] A támadott ítéletben és az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Magyarországon tanulmányokat folytató indítványozó 2020. március 7. napján COVID-19 vírushatás gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó valamennyi szabályt betartott, ő csak azt észlelte, hogy ezen a napon, azaz 2020. március 7-én este mindenkit kihívtak a folyosóra az idegenrendészeti hatóság munkatársai és arról tájékoztatták őket, hogy amennyiben megszegik a szabályokat, abban az esetben visszavonják a tartózkodási engedélyüket és kiutasítják őket az országból. Az indítványozó – a panaszban foglalt állítás szerint – ugyanezen a napon hallotta, hogy a kórház másik részében „más személy nem megengedhető hangnemben kiabált a kórházban dolgozó személyekkel”. A karanténból való elengedését követően a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított az indítványozó és társai ellen, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § b) pontja alapján járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt, majd 2020. március 12-én kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását és vele szemben három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdés d) pontja alapján. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF vagy alperes) 2020. március 13-án kelt 106-1-33186/5/2020-Ké számú határozatával a Harmtv. 43. § (2) bekezdés d) pontja alapján az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és az idegenrendészeti kiutasítással egyidejűleg három év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el vele szemben. Határozata indokolásában az OIF a BRFK javaslatában foglaltakra hivatkozott, és egyidejűleg elrendelte a kiutasítás hatósági kísérettel (kitoloncolással) történő végrehajtását, figyelemmel arra, hogy az indítványozó kiutazásának ellenőrzése a közbiztonság, közrend védelme érdekében szükséges.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a Budapesten, 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.169/2020/4. számú ítéletével elutasította. Ítéletének indokolásában a bíróság elsőként rögzítette, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 41. § (1) bekezdése és a Harmtv. 46. § (2) bekezdése elbírálási határidőre vonatkozó kógens rendelkezése alapján a bíróság a jogvitát tárgyaláson kívül bírálta el. Megállapította a bíróság ezt követően, hogy a Harmtv. 43. § (3) bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy az alperest mint jogalkalmazó szervet a BRFK javaslata kötötte, attól való eltérésre sem a kiutasítás, sem a beutazási és tartózkodási tilalom körében nem volt lehetősége. Hivatkozott a bíróság e körben a Harmtv. 43. §-ához fűzött törvényi indokolásra is, amely kimondja, hogy a rendvédelmi szervek által tett javaslatot az idegenrendészeti hatóság semmilyen elemében,

sem a javaslat tényében, sem a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama tekintetében nem vizsgálhatja felül. Megállapította továbbá a bíróság azt is, hogy a közigazgatási határozat eljárásjogi hibában nem szenved, mivel az alperes a tényállásfeltárási kötelezettségének az eljárás lefolytatására irányadó jogszabályok betartásával eleget tett, és további tényállási elemeket a Harmtv. kógens rendelkezései folytán nem kellett a határozata részévé tenni. A bíróság szerint téves az az indítványozói hivatkozás, hogy az alperes a döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, az eljárásban nem lehetett mérlegelni sem az indítványozó személyes körülményeit, sem a kórházban és a hatósági eljárásban tanúsított magatartását. Megállapította végül a bíróság azt is, hogy a *non-refoulement* követelmény vizsgálata érdekében az alperes beszerezte a menekültügyi hatóság véleményét és annak alapján állapította meg, hogy az indítványozó számára Irán területe biztonságosnak tekinthető, ezért a Harmtv. 51. § (1) bekezdése szerinti kiutasítás elrendelésére vonatkozó tilalom nem áll fenn.

- [5] Végül a bíróság megállapította, hogy az indítványozó a hatósági eljárásban – jogi képviselője jelenlétében – foganatosított személyes meghallgatása során lehetőséget kapott nyilatkozattételre, így a Harmtv. 87. §-a sem sérült, illetve perbeli személyes meghallgatása sem volt indokolt.
- [6] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdésére alapította alkotmányjogi panaszát.
- [7] 2.1. Az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdése kapcsán sérelmezte a bíróságnak a Harmtv. 43. § (3) bekezdésére vonatkozó jogértelmezését, mert álláspontja szerint az idegenrendészeti hatóság a kiutasítás tárgyában mérlegelés alapján kell hogy döntsön, a rendvédelmi szerv javaslata kizárólag a beutazási és tartózkodási tilalom tárgyában bír kötéserővel, ezzel ellentétes álláspont – azaz hogy sem az OIF, sem a bíróság nem térhet el a javaslattól – nézete szerint kiüresíti a jogorvoslathoz való jogot.
- [8] 2.2. Az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésébe foglalt csoportos kiutasítás tilalmáról szóló rendelkezést az, hogy az indítványozót 12 iráni diáktársával együtt toloncolták vissza Irán területére, ráadásul valamennyi ügy az illetékes bíróság ugyanazon bírójához került kiszignálásra, amely a bírói pártatlanságot és függetlenséget megtestesítő ügyszignálási automatizmust (véletlenszerűséget) figyelembe véve matematikai és statisztikai lehetetlenség.
- [9] 2.3. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikkét sérti az, hogy az indítványozót az idegenrendészeti hatóság – és csak az idegenrendészeti hatóság – elé idézték, ahol azonban a rendészeti szervek is kihallgatást foganatosítottak vele szemben, úgy, hogy védő nem volt jelen, mindössze egy tolmács. A panasz szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jogot sértette az is, hogy az indítványozót személyesen ezen kihallgatás után sem az idegenrendészeti hatóság, sem a büntetőügyben nyomozást folytató szerv, sem a bíróság nem hallgatta meg személyesen – megfelelő jogi, védői képvissellett –, annak ellenére, hogy azt többször is kérelmezte.
- [10] Az indítványozói álláspont szerint az ügyében hozott közigazgatási határozat egy folyamatban (nyomozati szakban) lévő büntetőügyön alapul, ennek kapcsán rendelték el a kiutasítását, az azonban nem tisztázott, hogy ez a kiutasítás szankció büntetőjogi vagy idegenrendészeti kategóriát képez-e, hiszen ezekre külön-külön esetben van lehetőség, külön-külön jogszabályok alapján. Álláspontja szerint ennek okán a tárgyi ügyben a büntetőjogi felelősség előkérdés, amely az idegenrendészeti eljárás felfüggesztését igényelte volna, azonban a BRFK az ártatlanság vélelmét súlyosan megszegte, amikor folyamatban lévő ügyben adta ki javaslatát.
- [11] 2.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét az indítványozó azzal indokolta, hogy csak a vélt elkövetés után három nappal, 2020. március 11-én lépett hatályba az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet, amely álláspontja szerint a kiutasítást lehetővé tette, ezért e szankció alkalmazása sérti a jogbiztonságot és a visszaható hatály tilalmát.
- [12] 2.5. Az indítványban foglaltak szerint sérült az indítványozó jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a bíróság 2020. március 31-én meghozta az azonnali jogvédelmet elutasító végzését, amely ellen a jogorvoslatra nyitva álló határidő 2020. április 8. napján járt le, azon a napon, amikor a bíróság kézbesítette az indítványozó jogi képviselője részére az ugyanezen a napon kelt ítéletet.

- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte az indítványozó szerint az is, hogy a bíróság az általa kérelmezett tárgyalás tartását a 2020. április 6-án kelt végzésével mellőzte, úgy, hogy az azonnali jogvédelmet sem rendelte el, pedig az R. 41. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó kérelme jogszerű volt.
- [14] Végül az indítványozó szerint az eljáró bírónak tárgyalás tartása nélküli eljárás esetén – a hatályos jogszabályok szerint – tanácsulást kellett volna tartania, és arról a feleket megfelelő határidő tűzésével kellett volna tájékoztatnia, hiszen a felek innen értesülhettek volna arról, hogy nyilatkozataikat meddig és milyen tartalommal tehetik meg az ítélelhozatal előtt.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [16] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a BRFK 2020. június 29-én kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntetőeljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK 2020. október 28-i átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF a 106-1-33186/52/2020-Ké számú határozatával a beutazási és tartózkodási tilalom visszavonása iránt intézkedett.
- [17] Az indítványozó tartózkodási engedély kiállítására iránti kérelmet nem terjesztett elő, jelenleg Magyarország területén való tartózkodásra jogosító okmánnyal nem rendelkezik.
- [18] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafoyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján okafoyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgyalanná vált.
- [19] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-33186/5/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések visszavonására történt intézkedés okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [20] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az alkotmányjogi panaszeljárást, az Abtv. 59. §-a és Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1132/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3493/2020. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.174/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az iráni állampolgár indítványozó jogi képviselője (Dr. Mándó Tibor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Mándó Tibor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.174/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdését.
- [2] A támadott ítéletben és az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Magyarországon tanulmányokat folytató indítványozó 2020. március 7. napján COVID-19 vírusfertőzés gyanúja miatt járványügyi zárlat (karantén) alá került a Dél-Pesti Centrumkórházban. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó valamennyi szabályt betartott, ő csak azt észlelte, hogy ezen a napon, azaz 2020. március 7-én este 10 óra körül mindenkit kihívtak a folyosóra az idegenrendészeti hatóság munkatársai és arról tájékoztatták őket, hogy amennyiben megszegik a szabályokat, abban az esetben visszavonják a tartózkodási engedélyüket és kiutasítják őket az országból. Az indítványozó – a panaszban foglalt állítás szerint – ugyanezen a napon hallotta, hogy a kórház másik részében „más személy nem megengedhető hangnemben kiabált a kórházban dolgozó személyekkel”. A karanténból való elengedését követően a Budapesti Rendőrfőkapitányság (a továbbiakban: BRFK) eljárást indított az indítványozó és társai ellen, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 361. § *b*) pontja alapján járványügyi szabályszegés vétség elkövetésének gyanúja miatt, majd 2020. március 12-én kelt véleményében és javaslatában kezdeményezte az indítványozó Magyarországról történő kiutasítását és vele szemben három év beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF vagy alperes) 2020. március 13-án kelt 106-1-33168/6/2020-Ké számú határozatával a Harmtv. 43. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Irán területére kiutasította, és az idegenrendészeti kiutasítással egyidejűleg három év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el vele szemben. Határozata indokolásában az OIF a BRFK javaslatában foglaltakra hivatkozott, és egyidejűleg elrendelte a kiutasítás hatósági kísérettel (kitoloncolással) történő végrehajtását, figyelemmel arra, hogy az indítványozó kiutazásának ellenőrzése a közbiztonság, közrend védelme érdekében szükséges.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét a Budapesten, 2020. április 8-án hozott, 15.K.701.174/2020/4. számú ítéletével elutasította. Ítéletének indokolásában a bíróság elsőként rögzítette, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 41. § (1) bekezdése és a Harmtv. 46. § (2) bekezdése elbírálási határidőre vonatkozó kógens rendelkezése alapján a bíróság a jogvitát tárgyaláson kívül bírálta el. Megállapította a bíróság ezt követően, hogy a Harmtv. 43. § (3) bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy az alperest mint jogalkalmazó szervezet a BRFK javaslata kötötte, attól való eltérésre sem a kiutasítás, sem a beutazási és tartózkodási tilalom körében nem volt lehetősége. Hivatkozott a bíróság e körben a Harmtv. 43. §-ához fűzött törvényi indokolásra is, amely kimondja, hogy a rendvédelmi szervek által tett javaslatot az idegenrendészeti hatóság semmilyen elemében,

sem a javaslat tényében, sem a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama tekintetében nem vizsgálhatja felül. Megállapította továbbá a bíróság azt is, hogy a közigazgatási határozat eljárásjogi hibában nem szenved, mivel az alperes a tényállásfeltárási kötelezettségének az eljárás lefolytatására irányadó jogszabályok betartásával eleget tett, és további tényállási elemeket a Harmtv. kógens rendelkezései folytán nem kellett a határozata részévé tenni. A bíróság szerint téves az az indítványozói hivatkozás, hogy az alperes a döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, az eljárásban nem lehetett mérlegelni sem az indítványozó személyes körülményeit, sem a kórházban és a hatósági eljárásban tanúsított magatartását. Megállapította végül a bíróság azt is, hogy a *non-refoulement* követelmény vizsgálata érdekében az alperes beszerezte a menekültügyi hatóság véleményét, és annak alapján állapította meg, hogy az indítványozó számára Irán területe biztonságosnak tekinthető, ezért a Harmtv. 51. § (1) bekezdése szerinti kiutasítás elrendelésére vonatkozó tilalom nem áll fenn.

- [5] Végül a bíróság megállapította, hogy az indítványozó a hatósági eljárásban – jogi képviselője jelenlétében – foganatosított személyes meghallgatása során lehetőséget kapott nyilatkozattételre, így a Harmtv. 87. §-a sem sérült, illetve perbeli személyes meghallgatása sem volt indokolt.
- [6] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1), (2), (4) és (7) bekezdésére alapította alkotmányjogi panaszát.
- [7] 2.1. Az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdése kapcsán sérelmezte a bíróságnak a Harmtv. 43. § (3) bekezdésére vonatkozó jogértelmezését, mert álláspontja szerint az idegenrendészeti hatóság a kiutasítás tárgyában mérlegelés alapján kell hogy döntsön, a rendvédelmi szerv javaslata kizárólag a beutazási és tartózkodási tilalom tárgyában bír kötéserővel, ezzel ellentétes álláspont – azaz hogy sem az OIF, sem a bíróság nem térhet el a javaslattól – nézete szerint kiüresíti a jogorvoslathoz való jogot.
- [8] 2.2. Az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésébe foglalt csoportos kiutasítás tilalmáról szóló rendelkezést az, hogy az indítványozót 12 iráni diáktársával együtt toloncolták vissza Irán területére, ráadásul valamennyi ügy az illetékes bíróság ugyanazon bírójához került kiszignálásra, amely a bírói pártatlanságot és függetlenséget megtestesítő ügyszignálási automatizmust (véletlenszerűséget) figyelembe véve matematikai és statisztikai lehetetlenség.
- [9] 2.3. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikkét sérti az, hogy az indítványozót az idegenrendészeti hatóság – és csak az idegenrendészeti hatóság – elé idézték, ahol azonban a rendészeti szervek is kihallgatást foganatosítottak vele szemben, úgy, hogy védő nem volt jelen, mindössze egy tolmács. A panasz szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jogot sértette az is, hogy az indítványozót személyesen ezen kihallgatás után sem az idegenrendészeti hatóság, sem a büntetőügyben nyomozást folytató szerv, sem a bíróság nem hallgatta meg személyesen – megfelelő jogi, védői képviselettel –, annak ellenére, hogy azt többször is kérelmezte.
- [10] Az indítványozói álláspont szerint az ügyében hozott közigazgatási határozat egy folyamatban (nyomozati szakban) lévő büntetőügyön alapul, ennek kapcsán rendelték el a kiutasítását, az azonban nem tisztázott, hogy ez a kiutasítás szankció büntetőjogi vagy idegenrendészeti kategóriát képez-e, hiszen ezekre külön-külön esetben van lehetőség, külön-külön jogszabályok alapján. Álláspontja szerint ennek okán a tárgyi ügyben a büntetőjogi felelősség előkérdés, amely az idegenrendészeti eljárás felfüggesztését igényelte volna, azonban a BRFK az ártatlanság vélelmét súlyosan megszegte, amikor folyamatban lévő ügyben adta ki javaslatát.
- [11] 2.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét az indítványozó azzal indokolta, hogy csak a vélt elkövetés után három nappal, 2020. március 11-én lépett hatályba az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet, amely álláspontja szerint a kiutasítást lehetővé tette, ezért e szankció alkalmazása sérti a jogbiztonságot és a visszaható hatály tilalmát.
- [12] 2.5. Az indítványban foglaltak szerint sérült az indítványozó jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a bíróság 2020. március 31-én meghozta az azonnali jogvédelmet elutasító végzését, amely ellen a jogorvoslatra nyitva álló határidő 2020. április 8. napján járt le, azon a napon, amikor a bíróság kézbesítette az indítványozó jogi képviselője részére az ugyanezen a napon kelt ítéletet.

- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte az indítványozó szerint az is, hogy a bíróság az általa kérelmezett tárgyalás tartását a 2020. április 6-án kelt végzésével mellőzte, úgy, hogy az azonnali jogvédelmet sem rendelte el, pedig az R. 41. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó kérelme jogszerű volt.
- [14] Végül az indítványozó szerint az eljáró bírónak tárgyalás tartása nélküli eljárás esetén – a hatályos jogszabályok szerint – tanácsulést kellett volna tartania, és arról a feleket megfelelő határidő tűzésével kellett volna tájékoztatnia, hiszen a felek innen értesülhettek volna arról, hogy nyilatkozataikat meddig és milyen tartalommal tehetik meg az ítélelhozatal előtt.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a per tárgyát képező közigazgatási határozat és az annak alapjául szolgáló iratok beszerzése érdekében végzésével megkereste az OIF vezetőjét, tájékoztatást kérve egyidejűleg arra nézve, hogy az indítványozó ügyében a hivatkozott – kiutasítást, valamint beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő – határozat jelenleg érvényben van-e és amennyiben nem, úgy az indítványozó Magyarországon tartózkodását illetően milyen döntés és mely jogszabályi rendelkezés alapján áll fenn korlátozás.
- [16] Az OIF – az iratok megküldése mellett – 2020. október 29-én kelt válaszában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a BRFK 2020. június 18-án kelt határozatával az indítványozóval szemben megindított büntető-eljárást megszüntette, majd – az OIF megkeresésére – a BRFK átiratában azt közölte, hogy a korábbi javaslatában foglaltakat nem tartja fenn, az indítványozó a továbbiakban a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti. Erre tekintettel az OIF 2020. augusztus 28. napján kelt 106-1-33168/40/2020-Ké számú határozatával a beutazási és tartózkodási tilalmat visszavonta.
- [17] Az indítványozó 2020. augusztus 27. napján tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet terjesztett elő, melynek az OIF helyt adott és az indítványozó magyarországi tartózkodását 2022. szeptember 23. napjáig engedélyezte.
- [18] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafoyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján okafoyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgyalanná vált.
- [19] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a közigazgatási per alapjául szolgáló 106-1-33168/6/2020-Ké számú határozatban foglalt rendelkezések visszavonása okán az indítványozó keresetét elutasító – az alkotmányjogi panasszal támadott – ítélet önmagában joghatás kiváltására nem alkalmas, és az eljárás folytatására okot adó körülmény (a per tárgya) megszűnése miatt az alkotmányossági vizsgálat feltételei nem állnak fenn.
- [20] Az Alkotmánybíróság fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az alkotmányjogi panaszeljárást, az Abtv. 59. §-a és Ügyrendjének 67. § d) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1137/2020.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető

HU ISSN 2062–9273